

62/P/313

ZBIÓR

NAJWAŻNIEJSZYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH

z uwzględnieniem zmian i uzupełnień
wydanych w okresie od lipca 1944 do maja 1945 r.,

przez

Krajową Radę Narodową i Polski Komitet
Wyzwolenia Narodowego względnie Rząd
Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej

Zebrał

Mgr Michał Egler

KRAKÓW 1945

DEM KSIĘGARNI FLORIANA TRZECIECKIEGO
UL. FLORIAŃSKA 39.

170
17
BIBLIOTEKA
WYŻSZEJ SZKOŁY HANDLU MORSKIEGO
W GDYNI
Katalog. Nr 44/P 1313

ZBIOR

NAJWAŻNIEJSZYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH

z uwzględnieniem zmian i uzupełnień
wydanych w okresie od lipca 1944 do maja 1945 r.

przez

Krajową Radę Narodową i Polski Komitet
Wyzwolenia Narodowego względnie Rząd
Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej

Zebrał

Mgr Michał Egler

KRAKÓW 1945

NAKŁADEM KSIĘGARNI FLORIANA TRZECIECKIEGO
UL. FLORIAŃSKA 39.

Biblioteka Główna

UNIWERSYTETU GDAŃSKIEGO

1100565583

I.

Przepisy podstawowe (zasadnicze)

USTAWA

z dnia 21 lipca 1944 r. o utworzeniu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1).

Rozpoczęły się decydujące walki o wypędzenie z Polski niemieckich najeźdźców.

W obliczu tych historycznych wydarzeń KRAJOWA RADA NARODOWA powołuje

POLSKI KOMITET WYZWOLENIA NARODOWEGO

jako tymczasową władzę wykonawczą dla kierowania walką wzwolenczą narodu, zdobycia niepodległości i odbudowy państwowości polskiej.

Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego powołany zostaje w składzie następującym:

Przewodniczący i Kierownik Resortu Spraw Zagranicznych — Edward Bolesław Osóbka-Morawski

Wiceprzewodniczący i Kierownik Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych — Andrzej Witos

Wiceprzewodnicząca — Wanda Wasilewska

Kierownik Resortu Obrony Narodowej — Michał Rola-Żymierski generał broni

Zastępca Kierownika Resortu Obrony Narodowej — Zygmunt Berling generał dywizji

Kierownik Resortu Administracji Publicznej — Stanisław Kotek-Agroszewski

Kierownik Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów — Jan Stefan Haneman

Kierownik Resortu Sprawiedliwości — Jan Czechowski

Kierownik Resortu Bezpieczeństwa Publicznego — Stanisław Radkiewicz

Kierownik Resortu Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia —
dr. Bolesław Drobner

Kierownik Resortu Komunikacji, Poczty i Telegrafu —
inż. Jan Michał Grubecki

Kierownik Resortu Odszkodowań Wojennych — dr. Emil
Sommerstein

Kierownik Resortu Oświaty — dr. Stanisław Skrzyszewski

Kierownik Resortu Kultury i Sztuki — Wincenty Rzymowski

Kierownik Resortu Informacji i Propagandy — dr. Stefan Jędrzychowski.

Krajowa Rada Narodowa poleciła Polskiemu Komitetowi Wyzwolenia Narodowego ustalić swą tymczasową siedzibę na terenach wyzwolonych.

Do Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego Krajowa Rada Narodowa delegowała działaczy ruchu podziemnego, którzy przedarli się przez linię frontu, oraz działaczy Polonii Radzieckiej.

5-ciu członków Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego pozostaje pod okupacją niemiecką, gdzie kieruje walką wyzwolenczą i zapewnia łączność z Krajową Radą Narodową.

Nazwiska tych 5-ciu członków Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, ze względów zrozumiałych, nie mogą być ujawnione.

Przewodniczący Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut.

Przewodniczący Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego:

Edward Bolesław Osóbka-Morawski.

U S T A W A

z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3).

Art. 1. Ze względu na warunki toczącej się wojny na ziemiach polskich i wynikających stąd utrudnień w działalności ciał ustawodawczych — Krajowa Rada Narodowa ustala następujący tryb wydawania dekretów z mocą ustawy we wszystkich sprawach, dla których unormowania przewidziana jest przez Konstytucję 1921 r. forma ustawy — z wyjątkiem spraw ratyfikacji umów międzynarodowych, utworzenia Rządu Tymczasowego i rozwiązania Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego:

- a) Dekrety z mocą ustawy wydawane są przez Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego i następnie przedkładane Prezydium Krajowej Rady Narodowej do zatwierdzenia.

- b) Dekrety z mocą ustawy podpisywane są przez przewodniczącego Krajowej Rady Narodowej i przewodniczącego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.
- c) Wszystkie dekrety, uchwalone w powyższym trybie, winny być przedłożone przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej na najbliższym plenarnym posiedzeniu Krajowej Rady Narodowej i tracą bezzwłocznie moc prawną, jeżeli Krajowa Rada Narodowa zwykłą większością głosów odmówi ich zatwierdzenia.

Art. 2. Ustalony w art. 1 tymczasowy tryb wydawania dekretów z mocą ustawy może być zmieniony uchwałą Krajowej Rady Narodowej, przyjętą zwykłą większością głosów.

Art. 3. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Prezydium Krajowej Rady Narodowej i Prezydium Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

Art. 4. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

U S T A W A

z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych. (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 22 z 1944 r., Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 98 z 1944 r. i Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 111 z 1945 r.).

Z ofiarnej walki ludu polskiego,
z krwi patriotów, przelanej ku chwale
Ojczyzny,
z bohaterskiego znoju żołnierzy Wolności,
z ducha braterskiej więzi Słowian
w walce z dziczą germańską,
powstaje znów do życia Wolna i Niepodległa Polska.

My, członkowie Krajowej Rady Narodowej, zgromadzeni na uwolnionej Ziemi Polskiej, pomni obowiązku wobec Narodu, z którego woli zjednoczyliśmy się do czynu i walki, wierni zasadom Manifestu Lipcowego, postanawiamy:

ROZDZIAŁ I.

Powołanie rad narodowych.

Art. 1. Do czasu powołania stałej politycznej reprezentacji narodu w myśl zasad konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., jako tymczasowe organy ustawodawcze i samorządowe na oswobodzonych od okupanta terenach Rzeczypospolitej Polskiej, działają rady narodowe.

Art. 2. § 1. Struktura hierarchiczna rad narodowych jest następująca:

- a) Krajowa Rada Narodowa,
- b) wojewódzkie rady narodowe,
- c) powiatowe rady narodowe,
- d) miejskie rady narodowe,
- e) gminne rady narodowe.

§ 2. Zakres działalności terytorialnej rad narodowych wskazanych w § 1 punkty b—e, opiera się na podziale administracyjnym Rzeczypospolitej Polskiej z tym, że Rady Narodowe miast Warszawy i Łodzi posiadają uprawnienia wojewódzkich rad narodowych, miejskie rady narodowe miast wydzielonych posiadają uprawnienia powiatowych rad narodowych, zaś miejskie rady narodowe miast niewydzielonych — uprawnienia gminnych rad narodowych.

ROZDZIAŁ II.

Skład rad narodowych.

Art. 3. Udział w tworzeniu rad narodowych biorą wszystkie organizacje i zrzeszenia demokratyczno-niepodległościowe, które zgłoszą swoją działalność we właściwych organach Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego i stoją na gruncie mocy obowiązującej ustawy konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r.

Art. 4. Krajowa Rada Narodowa składa się:

- 1) z członków Krajowej Rady Narodowej, którzy zostali powołani przed uchwaleniem niniejszej ustawy,
- 2) z przedstawicieli, delegowanych przez organizacje polityczne i gospodarcze, centralne zrzeszenia zawodowe i społeczne, działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) z przedstawicieli wojewódzkich rad narodowych oraz Rad Narodowych miast Warszawy i Łodzi w liczbie po 5 członków od każdej z tych rad,
- 4) z przedstawicieli organizacji polskich zagranicą, skupiających w swych szeregach obywateli polskich, o ile organizacje te podporządkowały się Krajowej Radzie Narodowej,
- 5) z dokooptowanych przez Krajową Radę Narodową, na wniosek jej Prezydium, wybitnych i zasłużonych przedstawicieli wojskowości, nauki, literatury, sztuki i pracy społecznej z tym, by liczba dokooptowanych nie przekraczała 1/4 ogólnej liczby członków Krajowej Rady Narodowej.

Art. 5. § 1. Organizacje polityczne wysyłają swych przedstawicieli do Krajowej Rady Narodowej na podstawie porozumienia się między sobą ich instancji kierowniczych.

§ 2. Liczbę przedstawicieli zrzeszeń zawodowych i społecznych ustali w każdym konkretnym przypadku Prezydium Krajowej Rady Narodowej, biorąc pod uwagę rzeczywistą rolę społeczną, wpływ i liczebność danej organizacji oraz zasadę, aby w Krajowej Radzie Narodowej były odpowiednio reprezentowane wszystkie niżej wymienione zrzeszenia:

- a) robotnicze i pracownicze związki zawodowe,
- b) organizacje i zrzeszenia zawodowe inteligencji pracującej,
- c) organizacje rzemieślnicze,
- d) organizacje rolnicze,
- e) centrale i związki spółdzielcze,
- f) organizacje i zrzeszenia przemysłowe i handlowe,
- g) instytucje kulturalne i oświatowe,
- h) stowarzyszenia pomocy i opieki społecznej,
- i) organizacje młodzieży.

§ 3. Liczba przedstawicieli wymienionych w § 2 zrzeszeń i organizacji z całego terenu Rzeczypospolitej Polskiej wraz z dotychczasowymi członkami Krajowej Rady Narodowej z ich ramienia, nie może przekraczać 1/5 ogółu członków Krajowej Rady Narodowej.

§ 4. Ogólna liczba członków Krajowej Rady Narodowej nie może przekraczać 444.

Art. 6. § 1. System przedstawicielstwa w wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych radach narodowych winien odpowiadać zasadom, wyrażonym w art. 4 pkt. 1, 2, 5 oraz w art. 5 § 1, 2, 3 z tym, że liczba członków tych rad nie powinna przekraczać:

- a) w radach wojewódzkich oraz w miastach Warszawie i Łodzi — 100,
- b) w radach powiatowych — 50,
- c) w radach miejskich, w miastach:

	do	5.000	mieszkańców	—	12
ponad	5.000	do	10.000	mieszkańców	— 16
ponad	10.000	do	25.000	mieszkańców	— 24
ponad	25.000	do	40.000	mieszkańców	— 32
ponad	40.000	do	60.000	mieszkańców	— 40
ponad	60.000	do	120.000	mieszkańców	— 48
ponad	120.000	do	180.000	mieszkańców	— 56
ponad	180.000	do	250.000	mieszkańców	— 64
ponad	250.000		mieszkańców	—	72

- d) liczba członków rad gminnych winna wynosić nie mniej niż 12 i nie więcej niż 30 osób, z uwzględnieniem w miarę możliwości przedstawicielstwa w radzie poszczególnych gromad wiejskich na terenie danej gminy.

§ 2. Narodowe rady gminne oraz miejskie, w miastach nie-

wydzielonych, delegują do rady powiatowej po jednym przedstawicielu z grona prezydium danej rady narodowej.

Narodowe rady powiatowe i rady narodowe w miastach wydzielonych (z wyjątkiem miast Warszawy i Łodzi) delegują po 2 przedstawicieli do wojewódzkiej rady narodowej z grona swego prezydium.

Do rad narodowych miejskich nie wchodzi przedstawiciele innych rad terenowych.

§ 3. Liczba członków dokooptowanych nie może przekraczać:

- a) w wojewódzkich radach narodowych — 1/4 ogółu członków rady,
- b) w powiatowych radach narodowych — 1/5 ogółu członków rady,
- c) w gminnych radach narodowych — 1/6 ogółu członków rady.

Art. 7. § 1. Delegatami organizacji wymienionych w art. 4 mogą być osoby, które brały lub biorą czynny udział, bądź w walce zbrojnej z okupantem, bądź w cywilnej akcji samoobrony i oporu, włączając w to akcję propagandową, bądź też w akcji odbudowy państwowości polskiej w zakresie politycznym, społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, o ile ukończyły 21 lat życia.

§ 2. Nie mogą być delegatami osoby, obciążone zarzutem współdziałania z okupantem niemieckim w jego walce z narodem polskim, bądź też udziałem w walce bratobójczej z niepodległościowymi organizacjami demokratycznymi.

Art. 8. Prezydium każdej rady narodowej wyższego stopnia sprawdza w granicach swojej właściwości terytorialnej prawidłowość ukonstytuowania się rad narodowych niższych stopni.

Art. 9. Nowowprowadzeni członkowie rady narodowej składają na ręce przewodniczącego rady narodowej następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście, jako członek rady narodowej, według najlepszego mego rozumienia i zgodnie z sumieniem, rzetelnie pracować dla dobra Narodu Polskiego, stać na straży jego praw demokratycznych i czynić wszystko, w miarę swoich sił i uzdolnień, dla umocnienia niepodległości i pomyślnego rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej“.

Art. 10. Członkowie Krajowej Rady Narodowej używają tytułu „poseł do Krajowej Rady Narodowej“.

Art. 11. Art. 21 i 22 konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. mają odpowiednie zastosowanie do członków Krajowej Rady Narodowej.

Art. 12. Członkowie Krajowej Rady Narodowej mają prawo do bezpłatnego korzystania z państwowych środków komunikacyjnych na terenie całego państwa.

ROZDZIAŁ III.

Organy rad narodowych.

Art. 13. § 1. Rady Narodowe wybierają ze swego grona Prezydium, złożone z przewodniczącego, jego zastępcy oraz 3 członków.

§ 2. Krajowa Rada Narodowa wybiera Prezydium złożone z 5 do 7 osób; w skład Prezydium wchodzi: Prezydent, jego 2 zastępcy, Naczelny Dowódca Wojska Polskiego oraz członkowie *).

§ 3. Członkowie Prezydium Krajowej Rady Narodowej nie mogą jednocześnie zajmować stanowisk w administracji państwowej lub samorządowej.*)

Art. 14. Do Prezydenta Krajowej Rady Narodowej i jego zastępców mają zastosowanie wszystkie postanowienia konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. dotyczące marszałka i wicemarszałków sejmu.

Art. 15. § 1. Pomocniczym organem Krajowej Rady Narodowej jest Biuro Prezydzialne.

§ 2. Organizację Biura Prezydzialnego i zakres jego działalności ustali rozporządzenie Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 3. Mianowanie funkcjonariuszów Biura Prezydzialnego na stanowiskach kierowniczych należy wyłącznie do Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Art. 16. § 1. Do czasu zorganizowania Najwyższej Izby Kontroli Państwa (art. 9 konstytucji z dnia 17 marca 1921 r.) wszystkie kompetencje Najwyższej Izby Kontroli Państwa przekazuje się Prezydium Krajowej Rady Narodowej, które wykonywuje kontrolę przez specjalne Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 2. Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego oraz wszystkie resorty i inne podległe im instytucje, urzędy, zakłady, przedsiębiorstwa i t. p. państwowe i samorządowe, będą udostępniać Biuru Kontroli do wglądu, znajdujące się w ich dyspozycji dokumenty finansowe (budżety, plany finansowo-gospodarcze, dokumenty przychodowe i rozchodowe, księgi rachunkowe i t. p.), umożliwiać kontrolę mienia publicznego oraz pod publicznym zarządem się znajdującego (kasy, magazyny, inwentarz i t. p.), oraz udzielać wszelkich wyjaśnień w sprawach organizacyjnych, administracyjnych, gospodarczych i finansowych.

Art. 17. Rady Narodowe, jako organ kontroli społecznej, mają prawo w swoim zakresie działania wyłaniania i wyznaczania nadzwyczajnych komisji dla poszczególnych spraw, z prawem zywania świadków i rzeczoznawców, oraz przesłuchiwania stron zainteresowanych.

*) Brzmienie § 2 oraz § 3-ci wprowadzono ustawą z dnia 6 maja 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 93).

ROZDZIAŁ IV.

Funkcjonowanie rad narodowych.

Art. 18. § 1. Posiedzenia rad narodowych wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych, odbywają się obowiązkowo przynajmniej raz na miesiąc, zaś Krajowej Rady Narodowej, przynajmniej raz na kwartał.

§ 2. Poza tym, posiedzenie rady narodowej może być zwołane w każdym czasie przez prezydium rady z inicjatywy własnej, lub też na wniosek przynajmniej 1/4 członków rady.

§ 3. Obecność na posiedzeniu rady narodowej jest obowiązkowa. Członek rady, opuszczający bez uzasadnionej przyczyny dwa posiedzenia rady, może być uchwałą prezydium rady pozbawiony mandatu. O pozbawieniu mandatu delegata zostaje powiadomiony odnośny organ wysyłający, celem wysłania innego delegata.

§ 4. Każdej Radzie Narodowej przysługuje prawo zawieszenia swych członków w prawach członkowskich zwykłą większością głosów i wykluczenia z rady większością 2/3 głosów. Organizacja delegująca ma prawo wysłać nowego przedstawiciela na miejsce wykluczonego członka rady.

Wykluczonemu lub zawieszonemu członkowi przysługuje prawo odwołania się do hierarchicznie wyższej rady narodowej.

Art. 19. Rady narodowe winny być zwołane na sesję budżetową najpóźniej w styczniu, przed rozpoczęciem roku budżetowego.

Art. 20. Do prawomocności uchwał potrzebna jest zwykła większość głosów, przy obecności przynajmniej 1/3 liczby członków, faktycznie powołanych w myśl art. 4 i 6.

Art. 21. § 1. Rady narodowe zorganizowane są na zasadzie hierarchicznego podporządkowania się.

§ 2. Władzą zwierzchnią i nadzorczą wszystkich rad narodowych jest Krajowa Rada Narodowa, która ustala linie wytyczne i nadaje kierunek pracom innych rad narodowych.

§ 3. Krajowa Rada Narodowa może rozwiązać każdą bezpośrednio lub pośrednio hierarchicznie niższą radę narodową i zawiesić lub wykluczyć poszczególnych jej członków.

Art. 22. § 1. Każda rada narodowa niższego stopnia przedkłada hierarchicznie wyższej, terytorialnie właściwej radzie narodowej sprawozdanie ze swej działalności nie później niż dnia 15 każdego miesiąca kalendarzowego.

§ 2. Sprawozdanie winno obejmować okres jednego miesiąca kalendarzowego.

§ 3. Odpisy protokołów posiedzeń rady winny być w trybie przewidzianym w § 1, przedkładane nie później niż dnia 7-go po odbyciu posiedzenia.

§ 4. Sprawozdania z działalności wojewódzkich rad narodowych winny być przedkładane w trybie przewidzianym w §§ 1, 2 i 3, Krajowej Radzie Narodowej.

§ 5. Za wykonanie powyższych postanowień odpowiada osobiście przewodniczący rady.

Art. 23. Każda uchwała rady narodowej (wojewódzkiej, powiatowej, miejskiej i gminnej) pozostająca w sprzeczności z ustawą niniejszą, lub innymi obowiązującymi przepisami, będzie uchylona w trybie nadzoru przez Krajową Radę Narodową.

Art. 24. Posiedzenia rad narodowych są jawne, w poszczególnych wypadkach rady narodowe mogą uchwalić tajność posiedzenia.

Art. 25. Krajowa i terenowe rady narodowe posługują się pieczęcią z Orłem Piastowskim.

ROZDZIAŁ V.

Kompetencja rad narodowych.

Art. 26. Zakres działania Krajowej Rady Narodowej obejmuje:

- (1) 1) ustawodawstwo;
- 2) planowanie działalności publicznej, w szczególności ustalania budżetów i planów świadczeń w naturze;
- 3) ustalanie stanu liczebnego wojska oraz liczby mającego być pobranym rekruta;
- 4) kontrolę działalności organów wykonawczych, z punktu widzenia zgodności z ustawami i uchwalonymi planami, oraz polityki i celowości;
- 5) powoływanie i odwoływanie organów wykonawczych, — to jest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, lub jego poszczególnych członków, oraz Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego;
- 6) uchwalanie w drodze ustawy podstawowych aktów gospodarki, jako to: zaciągania pożyczek, zbycia, zamiany, lub obciążania nieruchomości majątku państwowego, przyjęcia gwarancji finansowych;
- 7) zatwierdzanie umów handlowych, celnych oraz stale obciążających Państwo pod względem finansowym;
- 8) uchwalanie w drodze ustawy nadzwyczajnych aktów politycznych, jako to: wypowiedanie wojny, zawarcie pokoju, zawarcie przymierza, wprowadzenie stanu wyjątkowego, wprowadzenie stanu wojennego, zatwierdzenie międzynarodowych umów państwowych, wprowadzających przepisy prawne, obowiązujące obywateli polskich albo zmieniające granice państwa, amnestia.

(2) W okresach między posiedzeniami Krajowej Rady Narodowej (art. 18. § 1 i 2) wszystkie jej uprawnienia, wymienione w art. 21 § 2 i § 3, art. 23, art. 25, art. 26 ust. 1 pkt. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i art. 29 § 2 wykonuje Prezydium Krajowej Rady Narodowej. *)

Art. 27. Poza uprawnieniami przysługującymi Krajowej Radzie Narodowej z art. 26, Krajowa Rada Narodowa uprawniona jest do powołania w momencie uznanym przez siebie za odpowiedni, Tymczasowego Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 28. Do kompetencji terenowych rad narodowych należy w zakresie ich właściwości terytorialnych:

- 1) planowanie działalności publicznej, w szczególności: ustalanie budżetu, oraz planu świadczeń w naturze;
- 2) kontrola działalności organów wykonawczych (państwowych i samorządowych) z punktu widzenia legalności, celowości i zgodności z zasadniczą linią działalności Krajowej Rady Narodowej;
- 3) powoływanie samorządowych organów wykonawczych;
- 4) zawieranie umów w sprawie zaciągnięcia pożyczki, zbycia, zmiany lub obciążenia majątku nieruchomości.

Art. 29. § 1. Niezależnie od uprawnień przewidzianych w art. 28, radom narodowym może być, stosownie do postanowień, zawartych w art. 3 ust. 4 konstytucji z dnia 17 marca 1921 r., przekazany właściwy zakres ustawodawstwa.

§ 2. Przekazanie to może nastąpić tylko każdorazową uchwałą Krajowej Rady Narodowej.

Art. 30. § 1. Prace każdej rady narodowej w zakresie planowania i budżetowania winny być zakończone przed dniem 1-go kwietnia.

§ 2. Projekty planów (preliminarze budżetowe) winny być przedłożone przez właściwe organy wykonawcze, Krajowej Radzie Narodowej i innym radom narodowym — do dnia 1-go stycznia.

§ 3. O ile do dnia 1-go kwietnia dana rada narodowa nie uchwali budżetu lub przedłożonych jej planów, przewodniczący rady narodowej zarządzi ogłoszenie budżetu i planów w brzmieniu, zaprojektowanym przez organy wykonawcze.

ROZDZIAŁ VI.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 31. Na terenach Rzeczypospolitej Polskiej, pozostających jeszcze pod okupacją, terenowe rady narodowe tworzą się w trybie i na zasadach, wyrażonych w Statucie Tymczasowym Rad Narodowych z dnia 1-go stycznia 1944 r.

*) Ustęp (2) został wprowadzony ustawą z dnia 31 grudnia 1944 r. Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 98.

Art. 32. § 1. Istniejące na terenach oswoobodzonych spod okupacji rady narodowe, które powstały w trybie i na zasadach, przepisów Statutu Tymczasowego Rad Narodowych z dnia 1 stycznia 1944 r. — z wyjątkiem Krajowej Rady Narodowej — winny w terminie do dnia 1 listopada 1944 r. dostosować swoją organizację do zasad ustawy niniejszej.

§ 2. Istniejące na terenach pozostających jeszcze pod okupacją rady narodowe, winny dostosować swoją organizację do zasad ustawy niniejszej w terminie dni 30 od chwili oswoobodzenia spod okupacji.

§ 3. Krajowa Rada Narodowa uzupełni swój skład delegatami z terenów już oswoobodzonych spod okupacji w trybie wskazanym ustawą niniejszą, w terminie do dnia 1 stycznia 1945 r., zaś delegatami z terenów znajdujących się jeszcze pod okupacją, w ciągu dni 90 od momentu oswoobodzenia.

Art. 33. Z chwilą przeprowadzenia wyborów powszechnych do ciał parlamentarnych na zasadach konstytucji z dnia 17-go marca 1921 r. Krajowa Rada Narodowa ulegnie automatycznemu rozwiązaniu.

Art. 34. Zmiana lub uchylenie mocy obowiązującej ustawy niniejszej może nastąpić tylko uchwałą Krajowej Rady Narodowej, powziętą większością kwalifikowaną 2/3 głosów, przy obecności co najmniej połowy liczby członków Krajowej Rady Narodowej.

Art. 35. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Prezydium Krajowej Rady Narodowej i Polskiemu Komitetowi Wyzwolenia Narodowego.

Art. 36. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

U S T A W A

**z dnia 11 września 1944 r. o kompetencji Prezydenta *)
Krajowej Rady Narodowej. (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 23
z 1944 r. i Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 97 z 1944 r.)**

Zgodnie z postanowieniami konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. oraz ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania Rad Narodowych postanawia się, co następuje:

Art. 1. Prezydentowi Krajowej Rady Narodowej przysługują wszystkie uprawnienia Marszałka Sejmu.

Art. 2. Wobec opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zastępuje go Prezydent Krajowej Rady Narodowej.

* W pierwotnym brzmieniu ustawy znajduje się wyraz „Przewodniczący”, który ustawą z dnia 31 grudnia 1944 r. Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 97 został zastąpiony wyrazem „Prezydent”.

Art. 3. Z tytułu zastępstwa Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydent Krajowej Rady Narodowej spełnia następujące funkcje:

- a) podpisuje ustawy wraz z odpowiednimi członkami Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego i zarządza ich ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej oraz w celu ich wykonania wydaje rozporządzenia wykonawcze i zarządzenia,
- b) jest najwyższym zwierzchnikiem sił zbrojnych Państwa, przy czym zwierzchnictwo sprawuje przez Naczelné Dowództwo Wojska Polskiego,
- c) wykonuje prawo łaski,
- d) reprezentuje Państwo na zewnątrz, przyjmuje i wysyła przedstawicieli dyplomatycznych,
- e) zawiera umowy z innymi Państwami,
- f) mianuje sędziów, o ile ustawa nie zawiera innego postanowienia,
- g) nadaje ordery i odznaczenia, jeśli ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 4. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Prezydentowi Krajowej Rady Narodowej.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i wygasa automatycznie z chwilą ukonstytuowania się ciał parlamentarnych, wybranych na zasadzie powszechnych wyborów.

U S T A W A

z dnia 31 grudnia 1944 roku o powołaniu Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej. (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 99)

Na podstawie art. 27 ustawy z dnia 11 września 1944 roku o organizacji i zakresie działania Rad Narodowych (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 22) postanawia się, co następuje:

Art. 1. Krajowa Rada Narodowa, przychylając się do ogólnych żądań społeczeństwa polskiego, wyrażonych w masowych uchwałach, rezolucjach i wezwaniach organizacji społecznych, politycznych i zawodowych, zebrań fabrycznych, chłopskich, inteligencckich, młodzieżowych oraz zjazdów i kongresów: spółdzielczego, chłopskiego, związków zawodowych i poszczególnych partii politycznych —

— powołuje — w miejsce utworzonego ustawą z dnia 21 lipca 1944 roku (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego — Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej oparty o program działania, wyrażony w Manifeście Lipcowym Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

Art. 2. (1) Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej stanowią:

1. Prezes Rady Ministrów
2. I Vice-Prezes Rady Ministrów
3. II Vice-Prezes Rady Ministrów
4. Minister Obrony Narodowej
5. Minister Spraw Zagranicznych
6. Minister Administracji Publicznej
7. Minister Bezpieczeństwa Publicznego
8. Minister Skarbu
9. Minister Oświaty
10. Minister Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia *)
11. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych
12. Minister Komunikacji
13. Minister Przemysłu
14. Minister Apropowizacji i Handlu
15. Minister Poczty i Telegrafów
16. Minister Sprawiedliwości
17. Minister Kultury i Sztuki
18. Minister Informacji i Propagandy.

(2) Prezesa Rady Ministrów i Ministrów zamianuje Prezydent Krajowej Rady Narodowej w trybie, ustalonym w art. 45 Konstytucji.

Art. 3. Prezes Rady Ministrów i Ministrowie składają na ręce Prezydenta Krajowej Rady Narodowej następujące ślubowanie:

„Ślubuję uroczyście, jako członek Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej, według najlepszego mego rozumienia i zgodnie z sumieniem rzetelnie pracować dla dobra Narodu Polskiego, stać na straży jego praw demokratycznych i czynić wszystko w miarę swoich sił i uzdolnień dla umocnienia niepodległości i pomyślnego rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej“.

Art. 4. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

Art. 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

U S T A W A

KRAJOWEJ RADY NARODOWEJ

z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów
z mocą ustawy. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1).

Na podstawie art. 26 ust. (1) pkt. 1 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 22) postanawia się, co następuje:

*) Dekretem z dnia 11 kwietnia 1945 r. Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 63 w miejsce dotychczasowego Ministerstwa Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia zostały utworzone dwa ministerstwa odrębne, a mianowicie: Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej i Ministerstwo Zdrowia.

Art. 1. Uprawnienia Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, ustalone ustawą z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3), przelewa się na Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

II.

Przepisy sądowe.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO
z dnia 15 sierpnia 1944 r. o wprowadzeniu Sądów Przysięgłych.
(Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 7).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Uchyla się ustawę z dnia 9 kwietnia 1938 r. o zniesieniu instytucji Sądów Przysięgłych i sędziów pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 213).

Art. 2. Instytucja Sądów Przysięgłych funkcjonować będzie na całym terenie Rzeczypospolitej Polskiej na zasadzie właściwych przepisów, które obowiązywały do dnia wejścia w życie ustawy, wymienionej w art. 1.

Art. 3. Dekret niniejszy odnosi się także do wszystkich spraw karnych, nieukończonych w I instancji.

Art. 4. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 5. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO
z dnia 23 października 1944 r. o powoływaniu
i ukonstytuowaniu ławy przysięgłych. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 47)

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Do sprawowania obowiązków przysięgłego powołuje się osoby płci obojga, które:

- a) posiadają obywatelstwo polskie i korzystają w pełni z praw cywilnych i obywatelskich,
- b) w dniu 1 stycznia tego roku, w którym układa się listę pierwotną, ukończyły nie mniej niż 21 lat,
- c) umieją czytać i pisać po polsku.

Art. 2. Nie powołuje się do sprawowania obowiązków przysięgłego:

- a) pozostających w czynnej służbie sędziów, prokuratorów, urzędników sekretariatu sądowego i prokuratorzkiego oraz komorników sądowych,
- b) funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej w służbie czynnej,
- c) wojskowych w służbie czynnej,
- d) duchownych i zakonników.

Art. 3. Nie mogą być przysięgłymi osoby, które:

- a) skazane zostały za zbrodnie pospolite lub występki z chęci zysku, jak również osoby, przeciw którym toczy się postępowanie sądowe o taki czyn,
- b) odbywają kary pozbawienia wolności lub są aresztowane na mocy postanowienia sądu,
- c) z powodu wady umysłowej lub fizycznej nie mogą pełnić obowiązków przysięgłego.

Art. 4. Zwalnia się od obowiązków przysięgłego, w razie zgłoszonego żądania osoby:

- a) którym stan zdrowia lub wiek nie pozwala na pełnienie tych obowiązków, lub
- b) co do których ważny interes społeczny lub państwowy ze względu na wykonywany przez te osoby zawód zwolnienia tego wymaga.

Żądanie zwolnienia winna zgłosić osoba zainteresowana do właściwego sądu okręgowego nie później jednak niż do chwili otrzymania wezwania sądu.

Art. 5. (1) Każda powiatowa lub w miastach wydzielonych, miejska rada narodowa, ułoży w terminie wyznaczonym przez prezesa sądu okręgowego listę pierwotną osób, które w myśl art. 1, 2, 3 można powoływać do sprawowania obowiązków przysięgłych i prześle ją temuż prezesowi.

(2) Lista winna być ułożona w porządku alfabetycznym, zawierać imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, wiek, zajęcie i stopień wykształcenia. Przy układaniu tej listy należy dążyć, aby wszystkie gminy wchodzące w skład danego powiatu były równomiernie reprezentowane.

(3) Zarządzenie Kierownika Resortu Sprawiedliwości w porozumieniu z Kierownikiem Resortu Administracji Publicznej

ustali ilość osób, które poszczególne rady narodowe umieszczają na liście pierwotnej w myśl pkt. 1.

Art. 6. W ciągu 7 dni od otrzymania list pierwotnych komisja okręgowa sądu ułoży listę roczną, główną oraz dodatkową.

Lista roczna główna winna zawierać 200 nazwisk, a dodatkowa 50 nazwisk. Na listę dodatkową wciąga się tylko osoby zamieszkałe w siedzibie sądu w promieniu 5 km.

Art. 7. Na listy roczne wciąga się z list pierwotnych osoby, które ze względu na nieskazitelny charakter oraz doświadczenie życiowe są szczególnie uzdolnione do sprawowania obowiązków przysięgłych.

Art. 8. W skład komisji okręgowej wchodzi:

- a) prezes sądu okręgowego, jako przewodniczący,
- b) dwaj sędziowie sądu okręgowego, wyznaczeni przez prezesa,
- c) dwaj przedstawiciele istniejącej w siedzibie sądu okręgowego rady związków zawodowych,
- d) prokurator sądu okręgowego,
- e) przedstawiciel izby adwokackiej,
- f) przedstawiciel wojewódzkiej rady narodowej, delegowany przez jej przewodniczącego,
- g) po jednym delegacie każdej powiatowej, a w miastach wydzielonych, miejskiej rady narodowej, wchodzącej w skład okręgu sądu okręgowego.

Art. 9. Uchwały komisji zapadają większością głosów, przy czym każdy delegat powiatowej i miejskiej rady narodowej głosuje tylko przy rozpoznaniu list pierwotnych ze swego powiatu lub miasta. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 10. Kierownik Resortu Sprawiedliwości może w drodze rozporządzenia:

- a) połączyć w jeden okręg sądu przysięgłych okręgi kilku sądów okręgowych, należących do jednego sądu apelacyjnego oraz oznaczyć, w którym z tych sądów okręgowych mają się odbywać posiedzenia sądu przysięgłych. Tak oznaczony sąd okręgowy spełniać będzie dla całego okręgu sądu przysięgłych wszelkie czynności związane z układaniem list oraz tworzeniem ławy,
- b) oznaczyć na obszarze sądu okręgowego, poza jego siedzibą miejscowości, w których mają się odbywać roki sądu przysięgłych.

Art. 11. Na dni 30 przed rozpoczęciem każdego roku, prezes sądu okręgowego w obecności dwóch sędziów tego sądu, prokuratora, przedstawiciela izby adwokackiej oraz protokolarza wylosuje 30 przysięgłych z listy głównej i 10 z listy dodatkowej, o czym niezwłocznie zawiadomia wylosowanych.

Art. 12. 1) Przysięgli pełnią swe obowiązki bezpłatnie.
2) Przysięgli utrzymujący się z dziennego zarobku otrzymują odszkodowanie za utracony zarobek. Przysięgli zamiejscowi otrzymują diety oraz zwrot kosztów przejazdu.

Art. 13. 1) Przysięgłego, który nie stawił się do sądu bez usprawiedliwienia, sąd skazuje na grzywnę do 1000 zł.

2) Co do usprawiedliwienia przyczyny niestawiennictwa, zwolnienia od grzywny oraz zaskarżenia postanowień sądu stosuje się odpowiednie przepisy kodeksu postępowania karnego dotyczące świadków. Odległość zamieszkania w granicach okręgu sądu przysięgłych nie stanowi przyczyny usprawiedliwiającej niestawiennictwo.

Art. 14. Uchyła się przepisy art. 25—30, 214 do 230 prawa o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu ustalonym obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863).

Art. 15. Zarządzenie Kierowników Resortów Sprawiedliwości i Administracji Publicznej ustali termin rozpoczęcia działalności sądów przysięgłych dla poszczególnych okręgów tych sądów.

Art. 16. Sprawy, w których przed dniem wprowadzenia sądów przysięgłych w danym okręgu sądu okręgowego rozpoczęto rozprawę główną w pierwszej instancji, toczą się do końca według dotychczasowych przepisów chyba, że rozprawę odroczone albo uchylono lub unieważniono wyrok sądu okręgowego albo wznowiono postępowanie.

Art. 17. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości i Kierownikowi Resortu Administracji Publicznej.

Art. 18. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 12 września 1944 r. o specjalnych sądach karnych dla spraw zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 21).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Dla osądzania przestępstw, przewidzianych art. 1, 2, 3 i 4 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego

o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 16) tworzy się specjalne sądy karne.

Art. 2. Dla każdego okręgu sądu apelacyjnego tworzy się jeden specjalny sąd karny.

Art. 3. Specjalny sąd karny orzeka w składzie jednego sędziego, mianowanego w myśl art. 4 § 1 oraz dwóch ławników powołanych w trybie art. 4 § 2.

Art. 4. § 1. Prezydium Krajowej Rady Narodowej, na wniosek Kierownika Resortu Sprawiedliwości, powołuje spośród osób posiadających kwalifikacje sędziowskie:

- a) przewodniczącego i 3 sędziów specjalnych sądów karnych dla każdego sądu, przy czym ilość sędziów może być powiększona w razie potrzeby,
- b) prokuratorów i odpowiednią ilość wiceprokuratorów specjalnych sądów karnych.

§ 2. Listę ławników ustala Prezydium Krajowej Rady Narodowej spośród kandydatów przedstawionych przez wojewódzkę radę narodową. Kandydaci ci winni odpowiadać warunkom z art. 7 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych.

Art. 5. Przewodniczący, sędziowie, prokuratorzy i wiceprokuratorzy specjalnych sądów karnych zrównani są w prawach swych i obowiązkach z prezesami, sędziami, prokuratorami i wiceprokuratorami sądów apelacyjnych, ławnicy zaś z przysięgłymi. Przewodniczący specjalnych sądów karnych podlegają służbowo bezpośrednio Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

Art. 6. Postępowanie przed specjalnym sądem karnym odbywa się według przepisów kodeksu postępowania karnego, o ile przepisy dalsze nie zawierają odmiennych postanowień.

Art. 7. O każdym czynie zawierającym cechy przestępstwa, podlegającego właściwości specjalnego sądu karnego, władze bezpieczeństwa niezwłocznie zawiadamiają prokuratora tegoż sądu, przesyłając mu zebrane wiadomości i dowody. Jednocześnie należy niezwłocznie zatrzymać podejrzanego.

Art. 8. Śledztwa w sprawach podlegających właściwości specjalnego sądu karnego nie prowadzi się. Prokurator może przeprowadzić dochodzenie bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organów bezpieczeństwa publicznego, bądź też zwrócić się o dokonanie poszczególnych czynności sądowych do sędziów śledczych lub sądów grodzkich.

Art. 9. Prokurator zarządzi niezwłocznie aresztowanie osoby zatrzymanej pod zarzutem popełnienia przestępstwa, podlegającego właściwości specjalnego sądu karnego.

Art. 10. Prokurator może i w toku dochodzenia w celu zabezpieczenia żądać zajęcia w całości lub w części mienia podejrzanego, jego małżonka i dzieci. W przedmiocie zajęcia rozstrzyga specjalny sąd karny na posiedzeniu niejawnym.

Art. 11. Od postanowienia prokuratora, umarzającego dochodzenie, przysługuje pokrzywdzonym przez czyn oskarżonego lub ich następcom zażalenie do specjalnego sądu karnego, który rozstrzyga ostatecznie. Przepisy (kpk) o kaucji i przy musie adwokackim nie obowiązują.

Art. 12. Akt oskarżenia nie wymaga uzasadnienia i winien być wniesiony najpóźniej w ciągu dni 14-tu od daty ujęcia podejrzanego. Uchybienie powyższego terminu nie stoi na przeszkodzie wniesieniu aktu oskarżenia, a tylko powoduje odpowiedzialność dyscyplinarną prokuratora.

Art. 13. Ucieczka oskarżonego nie stoi na przeszkodzie wniesieniu aktu oskarżenia i rozpoznaniu sprawy pod jego nieobecność. Zapadłego wyroku nie uważa się za zaoczny.

Art. 14. § 1. Przewodniczący specjalnego sądu karnego wyznacza termin rozprawy głównej w ciągu 48 godzin po otrzymaniu aktu oskarżenia i zarządzi potrzebne doręczenia i wezwania. Przepisu art. 293 kpk nie stosuje się.

§ 2. Specjalny sąd karny na posiedzeniu niejawnym postanawia o wezwaniu świadków i biegłych oraz o sprowadzeniu innych dowodów, powołanych przez oskarżonego.

§ 3. Sprzeciw przeciwko aktowi oskarżenia jest niedopuszczalny.

Art. 15. Udział obrońcy w rozprawie głównej jest konieczny. O ile oskarżony nie ma obrońcy z wyboru, przewodniczący wyznacza mu obrońcę z urzędu.

Art. 16. Dopuszczalne jest odczytywanie na rozprawie wszelkich zapisków dochodzenia oraz wszelkich pism prywatnych i urzędowych.

Art. 17. Wyrok z uzasadnieniem na piśmie ogłasza się natychmiast po naradzie. Odroczenie ogłoszenia wyroku jest niedopuszczalne.

Art. 18. Wyroki specjalnego sądu karnego są ostateczne i prawomocne.

Art. 19. Skazanemu na śmierć przysługuje prawo wniesienia prośby o ulaskawienie do Przewodniczącego Krajowej Rady Narodowej.

Art. 20. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości i Kierownikowi Resortu Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 21. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

KIEROWNIKÓW RESORTU SPRAWIEDLIWOŚCI I RESORTU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

z dnia 3 października 1944 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 września 1944 r. o specjalnych sądach karnych dla spraw zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 35).

Na podstawie art. 20 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 września 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4 poz. 21) o specjalnych sądach karnych, zarządza się, co następuje:

§ 1. Powołuje się do życia specjalne sądy karne dla okręgów sądów apelacyjnych:

- a) w Warszawie — z siedzibą tymczasową w Siedlcach;
- b) w Krakowie — z siedzibą tymczasową w Rzeszowie;
- c) w Lublinie — z siedzibą w Lublinie.

Zarządzenie Kierownika Resortu Sprawiedliwości określi terminy przeniesienia specjalnych sądów karnych, pod a) i b) wymienionych, do miejsc ich stałych siedzib.

Specjalne sądy karne w pozostałych okręgach sądów apelacyjnych, zostaną powołane do życia po wyzwoleniu dalszych obszarów Państwa Polskiego.

§ 2. Urzędowanie specjalnych sądów karnych oraz prokuratur tychże sądów odbywać się będzie według regulaminów:

- a) ogólnego wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich z dnia 1 grudnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 905 z 1932 r.);
- b) wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich w sprawach karnych z dnia 1 grudnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 909 z 1932 r.);
- c) urzędowania prokuratur sądów apelacyjnych i okręgowych z dnia 20 lipca 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 357 z 1935 r. i Nr. 59, poz. 386), przy czym w zasadzie stosuje się przepisy, odnoszące się do sądów apelacyjnych i prokuratur sądów apelacyjnych, o ile przepisy dalsze nie zawierają odmiennych postanowień.

§ 3. Specjalne sądy karne prowadzą repertoria (§ 208 regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich w sprawach karnych):

„Kspec“ — repertorium spraw karnych, w których wniesiono akt oskarżenia do specjalnego sądu karnego.

„Kzspec“ — repertorium zażaleń w sprawach karnych specjalnego sądu karnego.

„Kospec“ — repertorium karne ogólne specjalnego sądu karnego, do którego wnoszone są między innymi wnioski prokura-

tora o zarządzenie zabezpieczenia grożącej oskarżonemu konfiskaty przez zajęcie jego mienia, wnioski o wydanie listu żelaznego i t. p.

§ 4. W prokuraturze specjalnego sądu karnego prowadzi się księgi i repertorium (§ 161 regulaminu urzędowania prokuratur sądów apelacyjnych i okręgowych) z dopiskiem „spec” np. (Dsspec).

§ 5. Przewodniczący specjalnego sądu karnego jest kierownikiem tego sądu w rozumieniu art. 66 prawa o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863 z 1932 r.).

§ 6. W razie przerwy w urzędowaniu przewodniczącego specjalnego sądu karnego, Kierownik Resortu Sprawiedliwości wyznaczy zastępcę spośród sędziów tego sądu.

§ 7. Na wniosek przewodniczącego specjalnego sądu karnego, Kierownik Resortu Sprawiedliwości może wyznaczyć stałego zastępcę przewodniczącego spośród sędziów tego sądu, o ile dobro wymiaru sprawiedliwości tego wymaga.

§ 8. Przewodniczący specjalnego sądu karnego lub jego zastępca wyznacza sędziego zawodowego (art. 4 § 1 dekretu), który przewodniczy na rozprawie lub na posiedzeniu niejawnym. Referentem spraw w zasadzie jest sędzia zawodowy, przewodniczący sądu, lub jego zastępca mocen jest jednak powierzyć referowanie spraw również i ławnikom.

§ 9. Przepisanego rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15. 9. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 872 z 1932 r.) stroju urzędowego: togi i biretu używają jedynie sędziowie zawodowi, mianowani w myśl art. 4 § 1. dekretu o specjalnych sądach karnych.

§ 10. Z chwilą rozpoczęcia działalności specjalnych sądów karnych na terenach poszczególnych okręgów, — wszelkie sprawy należące do właściwości specjalnych sądów karnych, prowadzone przez inne organy sądowe, — winny być natychmiast przekazane prokuraturze specjalnego sądu karnego według właściwości terytorialnej.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 3 marca 1945 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Kierownika Resortu Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 1944 r. o utworzeniu tymczasowej siedziby Sądów Apelacyjnych w Warszawie i Krakowie (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 33).

Na podstawie art. 1 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 4 listopada 1944 r. o upoważnieniu do

tworzenia sądów oraz zmiany ich okręgów, a ponadto do przenoszenia sędziów na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 58) zarządzam, co następuje:

§ 1. Znosi się tymczasową siedzibę Sądu Apelacyjnego w Krakowie — w Rzeszowie, ustanowioną rozporządzeniem Kierownika Resortu Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 1944 r. o utworzeniu tymczasowej siedziby Sądów Apelacyjnych w Warszawie i Krakowie (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 67) i przywraca się dawną siedzibę tego sądu w Krakowie.

§ 2. Tymczasową siedzibę Sądu Apelacyjnego w Warszawie — w Siedlcach, ustanowioną rozporządzeniem powołanym w § 1, przenosi się do Łodzi.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 4 listopada 1944 r. o częściowej zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 56).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W prawie o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863 z 1932 r), zmienionym ustawą z dnia 14 kwietnia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 220) wprowadza się następujące zmiany:

Art. 271 otrzymuje następujące brzmienie:

„§ 1. Na obszarze, na którym obowiązuje prawo o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach z 1818 r. oraz prawo o przywilejach i hipotekach z 1825 r. znosi się stanowiska pisarzy hipotecznych.

§ 2. Z dotychczasowych wydziałów hipotecznych przy sądach grodzkich i okręgowych tworzy się w tychże sądach oddziały hipoteczne sądów grodzkich i wydziały hipoteczne sądów okręgowych.

§ 3. Czynności, przewidziane dla pisarza hipotecznego w wyżej wymienionych ustawach oraz przepisach uzupełniających, pełnią w oddziale hipotecznym sądu grodzkiego jeden lub więcej sędziów grodzkich, a w wydziale hipotecznym sądu okręgowego jeden lub więcej sędziów okręgowych. Należności, przewidziane taksą dla pisarzy hipotecznych, pobiera się na rzecz Skarbu Państwa w sposób, ustalony dla opłat sądowych.

§ 4. Zarówno dotychczasowi pisarze hipoteczni jak i pracownicy, zatrudnieni pomocniczo w kancelariach hipotecz-

nych, pełnią i nadal swe czynności, otrzymując za faktyczne ich wykonywanie do czasu uzyskania nominacji, przyjęcia w charakterze pracownika kontraktowego względnie zwolnienia, wynagrodzenie ze Skarbu Państwa, odpowiadające wysokości uposażenia sędziów, urzędników lub funkcjonariuszów sądowych, właściwych dla tych czynności. Zwolnienia tego, z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, udzielić może odnośnie pisarzy hipotecznych Minister Sprawiedliwości, odnośnie zaś innych pracowników — prezes sądu apelacyjnego. Zwolnieni pisarze hipoteczni otrzymują, jeżeli nie posiadają nabytych uprzednio praw emerytalnych, jednorazową odprawę w wysokości dziewięciomiesięcznego wynagrodzenia sędziego grodzkiego względnie sędziego okręgowego.

§ 5. Minister Sprawiedliwości władny jest na obszarze, wymienionym w § 1 tworzyć nowe oddziały hipoteczne sądów grodzkich i wydziały hipoteczne sądów okręgowych oraz zmieniać ich okręgi w zakresie spraw hipotecznych“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 12 grudnia 1944 r. o częściowej zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 84).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W prawie o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863 z 1932 r.) zmienionym ustawą z dnia 14 kwietnia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 220) i dekretem Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 4 listopada 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 56) wprowadza się następujące zmiany: W § 1 art. 282 skreśla się słowa: „w ciągu 10 lat od dnia wejścia w życie niniejszego prawa“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 14 marca 1945 r. o zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 46).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W prawie o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863, z r. 1932), zmienionym ustawą z dnia 14 kwietnia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 220) i dekretami Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 4 listopada 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 56) oraz z dnia 12 grudnia 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 84), wprowadza się zmiany następujące:

1) art. 121 otrzymuje brzmienie:

„**Art. 121.** Sędzia powinien w służbie i poza służbą strzec powagi sądu i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego. Nie wolno mu brać udziału w takich wystąpieniach, które mogłyby osłabiać zaufanie do jego bezstronności albo wierności względem ustroju lub władz demokratycznego Państwa Polskiego“.

2) w art. 271 do § 3 dodaje się ustęp drugi o brzmieniu:

„Rozpoznanie i zatwierdzenie aktów notarialnych i czynności hipotecznych należy zamiast do zwierzchności hipotecznej, do sędziego oddziału (wydziału) hipotecznego na zasadach przewidzianych dla zwierzchności hipotecznej“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 8 marca 1945 r. o częściowej zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 54).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W prawie o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 102, poz. 863), zmienionym ustawą z dnia 14 kwietnia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 220) oraz dekretami Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 4 listopada 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 56) i z dnia 12 grudnia 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 84), — wprowadza się zmiany następujące:

(1) Art. 85 otrzymuje brzmienie:

„Art. 85. Od kandydatów na sędziów, mających zająć stanowiska w sądach okręgowych, apelacyjnych lub w Sądzie Najwyższym, oprócz warunków wymienionych w art. 82 i 83 wymaga się ponadto odbycia określonej liczby lat służby na stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich, a mianowicie:

- a) od kandydatów na sędziów okręgowych — najmniej trzech lat,
- b) od kandydatów na prezesów lub wiceprezesów sądów okręgowych oraz wiceprezesów i sędziów apelacyjnych — najmniej 6 lat,
- c) od kandydatów na prezesów sądów apelacyjnych oraz na sędziów Sądu Najwyższego — najmniej 9 lat,
- d) od kandydatów na prezesa Sądu Najwyższego — najmniej 12 lat“.

(2) Art. 86 otrzymuje brzmienie:

„Art. 86. Przepis art. 85 ma odpowiednie zastosowanie do sędziów i prokuratorów wojskowych“.

(3) Art. 88 otrzymuje brzmienie:

„Art. 88. Przy obliczaniu lat służby wymienionej w art. 85, jeden rok pracy zawodowej na stanowisku adwokata zastępuje jeden rok służby sędziowskiej lub prokuratorskiej“.

(4) Art. 89 otrzymuje brzmienie:

„Art. 89. Sędzią Sądu Najwyższego może ponadto zostać:
a) profesor prawa na polskim uniwersytecie państwowym,
b) sędzia Najwyższego Trybunału Administracyjnego“.

Art. 2. Czas wykonywania adwokatury w okresie okupacji nie podlega zaliczeniu, przewidzianemu w art. 88 prawa o ustroju sądów powszechnych.

Art. 3. Na okres do dnia 31 grudnia 1947 r. zawieszają się moc obowiązującą przepisów art. 95 i 96 prawa o ustroju sądów powszechnych — o przedstawianiu przez kolegia administracyjne kandydatów na stanowiska sędziowskie.

Art. 4. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 5. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 28 lutego 1945 r.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 4 listopada 1944 r. o ustaleniu właściwości rzeczowej sądów powszechnych w związku z wahaniami cen rynkowych.

(Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 57).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów

z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W cywilnych sprawach o majątkowe roszczenia niepieniężne i o roszczenia pieniężne, zgłoszone w zamian innego przedmiotu oraz w sprawach działowych, wartość przedmiotu sporu względnie przedmiotu działu, oznaczona przez stronę w pozwie kwotą pieniężną, przelicza się według przeciętnych cen rynkowych z dnia 31 sierpnia 1939 r. i tak ustalona kwota stanowi o właściwości rzeczowej sądu (art. 10 pkt. 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego).

Art. 2. Przeliczenie, przewidziane w artykule poprzedzającym, pozostaje bez wpływu na wszelkie inne stosunki prawne, zależne od wartości przedmiotu sprawy (dopuszczalność środków odwoławczych, skład sądu orzekającego, opłaty sądowe, opłaty komornika, wynagrodzenie adwokatów).

Art. 3. W sprawach karnych o przestępstwa, wymienione w art. 16 § 2 pkt. b) kodeksu postępowania karnego, właściwość rzeczową sądu ustala się stosownie do wartości mienia na podstawie przeciętnych cen rynkowych z dnia 31 sierpnia 1939 r.

Art. 4. Sprawy, wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu, rozpoznawać należy aż do ukończenia w sądach, do których wpłynęły, bez względu na to czy sądy te są rzeczowo właściwe według przepisów dotychczasowych czy według przepisów art. 1 lub art. 3 niniejszego dekretu.

Art. 5. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 6. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 4 listopada 1944 r. o upoważnieniu do tworzenia sądów oraz zmiany ich okręgów, a ponadto do przenoszenia sędziów na inne miejsce służbowe. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 58).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Do czasu wytyczenia nowych granic okręgów sądowych na terenie całego Państwa, Kierownik Resortu Sprawiedliwości może zarządzić w drodze rozporządzenia tworzenie i znoszenie sądów grodzkich, okręgowych i apelacyjnych, ustalenie nowych siedzib sądów i zmianę granic ich okręgów.

Art. 2. W czasokresie wskazanym w art. 1:

- a) władza mianująca może przenosić sędziów bez ich zgody do innego równorzędnego sądu. Prezesów lub wiceprezesów sądów można mianować bez ich zgody na stanowiska sędziów w sądach równorzędnych lub wyższych, przy czym otrzydują oni w tym wypadku tylko uposażenie związane z nowym stanowiskiem.
- b) przepisy art. 91—96 prawa o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu ustalonym obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 863) z uwzględnieniem zmian ustawy z dnia 19 kwietnia 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 220) o przedstawianiu przez kolegia administracyjne kandydatów na stanowiska sędziowskie nie mają zastosowania.

Art. 3. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO
z dnia 1 grudnia 1944 r. o częściowej zmianie Kodeksu Postępowania Karnego. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 70).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W artykule 545 Kodeksu Postępowania Karnego z dnia 19 marca 1928 r., (Dz. U. R. P. z roku 1932 Nr. 83, poz. 725) w brzmieniu obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 stycznia 1939 r., (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 44) dodaje się § 4 w brzmieniu: „Kierownik Resortu Sprawiedliwości może z uwagi na szczególnie charakter przestępstwa zarządzić publiczne wykonanie wyroku śmierci“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 16 lutego 1945 r. o zmianie przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 28).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1)

— Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W przepisach wprowadzających kodeks postępowania cywilnego z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 652 oraz z 1932 r. Nr. 93, poz. 802, z 1933 r. Nr. 62, poz. 461 i z 1938 r. Nr. 89, poz. 609) wprowadza się następujące zmiany:

1) Art. XLV otrzymuje brzmienie:

„Art. XLV. § 1. W okresie do dnia 31 grudnia 1947 r. sądy okręgowe w granicach swej właściwości rozpoznają w pierwszej instancji w składzie trzech sędziów następujące sprawy:

a) sprawy należące do właściwości sądów okręgowych bez względu na wartość przedmiotu sporu;

b) sprawy, w których stroną jest Skarb Państwa;

c) sprawy o ubezwłasnowolnienie;

d) sprawy w postępowaniu upadłościowym i układowym.

§ 2. Sprawy, nie wymienione w paragrafie poprzedzającym oraz sprawy nie należące do wydziałów handlowych, rozpoznaje w pierwszej instancji sąd okręgowy w osobie jednego sędziego“.

2) Art. XLV¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. XLV¹. W sprawach rozpoznawanych przez jednego sędziego obowiązują następujące przepisy:

§ 1. Przepisy o prawach i obowiązkach przewodniczącego i sądu stosuje się do jednego sędziego.

§ 2. Zarzut, że sprawa ulega rozpoznaniu w składzie trzech sędziów lub w osobie jednego sędziego, należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Na postanowienia sądu co do składu nie ma zażalenia.

§ 3. Jeżeli sąd w osobie jednego sędziego uzna, że postępowanie przed nim jest bądź niedopuszczalne, bądź nie wskazane z uwagi na zawile okoliczności sprawy, przekazuje sprawę pod rozpoznanie sądu w składzie trzech sędziów“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

O B W I E S Z C Z E N I E

Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 kwietnia 1945 r. o ogłoszeniu jednolitego tekstu przepisów o kosztach sądowych. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 89).

Na podstawie art. 3 dekretu z dnia 27 lutego 1945 r. o zmianie przepisów o kosztach sądowych (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 44) ogłaszam w załączniku do obwieszczenia niniejszego jednolity tekst przepisów o kosztach sądowych z dnia 24 października

1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 837) z uwzględnieniem zmian, wynikających z dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 19) i z dnia 21 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 609) oraz dekretu z dnia 27 lutego 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 44), z tym, że zmiany wprowadzone tym ostatnim dekretem mają moc od dnia 1 kwietnia 1945 r. i stosują się do wszelkich powodujących opłatę czynności, które nastąpią po tej dacie.

w/z Minister Sprawiedliwości:
Leon Chajm

Załącznik do obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości
z dnia 17 kwietnia 1945 r. (poz. 89).

PRZEPISY O KOSZTACH SĄDOWYCH

ROZDZIAŁ I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. W sprawach cywilnych i karnych, wymienionych w rozporządzeniu niniejszym, pobiera się opłaty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz koszty postępowania. Opłaty sądowe i koszty postępowania stanowią koszty sądowe.

Art. 2. Jeżeli rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej, do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która dokonywa czynności, powodującej opłatę sądową lub koszty postępowania.

Przepis powyższy nie uchybia przepisom kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw co do ponoszenia kosztów sądowych.

Art. 3. Uwolnienie od kosztów sądowych służy:

- 1) stronie, której sąd przyznał prawo ubogich,
- 2) kuratorowi, wyznaczonemu przez sąd do danej sprawy,
- 3) stronie powodowej w sprawie o należność za pracę,
- 4) stronie powodowej w sprawie o alimenty.

Za strony, wymienione pod pkt. 1), 3) i 4), koszty postępowania uiszcza tymczasowo Skarb Państwa, a za kuratora, jeżeli obowiązujące przepisy nie stanowią inaczej, strona, dla której kurator został ustanowiony lub też, gdyby to było niemożliwe, strona, która swym wnioskiem lub swą czynnością spowodowała ustanowienie kuratora.

Do przyznania prawa ubogich stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a w sprawach karnych — przepisy kodeksu postępowania karnego.

Art. 4. Uwolnienie od opłat sądowych służy:

- 1) Skarbowi Państwa i podmiotom prawnym, za które działa Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej,

2) instytucjom ubezpieczeń społecznych w sprawach, związanych z ich ustawową działalnością,

3) Pocztowej Kasie Oszczędności,

4) Bankowi Gospodarstwa Krajowego i Państwowemu Bankowi Rolnemu.

Minister Sprawiedliwości może w porozumieniu z Ministrem Skarbu i innymi zainteresowanymi ministrami przyznać według swego uznania uwolnienie od opłat sądowych instytucjom, stowarzyszeniom i fundacjom, zasługującym na to uwolnienie ze względu na ich działalność dobroczynną, społeczną, naukową, oświatową lub samopomocową. Uwolnienie może być każdej chwili odwołane.

Art. 5. Koszty sądowe, od których strona uboga była uwolniona, będą ściągnięte z urzędu po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu w danej sprawie od przeciwnika albo od strony ubogiej z zasądzonego jej roszczenia według przepisów art. 120 §§ 2 i 3 kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 6. Opłaty sądowe, od których uwolniony był kurator (art. 3 ust. 1) pkt. 2) lub podmioty, wymienione w art. 4, będą ściągnięte z urzędu po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu w danej sprawie od przeciwnika w takim stosunku, w jakim zostały włożone na niego koszty procesu lub innego postępowania.

Jeżeli strona, zastąpiona przez kuratora, posiada majątek, opłaty, które nie zostały włożone na jej przeciwnika lub też nieściągnięte, będą ściągnięte od tej strony.

Art. 7. W razie cofnięcia prawa ubogich lub uchylenia kurateli należne od strony koszty sądowe będą ściągnięte z urzędu z zastosowaniem odpowiednio przepisu art. 119 § 1 kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 8. Jeżeli o obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w myśl przepisów art. 5—6 sąd nie orzekł w toku postępowania w danej sprawie, postanowienie w tej mierze wyda sąd, w którym sprawa toczyła się w pierwszej instancji.

Art. 9. Należności Skarbu Państwa z tytułu powstałych w toku procesu kosztów sądowych, a włożonych na przeciwnika strony, uwolnionej od kosztów sądowych lub opłat sądowych, będą w postępowaniu egzekucyjnym lub upadłościowym zaspokojone w tym samym stopniu i w tych samych granicach, jak koszty procesu, przyznane stronie uwolnionej.

Art. 10. Postępowanie o przyznanie prawa ubogich i postępowanie przed sądem polubownym wolne jest od opłat sądowych.

Art. 11. Opłatę sądową należy uiszczyć przy wniesieniu do sądu pisma lub przy złożeniu wniosku, podlegającego opłacie.

Art. 12. W każdym piśmie lub wniosku należy podać war-

tość przedmiotu sprawy, jeżeli od tej wartości zależy wysokość opłaty, a przedmiotem sprawy nie jest oznaczona kwota pieniężna.

Pisma lub wnioski, dotyczące części przedmiotu sprawy, podlegają opłacie tylko w stosunku do wartości tej części.

Art. 13. Sąd nie podejmie żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata sądowa. Pismo takie będzie zwrócone, jeżeli wnoszący je w terminie tygodniowym od dnia doręczenia mu wezwania o uiszczenie należnej opłaty, opłaty tej nie uiści. Termin tygodniowy może być odpowiednio przedłużony tylko wówczas, jeżeli pismo wniosła osoba, zamieszkała za granicą, nie mająca w kraju zastępcy.

Przepisu co do wezwania o uiszczenie należnej opłaty nie stosuje się do pism wnoszonych przez adwokata, podlegających opłacie w wysokości stałej. Pisma takie, jeżeli nie są należycie opłacone, będą od razu zwrócone.

Sąd nie przyjmie wniosku ustnego, podlegającego opłacie, zgłoszonego bez jednoczesnego uiszczenia należnej opłaty.

Art. 14. Przepis artykułu poprzedzającego, stosuje się odpowiednio, gdy w wyniku sprawdzenia wartości przedmiotu sprawy albo wskutek zmiany lub rozszerzenia żądania należy uiścić opłatę wyższą od poprzednio wniesionej.

Art. 15. Przewodniczący wydaje zarządzenie co do: wezwania o uiszczenie opłaty, zwrotu pisma, nieopłaconego należycie, zwrotu opłaty, wymiaru opłaty z urzędu i ściągnięcia opłaty.

Postanowienie co do zwrotu pisma wydaje sąd na posiedzeniu niejawnym, jeżeli opłata przypada od skargi kasacyjnej lub od skargi o wznowienie, wniesionej do sądu drugiej instancji albo do Sądu Najwyższego, lub wreszcie od zażalenia do Sądu Najwyższego.

Na zarządzenie co do wezwania strony do uiszczenia należnej opłaty nie ma zażalenia.

Art. 16. Opłatę, wymierzoną z urzędu, należy pod rygorem egzekucji uiścić w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia stronie wezwania do zapłaty.

Art. 17. W postępowaniu, związanym z uiszczeniem i zwrotem, wymiarem lub ściągnięciem kosztów sądowych, stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

W sprawach zaś, w których tryb postępowania normują inne ustawy, przepisy kodeksu postępowania cywilnego stosuje się tylko w braku odpowiednich przepisów tych ustaw.

Ponadto obowiązują przepisy następujące:

1) na zarządzenia i postanowienia sądu pierwszej instancji,

dotyczące obowiązku uiszczenia kosztów sądowych (art. 8) oraz wymiaru lub zwrotu kosztów, służy zawsze zażalenie;

- 2) w sprawach, wymienionych w punkcie 1) skarga kasacyjna nie służy.

Art. 18. Zażalenia, dotyczące wyłącznie wymiaru opłaty sądowej w postępowaniu cywilnym, podlegają jedynie opłacie od podań i załączników i za doręczenie.

Podania o zwrot opłaty, jak również zażalenia w tych sprawach wolne są od wszelkich opłat sądowych.

Art. 19. Opłatę, uchyloną w całości lub w części prawomocnym orzeczeniem, zwraca się stronie z urzędu.

Art. 20. Prawo Skarbu Państwa do żądania nieuiszczonej opłaty sądowej przedawnia się z upływem lat trzech, licząc od dnia, w którym opłatę należało uiścić.

Prawo strony do żądania zwrotu opłaty sądowej przedawnia się z upływem lat trzech od dnia powstania tego prawa.

Art. 21. Groszowe końcówki opłat, niepodzielne przez pięćdziesiąt, zaokrągla się w wyż do kwoty, w ten sposób podzielnej. Końcówek do 25 groszy włącznie nie dolicza się.

Art. 22. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi sposób uiszczania opłat sądowych.

ROZDZIAŁ II.

Opłaty sądowe w postępowaniu spornym i egzekucyjnym.

Art. 23. W postępowaniu spornym i egzekucyjnym pobiera się opłaty następujące:

- 1) wpis,
- 2) opłatę od podań i załączników,
- 3) opłatę kancelaryjną,
- 4) opłatę za doręczenie,
- 5) kaucję kasacyjną.

Oddział 1.

Wpis

Art. 24. Wpis jest stosunkowy i stały.

Art. 25. Wysokość wpisu stosunkowego zależna jest od wartości przedmiotu sprawy i wynosi:

1) przy wartości przedmiotu do 5.000 zł włącznie	2%
2) przy wartości przedmiotu do 50.000 zł włącznie	
od pierwszych 5.000 zł	100 zł
od nadwyżki	2 ¹ / ₂ %
3) przy wartości przedmiotu ponad 50.000 zł od	
pierwszych 50.000 zł	1.225 zł
od nadwyżki	3%

Każde rozpoczęte 100 zł a w przypadku, gdy wartość przedmiotu przewyższa 50.000 zł każde rozpoczęte 1.000 zł liczy się za pełne.

Art. 26. Wartość przedmiotu sporu oznacza się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Jeżeli wartość przedmiotu sporu lub jego części nie podlega oszacowaniu na pieniądze albo w chwili wytoczenia powództwa nie da się określić, wpis stosunkowy oznaczy tymczasowo przewodniczący: w sądzie okręgowym w wysokości od 80 zł do 2.000 zł, a w sądzie grodzkim od 8 zł do 160 zł.

Na zarządzenie co do tymczasowego oznaczenia wpisu nie ma zażalenia.

Wpis, tymczasowo oznaczony, należy uiścić w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia stronie interesowanej.

Sumę wpisu określi sąd z urzędu przy wydaniu orzeczenia, kończącego postępowanie w pierwszej instancji, przy czym zaliczy kwotę, tymczasowo pobraną.

Art. 27. W postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym podstawą obliczenia opłaty jest suma roszczenia, które jest egzekwowane lub ma być zabezpieczone.

Jeżeli jednak przedmiot, poddany egzekucji lub zabezpieczeniu, ma mniejszą wartość, to ta mniejsza wartość będzie podstawą obliczenia opłaty.

Jeżeli egzekucja ma na celu zaspokojenie roszczeń pieniężnych, wówczas wartość przedmiotu sprawy, ustalona w postępowaniu, poprzedzającym egzekucję, będzie także podstawą obliczenia opłaty w postępowaniu egzekucyjnym, dotyczącym tego samego roszczenia.

Art. 28. Suma wpisu stosunkowego lub wszystkich wpisów stosunkowych, w razie zgłoszenia równocześnie w jednym piśmie lub w jednym oświadczeniu kilku wniosków, podlegających opłacie wpisu stosunkowego, nie może wynosić w sprawach, należących w pierwszej instancji do właściwości sądu grodzkiego, mniej niż 8 zł, w sprawach zaś, należących w pierwszej instancji do właściwości sądu okręgowego lub wyższego — mniej niż 40 zł.

Art. 29. Cały wpis stosunkowy pobiera się od:

- 1) powództwa głównego,
- 2) powództwa wzajemnego,
- 3) interwencji głównej,
- 4) apelacji,
- 5) apelacji wzajemnej,
- 6) skargi kasacyjnej,
- 7) skargi o wznowienie,
- 8) skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego.

Wpisu stosunkowego nie pobiera się od apelacji na wyrok, wydany przez sąd pierwszej instancji po uchyleniu poprzed-

niego wyroku (art. 412 § 1 kodeksu postępowania cywilnego), jeżeli założyła ją ta sama strona, która zaskarżyła poprzedni wyrok.

Art. 30. Połowę wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) sprzeciwu od wyroku zaocznego,
- 2) powództwa w trybie postępowania nakazowego lub upominawczego,
- 3) zarzutów w postępowaniu nakazowym,
- 4) wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi zagranicznemu,
- 5) wniosku o wszczęcie egzekucji, skierowanego do sądu.

Jeżeli w postępowaniu upominawczym na skutek sprzeciwu ma nastąpić rozprawa, powód powinien uiszczyć dodatkowo drugą połowę wpisu. Jeżeli powód nie uzupełni wpisu w terminie tygodniowym od dnia doręczenia mu wezwania, sąd umorzy postępowanie. Przez umorzenie postępowania zabezpieczenie powództwa traci moc.

Przepisy ustępu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w postępowaniu nakazowym i upominawczym w przypadku odmowy wydania nakazu i skierowania sprawy do zwykłego postępowania.

Art. 31. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) zgłoszenia interwencji ubocznej, jeżeli zgłoszenie nie jest połączone z czynnością procesową, podlegającą opłacie wpisu stosunkowego takiego samego lub wyższego,
- 2) zażalenia, jeżeli nie jest połączone z innym środkiem odwoławczym,
- 3) powództwa, apelacji, skargi kasacyjnej oraz skargi o wznowienie w sporach działowych,
- 4) wniosku o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu polubownego lub ugodzie, zawartej przed tym sądem.

Jeżeli zażalenie zostało złożone albo interwencja uboczna zgłoszona przed oznaczeniem wpisu, wpis od zażalenia lub interwencji oblicza się według tymczasowo oznaczonego wpisu od powództwa.

Art. 32. Dziesiątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wniosku o zabezpieczenie dowodu,
- 2) wniosku o wydanie zarządzenia tymczasowego,
- 3) wniosku o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu,
- 4) sprzeciwu od wyroku zaocznego, zgłoszenia interwencji ubocznej i zażalenia w sporach działowych.

Wnioski o zabezpieczenie powództwa, zgłoszone w pozwie lub w toku sporu, wolne są od opłaty wpisu stosunkowego.

Art. 33. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od:

- 1) wartości przedmiotu w ugodzie, zawartej przed sądem bez

uprzedniego wytoczenia powództwa, lub tej części wartości przedmiotu ugody, zawartej w toku sporu, która przewyższa wartość przedmiotu sporu,

- 2) tej części sumy, uzyskanej z egzekucji lub stanowiącej odszkodowanie za wywłaszczenie, która w podziale sądowym przypada wierzycielom.

Opłatę tę pobiera się na podstawie urzędowego wymiaru. Jeżeli masa działowa znajduje się w przechowaniu sądu, należy opłatę z niej potrącić.

Art. 34. Piątą część wpisu stosunkowego od ceny nabycia pobiera się w razie wydania postanowienia o udzieleniu przybiccia nieruchomości lub innych przedmiotów i praw, z których egzekucję prowadzi się według przepisów o egzekucji z nieruchomości.

Opłatę tę powinien nabywca wnieść w terminie miesięcznym od dnia uprawomocnienia się postanowienia o przybicciu. W razie uchylenia przybiccia w nadlicytacji zwraca się uiszczoną opłatę.

Wydanie postanowienia o przysądzeniu własności może nastąpić dopiero po wykazaniu przez nabywcę, że opłatę uiszczył.

Art. 35. Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego od zarzutów w postępowaniu nakazowym, sprzeciwu od wyroku zaocznego, apelacji, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie, skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego i zażalenia jest wartość przedmiotu zaskarżenia, objętego danym pismem procesowym.

Art. 36. Wpis stały wynosi:

- 1) od powództwa i apelacji w sprawie o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania 40 zł
 - od sprzeciwu od wyroku zaocznego w tej sprawie 20 zł
 - od zgłoszenia interwencji ubocznej i od zażalenia w tej sprawie 8 zł
- 2) od powództwa, apelacji, skargi kasacyjnej i skargi o wznowienie w sprawie o wyjawienie majątku pod przysięgą, jeżeli powód nie żąda jednocześnie zasądzenia należności, a sprawa jest wszczęta w sądzie okręgowym 160 zł
 - w sądzie grodzkim 60 zł
 - od sprzeciwu od wyroku zaocznego w tej sprawie, wszczętej w sądzie okręgowym 80 zł
 - w sądzie grodzkim 32 zł
 - od zgłoszenia interwencji ubocznej i zażalenia w tej sprawie, wszczętej w sądzie okręgowym 32 zł
 - w sądzie grodzkim 12 zł
- 3) od wniosku o uznanie zapisu na sąd polubowny za wygasły i od zażalenia na postanowie-

nie w tej sprawie, jeżeli sprawa jest wszczęta w sądzie okręgowym	100 zł
w sądzie grodzkim	43 zł
4) od wniosku strony o wyznaczenie, wezwanie opieszalego i usunięcie sędziego polubownego, od wniosku sędziego polubownego o oznaczenie wynagrodzenia oraz zażalenia w tej sprawie i od wniosku sądu polubownego o wykonanie czynności przez sąd, jeżeli wniosek został zgłoszony w sądzie okręgowym	40 zł
w sądzie grodzkim	20 zł
5) od wniosku o złożenie wykazu majątku i przysięgi w postępowaniu egzekucyjnym oraz od wszelkich zażeń w postępowaniu o wyjawienie majątku w toku egzekucji	20 zł
6) od skargi na czynności komornika, jeżeli wartość przedmiotu sprawy nie przewyższa 1.000 zł w innych przypadkach	4 zł 12 zł

Art. 37. Wpis uiszczony od powództwa, odrzuconego z powodu niewłaściwości sądu, zalicza się przy ponownym wniesieniu tegoż powództwa, jeżeli to nastąpi w terminie tygodniowym od daty uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu powództwa.

Wpis, uiszczony od powództwa cywilnego, pozostawionego w postępowaniu karnym bez rozpoznania, zalicza się przy wniesieniu powództwa o to samo roszczenie przed sąd cywilny, jeżeli to nastąpi w ciągu trzech lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia sądu karnego.

Art. 38. Na żądanie strony zwraca się:

- 1) wpis od pisma, zwróconego lub odrzuconego z powodów formalnych,
- 2) wpis od powództwa, które przed doręczeniem stronie pozwanej zostało odrzucone z powodu niedopuszczalności drogi procesu cywilnego, braku zdolności procesowej, ustawowego zastępstwa (asystencji) lub upoważnienia do prowadzenia sprawy,
- 3) wpis od apelacji wzajemnej, która utraciła moc wskutek cofnięcia apelacji lub odrzucenia jej z powodów formalnych,
- 4) wpis od powództwa, zarzutów w postępowaniu nakazowym, sprzeciwu od wyroku zaocznego, apelacji, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie i zażalenia w razie cofnięcia ich przed wysłaniem stronie przeciwnej.

Art. 39. Na żądanie strony zwraca się połowę wpisu od powództwa, zarzutów w postępowaniu nakazowym, sprzeciwu od wyroku zaocznego, apelacji, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie i zażalenia w razie cofnięcia ich przed rozpoczęciem rozprawy, jeżeli zaś rozprawa nie ma się odbyć — przed

posiedzeniem, na które sprawa została skierowana.

Połowę wpisu zwraca się również w razie zawarcia ugody w danej instancji.

Art. 40. Przepisy, dotyczące powództwa i apelacji, stosuje się odpowiednio do powództwa wzajemnego i apelacji wzajemnej.

Oddział 2.

Oплата od podań i załączników.

Art. 41. Od każdego podania i wniosku do protokołu, złożonego poza rozprawą i w ogóle od każdego pisma, nie podlegającego opłacie wpisu, pobiera się opłatę:

w postępowaniu przed sądami grodzkimi i przed komornikami w wysokości 2 zł
w postępowaniu przed wszystkimi innymi sądami 8 zł

Art. 42. Od każdego załącznika do pisma lub protokołu pobiera się opłatę w wysokości 2 zł.

Opłaty nie pobiera się w postępowaniu nakazowym od dołączonych do pozwu dokumentów, które uzasadniają żądanie pozwu.

Art. 43. Od opłaty od podań i załączników wolne są:

- 1) pisma, odpisy i załączniki, składane przez stronę z przeznaczeniem dla strony przeciwnej lub innych uczestników postępowania,
- 2) pisma i wnioski do protokołu, zawierające sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym,
- 3) pisma i wnioski do protokołu oraz załączniki, składane przez świadków, biegłych i osoby trzecie, wezwane do złożenia dokumentów lub okazania przedmiotu oględzin,
- 4) pisma stron, zawierające wyłącznie wskazanie miejsca zamieszkania,
- 5) pisma stron, zawierające wyłącznie prośbę o przyspieszenie postępowania,
- 6) pisma sądu polubownego lub sędziów polubownych,
- 7) sprawozdania, pisma i załączniki, składane przez nadzorcę sądowego.

Oddział 3.

Oплата kancelaryjna.

Art. 44. Za klauzule wykonalności, wypisy, odpisy, zaświadczenia, wyciągi oraz inne dokumenty, wydawane na wniosek na podstawie akt, pobiera się opłatę kancelaryjną w wysokości 4 zł, a w sądzie grodzkim w wysokości 2 zł.

Opłatę powyższą pobiera się za każdą stronę wydanego dokumentu, licząc 25 wierszy za stronę.

Każdą rozpoczętą stronę liczy się za całą.

Jeżeli pismo jest sporządzone w obcym języku lub zawiera tabelę pobiera się opłatę w podwójnej wysokości.

Art. 45. Za wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku pobiera się opłatę:

- a) w sądzie okręgowym lub wyższym w wysokości 40 zł
- b) w sądzie grodzkim 8 zł

Nie pobiera się opłaty kancelaryjnej za pisma, które doręcza się z urzędu.

Oddział 4.

Oplata za doręczenie.

Art. 46. Oplata za doręczenie jest stosunkowa lub stała.

Art. 47. Wysokość opłaty stosunkowej zależna jest od wysokości wpisu stosunkowego lub stałego.

Art. 48. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi:

- 1) przypadki, w których pobiera się opłatę za doręczenie,
- 2) osoby, obowiązane do jej uiszczenia,
- 3) wysokość opłaty,
- 4) sposób jej uiszczenia,
- 5) sposób użycia sum, uzyskanych z tej opłaty.

Minister Sprawiedliwości może ponadto w drodze rozporządzenia określić przypadki, w których niezłożenie opłaty za doręczenie powoduje skutki odmienne, niż to przewiduje art. 13 i 14 rozporządzenia niniejszego.

Oddział 5.

Kaucja kasacyjna.

Art. 49. Wysokość kaucji, którą należy wpłacić przy wniesieniu skargi kasacyjnej, wynosi, jeżeli jest zaskarżone orzeczenie sądu okręgowego — 100 zł, jeżeli jest zaskarżone orzeczenie sądu apelacyjnego — 300 zł.

Art. 50. Kaucję zwraca się z urzędu stronie:

- 1) jeżeli skarga kasacyjna została uwzględniona w całości lub w części,
- 2) jeżeli skarga kasacyjna została zwrócona lub odrzucona z powodów formalnych, nie wyłączając przypadku niedopuszczalności skargi kasacyjnej,
- 3) jeżeli skarga kasacyjna została cofnięta przed posiedzeniem, na którym miała być rozpoznana.

W innych przypadkach kaucję przelewa się do Skarbu Państwa.

Art. 51. O zwrocie kaucji orzeka Sąd Najwyższy, w przypadku zaś gdy przyczyna, usprawiedliwiająca zwrot kaucji, zaszła w sądzie drugiej instancji — sąd drugiej instancji na posiedzeniu niejawnym.

Na postanowienie sądu drugiej instancji służy stronie zażalenie do Sądu Najwyższego w terminie tygodniowym od daty doręczenia zawiadomienia o odmowie zwrotu kaucji.

ROZDZIAŁ III.

Opłaty sądowe w postępowaniu upadłościowym i układowym.

Art. 52. W postępowaniu upadłościowym i układowym pobiera się opłaty następujące:

- 1) wpis,
- 2) opłatę stosunkową,
- 3) opłatę od podań i załączników,
- 4) opłatę kancelaryjną,
- 5) opłatę za doręczenie,
- 6) kaucję kasacyjną.

Art. 53. Uwolnienie od opłat sądowych w postępowaniu upadłościowym i układowym służy:

- 1) syndykowi, zarządcy odrębnego majątku, członkom rady wierzycieli, zastępcom tych osób, nadzorcy sądowemu oraz kuratorowi celem nadzoru nad wykonaniem układu — od wszelkich opłat,
- 2) upadłemu i dłużnikowi w postępowaniu układowym — od opłat od podań i załączników.

Art. 54. Wpis stały pobiera się:

- 1) w wysokości 160 zł:
od wniosku wierzyciela o ogłoszeniu upadłości,
- 2) w wysokości 80 zł:
od wszelkich zażeń na postanowienia sądu i od skarg kasacyjnych w postępowaniu upadłościowym i układowym, od zarzutów przeciw układowi i przeciw planowi podziału, jak również od wniosków wierzyciela o uchylenie układu;
- 3) w wysokości 40 zł:
od wszelkich zażeń na postanowienia lub zarządzenia sędziego — komisarza w postępowaniu upadłościowym i układowym.

Art. 55. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od sprzeciwu co do uznania lub odmowy uznania zgłoszonych wierzytelności, jak również od zażeń na postanowienia w tej sprawie.

Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego jest wartość przedmiotu zaskarżenia, objętego sprzeciwem lub zażaleniem.

Art. 56. Za przeprowadzenie postępowania upadłościowego pobiera się opłatę stosunkową:

- 1) w przypadku ukończenia postępowania przez podział masy — w wysokości całego wpisu stosunkowego,
- 2) w przypadku ukończenia postępowania przez zawarcie zatwierdzonego przez sąd układu — w wysokości dwóch piątych części wpisu stosunkowego,
- 3) w przypadku uchylenia lub umorzenia postępowania z innych przyczyn — w wysokości od 40 zł do 20.000 zł według uznania sądu, który bierze pod uwagę majątek upadłego i czas trwania postępowania.

Art. 57. Opłaty stosunkowej nie pobiera się w przypadku umorzenia postępowania z powodu braku majątku masy na zaspokojenie kosztów postępowania.

Art. 58. Opłatę stosunkową oblicza się:

- 1) w przypadku, wymienionym w punkcie 1) art. 56 — od sumy, przypadającej według każdorazowego planu podziału na zaspokojenie wierzytelności,
- 2) w przypadku, wymienionym w punkcie 2) art. 56 — od sumy, która według układu ma być wypłacona na zaspokojenie wierzytelności.

Do podstawy wymiaru opłaty nie wlicza się sum, potrzebnych na zaspokojenie wierzytelności, należących do kategorii pierwszej i drugiej.

Art. 59. Opłatę stosunkową uiszcza:

- 1) w przypadku ukończenia postępowania upadłościowego przez podział — syndyk z majątku masy,
- 2) we wszystkich innych przypadkach — upadły na podstawie urzędowego wymiaru.

Art. 60. Zatwierdzenie układu, jak również wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania może nastąpić dopiero po odpowiednim zabezpieczeniu należnych opłat sądowych.

Art. 61. Przepisy art. 54 — 60 stosuje się odpowiednio w przypadku wznowienia postępowania upadłościowego.

Art. 62. Od skarg na czynności komornika lub notariusza w toku postępowania upadłościowego pobiera się opłatę, przewidzianą w art. 36 punkt 6) rozporządzenia niniejszego.

Art. 63. W postępowaniu o sprzedaż majątku, która ma być przeprowadzona według przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 118 prawa upadłościowego) pobiera się opłaty, przewidziane w rozdziale II rozporządzenia niniejszego.

Art. 64. Wnioski wierzyciela o wydanie zarządzenia tymczasowego (art. 12 prawa upadłościowego) oraz o zastosowanie do upadłego przymusu osobistego podlegają tylko opłacie od podań i załączników.

Art. 65. Za przeprowadzenie postępowania układowego pobiera się opłatę stosunkową:

- 1) w przypadku ukończenia postępowania przez zawarcie zatwierdzonego przez sąd układu — w wysokości piątej części wpisu stosunkowego,
- 2) w przypadku umorzenia postępowania — w wysokości od 40 zł do 20.000 zł według uznania sądu, który bierze pod uwagę majątek dłużnika i czas trwania postępowania.

Opłatę, przewidzianą w punkcie 1) ustępu poprzedzającego, oblicza się od sumy, która według układu ma być wypłacona na zaspokojenie wierzytelności.

Opłatę uiszcza dłużnik na podstawie urzędowego wymiaru.

Zatwierdzenie układu może nastąpić dopiero po odpowiednim zabezpieczeniu należnych opłat sądowych.

Art. 66. Wnioski wierzyciela o nakazanie dłużnikowi złożenia przysięgi (art. 10 prawa o postępowaniu układowym) podlegają tylko opłacie od podań i załączników.

Art. 67. Za dokonane w toku postępowania upadłościowego i układowego wpisy w księgach hipotecznych i innych księgach, jak również w rejestrach pobiera się opłaty według obowiązujących w tej mierze przepisów.

Art. 68. W sprawach, wymienionych w rozdziale niniejszym, stosuje się odpowiednio przepisy art. 25, 28 i 37 — 51 rozporządzenia niniejszego.

ROZDZIAŁ IV.

Koszty postępowania.

Art. 69. Do kosztów postępowania należą:

- 1) koszty opłat telefonicznych i telegraficznych,
- 2) diety i koszty podróży, należne sędziom, urzędnikom i funkcjonariuszom sądowym z powodu dokonywania czynności poza budynkiem sądowym,
- 3) należności świadków, biegłych i tłumaczy,
- 4) koszty przewozu osób, zwierząt i rzeczy, utrzymywania ich lub przechowywania,
- 5) koszty ogłoszeń w pismach,
- 6) opłaty, należne innym władzom i urzędnikom,
- 7) koszty pobytu w areszcie.

Art. 70. Na pokrycie kosztów postępowania obowiązana jest złożyć zaliczkę strona, która wnosila o podjęcie czynności, połączonej z wydatkami, jeżeli obie strony wnosiły o podjęcie czynności lub sąd z urzędu czynność zarządził, zaliczkę powinny uiścić obie strony w równych częściach lub w innym stosunku według uznania sądu.

Sąd oznaczy wysokość zaliczki i termin jej złożenia.

Wykonanie czynności zależne jest od uiszczenia zaliczki.

Art. 71. Koszty przeprowadzenia dowodu na żądanie sądu polubownego ponoszą obie strony. Co do złożenia zaliczki i skutków jej niezłożenia stosuje się art. 70 rozporządzenia niniejszego.

Art. 72. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określa:

- 1) wysokość należności świadków z tytułu zwrotu wydatków koniecznych, związanych ze stawiennictwem do sądu,
- 2) wysokość wynagrodzenia biegłych za stawiennictwo w sądzie i wykonaną pracę,
- 3) wysokość należności strony z tytułu zwrotu kosztów podróży i wynagrodzenia za utratę zarobku w przypadku wezwania strony do osobistego stawiennictwa.

ROZDZIAŁ V.

Opłaty w postępowaniu karnym.

Art. 73. Wyrok skazujący w sprawie karnej pociąga za sobą obowiązek uiszczenia przez każdego skazanego opłaty sądowej w zależności od wymierzonej mu kary według przepisów następujących.

Art. 74. Skazany w pierwszej instancji obowiązany jest tytułem opłaty uiścić w razie skazania na karę pozbawienia wolności:

do 1 miesiąca	20 zł
do 3 miesięcy	40 zł
do 6 miesięcy	80 zł
do 1 roku	160 zł
do 2 lat	320 zł
do 4 lat	640 zł
do 6 lat	1.280 zł
ponad 6 lat	2400 zł

Art. 75. Skazany w pierwszej instancji na grzywnę (karę pieniężną) obowiązany jest uiścić tytułem opłaty 10% od kwoty wymierzonej mu grzywny (kary pieniężnej), nie mniej jednak niż 1 zł.

Art. 76. W razie skazania łącznie na karę pozbawienia wolności i karę grzywny (karę pieniężną) pobiera się obie opłaty, przewidziane w artykułach poprzedzających.

Art. 77. W przypadku orzeczenia kary łącznej na podstawie kilku wyroków opłaty sądowe, wymierzone w tych wyrokach, ulegają zsumowaniu.

Art. 78. Jeżeli zostanie orzeczona grzywna (kara pieniężna), a kara pozbawienia wolności była wyznaczona tylko na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny, opłatę pobiera się według art. 75 rozporządzenia niniejszego.

Art. 79. W razie nie uwzględnienia apelacji założonej przez skazanego lub jego obrońcę, sąd wymierza za drugą instancję opłatę podwójną w stosunku do należnej za instancję pierwszą.

W razie uwzględnienia apelacji, założonej przez skazanego lub jego obrońcę, sąd wymierza opłaty za obie instancje według kary przez siebie wyrzeczonej, przy czym opłata za drugą instancję wynosić będzie połowę opłaty za pierwszą.

W razie podwyższenia wymiaru kary lub skazania dopiero w instancji apelacyjnej na skutek apelacji, założonej przez oskarżyciela, sąd wymierza opłaty za obie instancje według kary przez siebie wyrzeczonej, w jednakowej wysokości za każdą instancję (art. 74—78).

Art. 80. Opłaty w Sądzie Najwyższym pobierane będą od skazanego jedynie w przypadku oddalenia kasacji, założonej przez skazanego lub jego obrońcę. Opłatę tę wymierzyć należy

w takiej samej wysokości, w jakiej pobrać ją powinien sąd, który wydał zaskarżony wyrok.

Art. 81. W sprawach z oskarżenia prywatnego lub w sprawach z oskarżenia publicznego, w których wyłącznym oskarżycielem był pokrzywdzony (art. 67 kodeksu postępowania karnego), nakłada się w razie wyroku uniewinniającego na oskarżyciela prywatnego lub pokrzywdzonego opłatę sądową w wysokości od 20 zł. do 400 zł. za każdą instancję.

W tej samej wysokości pobiera się od oskarżyciela prywatnego lub pokrzywdzonego opłatę za instancję odwoławczą w razie oddalenia środka odwoławczego, założonego przez nich lub ich pełnomocników na niekorzyść oskarżonego.

Art. 82. Wysokość przypadającej opłaty oznacza sąd w wyroku. Nieuiszczona w terminie dwutygodniowym od dnia uprawomocnienia się wyroku opłata będzie ściągnięta z urzędu.

Art. 83. Sąd może w wyroku zwolnić skazanego, oskarżyciela prywatnego lub pokrzywdzonego w całości lub w części od opłaty, jeżeli uzna, że uiszczenie jej będzie dla nich zbyt uciążliwe.

Art. 84. Koszty postępowania karnego oraz opłaty za odpisy wyroków i postanowień pobiera się według obowiązujących w tej mierze przepisów. Do innych dokumentów stosuje się przepis art. 44 rozporządzenia niniejszego.

Art. 85. W razie dochodzenia w procesie karnym roszczeń majątkowych, wynikających z przestępstwa, opłaty sądowe pobiera się według przepisów rozdziałów I i II rozporządzenia niniejszego, pisma jednak i załączniki, wnoszone przez powoda cywilnego w toku dochodzeń wstępnych, są wolne od opłaty od podań i załączników, nie pobiera się opłaty za doręczenie, obowiązek zaś opłaty wpisu od powództwa powstaje z chwilą wytoczenia powództwa cywilnego.

ROZDZIAŁ VI.

Przepisy szczególne dla obszaru mocy obowiązującej Kodeksu Napoleona i tomu X cz. 1 Zводу praw.

Oddział 1.

Wpis.

Art. 86. Wpis stały w wysokości 40 zł pobiera się od skargi kasacyjnej w sprawie o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania.

Art. 87. Cały wpis stosunkowy pobiera się od sporów, wynikłych w postępowaniu działowym, prowadzonym w drodze incydentalnej.

Art. 88. Połowę wpisu stosunkowego pobiera się od postępowania wykonawczego w sprawach o działy spadkowe.

Art. 89. Wpis stały pobiera się:

- 1) w wysokości 80 zł:
od działów, prowadzonych w drodze incydentalnej,
od zatwierdzenia testamentów (art. 1060 i nast. tomu X cz. 1 Zводу praw),
od zatwierdzenia praw do spadku (art. 1408 u. p. c. art. 1239 i nast. tomu X cz. 1 Zводу praw),
od przyznania praw własności na zasadzie przedawnienia (art. 533 tomu X cz. 1 Zводу praw),
- 2) w wysokości 32 zł:
od każdego podania, rozpoczynającego postępowanie sądowe, nie podlegającego opłacie wpisu stosunkowego lub stałego w sumie wyższej — w sprawie, należącej do właściwości sądu okręgowego,
od podań, wymienionych w art. 1, 7 i 12 ustawy z dnia 26 lipca 1919 r. o utraconych tytułach na okaziciela (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 406) i od sprzeciwów osób trzecich, przewidzianych w tej ustawie,
- 3) w wysokości 12 zł:
od każdego podania, rozpoczynającego postępowanie sądowe, nie podlegającego opłacie wpisu stosunkowego lub stałego w sumie wyższej — w sprawie należącej do właściwości sądu grodzkiego.

Art. 90. Wpis stały w tej samej wysokości (80 zł, 32 zł i 12 zł), pobiera się od zażaleń i podań o uchylenie wyroku w przedmiotach, wymienionych w artykule poprzedzającym.

Do podań o uchylenie wyroku stosuje się ponadto przepisy rozporządzenia niniejszego o kaucji kasacyjnej.

Art. 91. Skargi członków rad rodzinnych na decyzje tych rad wolne są od opłat.

Art. 92. W sprawach o uznanie za zmarłe osób, zaginionych na wojnie (art. 1777—1777¹⁰ u.p.c.) wolne są od opłat wszelkie podania i pisma.

Oddział 2.

Opłaty w postępowaniu hipotecznym.

Art. 93. Od każdej projektowanej do wykazu hipotecznego treści oraz od każdego wniosku hipotecznego pobiera się opłatę hipoteczną stałą lub stosunkową.

Opłata stosunkowa nie może wynosić mniej niż 12 zł. Wartość, według której pobiera się opłatę stosunkową, ustala się w kwocie, jaka jest podstawą wymiaru opłaty stemplowej od czynności prawnej, z której wynika prawo, będące przedmiotem treści lub wniosku.

Za wciągnięcie treści do wykazu hipotecznego pobiera się za każdą treść 2 zł.

Art. 94. Oplatę stałą w wysokości 12 zł pobiera się od każdej treści, której przedmiotem jest wpis praw następujących: 1) prawa własności nieruchomości, 2) praw, opierających się wyłącznie na spadku, zapisie lub darowiznie, 3) prawa, którego wartość pieniężna nie da się oznaczyć, 4) kaucji. Oplatę w takiej samej wysokości pobiera się od treści, dotyczących ostrzeżeń, hipotek sądowych, prawnych, wpisów, związanych z egzekucją i wykreśleń.

Art. 95. Od treści, niewymienionych w artykule poprzedzającym, pobiera się oplatę stosunkową od wartości w wysokości 1/5%. Jeżeli treść, podlegająca opłacie stosunkowej, projektuje się do kilku miejsc tego samego wykazu hipotecznego lub nawet do różnych wykazów hipotecznych, pobiera się od niej oplatę stosunkową raz jeden, poza tym oplatę stałą.

Art. 96. Pobiera się oplatę stosunkową w wysokości:

- 1) od wniosku o przepisanie tytułu własności, wciągnięcie do ksiąg hipotecznych (wykazu hipotecznego) tytułów dłużnych oraz regulacji spadku 1%;
- 2) od wniosku o wpisanie do wykazu hipotecznego kaucji, hipotek sądowych i hipotek prawnych oraz wszelkich ostrzeżeń 1‰;
- 3) od wniosku o wykreślenie praw hipotecznych 1/2‰, nie więcej jednak niż 200 zł;
- 4) za wciągnięcie listów zastawnych Towarzystw Kredytowych Miejskich do księgi kontroli hipotecznej przy aktach wypłaty pożyczek tychże towarzystw kredytowych — od wartości nominalnej listów zastawnych 0,04‰;
za tę samą czynność przy konwersjach tychże pożyczek — od wartości nominalnej listów zastawnych 0,02‰;
- 5) od wniosku ustalającego wynik przerachowania wierzytelności hipotecznych w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 441) opłata wynosi 1/5% od sumy, jaka w złotych będzie zabezpieczona w zamian dawnej wierzytelności, przy czym wykreślenie dawnej sumy hipotecznej opłacie nie podlega.

Art. 97. Pobiera się oplatę stałą w wysokości:

- 1) od wniosku o odłączenie ksiąg hipotecznych lub połączenie ksiąg oddzielnych:
 - a) w księdze głównej 72 zł
 - b) w księdze nowozałożonej 24 zł

- 2) od wniosku o przerobienie czyli uporządkowanie wykazu hipotecznego 48 zł,
ponadto od każdej treści ulegającej przepisaniu 2 zł;
- 3) od protokołu pierwiastkowej regulacji hipotecznej;
I. nieruchomości o obszarze nie przekraczającym 50 ha,
położonej poza granicami administracyjnymi miast, wydziałonych z powiatowych związków samorządowych 24 zł;
II. innej nieruchomości:
 - a) w kancelariach hipotecznych sądów grodzkich 40 zł,
 - b) w kancelariach hipotecznych sądów okręgowych 72 zł;
- 4) od wszelkich innych wniosków, jak to:
o wezwanie do pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki, o ogłoszenie postępowania spadkowego, o podniesienie decyzji zwierzchności hipotecznej, ujawnienie spadku wakującego, działów, pozostawienie w niepodzielności, wdrożenie postępowania egzekucyjnego, od wniosków łącznych (dodatkowych) itp. 24 zł.

Art. 98. Oplata hipieczna od środków odwoławczych na orzeczenie wydziałów hipiecznych przy sądach grodzkich wynosić będzie 20 zł, przy sądach okręgowych — 80 zł, od skarg zaś kasacyjnych: w pierwszym przypadku — 80 zł, w drugim — 200 zł.

Art. 99. Od wszelkich dokumentów, wydawanych przez sąd (kopij, świadectw z wykazów i ksiąg hipiecznych itp.), nie pobiera się opłaty stemplowej; dokumenty te podlegają opłacie kancelaryjnej w myśl przepisów art. 44 rozporządzenia niniejszego.

Zwolnienie od opłaty stemplowej stosuje się do dokumentów, wydawanych na podstawie akt stanu cywilnego.

Za świadectwa z wykazu hipiecznego specjalne (rozumowane) opłata kancelaryjna wynosi 24 zł, a od każdej pozycji świadectwa zamieszkań osób, mających ujawnione prawa w wykazie hipiecznym 2 zł, najmniej jednak 12 zł.

Art. 100. Opłaty od treści, stosunkowe i stałe, pobiera projektujący treść notariusz, z obowiązkiem przelewania tych opłat do właściwych kas państwowych, lub sąd, a opłaty kancelaryjne i opłaty od środków odwoławczych na orzeczenia wydziałów hipiecznych — sąd.

Art. 101. Na obszarze mocy obowiązującej tomu X cz. I Zводу praw nie pobiera się opłaty stosunkowej od projektowanej przy pierwiastkowym zaprowadzeniu hipoteki do wykazu treści, jeżeli dotyczy ona prawa, które było uprzednio zarejestrowane w rejestrze wieczystym.

Art. 102. W sprawach wymienionych w rozdziale niniejszym, stosuje się odpowiednio przepisy art. 25, 28, 37—51 i 69—72 rozporządzenia niniejszego.

ROZDZIAŁ VII.

Przepisy szczególne dla obszaru mocy obowiązującej Kodeksu cywilnego z 1811 r.

Art. 103. Uwolnienie od kosztów sądowych służy obrońcy wężła małżeńskiego i innym zastępcom, zajmującym podobne stanowisko.

Art. 104. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się za podział fizyczny wspólnej nieruchomości, dział spadku lub innej masy majątkowej, tudzież za odnowienie lub sprostowanie spornej granicy — od wartości przedmiotu działu.

Art. 105. Za czynności w księgach gruntowych oraz sądu, prowadzącego rejestr, spowodowane w toku postępowania egzekucyjnego, pobiera się opłaty według obowiązujących w tej mierze przepisów.

Art. 106. W sprawach, wymienionych w rozdziale niniejszym, stosuje się odpowiednie przepisy art. 25, 28, 37—48 i 69—72 rozporządzenia niniejszego.

ROZDZIAŁ VIII.

Przepisy szczególne dla obszaru mocy obowiązującej Kodeksu cywilnego z 1896 r.

Art. 107. Od opłat sądowych wolne jest postępowanie o uznanie za zmarłe osób, zaginionych na wojnie (§§ 960—970 u. p. c.).

Art. 108. Piątą część wpisu stosunkowego pobiera się od podań o wszczęcie postępowania wywoławczego (§ 947 u. p. c.) oraz od podań o zamknięcie wyplat (§ 1020 u. p. c.).

Art. 109. Wpis stały w wysokości 80 zł pobiera się od wniosków o pozbawienie własnej woli lub uchylenie takiego pozbawienia, jeżeli dla tych spraw właściwe są sądy grodzkie.

Art. 110. Za czynności w księgach gruntowych oraz sędziego, prowadzącego rejestr okrętowy, spowodowane w toku postępowania egzekucyjnego, nie pobiera się żadnych opłat z wyjątkiem opłat za wpis prawa własności nabywcy, wpis hipoteki zabezpieczającej oraz wpis prawa zastawu dla roszezeń przeciwko nabywcy.

Art. 111. W postępowaniu przymusowej likwidacji jednostki kolejowej pobiera się wpis stały:

1) w wysokości 160 zł od podań o otwarcie przymusowej likwidacji;

2) w wysokości 80 zł od zażaleń w tym postępowaniu.

Art. 112. Za przeprowadzenie przymusowej likwidacji jednostki kolejowej (§ 49 ustawy z dnia 19 sierpnia 1895 r. w brzmieniu obwieszczenia z dnia 8 lipca 1902 r. Zb. ustaw

pruskich str. 237) pobiera się opłatę stosunkową w wysokości całego wpisu stosunkowego, a jeżeli przymusowa likwidacja została umorzona (§ 50 tej ustawy) — w wysokości połowy wpisu stosunkowego.

Opłatę oblicza się od ogólnej wartości części składowych jednostki kolejowej, a uiszczenie tej opłaty nastąpi z masy likwidacyjnej przez likwidatora. Uchylenie likwidacji lub jej umorzenie nie może nastąpić przed zabezpieczeniem opłaty.

Art. 113. W sprawach, wymienionych w rozdziale niniejszym, stosuje się odpowiednie przepisy art. 25, 28, 37—48 i 69—72 rozporządzenia niniejszego.

ROZDZIAŁ IX.

Przepisy końcowe i przejściowe.

Art. 114. Do podań, świadectw urzędowych w sprawach, nieobjętych rozporządzeniem niniejszym i innymi przepisami o kosztach sądowych, stosuje się art. 140—145, 148—153, 157, 158, 160 i 161 ustawy o opłatach stempowych, z wyłączeniem przepisów, które dotyczą notariuszów.

Art. 115. Przepisy art. 22 i 48 rozporządzenia niniejszego, dotyczą również postępowania w sprawach cywilnych, niewymienionych w rozporządzeniu niniejszym.

Art. 116. Aż do czasu wydania jednolitych przepisów o kosztach sądowych w postępowaniu niespornym pobiera się dziesiątą część wpisu stosunkowego od wniosku o ustalenie przez sąd odszkodowania za wywłaszczenie, przy czym stosuje się odpowiednie przepisy art. 25, 28, 37—51 i 69—72 rozporządzenia niniejszego.

Podstawą obliczenia wpisu stosunkowego jest różnica między sumą odszkodowania, ustaloną orzeczeniem władzy administracyjnej, a sumą, której żąda zgłaszający wniosek.

Art. 117. Upoważnia się Ministra Sprawiedliwości do umarzania oraz rozkładania na raty i odraczania zaległych w postępowaniu cywilnym a należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych, jeżeli ściągnięcie ich byłoby połączone z niewspółmiernymi trudnościami lub groziłoby dłużnikowi zbyt ciężkimi skutkami.

Minister Sprawiedliwości może uprawnienia, przewidziane w ustępie poprzedzającym, przekazać kierownikom sądów.

Tryb postępowania określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Art. 118. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych w zakresie, unormowanym rozporządzeniem niniejszym, a w szczególności przepisy o kosztach sądowych, wydane rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 805) oraz pkt. b) po-

zycji 22 taryfy, stanowiącej załącznik rozporządzenia cesarskiego z dnia 15 września 1915 r. o należnościach sądowych (Dz. u. p. austr. Nr. 279).

Art. 119. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 października 1924 r. o opłatach stemplowych i sądowych w sprawach, związanych z przerachowaniem wierzytelności prywatno-prawnych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 844), o ile dotyczy opłat sądowych, utrzymuje się w mocy ze zmianami następującymi:

1) w § 4 ust. 1 i w § 13 ust. 2 otrzymują brzmienie następujące:

„W postępowaniu sądowym przed sądem pierwszej instancji wartość przedmiotu sporu przy wniesieniu powództwa należy uważać jako niedającą się określić, przy czym tymczasowo oznaczony wpis nie może przewyższać 100 zł“;

2) uchyla się § 7;

3) § 9 otrzymuje brzmienie następujące:

1) „W postępowaniu sądowym (spornym i niespornym) podstawą wymiaru opłaty sądowej w pierwszej instancji stanowi kwota złotych, na którą sąd orzeczeniem lub strony w ugodzie przerachowały wierzytelność.

2) W postępowaniu spornym przed sądem pierwszej instancji wartość przedmiotu sporu należy uważać jako niedającą się określić, przy czym tymczasowo oznaczony wpis nie może przewyższać 100 zł“;

4) W § 12 wyraz „zaliczki“ zastępuje się wyrazem: „wpisu“.

Art. 120. Ilekroć poszczególne przepisy prawne powołują się na dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych, należy zamiast tych przepisów stosować odpowiednio przepisy rozporządzenia niniejszego.

Art. 121. Dotychczasowe przenisy o kosztach sądowych, stosuje się nadal w sporach cywilnych, które wszczęto przed dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego aż do ukończenia postępowania w instancji, we wszystkich innych sprawach, które wniesiono do sądu przed tym dniem — aż do ukończenia tych spraw.

Art. 122. Całkowite lub częściowe uwolnienie od opłat sądowych, zawarte w poszczególnych przepisach, uchyla się w zakresie spraw, objętych rozporządzeniem niniejszym.

Pozostają jednak w mocy uwolnienia, wymienione w ustępie poprzedzającym, jeżeli są zawarte w przepisach:

1) o przebudowie ustroju rolnego;

2) o sądach pracy;

3) wydanych po dniu 26 października 1932 r.

W sprawach o uchylenie orzeczenia komisji rozjemczej (art. 21 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 90, poz. 706) opłaty sądowe pobierane nie będą, jeżeli uchylenia orzeczenia żąda pracownik rolny, a przedmiot sporu nie przewyższa kwoty 500 zł.

Art. 123. Minister Sprawiedliwości wyda w drodze rozporządzenia przepisy o kosztach sądowych w postępowaniu przed sędzią pokoju.

Art. 124. Upoważnia się Ministra Sprawiedliwości do wydania w drodze rozporządzenia w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych przepisów, ustalających wysokość opłat sądowych hipotecznych, pobieranych:

1) w związku z nabyciem gruntów przez właścicieli gospodarstw rolnych w przypadkach, w których obszar tych gospodarstw łącznie z gruntem nabywanym nie przekracza 10 ha;

2) w związku ze sprzedażą działek, nabytych z parcelacji lub nadanych w trybie osadnictwa wojskowego.

Art. 125. Na obszarze mocy obowiązującej kodeksu cywilnego z 1811 r. nie pobiera się, począwszy od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, określonych patentem cesarskim z dnia 26 stycznia 1853 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 18) należności za przechowanie depozytów gotówkowych.

Art. 126. W Okręgu Sądu Okręgowego w Katowicach ustaje z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego oprocentowanie gotówki, złożonej do depozytu w urzędach depozytowych. Gotówka, złożona do depozytu po tym terminie, nie będzie oprocentowana.

Moc obowiązującą art. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. w przedmiocie zmiany ustawy depozytowej z dnia 21 kwietnia 1913 r. (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 358) rozciąga się na okręg Sądu Okręgowego w Katowicach.

Przepisy ust. 1 nie uchybiają przepisom ustaw szczególnych o oprocentowaniu gotówki, złożonej do depozytu.

Art. 127. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Aż do czasu wydania przewidzianych w rozporządzeniu niniejszym rozporządzeń należy stosować przepisy dotychczasowe.

Art. 128. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1935 r. z wyjątkiem przepisów, dotyczących kosztów sądowych w postępowaniu o ustalenie lub podział sumy odszkodowania za wywłaszczenie, które wchodzi w życie z dniem 29 października 1934 r.

III.

Przepisy

dotyczące przestępstw wojennych.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego. (D. U. R. P. Nr. 4, poz. 16 z 1944 r. i Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 29 z 1945 r.).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. § 1. Kto, idąc na rękę władzy okupacyjnej niemieckiej:

- a) brał lub bierze udział w dokonywaniu zabójstw osób spośród ludności cywilnej lub jeńców wojennych, w znęcaniu się nad nimi albo w ich prześladowaniu,
- b) działał lub działa na szkodę osób poszukiwanych albo prześladowanych przez władzę okupacyjną z jakichkolwiek przyczyn (z wyłączeniem ścigania za przestępstwa pospolite) przez ich wskazanie, ujęcie lub wywożenie
p o d l e g a k a r z e ś m i e r c i .

§ 2. Kto, idąc na rękę władzy okupacyjnej niemieckiej, działał lub działa w inny sposób, niż przewidziany w § 1, na szkodę Państwa Polskiego albo osób spośród ludności cywilnej lub jeńców wojennych

podlega karze więzienia do lat 15 lecz na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio albo karze śmierci. *)

*) Brzmienie art. 1 zostało wprowadzone dekretem z dnia 16 lutego 1945 r. Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 29 jako zmianę art. 1 i 2 dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 16.

Art. 2. Kto wymuszał lub wymusza świadczenia od takich osób (art. 1) lub im bliskich pod groźbą ich ujęcia lub oddania w ręce władzy okupacyjnej albo w inny sposób działał lub działa na szkodę tychże osób, wyzyskując ich położenie, wytworzone przez okupację,

podlega karze więzienia do lat 15 lecz na czas nie krótszy od lat 3 lub dożywotnio *)

Art. 3. Nie zwalnia od odpowiedzialności karnej dokonywanie zbrodni w art. 1 i 2 przewidzianych w służbie wrogiej władzy okupacyjnej lub z jej nakazu lub przymusu.

Art. 4. Narówni z dokonaniem przestępstw, przewidzianych niniejszym dekretem, ulegają ukaraniu: usiłowanie, podżeganie i pomoc.

Art. 5. § 1. W razie skazania za przestępstwa, przewidziane w art. 1, 2 i 4 niniejszego dekretu, sąd ponadto orzeka:

- a) utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych,
- b) konfiskatę całego mienia skazanego, a ponadto może orzec konfiskatę mienia małżonka oskarżonego i dzieci jego z wyłączeniem jednak mienia tych ostatnich, pochodzącego z ich dorobku własnego lub ze spadkobrania względnie darowizny, o ile spadkodawca lub darczyńca nie popełnił czynów, podlegających ukaraniu w myśl niniejszego dekretu.

§ 2. O wyłączeniu od konfiskaty w myśl § 1 p. b) orzekać będą powszechne sądy cywilne, w myśl przepisów kodeksu postępowania cywilnego, o zwolnieniu spod egzekucji (art. 567 kpc i nast.).

Art. 6. Do przestępstw, przewidzianych niniejszym dekretem, mają zastosowanie przepisy części ogólnej kodeksu karnego.

Art. 7. Przestępstwa, przewidziane w niniejszym dekrete, podlegają właściwości specjalnych sądów karnych.

Art. 8. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 9. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie do wszystkich przestępstw, przewidzianych niniejszym dekretem, popełnionych w czasie po 31 sierpnia 1939 r.

*) Brzmienie art. 2 zostało wprowadzone dekretem z dnia 16 lutego 1945 r. Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 29 jako zmianę art. 1 i 2 dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 16.

U S T A W A

z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 96).

ROZDZIAŁ I.

Rehabilitacja osób wpisanych do trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej.

Art. 1. Obywatele Państwa Polskiego, wpisani po dniu 31 sierpnia 1939 r. na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej, wcielonych przemocą przez okupanta do Rzeszy Niemieckiej oraz na obszarze byłego Wolnego Miasta Gdańska do trzeciej lub czwartej grupy niemieckiej listy narodowej (Deutsche Volksliste) lub do grupy t. zw. „Leistungs-Pole“, posiadają pełnię praw obywatelskich, jeżeli wciągnięci zostali na tę listę wbrew swojej woli lub pod przymusem, a swoim zachowaniem wykazali polską odrębność narodową.

Art. 2. (1) Obywatele, wymienieni w art. 1, którzy ukończyli 14 lat, winni złożyć właściwej władzy administracji ogólnej I-ej instancji deklarację wierności Narodowi i demokratycznemu Państwu Polskiemu.

(2) Władza administracyjna, przyjmując deklarację, wyda składającemu odpowiednie zaświadczenie, które ważne jest na okres 6-ciu miesięcy, zarządzając równocześnie ogłoszenie o złożeniu deklaracji.

Art. 3. Kto wie o tym, że osoba wymieniona w art. 1 została z własnej woli wpisana do 3-ej lub 4-ej grupy niemieckiej listy narodowej lub też zachowanie się tej osoby w okresie okupacji nie dało się pogodzić z polską odrębnością narodową, powinien powiadomić o tym władze bezpieczeństwa publicznego lub prokuratora specjalnego sądu karnego.

Art. 4. Wskutek tego zawiadomienia władze bezpieczeństwa publicznego lub prokurator specjalnego sądu karnego skieruje sprawę — w miarę wyników dochodzenia — do sądu grodzkiego (art. 11), który po przeprowadzeniu jawnej rozprawy wyda postanowienie stosownie do przepisów art. 16. Do postępowania stosuje się odpowiednio przepisy art. 15—19.

Art. 5. (1) Jeżeli w ciągu okresu, o którym mowa w art. 2 ust. (2), nie zostanie wszczęte postępowanie według art. 4, władza administracyjna wyda osobie, która złożyła deklarację, zaświadczenie stałe.

(2) Wydanie zaświadczenia stałego nie wyłącza późniejszego wszczęcia postępowania w trybie art. 4.

Art. 6. Minister Administracji Publicznej w porozumieniu z interesowanymi Ministrami ustali w drodze rozporządzenia

właściwość władz administracyjnych i tryb postępowania przy przyjmowaniu deklaracji i wydawaniu zaświadczeń.

Art. 7. Kto nie złoży deklaracji (art. 2), podlega skutkom przewidzianym w art. 16 na wypadek nieuwzględnienia wniosku o rehabilitację.

Art. 8. (1) Na obszarach, na których nie był powszechnie stosowany przymus przez okupanta przy wciąganiu na niemiecką listę narodową, osoby wymienione w art. 1 powinny oprócz zgłoszenia deklaracji wierności Narodowi i demokratycznemu Państwu Polskiemu wykazać, że zostały wbrew swojej woli lub pod przymusem wpisane na niemiecką listę narodową.

(2) Minister Administracji Publicznej określi w porozumieniu z Ministrem Bezpieczeństwa Publicznego i Ministrem Sprawiedliwości obszary, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu.

ROZDZIAŁ II.

O warunkach i sposobie rehabilitacji osób wpisanych do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej.

Art. 9. (1) Obywatele Państwa Polskiego, wpisani po dniu 31 sierpnia 1939 r. na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej wcielonych przemocą przez okupanta do Rzeszy Niemieckiej oraz na obszarze byłego Wolnego Miasta Gdańska do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej (Deutsche Volksliste) lub zaliczeni do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta, mogą wystąpić z wnioskiem o rehabilitację.

(2) Z osobami, wymienionymi w ust. (1), zrównane są osoby, wpisane do trzeciej grupy niemieckiej listy narodowej, co do których była władza okupacyjna niemiecka zrzekła się odwołania ich niemieckiej przynależności państwowej (Staatsangehörige auf Widerruf mit Verzicht auf den Widerruf).

Art. 10. (1) Za zrehabilitowanego może być uznany ten, kto udowodni, że został wpisany do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej wbrew swojej woli lub pod przymusem, a swoim postępowaniem wykazał polską odrębność narodową.

(2) Przepis ust. (1) ma również zastosowanie do osób wpisanych do trzeciej grupy niemieckiej listy narodowej, co do których była władza okupacyjna niemiecka zrzekła się odwołania ich niemieckiej przynależności państwowej (Staatsangehörige auf Widerruf mit Verzicht auf den Widerruf), a ponadto do osób, zaliczonych do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta.

Art. 11. (1) Wniosek o rehabilitację należy złożyć na piśmie w sądzie grodzkim miejsca zamieszkania, które wnioskodawca posiadał w dniu 1 stycznia 1945 r.

(2) Minister Sprawiedliwości określi w rozporządzeniu wykonawczym treść wniosku o rehabilitację oraz termin składania go dla poszczególnych okręgów sądowych.

Art. 12. (1) Sąd grodzki rozpoznaje wniosek o rehabilitację w składzie jednego sędziego i dwóch ławników, wyznaczonych przez prezydium miejskiej lub gminnej rady narodowej.

(2) Sposób powoływania ławników do sądów grodzkich ustali Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu wykonawczym.

Art. 13. (1) Po złożeniu wniosku o rehabilitację sąd grodzki zarządzi na koszt wnioskodawcy ogłoszenie o wszczęciu postępowania rehabilitacyjnego przez wywieszenie zawiadomienia w budynku sądu oraz rady narodowej właściwej według miejsca zamieszkania wnioskodawcy. Sąd grodzki może nadto podać o tym do wiadomości publicznej w jednym lub więcej pism periodycznych. W ogłoszeniach wezwie sąd wszystkie osoby, które wiedzą o szkodliwej działalności wnioskodawcy względem Narodu Polskiego, aby o tym doniosły sądowi.

(2) Sąd wyznaczy rozprawę nie wcześniej, niż po upływie 30 dni od daty ogłoszenia.

Art. 14. Rozprawa nad wnioskiem o rehabilitację jest jawna. W rozprawie może brać udział prokurator specjalnego sądu karnego lub przedstawiciel organów władz bezpieczeństwa publicznego. Niestawiennictwo prokuratora lub przedstawiciela organów władz bezpieczeństwa publicznego nie wstrzymuje przeprowadzenia rozprawy.

Art. 15. Postępowanie przed sądem grodzkim odbywa się według przepisów kodeksu postępowania karnego, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie zawierają odmiennych postanowień.

Art. 16. Sąd grodzki orzeka postanowieniem, w którym w razie uwzględnienia wniosku uznaje, że wnioskodawca posiada pełnię praw obywatelskich i nakazuje zwolnienie jego majątku spod zajęcia, dozoru i zarządu, w razie zaś odrzucenia wniosku postanawia: umieszczenie wnioskodawcy na czas nieoznaczony w miejscu odosobnienia (obozie), poddanie go przymusowej pracy, utratę na zawsze praw publicznych oraz obywatelskich praw honorowych, tudzież przepadek całego mienia. Sąd może ponadto postanowić przepadek mienia żyjących z wnioskodawcą bliskich członków rodziny.

Art. 17 (1) Postanowienie sądu, uwzględniające wniosek, winno zawierać uzasadnienie.

(2) Odpis postanowienia z uzasadnieniem należy przesłać prokuratorowi specjalnego sądu karnego.

(3) Na postanowienie nie uwzględniające wniosku nie służy zażalenie. Prokurator specjalnego sądu karnego może wnieść zażalenie na postanowienie sądu, uwzględniające wnio-

sek do specjalnego sądu karnego w terminie jednego miesiąca od daty doręczenia odpisu postanowienia z uzasadnieniem.

Art. 18. Specjalny sąd karny rozpoznaje zażalenie prokuratora na posiedzeniu jawnym w składzie 3 sędziów, stosownie do przepisów dekretu z dnia 12 września 1944 r. o specjalnych sądach karnych dla spraw zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 21).

Art. 19. (1) W ciągu 10 lat od daty wydania postanowienia rehabilitującego, może prokurator specjalnego sądu karnego żądać ponownego rozpoznania sprawy w razie ujawnienia okoliczności nieznanych w poprzednim postępowaniu.

(2) Właściwym do rozpoznania jest specjalny sąd karny, w którego okręgu sąd grodzki rozpoznał wniosek o rehabilitację.

(3) Przepis art. 18 ma tu odpowiednie zastosowanie.

Art. 20. Kto nie zgłosił wniosku o rehabilitację, podlega skutkom przewidzianym w art. 16 na wypadek nie uwzględnienia wniosku o rehabilitację.

ROZDZIAŁ III.

Opis i zajęcie majątku.

Art. 21. (1) Na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej wcielonych przemocą przez okupanta do Rzeszy Niemieckiej oraz na obszarze byłego Wolnego Miasta Gdańska podlegają opisowi i zajęciu znajdujące się tam majątki:

- a) obywateli Rzeszy Niemieckiej (Reichsbürger-Reichsdeutsche),
- b) osób narodowości niemieckiej bez względu na ich przynależność państwową, z wyjątkiem osób wpisanych do trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej,
- c) obywateli polskich wpisanych przez byłe władze okupacyjne niemieckie do pierwszej lub drugiej grupy niemieckiej listy narodowej (Deutsche Volksliste),
- d) obywateli polskich, którzy na terenach tak zwanej Generalnej Gubernii lub województwa białostockiego, bądź zadeklarowali swoją przynależność do narodowości niemieckiej (Deutsche Volkszugehörigkeit) lub swoje pochodzenie niemieckie (Deutschstämmig), bądź faktycznie korzystali z praw i przywilejów z tytułu przynależności do narodowości niemieckiej lub pochodzenia niemieckiego,
- e) obywateli polskich wpisanych do trzeciej grupy niemieckiej listy narodowej, co do których były władze okupacyjne niemieckie rzekły się odwołania ich niemieckiej przynależności państwowej (Staatsangehörige auf Widerruf mit Verzicht auf den Widerruf).

(2) Z osobami wymienionymi w ust. (1) zrównane są osoby, które nie mogą przedstawić żadnego dowodu tożsamości, wydanego przez byłe władze okupacyjne niemieckie, lub zastępczego dowodu tożsamości (art. 27).

(3) Zmiany we własności lub posiadaniu majątku dokonane po dniu 31 sierpnia 1939 r. nie stoją na przeszkodzie opisowi i zajęciu.

Art. 22. Opisu i zajęcia majątków wymienionych w art. 21 dokonają właściwe urzędy skarbowe stosownie do przepisów, wydanych w tym przedmiocie przez Ministra Skarbu w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Art. 23. Zabronione i nieważne z mocy samego prawa są wszelkie umowy w przedmiocie przeniesienia własności, obciążenia i rozporządzenia w inny sposób pod jakimkolwiek bądź tytułem majątkami, podlegającymi opisowi i zajęciu (art. 21).

Art. 24. Dozór i zarząd majątków opisanych i zajętych należy do władzy skarbowej, która może powierzyć wykonanie tego dozoru i zarządu bądź innym organom władzy publicznej, bądź instytucjom społecznym lub osobom prywatnym. Władza skarbowa może też pozostawić dozór i zarząd właścicielowi lub posiadaczowi majątku.

Art. 25. Przepisy niniejszego rozdziału nie naruszają w niczym postanowień dekretów z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej w brzmieniu obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 13) oraz z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 82).

ROZDZIAŁ IV.

Zastępcze dowody tożsamości.

Art. 26. (1) Osoby, zamieszkałe na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej, wcielonych przemocą przez okupanta do Rzeszy Niemieckiej oraz na obszarze byłego Wolnego Miasta Gdańska, które nie posiadają dowodów tożsamości wydanych przez byłe władze okupacyjne niemieckie, winny zgłosić się do właściwych organów władz bezpieczeństwa publicznego celem uzyskania zastępczych dowodów tożsamości.

(2) Minister Bezpieczeństwa Publicznego w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami ustali tryb wydawania zastępczych dowodów tożsamości oraz termin, w ciągu którego należy zgłaszać się po nie na poszczególnych obszarach Państwa.

Art. 27. Kto nie wykona obowiązku, określonego w art. 26, podlega skutkom, przewidzianym w przepisach niniejszego dekretu dla osób, wpisanych przez byłe okupacyjne władze niemieckie do drugiej grupy niemieckiej listy narodowej (Deutsche Volksliste).

ROZDZIAŁ V.

Postanowienia karne.

Art. 28. Kto usuwa majątek spod opisu i zajęcia (art. 21), albo udziela w tym pomocy, podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5 albo karze śmierci.

Art. 29. Kto udziela pomocy osobie, która nie złożyła w terminie wniosku o rehabilitację (art. 11), lub której wniosek o rehabilitację został odrzucony (art. 16), w szczególności przez jej ukrywanie, żywienie lub zaopatrywanie w dowody osobiste, podlega karze więzienia na czas nie krótszy od lat 5 albo karze śmierci.

Art. 30. Do orzekania w sprawach o przestępstwa przewidziane w art. 28 i 29 właściwe są specjalne sądy karne.

ROZDZIAŁ VI.

Przepisy końcowe.

Art. 31. Przepisy niniejszej ustawy nie mają zastosowania na obszarach województwa białostockiego.

Art. 32. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Bezpieczeństwa Publicznego, Administracji Publicznej oraz Skarbu w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

Art. 33. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 4 listopada 1944 r. o środkach zabezpieczających w stosunku do zdrajców Narodu. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 54).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Obywatel polski, który w okresie okupacji niemieckiej na terytorium t. zw. Generalgouvernement i województwa białostockiego bądź zadeklarował swoją przynależność do narodowości niemieckiej (Deutsche Volkszugehörige) lub swoje pochodzenie niemieckie (Deutschstämmige), bądź faktycznie korzystał z praw i przywilejów z tytułu przynależności do narodowości niemieckiej lub pochodzenia niemieckiego podlega, niezależnie od odpowiedzialności karnej, przytrzymaniu, umieszczeniu na czas nieoznaczony w miejscu odosobnienia (obozie) i poddaniu przymusowej pracy.

Art. 2. (1) Przytrzymanie i skierowanie do miejsca odosobnienia (obozu) zarządza prokurator specjalnego sądu karnego. Zarządzenie ulega natychmiastowemu wykonaniu przez organa bezpieczeństwa publicznego.

(2) Na umotywowany wniosek prokuratora specjalnego sądu karnego tenże sąd na niejawnym posiedzeniu wydaje postanowienie, którym bądź utrzymuje w mocy, bądź uchyla zarządzenie prokuratora o przymusowym odosobnieniu.

(3) Sąd uchyla zarządzenie prokuratora, jeżeli nabierze przekonania o braku podstaw przewidzianych w art. 1 niniejszego dekretu, lub o tym, że przytrzymany działał w sposób określony w art. 1 niniejszego dekretu z nakazu wolnościowej organizacji podziemnej, walczącej przeciw okupantom niemieckim.

(4) Na postanowienia specjalnego sądu karnego nie służą żadne środki odwoławcze.

(5) Prezes specjalnego sądu karnego może z urzędu lub na wniosek prokuratora tegoż sądu przekazać sprawę do ponownego rozpoznania specjalnemu sądowi karnemu w składzie pięciu sędziów (dwóch zawodowych i trzech ławników).

Art. 3. Majątek zdrajców Narodu, wymienionych w art. 1 niniejszego dekretu oraz żyjących z nimi członków rodziny ulega konfiskacie na rzecz Skarbu Państwa z zastrzeżeniem praw do tego majątku osób trzecich.

Art. 4. Zdraycy Narodu wymienieni w art. 1 niniejszego dekretu oraz żyjący z nimi członkowie rodziny tracą prawa publiczne i obywatelskie prawa honorowe oraz prawa rodzicielskie i opiekuńcze na czas nieoznaczony.

Art. 5. Postanowienia w przedmiotach objętych art. 3 i 4 niniejszego dekretu wydaje na wniosek prokuratora specjalny sąd karny na posiedzeniu niejawnym. Ustępy 4 i 5 art. 2 mają odpowiednie zastosowanie.

Art. 6. Postanowienie sądu może wyłączyć spod utraty praw w art. 4 wymienionych i konfiskaty majątku, członków rodziny zdrajców Narodu, jeżeli z całokształtu stosunków życiowych wynika, że nie pozostawali oni w faktycznej wspólnocie małżeńskiej bądź rodzinnej ze zdrajcą Narodu, a co do nich samych nie zachodzą okoliczności przewidziane w art. 1 niniejszego dekretu.

Art. 7. § 1. Kto:

- a) uwalnia się od przytrzymania lub odosobnienia, albo usuwa majątek lub jego część spod konfiskaty,
- b) do popełnienia przestępstwa pod a) przewidzianego nakłania albo udziela pomocy czynem lub słowem,
- c) udziela osobie podpadającej pod przepis art. 1 niniejszego dekretu pomocy, a w szczególności przez jej ukry-

wanie, żywienie lub zaopatrywanie w osobiste lub inne dowody,
podlega karze więzienia dożywotniego lub karze śmierci.

§ 2. Sąd ponadto orzeka utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych.

§ 3. Do rozpoznania spraw o przestępstwa, przewidziane w § 1 właściwe są specjalne sądy karne.

Art. 8. Rozporządzenie Kierowników Resortów: Sprawiedliwości, Bezpieczeństwa Publicznego i Gospodarki Narodowej i Finansów może rozciągnąć moc obowiązującą niniejszego dekretu i na inne tereny Państwa Polskiego.

Art. 9. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikom Resortów: Sprawiedliwości, Bezpieczeństwa Publicznego oraz Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 10. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

KIEROWNIKÓW RESORTÓW: SPRAWIEDLIWOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO ORAZ GOSPODARKI NARODOWEJ I FINANSÓW

z dnia 30 listopada 1944 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 4 listopada 1944 r., o środkach zabezpieczających w stosunku do zdrajców Narodu. (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 75).

Na podstawie art. 9 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 4 listopada 1944 r., o środkach zabezpieczających w stosunku do zdrajców Narodu (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 54) zarządza się, co następuje:

§ 1. (1) Władze bezpieczeństwa publicznego obowiązane są do zatrzymania wszystkich osób, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że dopuścili się czynów, określonych w art. 1 dekretu.

(2) Nie podlegają zatrzymaniu nieletni, którzy nie ukończyli lat 13.

(3) Władze bezpieczeństwa publicznego jednocześnie z zatrzymaniem zabezpieczają tymczasowo majątek zatrzymanego i żyjących z nim członków rodziny.

(4) O dokonaniu powyższych czynności władze bezpieczeństwa publicznego zawiadamiają prokuratora specjalnego sądu karnego.

(5) Prokurator specjalnego sądu karnego powierzy opiekę tymczasową nad nieletnimi, wymienionymi w ust. (2) miejscowej (gminnej lub miejskiej) radzie narodowej i zwróci się do właści-

wego urzędu skarbowego o dokonanie protokólnego zajęcia majątku osób, wymienionych w ust. (3).

§ 2. (1) Delegowany przez właściwy urząd skarbowy urzędnik sporządzi w obecności przedstawicieli władz bezpieczeństwa publicznego i miejscowej (gminnej lub miejskiej) rady narodowej protokół zajęcia majątku zatrzymanego i żyjących z nim członków rodziny.

(2) Odpisy protokołu zajęcia należy doręczyć władzom bezpieczeństwa publicznego dla dołączenia do akt sprawy zatrzymanego.

(3) Zajęty majątek ruchomy należy oddać pod tymczasowy dozór miejscowej rady narodowej lub osoby przez nią wskazanej. — gdyby zaś, ze względu na bezpieczeństwo tego majątku było to niewskazane, należy takowy przewieźć do magazynów skarbowych.

(4) Majątek nieruchomy, jak również przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe należy oddać pod tymczasowy dozór miejscowej rady narodowej.

(5) Członkami rodziny w rozumieniu ust. (3) § 1 są krewni w linii prostej, bocznej, małżonek, powinowaci oraz osoby pozostające w faktycznej wspólnocie małżeńskiej lub rodzinnej z osobą, co do której zachodzi podejrzenie, że popełniła czyn, określony w art. 1 dekretu.

§ 3. W wypadku nieujęcia osoby wymienionej w art. 1 dekretu, lub też w wypadku wykrycia majątku ukrytego przez taką osobę, należy co do zabezpieczenia i zajęcia majątku postąpić w sposób przewidziany w § 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 4. (1) Władze bezpieczeństwa publicznego winny przesłuchać zatrzymanego i najdalej w ciągu 14 dni od daty zatrzymania przekazać akta sprawy właściwemu prokuratorowi specjalnego sądu karnego, który postąpi w myśl art. 2 ust. 1 i 2 dekretu.

(2) O ile na podstawie akt sprawy prokurator dojdzie do wniosku, że brak jest dostatecznych danych do ustalenia, iż zatrzymany dopuścił się czynu, określonego w art. 1 dekretu, nakaże bądź uzupełnienie dochodzenia, bądź niezwłoczne zwolnienie zatrzymanego. Postanowienie prokuratora w tym przedmiocie jest wiążące dla władz bezpieczeństwa publicznego.

§ 5. (1) Prokurator specjalnego sądu karnego przesyła odpis postanowienia sądu specjalnego, zapadłego w myśl art. 5 dekretu, właściwemu urzędowi skarbowemu celem wykonania przewidzianej w art. 3 dekretu konfiskaty mienia.

(2) Odpis postanowienia w ust. 1 wymienionego, stanowi tytuł wykonawczy, na mocy którego zajęty majątek przechodzi na własność skarbu państwa, o czym należy poczynić wzmiankę w protokóle zajęcia.

§ 6. W razie rehabilitacji skazanego (art. 2 ust. 5 dekretu) zwrot jego majątku nastąpi na mocy wydanego jednocześnie przez specjalny sąd karny postanowienia w tym przedmiocie.

§ 7. (1) W razie wyłączenia majątku członków rodziny spod konfiskaty, w myśl art. 6 dekretu, oraz w wypadkach wymienionych w § 6 — prokurator specjalnego sądu karnego przesyła odpis postanowienia sądu właściwego urzędowi skarbowemu celem wydania osobie zainteresowanej majątku, stanowiącego jej własność. O wydaniu majątku należy poczynić wzmiankę w protokóle zajęcia i wykonania konfiskaty (§ 5 ust. 2).

(2) W razie niemożności zwrotu skonfiskowanego majątku, w wypadkach wyszczególnionych w ust. (1) oraz w § 6, osoby zainteresowane otrzymują równowartość tego majątku.

§ 8. Miejsca odosobnienia (obozy) podlegają Kierownikowi Resortu Bezpieczeństwa Publicznego.

§ 9. Nadzór nad miejscami odosobnienia (obozami) sprawuje prokurator specjalnego sądu karnego.

§ 10. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 25 października 1944 r. o zwalczaniu spekulacji i lichwy wojennej. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 49 z 1944 r. i Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 63 z 1944 r.).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Państwo zwalcza spekulację i lichwę wojenną przedmiotami powszedniego użytku — poza rozwijaniem produkcji rolnej i przemysłowej — przez:

- a) regulowanie życia gospodarczego,
- b) zapobieganie przejawom spekulacji i lichwy wojennej,
- c) stosowanie represji karnej.

Art. 2. (1) Za przedmioty powszedniego użytku uważa się rzeczy ruchome, które służą bezpośrednio lub pośrednio do zaspakajania powszednich potrzeb ludności i zwierząt gospodarskich.

(2) Przepisy niniejszego dekretu rozciągają się także na usługi, o ile one służą potrzebom w ust. 1 oznaczonym.

I. Regulowanie życia gospodarczego.

Art. 3. Przewodniczący Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego może w celu zabezpieczenia podaży przedmiotów powszedniego użytku lub przeciwdziałania zwyżce ich cen wydawać rozporządzenia o:

- a) wytwarzaniu, przechowywaniu, ujawnianiu, obrocie i spożywaniu przedmiotów powszedniego użytku,
- b) ustalaniu i ujawnianiu ich cen.

Art. 4. Przewodniczący Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego wykonywa swoje uprawnienia wymienione w art. 3 w porozumieniu z Kierownikami właściwych resortów.

Art. 5. (1) Prawo regulowania cen przedmiotów powszedniego użytku bądź przez ich wyznaczenie bądź przez ustalenie zasad kalkulacji kosztów produkcji i wymiany oraz godziwego zysku (zarobku) może być przekazane w drodze rozporządzenia wojewodom, którzy mogą te uprawnienia dalej przekazać, w całości lub części, powiatowym władzom administracji ogólnej.

(2) Władza, przekazująca swe uprawnienia, ma prawo uchylić decyzję władzy uprawnionej i sama wyznaczyć cenę względnie ustalić zasady kalkulacji.

II. Zapobieganie spekulacji i lichwie.

Art. 6. Posiadacze przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i rzemieślniczych winni w lokalu przedsiębiorstwa zawiesić na widocznym miejscu cennik, wyszczególniający ofiarowywane przez nich przedmioty lub usługi oraz ceny za nie żądane, a nadto ujawniać ceny bezpośrednio na przedmiotach powszedniego użytku.

Art. 7. Przedsiębiorstwa, zajmujące się hurtową lub półhurtową sprzedażą przedmiotów powszedniego użytku obowiązane są wydawać faktury (rachunki) na wszelkie sprzedawane przedmioty powszedniego użytku.

Inne przedsiębiorstwa sprzedaży takich przedmiotów obowiązane są wydawać rachunki na żądanie kupującego.

Art. 8. Przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe i rzemieślnicze obowiązane są posiadać faktury (rachunki) na wszelkie nabywane przez siebie przedmioty powszedniego użytku.

Art. 9. Handel poza miejscami wyznaczonymi do tego przez właściwe władze, jest zakazany.

Art. 10. Władzom administracji ogólnej służy prawo wstępu do pomieszczeń przedsiębiorstw sprzedaży i zarobkowania, dalej prawo przeglądania ksiąg, zapisków i dokumentów tudzież prawo kontrolowania zapasów towarowych. Nadto osoby, trudniące się handlem, choćby przygodnie, obowiązane są na żądanie tych władz udzielać wszelkich wyjaśnień, dotyczących dokonywanych przez siebie transakcji.

Art. 11. Kto:

- a) wykracza przeciwko przepisom niniejszego dekretu lub rozporządzeń i zarządzeń, wydanych na podstawie art. 3 niniejszego dekretu,
- b) żąda lub pobiera ceny wyższe od wyznaczonych w trybie, przewidzianym w art. 3 *) lub ceny nadmierne,
- c) świadomie zamieszcza nieprawdliwe lub niepełne dane w dokumentach obrotu handlowego (rachunkach, fakturach) lub w swoich wyjaśnieniach (art. 10), podlega, o ile czyn nie jest zagrożony surowszą karą, karze aresztu do 6-ciu miesięcy i grzywnie do 500.000 zł *), lub jednej z tych kar.

Ponadto orzec można przypadek przedmiotów lub narzędzi, których przestępstwo dotyczy.

Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Orzeczenie karno-administracyjne jest natychmiast wykonalne *).

III. Represja karno-sądowa.

Art. 12. Kto świadomie żąda cen lub świadczeń wzajemnych oczywiście nadmiernych, albo świadomie przyjmuje oczywiście nadmierne ceny, świadczenia lub ich obietnice za przedmioty powszedniego użytku lub usługi, albo za pośredniczenie w obrocie nimi — podlega karze więzienia do lat 5-ciu i grzywnie do 1.000.000 zł (milion złotych).

Art. 13. (1) Ceny albo świadczenia są oczywiście nadmierne, jeżeli przekraczają koszty produkcji lub nabycia z doliczeniem godziwego zysku, przyjętego w takim handlu według zasad uczciwego obrotu.

(2) Przy usługach jest miarodajna wysokość godziwego zarobku przyjętego za takie usługi według zasad uczciwego obrotu.

Art. 14. (1) Kto świadomie dopuszcza się nieuczciwych machinacji, mogących wywołać lub utrzymać zwykłą cen przedmiotów powszedniego użytku, w szczególności kto świadomie dla osiągnięcia zysku oczywiście nadmiernego:

- a) bierze udział w handlu łańcuszkowym (paskowym) takimi przedmiotami,
- b) skupuje, gromadzi lub ukrywa takie przedmioty,
- c) ogranicza ich wyrób lub handel nimi,
- d) pozbywa lub dostarcza je zagranicę bez zezwolenia właściwej władzy,

podlega karze więzienia do 10 lat i grzywnie do pięciu milionów złotych.

*) Uzupełnienia, dokonane dekretem z dnia 20 listopada 1944 r. Dz. U. R. P.Nr. 12, poz. 63.

(2) Jeżeli sprawca wyrządził szczególnie ciężką szkodę interesom publicznym w czasie wojny lub wyjątkowych okolicznościach wojną wywołanych, albo spowodował zaburzenie spokoju publicznego — podlega karze więzienia dożywotnio lub karze śmierci.

Art. 15. W wypadkach mniejszej wagi sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary za przestępstwo przewidziane w art. 12 i 14 ust. 1.

Art. 16. (1) W razie skazania za przestępstwo przewidziane w art. 12 lub 14 ust. 1, sąd może ponadto orzec:

- a) przepadek przedmiotów lub narzędzi, których przestępstwo dotyczy,
- b) przepadek majątku skazanego,
- c) ogłoszenie wyroku w pismach.

(2) W razie skazania za przestępstwo przewidziane w art. 14 ust. 2 sąd orzeka kary dodatkowe w ustępie 1 przewidziane.

Art. 17. Z dniem wejścia w życie niniejszego dekretu tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy sprzeczne z przepisami niniejszego dekretu, w szczególności ustawa z dnia 5 sierpnia 1938 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 462) oraz rozporządzenie wydane na podstawie tej ustawy.

Art. 18. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Przewodniczącemu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, Kierownikom Resortów: Sprawiedliwości, Administracji Publicznej, Rolnictwa i Reform Rolnych, Gospodarki Narodowej i Finansów oraz Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia — każdemu w jego zakresie działania.

Art. 19. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 30 października 1944 r. o ochronie Państwa.

(Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 50).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Kto zakłada związek, mający na celu obalenie demokratycznego ustroju Państwa Polskiego, albo kto w takim związku bierze udział, kieruje nim, dostarcza mu broni lub udziela mu innej pomocy,
podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 2. Kto udaremnia lub utrudnia wprowadzenie w życie reformy rolnej, albo nawołuje do czynów, skierowanych przeciw jej wykonywaniu lub publicznie pochwała takie czyny, podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 3. Kto dopuszcza się gwałtownego zamachu na:

- a) organ państwowy lub samorządowy albo na osobę, współdziałającą z takim organem,
- b) jednostkę Polskich Sił Zbrojnych lub Sprzymierzonych albo osobę, należącą do nich,
- c) zakłady, urządzenia lub komunikację powszechnego lub wojskowego użytku,

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 4. (1) Kto w czasie wojny:

- a) bez prawnego zezwolenia władzy wyrabia, przechowuje, nabywa lub zbywa broń, amunicję, materiał lub przyrząd wybuchowy albo inny przedmiot, mogący spowodzić niebezpieczeństwo powszechne,
- b) sprowadza niebezpieczeństwo katastrofy w komunikacji albo inne niebezpieczeństwo powszechne,
- c) czyni przygotowania lub wchodzi w porozumienie z innymi osobami w celu spełnienia przestępstwa określonego w ustępie b),
- d) wiedząc o niebezpieczeństwie, przewidzianym w ustępie b) przeszkadza działaniu mającemu na celu zapobieżenie mu,

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

(2) Do przestępstw przewidzianych w (1) pkt. d) stosuje się odpowiednio przepisy art. 219 § 2 i 220 kodeksu karnego z dnia 11 lipca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 571).

Art. 5. Kto w czasie wojny dopuszcza się aktów sabotażu przez:

- a) uszkodzanie lub niszczenie przedmiotów lub urządzeń, służących do użytku powszechnego lub obrony Państwa Polskiego albo Sprzymierzonego,
- b) uniemożliwianie lub utrudnianie prawidłowego działania urzędów państwowych lub samorządowych, zakładów wytwórczych lub instytucji użyteczności publicznej,
- c) wytwarzanie zupełnie lub w znacznym stopniu niezdatnych przedmiotów powszechnego lub wojskowego użytku,

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 6. Kto w czasie wojny bez prawnego zezwolenia władzy wyrabia, przechowuje, nabywa lub zbywa aparat radiowy, nadawczy lub odbiorczy,

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 7. Kto przemocą lub groźbą wywiera wpływ na czynności rad narodowych, Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, sądów lub urzędów państwowych albo samorządowych, albo tym czynnościom przeszkadza.

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 8. Kto w czasie wojny zakłada związek mający na celu przestępstwo albo związek, którego istnienie, ustrój lub cel ma pozostać tajemnicą wobec władzy państwowej albo kto w takim związku bierze udział, kieruje nim lub udziela mu pomocy,

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 9. Kto w czasie wojny zabiera innej osobie cudze mienie ruchome w celu przywłaszczenia, używając przemocy albo grożąc użyciem natychmiastowego gwałtu na osobie albo doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 10. Kto w czasie wojny uchyla się od obowiązku świadczenia osobistego lub rzeczowego, albo spełnienie tego obowiązku udaremnia lub utrudnia,

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 11. Kto mając wiarogodne wiadomości o przestępstwach określonych w art. 1—10 niniejszego dekretu, lub o przygotowaniach do ich popełnienia zaniecha donieść o tym w porę władzy,

podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 12. W razie skazania za przestępstwa przewidziane w art. 1—11 niniejszego dekretu orzeka się ponadto utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych.

Art. 13. Sąd orzeka przepadek całego mienia w razie skazania na karę śmierci. W innych przypadkach sąd może orzec przepadek całego lub części mienia.

Art. 14. W czasie wojny stosuje się przepisy art. 85—99 i art. 101—103 (zbrodnie stanu) kodeksu karnego Wojska Polskiego także do osób, które ulegają odpowiedzialności karnej w myśl przepisów powszechnego kodeksu karnego.

Art. 15. O ile przepisy niniejszego dekretu inaczej nie stanowią, stosuje się do przestępstw, przewidzianych w niniejszym dekrete, przepisy części ogólnej kodeksu karnego Wojska Polskiego.

Art. 16. (1) Do rozpoznania spraw o przestępstwa, objęte niniejszym dekretem oraz wymienione w art. 85—99 i art. 101—103 (zbrodnie stanu) kodeksu karnego Wojska Polskiego właściwe są sądy wojskowe.

(2) Prowadzenie dochodzenia w sprawach wymienionych w p. (1) należy do organów bezpieczeństwa publicznego, o ile nie zostało lub nie zostanie wszczęte postępowanie przez prokuratora wojskowego.

(3) Po ukończeniu dochodzenia organa bezpieczeństwa publicznego przekazują akta sprawy właściwemu prokuratorowi wojskowemu.

Art. 17. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikom Resortów: Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 18. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 5 sierpnia 1944 r.

IV.

Przepisy dotyczące gospodarki finansowej.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO
z dnia 24 sierpnia 1944 r. o emitowaniu biletów skarbowych.
(Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 11 z 1944 r., Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 2
z 1945 r. i Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 5 z 1945 r.).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Upoważnia się Kierownika Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów do emitowania przez Centralną Kasę Skarbową biletów skarbowych z napisem „Narodowy Bank Polski“ do wysokości jednego miliarda (1.000.000.000) złotych.

Art. 2. Emitowane bilety skarbowe mają obieg jako środek płatniczy w zakupie, sprzedaży i rozrachunku na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i są zabezpieczone całym majątkiem państwowym i dochodami Skarbu Państwa.

Art. 3. Ze względu na sytuację wojenną czasowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dopuszcza się do obrotu pieniężnego również i walutę Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich po kursie 1 rubel równa się 1 złotemu, 1 czerwonec równa się 10 złotym. *)

Art. 4. Bilety złotowe t. zw. „Banku Emisyjnego w Polsce“ wydane w Krakowie, pozostają nadal jako obiegowy środek

*) Według przepisu art. 1 dekretu z dnia 13 stycznia 1945 r. o wycofaniu z obiegu na terytorium Państwa Polskiego waluty Z.S.R.R. (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 5) -przepis art. 3 z dniem 15 lutego 1945 r. przestał obowiązywać.

płatniczy na terenach Polski, na których był w obiegu, według wartości określonej na banknotach po kursie jeden do jednego. *)

Art. 5. Bilon groszowy, będący dotychczas w obiegu, **) pozostaje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zdawkową monetą obiegową według wartości określonej na monetach.

Art. 6. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 7. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

KIEROWNIKA RESORTU GOSPODARKI NARODOWEJ I FINANSÓW

z dnia 5 października 1944 r. o zakresie działania Centralnej Kasy Skarbowej. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 39).

Na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 24 sierpnia 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 11) o emitowaniu biletów skarbowych — zarządzam, co następuje:

§ 1. Do zakresu działania Centralnej Kasy Skarbowej należy:

- a) przechowywanie i rozprowadzanie biletów skarbowych emitowanych przez Kierownika Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów;
- b) wycofywanie i niszczenie uszkodzonych lub zużytych środków obiegowych;
- c) wycofywanie środków obiegowych, które utracą charakter środka płatniczego na mocy ustawy.

§ 2. Czynności przewidziane w § 1 Centralna Kasa Skarbowa wykonuje bezpośrednio lub za pośrednictwem kas urzędów skarbowych lub instytucji kredytowych.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*) Zgodnie z przepisem art. 1 dekretu z dnia 6 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 2) - przepis art. 4 stracił moc obowiązującą z dniem 10 stycznia 1945.

**) Opuszczone zostało zdanie „oraz czasowo bilon kopiejkowy“ jako nieaktualne z uwagi na przepis art. 1 dekretu z dnia 13 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 5).

ROZPORZĄDZENIE KIEROWNIKA RESORTU GOSPODARKI NARODOWEJ I FINANSÓW

z dnia 5 października 1944 r. o czynnościach bankowych na obszarach wyzwolonych spod okupacji. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 38 z 1944 r., Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 4 z 1945 r. i Dz. U. R. P. Nr 14, poz. 86 z 1945 r.).

Na podstawie art. 97 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1928 r. o prawie bankowym (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 321) zarządzam, co następuje:

§ 1. Kapitały osób trzecich, które wpłynęły do instytucji kredytowej po dniu wyzwolenia miejsca jej siedziby spod okupacji niemieckiej należy przechowywać oddzielnie, księgując czynności odnoszące się do tych kapitałów, pod nazwą „Rachunek Polski“.

§ 2. (1) Dokonany podczas okupacji niemieckiej podział operacji bankowych na t. zw. „okupacyjne**“) i „stare“ utrzymuje się w mocy dla czynności bankowych nie objętych przepisem § 1.

(2) Wypłat z rachunków t. zw. „okupacyjne**“) wolno dokonywać jedynie z aktywów płynnych, pochodzących z tych rachunków; to samo stosuje się odpowiednio do wypłat z rachunków t. zw. „stare“.

§ 3. (1) Aktywa, pochodzące z czynności wymienionych w § 2, można przenosić na „Rachunek Polski“ dopiero po umorzeniu wszelkich zobowiązań, wynikających z tych czynności, wcześniej zaś tylko w wypadkach gospodarczo uzasadnionych za zezwoleniem Kierownika Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

(2) Aktywa pochodzące z czynności bankowych, wymienionych w § 1 nie mogą być użyte, ani bezpośrednio ani pośrednio na zapłatę lub zabezpieczenie zobowiązań, wynikających z czynności, wymienionych w § 2.

§ 3a. Od dnia 10 stycznia 1945 r. wszelkie wypłaty z rachunków „okupacyjnych“ i „starych“ mogą być dokonywane jedynie na podstawie każdorazowego zezwolenia Ministra Skarbu**).

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

D E K R E T

z dnia 15 stycznia 1945 r. o Narodowym Banku Polskim.
(Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 14).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

*) W pierwotnym brzmieniu rozporządzenia figurują wyrazy „nowe“, które rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 6 stycznia 1945 r. Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 4 zostały zastąpione wyrazami „okupacyjne“.

**) § 3a został wprowadzony rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 6 stycznia 1945 r. Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 4.

I. Przepisy ogólne.

Art. 1. Celem uregulowania obiegu pieniężnego i kredytu, powołuje się do życia instytucję państwową pod nazwą „Narodowy Bank Polski“, wyposażoną przez Państwo w przywilej emisji biletów bankowych i nazywaną w niniejszym dekreście Bankiem.

Art. 2. Bank jest osobą prawną i ma prawo używania pieczęci z godłem państwowym i napisem w otoku „Narodowy Bank Polski“.

Art. 3. Siedzibą banku jest siedziba naczelnych władz Rzeczypospolitej Polskiej. Działalnością swą obejmuje Bank obszar całego Państwa Polskiego. Bank może za zgodą Ministra Skarbu otwierać i związać oddziały i zastępstwa (placówki inkasowe).

II. Kapitał zakładowy.

Art. 4. Kapitał zakładowy Banku stanowi niewycofalna dotacja Skarbu Państwa w kwocie 250 milionów złotych. Kapitał zakładowy Banku może być podwyższony na podstawie uchwały Rady Ministrów.

III. Władze Banku.

Art. 5. (1) Rada Banku nadaje ogólny kierunek działalności Banku oraz sprawuje nadzór i kontrolę nad działalnością Banku i czynnościami jego organów wykonawczych.

(2) w szczególności do obowiązków Rady należy:

- a) mianowanie na wniosek zarządu członków Komitetów Dyskontowych;
- b) zatwierdzanie budżetu wydatków Banku, przedstawionego przez Zarząd;
- c) przedkładanie Ministrowi Skarbu wniosków co do wysokości stopy dyskontowej oraz stawek procentowych i prowizyjnych Banku;
- d) decydowanie o nabywaniu i pozbywaniu nieruchomości (art. 22);
- e) składanie rocznych sprawozdań Ministrowi Skarbu do zatwierdzenia;
- f) przeprowadzanie rewizji poszczególnych czynności Banku, przeglądanie ksiąg i dowodów Banku.

Art. 6. (1) Rada Banku składa się z Prezesa Banku i 10-ciu członków, powoływanych i odwoływanych uchwałą Rady Ministrów na wniosek Ministra Skarbu w połowie z przedstawicieli ministerstw zainteresowanych w gospodarce Banku, a w połowie spośród przedstawicieli sfer gospodarczych oraz ruchu spółdzielczego.

(2) Członkowie Rady otrzymują wynagrodzenie za udział w posiedzeniach w wysokości ustalonej przez Ministra Skarbu.

(3) Radę zwołuje Prezes Banku przynajmniej raz na miesiąc. Na żądanie 3-ch członków Rada winna być zwołana w ciągu tygodnia.

(4) W razie nieobecności Prezesa Banku na posiedzeniach Rady przewodniczy członek Rady wyznaczony przez Ministra Skarbu.

(5) Uchwały Rady zapadają zwykłą większością głosów, w razie równości głosów decyduje głos Prezesa Banku.

(6) Rada Banku ustala, jakie osoby i w jaki sposób podpisują zobowiązania, dokumenty i korespondencję Banku.

Art. 7. Prezesa Banku mianuje i odwołuje Prezydent Krajowej Rady Narodowej na wniosek Ministra Skarbu, uchwalony przez Radę Ministrów.

Art. 8. Prezes Banku otrzymuje z funduszków Banku stałe uposażenie ustalone przez Ministra Skarbu.

Za udział w posiedzeniach Rady Prezes Banku nie otrzymuje oddzielnego wynagrodzenia.

Art. 9. Prezes Banku przewodniczy Radzie Banku, czuwa nad wykonaniem jej uchwał i sprawuje ogólne kierownictwo Banku.

Art. 10. Do zakresu działania Zarządu Banku należy techniczne kierownictwo Banku oraz załatwianie wszystkich spraw, które nie zostały zastrzeżone dla Rady i Prezesa Banku.

Art. 11. (1) Zarząd Banku w składzie Naczelnego Dyrektora i 2-ch jego zastępców mianuje i odwołuje Rada Ministrów na wniosek Ministra Skarbu.

(2) Ze stanowiskami Prezesa Banku, Naczelnego Dyrektora i jego zastępców nie wolno łączyć stanowisk:

- a) funkcjonariusza państwowego lub samorządowego;
- b) w przedsiębiorstwie przemysłowym lub handlowym, choćby ono stanowiło w całości lub w części własność jego lub jego rodziny;
- c) we władzach kas oszczędności, banków lub spółdzielni.

(3) Minister Skarbu może Prezesowi Banku i członkom Zarządu zezwolić na objęcie stanowiska we władzach spółdzielni, jeżeli ono jest bezpłatne i obsadzone z wyboru.

Art. 12. Naczelnny Dyrektor Banku i jego zastępcy otrzymują z funduszków Banku uposażenie, ustalone przez Ministra Skarbu.

Art. 13. (1) Zwierzchni nadzór nad działalnością Banku wykonuje Minister Skarbu.

(2) Dla utrzymania łączności Ministerstwa Skarbu z Bankiem, Ministrowi Skarbu przysługuje prawo mianowania spośród urzędników państwowych Komisarza Banku. Komisarz Banku otrzymuje stałe uposażenie z funduszków Banku, ustalone przez Ministra Skarbu.

IV. Przywilej emisji biletów Banku.

Art. 14. (1) Bank posiada wyłączne prawo wypuszczania biletów bankowych na obszarze Państwa Polskiego.

(2) Wysokość emisji określa Rada Ministrów na wniosek Ministra Skarbu.

Art. 15. Emitowane bilety bankowe są zabezpieczone całym majątkiem państwowym i wszystkimi dochodami Skarbu Państwa.

Art. 16. Bilety bankowe mogą być wypuszczane w odcinkach, których wysokość ustali Rada Banku za zgodą Ministra Skarbu. Każdorazowo przed wypuszczeniem nowych odcinków winien być w gazecie urzędowej ogłoszony dokładny ich opis.

Art. 17. (1) Wycofanie z obiegu poszczególnych odcinków lub też wszystkich kategorii biletów bankowych, zarządza Rada Banku za zgodą Ministra Skarbu. Terminy wymiany, po upływie których wycofane bilety zostają umorzone, ogłaszane będą w gazecie urzędowej i nie mogą być krótsze, niż 6 miesięcy od daty ich ogłoszenia.

(2) Równowartość nie przedstawionych w terminie do wymiany biletów bankowych przelewa się na dobro Skarbu Państwa.

(3) Bank ma obowiązek wymiany biletów uszkodzonych.

Art. 18. Podrabianie, przechowywanie lub puszczenie w obieg podrobionych biletów Banku podlega karom przewidzianym w kodeksie karnym.

Art. 19. Łączna kwota znajdujących się w obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań wienna być pokryta w całości następującymi aktywami:

- 1) złotem w monetach i sztabach;
- 2) pieniędzmi zagranicznymi i dewizami płatnymi najdalej w ciągu 6-ciu miesięcy;
- 3) innymi aktywami Banku.

V. Czynności bankowe.

Art. 20. (1) Do zakresu działania Banku należy:

- a) dyskont weksli i (kuponów od papierów wartościowych (art. 23);
- b) udzielanie pożyczek i otwieranie kredytów pod zastaw wartości wyszczególnionych w art. 26;
- c) kupno i sprzedaż papierów procentowych, komunalnych i hipotecznych, w granicach określonych przez Ministra Skarbu;
- d) otwieranie rachunków żyrowych i przyjmowanie wkładów;
- e) kupno i sprzedaż pieniędzy zagranicznych, złota i srebra oraz dewiz, utrzymywanie zagranicą rachunków oraz korzystanie z kredytów potrzebnych do wykony-

wania tych czynności, przy czym Bank ma prawo oddać w zastaw swój portfel wekslowy oraz inne wartości i redyskontować weksle krajowe i zagraniczne.

Bank może korzystać z kredytów zagranicą tylko na podstawie uchwały Rady Ministrów;

- f) sprzedaż przekazów i wypłat na własne oddziały;
- g) przyjmowanie weksli i innych dokumentów do inkasa;
- h) przyjmowanie depozytów na przechowanie i do administracji;
- i) załatwianie wszelkich zleceń komisowych z dziedziny bankowej;
- j) udzielanie kredytów pod zastaw obligów Skarbu Państwa i przez Państwo poręczonych — w granicach uchwał Rady Ministrów.

(2) Do dewiz w myśl ust. (1), pkt. e) zalicza się wierzytelności w bankach zagranicznych, чеки i przekazy na banki zagraniczne oraz weksle, akceptowane przez firmy zagraniczne i płatne najdalej w ciągu 6 miesięcy.

Art. 21. Bank nie może nabywać na własność nieruchomości, o ile nie są potrzebne na pomieszczenia Banku i jego pracowników.

Art. 22. (1) Bank może nabywać na własność nieruchomości i przejmować wierzytelności hipoteczne i inne prawa rzeczowe, w drodze świadczenia zamiast zapłaty lub w drodze przelewu albo egzekucji tylko na pokrycie lub zabezpieczenie swoich należności wątpliwych lub niezapłaconych w terminie. Bank obowiązany jest zbyć te prawa najpóźniej w ciągu roku od daty nabycia.

(2) Przedłużenie terminu zbycia może nastąpić jedynie na podstawie uchwały Rady Banku.

Art. 23. (1) Bank dyskontuje w granicach ustalonych zezwoleniem Ministra Skarbu weksle powstałe z dokonanych obrotów gospodarczych, płatne w ciągu 3-ch miesięcy w miejscowościach, w których Bank ma swoje oddziały lub zastępstwa, przy czym weksle winny być opatrzone zasadniczo 3-ma, a wyjątkowo tylko 2-ma podpisami firm lub osób zasługujących na zaufanie.

(2) Weksle rolnicze i przemysłu rolniczego winny być płatne najdalej w ciągu 9 miesięcy.

(3) Kupony od papierów procentowych przedstawione do dyskontu winny być płatne najdalej w terminie 3 miesięcy od dnia zdyskontowania.

Za weksle wykupione przed terminem płatności Bank odsetek dyskontowych nie zwraca.

Art. 24. (1) Dla oceny weksli i innych wartości powołuje się przy centrali oraz oddziałach Banku Komitetu Dyskonto-

we, które rozstrzygają większością głosów o przyjęciu weksli do dyskonta w granicach kredytów, przyznanych poszczególnym podawcom.

(2) Przewodniczącym Komitetu Dyskontowego centrali jest Kierownik Wydziału, wyznaczony przez Naczelnego Dyrektora, przewodniczącymi zaś Komitetów Dyskontowych oddziałów są kierownicy tychże.

(3) Przewodniczący Komitetu Dyskontowego może odmówić przyjęcia weksli zaaprobowanych przez większość Komitetu, jednak na żądanie Komitetu przekazuje te sprawy do rozstrzygnięcia Zarządowi.

Art. 25. Członków Komitetów Dyskontowych powołuje i odwołuje Rada Banku na wniosek Zarządu Banku spośród osób, posiadających znajomość stosunków rolniczych, przemysłowych i handlowych, a wskazanych przez organizacje gospodarcze danego okręgu. Obowiązki swe pełnią członkowie Komitetów Dyskontowych bezpłatnie

Art. 26. Bank udziela pożyczek i otwiera kredyty w granicach ustalonych zezwoleniem Ministra Skarbu na przeciąg czasu nie dłuższy niż 3 miesiące pod zastaw:

- 1) papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu,
- 2) weksli, odpowiadających warunkom art. 23,
- 3) dewiz, odpowiadających warunkom art. 20 ust. (2),
- 4) towarów,
- 5) skryptów dłużnych z poręką bankową.

Art. 27. (1) Jeżeli pożyczka zabezpieczona zastawem nie została spłacona w ciągu 10-ciu dni po ustalonym terminie, wówczas Bank ma prawo sprzedać przedmiot zastawu bez stawiania dłużnika w zwłoce i bez zawiadomienia go o sprzedaży.

(2) Bank może dokonać sprzedaży na giełdzie, w drodze licytacji publicznej lub kupić przedmiot zastawu na własny rachunek po kursie giełdowym, obliczonym według średniej ceny dnia, w którym Bank wysłał zastawcy zawiadomienie o dokonanym skupie.

(3) Termin, w którym Bank może sprzedać przedmiot zastawu, zależy od uznania Banku.

(4) Nadwyżkę powstałą po potrąceniu należności Banku z tytułu pożyczki i kosztów sprzedaży zastawu zwraca się dłużnikowi.

(5) Bank ma prawo zwrócić się bezpośrednio do dłużnika z żądaniem zwrotu długu, niespłaconego w terminie, niezależnie od tego, czy skorzystał z praw ciężących na zastawionym przedmiocie.

Art. 28. Przyjęte na zabezpieczenie Banku zastawy nie podlegają zajęciu w poszukiwaniu jakichkolwiek należności prywatnych, skarbowych czy innych, a w razie upadłości dłuż-

niż nie mogą być przekazane do masy upadłościowej przed całkowitym zaspokojeniem przypadającej Bankowi należności z tytułu udzielonej pod ich zastaw pożyczki w kapitale, procentach i kosztach. Skutkiem tego sprzedaż zastawu na pokrycie należności Banku zarządzona na mocy art. 27 nie może być wstrzymana przez żadne czynności prawne.

Art. 29. Bank może przyjmować pieniądze krajowe na rachunki żyrowe nieoprocentowane; posiadaczami rachunków żyrowych mogą być instytucje państwowe i samorządowe oraz firmy i osoby prywatne. Bank może bez podania powodów odmówić otwarcia rachunku żyrowego osobom i firmom prywatnym, jak również otwarty rachunek zamknąć.

Art. 30. Bank przyjmuje na przechowanie złoto, gotówkę i dowody nieopieczutowane, a papiery wartościowe na przechowanie i do administracji.

Art. 31. Wystawione przez Bank kwity depozytowe są przenośne w drodze cesji, o ile inny tryb postępowania nie został ustalony przy złożeniu depozytu. Bank może żądać sądowego lub notarialnego uwierzytelnienia cesji.

Art. 32. Skarb Państwa korzysta w Banku z kredytu w rachunku otwartym w granicach ustalonych uchwałą Rady Ministrów.

Bank obowiązany jest na żądanie Ministra Skarbu przyjmować bezpłatnie wpłaty na rachunek Skarbu Państwa i dokonywać bezpłatnie wypłat z tego rachunku; ponadto zaś może załatwiać komisowo wszelkie operacje na rachunek Skarbu Państwa.

Art. 33. Przy czynnościach bankowych Bank kieruje się postanowieniami niniejszego dekretu, a w razie braku ich stosuje przepisy prawa obowiązującego. Zakres oraz sposoby wykonania czynności bankowych niniejszym dekretem dozwolonych, ustala Zarząd.

VI. Sprawozdanie i bilans.

Art. 34. (1) Rokiem operacyjnym Banku jest rok kalendarzowy.

(2) Papiery wartościowe, będące własnością banku, wstawa się do bilansu po kursie giełdowym transakcyjnym z dnia 31 grudnia, w razie braku notowań w tym dniu, po ostatnim w ciągu roku kalendarzowego zanotowanym kursie transakcyjnym, a w razie braku notowań giełdowych w ciągu całego roku kalendarzowego, po przeciętnym kursie zakupu z całego okresu rocznego.

Art. 35. Z całego czystego zysku przeznaczają się 10% na fundusz zapasowy do czasu, gdy fundusz ten osiągnie wysokość połowy kapitału zakładowego; resztę czystego zysku przelewa się na rachunek Ministerstwa Skarbu jako dochód Skarbu Państwa.

Art. 36. Fundusz zapasowy jest przeznaczony na pokrycie strat i odpisów nie dających się pokryć z rocznych zysków.

Art. 37. W przypadku, gdy poniesione straty przewyższą istniejący fundusz zapasowy, różnicę pokryje Skarb Państwa.

VII. Szczególne uprawnienia Banku.

Art. 38. Narodowy Bank Polski jest wolny od wszelkich podatków państwowych i samorządowych jako też od wszelkich opłat stemplowych.

Art. 39. Wszelkie dowody wystawione przez Bank są wolne od opłat stemplowych.

Art. 40. Księgi Banku i inne zapiski, wchodzące w skład księgowości Banku oraz wyciągi z nich uwierzytelnione przez Bank, mają moc dowodową dokumentów publicznych, a dokumenty, stwierdzające zobowiązania z oświadczeniem Banku, że oparte na nich roszczenie jest wykonalne i prawnie dojrzałe do egzekucji, mają moc tytułów egzekucyjnych. Klauzule wykonalności tym tytułom nadaje właściwy sąd grodzki według przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 41. Bank nie podlega wpisowi do rejestru handlowego.

Art. 42. Pozwy przeciwko Bankowi można wnieść tylko przed właściwym sądem siedziby Banku (art. 3).

VIII. Przepisy końcowe.

Art. 43. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 44. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Równocześnie tracą moc obowiązującą przepisy zawarte w art. 46—55 statutu Banku Polskiego (obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 2 maja 1939 r. Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 296), zaś w art. 1 tego statutu skreśla się słowa „wyposażone przez Państwo w przywilej emisji biletów państwowych“.

V.

Przepisy podatkowe.

A) Podatki bezpośrednie.

a) Podatek dochodowy.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARÓDOWEGO
z dnia 23 października 1944 r. o zmianie ustawy o państwowym podatku dochodowym. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 46).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W ustawie o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1936 r. Nr. 2, poz. 6), zmienionej ustawą z dnia 9 kwietnia 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 226) i dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 września 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 566), wprowadza się zmiany następujące:

(1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Opodatkowaniu podlegają wymienione w art. 1 osoby fizyczne, spadki wakujące (nieobjęte) i osoby prawne, z wyjątkiem wymienionych w ustępie 2 lit. C, których dochód roczny przekracza 1.500 zł.

Osoby wymienione w art. 1 ust. 2 lit. C, podlegają opodatkowaniu, o ile osiągają dochód roczny ponad 3.000 zł“.

(2) w art. 43 skreśla się skalę potrąceń podatku i ustanawia się nową skalę potrąceń, a mianowicie:

L. p.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym w złotych		Stopa procentowa podatku
	ponad	do	
1	3.000	3.100	2.0
2	3.100	3.200	2.2
3	3.200	3.400	2.4

L.p.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym w złotych		Stopa procentowa podatku
	ponad	do	
4	3.400	3.600	2.6
5	3.600	3.800	2.8
6	3.800	4.000	3.0
7	4.000	4.200	3.2
8	4.200	4.400	3.4
9	4.400	4.800	3.6
10	4.800	5.200	3.8
11	5.200	5.600	4.0
12	5.600	6.000	4.2
13	6.000	6.400	4.4
14	6.400	6.800	4.6
15	6.800	7.200	4.8
16	7.200	7.600	5.0
17	7.600	8.000	5.2
18	8.000	8.800	5.4
19	8.800	9.600	5.6
20	9.600	10.400	5.8
21	10.400	11.200	6.0
22	11.200	12.000	6.2
23	12.000	13.000	6.4
24	13.000	14.000	6.6
25	14.000	15.000	6.8
26	15.000	16.000	7.0
27	16.000	17.000	7.5
28	17.000	18.000	8.0
29	18.000	19.000	8.5
30	19.000	20.000	9.0
31	20.000	22.000	9.5
32	22.000	24.000	10.0
33	24.000	26.000	10.5
34	26.000	28.000	11.0
35	28.000	30.000	11.5
36	30.000	32.000	12.0
37	32.000	34.000	12.5
38	34.000	36.000	13.0
39	36.000	38.000	13.5
40	38.000	40.000	14.0
41	40.000	44.000	14.5
42	44.000	48.000	15.0
43	48.000	52.000	15.5
44	52.000	56.000	16.0
45	56.000	60.000	16.5

L. p.	Wysokość wypłaconego wynagrodzenia obliczona w stosunku rocznym w złotych		Stopa procentowa podatku
	ponad	do	
46	60.000	64.000	17.0
47	64.000	68.000	17.5
48	68.000	72.000	18.0
49	72.000	76.000	18.5
50	76.000	80.000	19.0
51	80.000	88.000	19.5
52	88.000	96.000	20.0
53	96.000	104.000	21.0
54	104.000	112.000	22.0
55	112.000	120.000	23.0
56	120.000	128.000	24.0
57	128.000	136.000	25.0
58	136.000	144.000	26.0
59	144.000	152.000	27.0
60	152.000	160.000	28.0
61	160.000	168.000	29.0
62	168.000	176.000	30.0
63	176.000	184.000	31.0
64	184.000	192.000	32.0
65	192.000	200.000	33.0
66	200.000	220.000	34.0
67	220.000	250.000	35.0
68	250.000	300.000	36.0
69	300.000	350.000	37.0
70	350.000	400.000	38.0
71	400.000	500.000	39.0
72	500.000		40.0

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 października 1944 r.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 22 grudnia 1944 r. o zmianie ustawy o państwowym podatku dochodowym. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 87).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet

Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W ustawie o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 6 z 1936 r.) wraz z późniejszymi zmianami, wprowadza się zmiany następujące:

(1) w art. 23 ust. 3 skreśla się słowa: „o ile chodzi o dochód osób fizycznych i spadków nieobjętych“ oraz w tymże ustępie zmienia się skalę podatkową w następujący sposób:

ponad	200.000.— zł	do	300.000.— zł	3%
„	300.000.— „	„	400.000.— „	5%
„	400.000.— „	„	500.000.— „	8%
„	500.000.— „	„	600.000.— „	11%
„	600.000.— „	„	800.000.— „	14%
„	800.000.— „	„	1.100.000.— „	18%
„	1.100.000.— „	„	1.500.000.— „	22%
„	1.500.000.— „	„	2.000.000.— „	26%
„	2.000.000.— „	„		30%

Art. 2. Przepisy art. 1. niniejszego dekretu stosuje się do wymiarów podatku dochodowego począwszy od roku podatkowego 1944.

Art. 39 otrzymuje brzmienie następujące:

„Termin płatności podatku dochodowego ustanawia się na dzień 1 listopada roku podatkowego.

W ciągu roku kalendarzowego płatnicy obowiązani są do niszczenia miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy w terminie do dnia 25-go każdego miesiąca.

Za podstawę do obliczania wysokości zaliczki służy przewidywany dochód za miesiąc ubiegły.

Płatnicy są obowiązani obliczać i wpłacać zaliczki, bez wezwania do urzędu skarbowego, urzędem skarbowym przysługuje jednak prawo podwyższenia kwot miesięcznych zaliczek, o ile według danych posiadanych przez urząd, wpłacona zaliczka nie odpowiada faktycznie osiągniętemu dochodowi w miesiącu, za który została wpłacona“.

Art. 3. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Skarbu.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 14 stycznia 1945 r. o poborze 50%-go dodatku wojennego do państwowego podatku dochodowego. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 8).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1),

— Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. (1) Wprowadza się 50%-owy dodatek wojenny do państwowego podatku dochodowego, wymierzanego według działu I ustawy z dnia 16 lipca 1920 r. o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 6 z 1936 r.) wraz z późniejszymi zmianami.

(2) Dodatek ten pobierany będzie począwszy od wymiaru państwowego podatku dochodowego za rok kalendarzowy 1943.

Art. 2. Wprowadzony w art. 1 dodatek wojenny stanowi część składową państwowego podatku dochodowego, wymierzanego według działu I ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Art. 3. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia.

b) Podatek obrotowy.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 4 listopada 1944 r. o dodatku wojennym do podatku obrotowego. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 59).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Ustanawia się dodatek wojenny do podatku obrotowego opłacanego na podstawie ustawy z dnia 4 maja 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 355).

Art. 2. Dodatek wojenny do podatku obrotowego wynosi 100% podatku obrotowego.

Dodatek wojenny do podatku obrotowego nie jest podatkiem samoistnym, lecz stanowi część składową podatku obrotowego.

Art. 3. Dodatek wojenny do podatku obrotowego pobierany będzie, począwszy od wymiaru podatku obrotowego za rok 1943.

Art. 4. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 5. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 20 listopada 1944 r. o zmianie ustawy o podatku obrotowym. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 62).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W ustawie o podatku obrotowym z dnia 4 maja 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 292) wprowadza się zmiany następujące:

§ 1. Art. 8 ust. (1), (2) i (3) otrzymują brzmienie:

„Ust. (1). Płatnicy podatku obrotowego obowiązani są do dnia 25 każdego miesiąca wpłacić zaliczkę miesięczną na podatek w wysokości podatku przypadającego od obrotu, osiągniętego w miesiącu ubiegłym.

Ust. (2). Płatnicy obowiązani są obliczać obrót za każdy miesiąc i wpłacać zaliczki miesięczne, bez wezwania urzędu skarbowego.

Ust. (3). Urzędowi skarbowemu przysługuje prawo podwyższona kwot miesięcznych zaliczek, o ile według danych posiadanych przez urząd wpłacona zaliczka nie odpowiada faktycznie osiągniętym obrotom lub dla ustalenia wysokości podatku, płatnik zastosował niewłaściwą stawkę podatkową“.

§ 2. Zawiesza się moc obowiązującą artykułu 11 ust. (1), (2), (3), (4) i (6) ustawy o podatku obrotowym — począwszy od wymiaru podatku obrotowego za rok podatkowy 1944.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

c) Podatek od lokali.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 20 listopada 1944 r. o zmianie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o podatku od lokali. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 66).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W dekrete Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 505) wprowadza się następujące zmiany:

art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Stopa podatku wynosi:

- 1) dla lokali jednoizbowych → 10% podstawy wymiaru,
- 2) dla lokali dwu- i trzyizbowych — 20% podstawy wymiaru,
- 3) dla lokali czteroizbowych i większych — 30% podstawy wymiaru“.

Art. 2. Art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Podatek od lokali za każdy rok płatny jest w czterech równych ratach kwartalnych:

za 1 kwartał do dnia 31	marca
„ 2 „ „ „	30 czerwca
„ 3 „ „ „	30 września
„ 4 „ „ „	31 grudnia“.

Art. 3. Postanowienia niniejszego dekretu mają zastosowanie także do wypadków, kiedy wymiaru podatku od lokali za ubiegły okres nie dokonano lub wymierzony podatek nie został przez płatnika uiszczony.

Art. 4. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 5. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

d) Nadzwyczajny podatek od wzbogacenia wojennego.

DEKRET

z dnia 13 kwietnia 1945 r. o nadzwyczajnym podatku od wzbogacenia wojennego. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 72).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1), — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Opodatkowaniu na rzecz Państwa podlega wzbogacenie wojenne uzyskane na imię własne lub osób podstawionych.

Art. 2. Do wzbogacenia wojennego (art. 1) nie wlicza się:

- 1) spadków, legatów, darowizn i posagów, pochodzących z majątku posiadanego w dniu 31 sierpnia 1939 r. przez spadkodawcę lub darczyńcę,
- 2) kapitałów, otrzymanych z tytułu ubezpieczenia na życie,
- 3) nadziału ziemi, dokonanego na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej

w brzmieniu obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 13 z 1945 r.),

- 4) przyrostu naturalnego lub doliczenia odsetek ustawowych,
- 5) wzrostu wartości obiegowej przedmiotów majątkowych, posiadanych przez obowiązanego do uiszczenia podatku jeszcze przed 1 września 1939 r.,
- 6) majątku ruchomego przeznaczonego do osobistego użytku a nabytego w miejsce takiegoż pierwotnego majątku i w granicach jego wartości, o ile ten majątek pierwotny uległ zniszczeniu lub zaborowi w okresie wojny.

Art. 3. Od opodatkowania od wzbogacenia wojennego są wolne:

- 1) Państwo, związki samorządowe, przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe oraz przymusowe związki prawa publicznego,
- 2) osoby prawne, których dochody są w całości obracane na cele naukowe, oświatowe, kulturalne, wyznaniowe, dobroczynne, na cele pomocy poszczególnym grupom ludności oraz na inne cele użyteczności publicznej,
- 3) spółdzielnie, działające na podstawie ustawy o spółdzielniach a należące do związków rewizyjnych w rozumieniu tejże ustawy, jeżeli statutowo i faktycznie działają wyłącznie wśród swych członków lub jeżeli rozszerzają wprawdzie działanie na osoby nie będące członkami lecz przypadające na nieczłonków nadpłaty i zwroty przelewają w całości do funduszy, nie podlegających według ustawy o spółdzielniach lub statutu podziałowi między członków,
- 4) związki zawodowe.

Art. 4. (1) Podstawę opodatkowania stanowi nadwyżka wartości majątku, wynikła dla podatnika w okresie od dnia 31 sierpnia 1939 r. do dnia 30 czerwca 1945 r.

(2) Strat wojennych w majątku nabytym przed dniem 1 września 1939 r. nie uwzględnia się z wyjątkiem przypadku przewidzianego w art. 2 pkt. 6).

(3) Tryb i sposób ustalenia podstawy wymiaru podatku oraz sposób ustalenia przeciętnej wartości obiegowej przedmiotów i wartości spłaconych zobowiązań określi Minister Skarbu w drodze rozporządzenia.

Art. 5 (1) Podatku nie pobiera się, jeżeli wzbogacenie wojenne nie przekracza kwoty 100.000 zł.

(2) Przy wzbogaceniu przekraczającym kwotę 100.000 zł podatek wynosi:

ponad	100.000	do	250.000	zł	15 ^o / _o	podstawy	opodatkowania
„	250.000	„	500.000	„	20 ^o / _o	„	„
„	500.000	„	1.000.000	„	35 ^o / _o	„	„
„	1.000.000	„	2.000.000	„	50 ^o / _o	„	„
„	2.000.000	„		„	75 ^o / _o	„	„

(3) Podatek jednak należy wymierzać w ten sposób, aby ze wzbogacenia wojennego wyższego stopnia po potrąceniu podatku nie zostało mniej, niż zostaje z najwyższej sumy wzbogacenia wojennego bezpośrednio niższego stopnia po potrąceniu podatku, na ten stopień przypadającego.

Art. 6. (1) Nadzwyczajny podatek od wzbogacenia wojennego wymierzają:

- a) w stosunku do osób prawnych — urzędy rewizyjne,
- b) w stosunku do osób fizycznych — komisje obywatelskie dla wymiaru tego podatku przy urzędach skarbowych, właściwych według przepisów ordynacji podatkowej dla wymiaru podatku dochodowego.

(2) Od orzeczenia urzędów rewizyjnych służy odwołanie do izby skarbowej, a od orzeczenia komisji obywatelskich — do komisji odwoławczej przy izbie skarbowej. Orzeczenia instancji odwoławczych są ostateczne.

(3) Sposób powoływania komisji obywatelskich przy urzędach skarbowych i komisji odwoławczych przy izbach skarbowych, ich ilość i skład oraz tryb postępowania ustali rozporządzenie wykonawcze.

Art. 7. Postępowanie w sprawach nadzwyczajnego podatku od wzbogacenia wojennego podlega przepisom ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 134 z 1936 r.), o ile przepisy niniejszego dekretu nie stanowią inaczej.

Art. 8. Organy wymiarowe mogą podać do publicznej wiadomości nazwiska osób, którym ma być wymierzony nadzwyczajny podatek od wzbogacenia wojennego i wezwać każdego, kto wie o wzbogaceniu wojennym tych osób, aby udzieliły wiadomości właściwym komisjom obywatelskim. Obwieszczenia te mogą być ogłaszane również poza okręgiem miejscowej właściwości komisji obywatelskiej.

Art. 9. (1) Zbycie w całości lub w części majątku, podlegającego nadzwyczajnemu podatkowi od wzbogacenia wojennego, nie zwalnia zbywcy od obowiązku zapłacenia podatku, nabywca zaś odpowiada solidarnie ze zbywcą za podatek, przypadający od nabytego majątku, w granicach wartości tego majątku, jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, iż nabywca wiedział, że przedmiotem zbycia jest wzbogacenie wojenne.

(2) Spadkobierca odpowiada za nadzwyczajny podatek od wzbogacenia wojennego, przypadający od spadkodawcy.

Art. 10. (1) Nadzwyczajny podatek od wzbogacenia wojennego płatny jest jednorazowo w terminie dni 30, licząc od dnia następnego po doręczeniu nakazu.

(2) Nie zapłacenie podatku wymierzonego w ostatecznym toku instancji pociąga za sobą przepadek opodatkowanego mienia na rzecz Skarbu Państwa.

(3) Rygorom przewidzianym w ust. (2) podlega mienie odpowiadające za zaległy podatek w przypadkach, o których mowa w art. 9 niniejszego dekretu — do sumy tego podatku.

(4) O przypadku mienia orzeka właściwa izba skarbowa.

Art. 11. (1) Kto nie stosuje się do wezwań władz skarbowych, komisji obywatelskiej lub komisji odwoławczej, nie składa zeznania do wymiaru nadzwyczajnego podatku od wzbogacenia wojennego, odmawia złożenia wyjaśnień lub w inny sposób usiłuje utrudnić lub udaremnić czynności władz skarbowych, komisji obywatelskiej lub komisji odwoławczej, poprzedzającej wymiar nadzwyczajnego podatku od wzbogacenia wojennego, ulegnie karze grzywny do 200.000 złotych.

(2) W razie niemożności ściągnięcia grzywny ulega ona zamianie na pracę przymusową lub areszt do lat 3.

(3) W przypadku świadomego zatajenia lub usiłowania zatajenia swego wzbogacenia wojennego ponadto całe wzbogacenie wojenne może ulec przepadkowi.

Art. 12. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 13. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

e) Podatki samorządowe.

DEKRET

z dnia 13 kwietnia 1945 r. o reformie samorządowego systemu podatkowego. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 73).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1), — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Przekazuje się na r. 1945 związkom samorządu terytorialnego wymiar, pobór, ściąganie i wpływy:

1) państwowego podatku gruntowego, pobieranego na zasadzie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593),

2) podatku od nieruchomości, pobieranego na zasadzie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 14),

3) podatku od lokali, pobieranego na zasadzie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 505), zmienionego dekretem Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 20 listopada 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 66).

Art. 2. Zaległości w podatkach, wymienionych w art. 1, powstałe przed wejściem w życie niniejszego dekretu, przekazuje się związkom samorządu terytorialnego.

Art. 3. (1) Stawki podatku gruntowego na r. 1945 ustala się w wysokości następującej:

- a) z 1 ha gruntów uprawnych, łąk, ogrodów i sadów — 50 zł,
- b) z 1 ha gruntów pozostałych z wyłączeniem nieużytków — 5 zł.

(2) Gminne (miejskie) rady narodowe mogą podwyższyć stawki podatku, ustalone w ust. (1). Podwyższenie stawek nie może przekroczyć 100%, a dla gruntów, zajętych pod ogrody, sady i inne specjalne uprawy (zioła lecznicze, kwiaty i t. p.) — 200% stawek, podanych w ust. (1). Ponadto gminne (miejskie) rady narodowe mogą podwyższyć stawki podatku, ustalone w ust. (1) na cele budowy i odbudowy szkół najwyżej do wysokości 20%. Odnośne uchwały wymagają zatwierdzenia przez prezydium rady narodowej bezpośrednio wyższego stopnia oraz prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

(3) Na obszarze tych gmin wiejskich i miejskich niewydzielonych, które w roku 1945 nie wykorzystują uprawnienia do podwyższenia stawek podatku na podstawie przepisu ust. (2) niniejszego artykułu, albo wykorzystują je tylko częściowo, może powiatowa rada narodowa uchwalić podwyżkę stawek aż do granic maksymalnych, w tymże ust. (2) określonych. To samo uprawnienie przysługuje wojewódzkiej radzie narodowej w stosunku do tych gmin, na obszarze których ani gminna (miejska), ani powiatowa rada narodowa nie uchwali podwyższenia stawek podatku lub uchwali je tylko częściowo.

(4) Wymiaru podatku w odniesieniu do całości gruntów, należących do uczestników gromady, dokonują z zastosowaniem stawek, wymienionych w ustępach poprzednich, zarządy gminne pod kontrolą gminnych rad narodowych, podziału zaś podatku na poszczególnych płatników w gromadzie dokonują komisje gromadzkie pod kontrolą tychże rad narodowych, stosując większe lub mniejsze obciążenia podatkowe w zależności od wielkości gospodarstwa, rodzaju uprawy, urodzajności gruntów, stanu zagospodarowania i stopnia zniszczeń wojennych.

Art. 4. Ustalony stosownie do przepisu art. 3 ust. (4) podatek gruntowy:

1) podwyższa się dla gospodarstw rolnych o obszarze:
powyżej 10 ha do 20 ha — o 10%
powyżej 20 ha do 30 ha — o 25%
powyżej 30 ha — o 50%,

2) obniża się dla gospodarstw rolnych o obszarze do
5 ha — o 30%.

Art. 5. (1) Ust. (5) art. 6 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 14) otrzymuje brzmienie:

„(5) Przy ustalaniu wartości obiegowej budynków fabrycznych dolicza się wartość maszyn i urządzeń technicznych, stanowiących przynależność tych budynków“.

(2) Art. 7 dekretu, wymienionego w ust. (1) niniejszego artykułu, otrzymuje brzmienie następujące:

„Art. 7. (1) Podatek wynosi:

a) od podstawy wymiaru, nie przekraczającej 1.000 zł — 20%,

b) od podstawy wymiaru, przekraczającej 1.000 zł — 30%.

(2) Ponadto gminne (miejskie) rady narodowe mogą podwyższyć stawki podatku ustalone w ust. (1) na cele budowy i odbudowy szkół najwyżej do wysokości:

4% — przy podstawie wymiaru, nie przekraczającej 1.000 zł,

6% — przy podstawie wymiaru, przekraczającej 1.000 zł.

Oдноśne uchwały wymagają zatwierdzenia przez prezydium rady narodowej bezpośrednio wyższego stopnia oraz prezydium wojewódzkiej rady narodowej“.

Art. 6. (1) Z wpływów, osiągniętych w gminach wiejskich i miastach niewydziałonych z wymiaru podatku gruntowego, przypada:

60% na rzecz gmin,

20% na rzecz powiatowych związków samorządowych,

10% na rzecz wojewódzkich związków samorządowych,

10% na rzecz komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego.

(2) W miastach wydzielonych otrzymują gminy 80%, wojewódzkie związki samorządowe — 10% i komunalny fundusz pożyczkowo-zapomogowy — 10% wpływów z podatku.

Art. 7. (1) Z wpływów, osiągniętych z podatku od nieruchomości na obszarze gmin wiejskich i miast niewydziałonych, przypada:

80% na rzecz gmin,

10% na rzecz powiatowych związków samorządowych,

10% na rzecz wojewódzkich związków samorządowych.

(2) W miastach wydzielonych otrzymują gminy 90%, zaś wojewódzkie związki samorządowe 10% wpływu z podatku.

Art. 8. Wpływy z podatku od lokali przypadają w całości na rzecz tych gmin, na obszarze których znajdują się obiekty podatkowe.

Art. 9. W art. 32a ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 454 z 1936 r.) w brzmieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. o poprawie finansów związków samorządu terytorialnego i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 455) — ust. (2) otrzymuje brzmienie:

„(2) Specjalne dopłaty na budowę, pobierane na podstawie ust. (1) nie mogą przekraczać 35% kosztów budowy drogi o nawierzchni szutrowej, szerokości nie przekraczającej 5 m — po potrąceniu świadczeń w naturze — oraz nie mogą obciążać właścicieli w pasie przydrożnym, szerszym niż 3 km z każdej strony drogi. Wymiar dopłaty dla indywidualnego płatnika nie może przekraczać:

- a) w stosunku do właścicieli gruntów w strefie do 1 km — 60%, w strefie 2 km — 45%, w strefie pozostałej — 30% podatku gruntowego, obliczonego stosownie do przepisów art. 3 ust. (1) dekretu z dnia 14 kwietnia 1945 r. o reformie samorządowego systemu podatkowego (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 73),
- b) w stosunku do właścicieli przedsiębiorstw:
 - 1) w strefie do 1 km — 15% opłat rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć, pobieranych na zasadzie ustawy z dnia 25 kwietnia 1938 r. o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 293), w brzmieniu dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 22 grudnia 1944 r. o zmianie ustawy o opłatach rejestracyjnych dla przedsiębiorstw i zajęć (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 86), zmienionego dekretem z dnia 11 kwietnia 1945 r. o zmianie ustawy o opłatach rejestracyjnych dla przedsiębiorstw i zajęć (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 66), 25% zaś od zakładów i przedsiębiorstw, wymienionych w dziale I lit. a), II lit. a) części III załącznika do art. 7 wymienionej ustawy, jeżeli zatrudniają ponad 100 pracowników,
 - 2) w strefie pozostałej — specjalne dopłaty na budowę nie mogą przewyższać 10%, a w stosunku do zakładów i przedsiębiorstw, wymienionych w dziale I lit. a), II lit. a) części III załącznika do art. 7 wymienionej ustawy — 15% opłat rejestracyjnych, jeżeli zatrudniają ponad 100 pracowników,
- c) w stosunku do płatników podatku od nieruchomości w strefie do 1 km — 2%, a w strefie pozostałej — 1%

podstawy wymiaru podatku od nieruchomości, ustalonej stosownie do przepisów dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 14), zmienionego dekretem z dnia 13 kwietnia 1945 r. o reformie samorządowego systemu podatkowego (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 73).

Art. 10. Na czas do dnia 31 grudnia 1945 r. zawieszają się moc obowiązującą przepisów:

- 1) art. 2 pkt. 8 i 9, art. 3—8, 10 i 13 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593),
- 2) art. 12 ustawy z dnia 4 maja 1938 r. o podatku obrotowym (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 292),
- 3) art. 24 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 6 z 1936 r.),
- 4) art. 2, 3, 4, 6—9d, 10—17, 19 i 22—24 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 454 z 1936 r. i Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 455 z 1938 r.),
- 5) art. 9 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 505),
- 6) art. 50 pkt a) i b) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o izbach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 16 z 1933 r.) w brzmieniu art. 15 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593),
- 7) art. 14 ustawy z dnia 15 czerwca 1923 r., w przedmiocie wyrównania podatków gruntowych, tudzież niektórych podatków budynkowych (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 505), w brzmieniu art. 14 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593),
- 8) art. 9 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 14),
- 9) art. 24 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 224),
- 10) ustawy z dnia 27 lutego 1937 r. o samoistnym podatku wyrównawczym dla gmin wiejskich (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 104), zmienionej ustawą z dnia 10 marca 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 132).

Art. 11. Wykonanie ninieszego dekretu porucza się Ministrowi Administracji Publicznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 12. (1) Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

(2) Równocześnie zawiesza się na obszarze województwa śląskiego w granicach z dnia 31 sierpnia 1939 r. na czas do dnia 31 grudnia 1945 r. moc obowiązującą przepisów, sprzecznych z przepisami niniejszego dekretu i rozciąga się na tenże obszar na ten sam okres czasu moc obowiązującą ustaw i dekretów w ich pełnym brzmieniu, wymienionych w niniejszym dekrete wraz ze zmianami, przez ten dekret wprowadzonymi.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 15 maja 1945 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie wykonania dekretu o reformie samorządowego systemu podatkowego. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 113).

Na podstawie art. 11 dekretu z dnia 13 kwietnia 1945 r. o reformie samorządowego systemu podatkowego (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 73) zarządza się, co następuje:

§ 1. Artykuły, powoływane w niniejszym rozporządzeniu, bez bliższego określenia, oznaczają artykuły dekretu z dnia 13 kwietnia 1945 r. o reformie samorządowego systemu podatkowego (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 73) zaś paragrafy dotyczą rozporządzenia niniejszego.

§ 2. (1) Wymiaru podatków, wymienionych w art. 1, dokonują zarządy miejskie dla gmin miejskich, a zarządy gminne dla gmin wiejskich.

(2) Zarządy gmin miejskich i wiejskich mogą postęgiwać się w akcji wymiarowej danymi, posiadanyimi przez władze skarbowe.

(3) Władze skarbowe są obowiązane na żądanie zarządów gmin, w miarę możliwości, dokonać wstępnych czynności wymiarowych, aż do wypełnienia, nakazów płatniczych włącznie. Nakazy zostaną zaopatrzone w podpisy lub pieczęcie przez właściwe zarządy gmin i doręczone przez nie płatnikom. Równocześnie zarządy gmin założą właściwe księgi biercze.

§ 3. (1) Zarządy gmin miejskich i wiejskich są władzami egzekucyjnymi, powołanymi do przymusowego ściągania zaległości w podatkach, wymienionych w art. 1. Do ich postępowania mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580), zmienione rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 2 stycznia 1933 r. (Dz.

U. R. P. Nr. 4, poz. 24), z dnia 28 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 78) i z dnia 15 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 340) oraz wydane na ich podstawie instrukcje i zarządzenia.

Ile kroć w wymienionych rozporządzeniach Rady Ministrów jest mowa o władzy egzekucyjnej lub urzędzie skarbowym, odnosi się to również do zarządów gmin miejskich i wiejskich.

(2) Władze skarbowe obowiązane są dokonać egzekucji na wezwanie gmin.

(3) W przypadku zbiegu egzekucji, prowadzonej przez gminę w stosunku do danego zobowiązanego, z egzekucją, prowadzoną przez urzędy skarbowe do tegoż zobowiązanego, tytuły wykonawcze łącznie z protokółami dokonanych czynności powinny być — na żądanie urzędu skarbowego — przekazane skarbowej władzy egzekucyjnej celem dalszego prowadzenia egzekucji.

(4) W przypadku zbiegu egzekucji, prowadzonej przez gminę, z egzekucją, prowadzoną przez urzędy skarbowe co do przedmiotu lub prawa majątkowego, tytuły wykonawcze łącznie z protokółami dokonanych czynności powinny być przekazane urzędowi skarbowym, celem dalszego prowadzenia egzekucji.

§ 4. Przez zaległości podatków, o których mowa w art. 2, rozumie się sumy, należne na rzecz Skarbu Państwa, specjalnych funduszków oraz dodatki samorządowe.

Podatek gruntowy.

§ 5. Na podstawie aktów: wymiarowych podatku gruntowego, katastralnych, komisji klasyfikacyjnych, urzędów ziemskich i wydziałów hipotecznych, o ile one zachowały się, władze wymienione w § 2, sporządzą wykazy, zawierające dla każdej gminy:

- a) ogólny obszar gruntów w każdej gromadzie,
- b) obszar gruntów według poszczególnych rodzajów użytków stosownie do przepisów art. 3 ust. 1,
- c) obszar gruntów zwolnionych od podatku gruntowego,
- d) obszar nieużytków.

Takie same wykazy powinny być sporządzone dla gmin miejskich w odniesieniu do każdego płatnika.

§ 6. (1) W przypadku, gdyby władze skarbowe nie posiadały aktów, potrzebnych do wymiaru podatku gruntowego, władze wymienione w § 2 sporządzą wykazy gruntów, podlegających podatkowi gruntowemu na zasadzie własnych aktów. W braku i takich aktów wykazy gruntów powinny być sporządzone:

- a) w gminach miejskich — na podstawie pisemnych oświadczeń płatników,
- b) w gminach wiejskich — na podstawie pisemnych oświadczeń sołtysów,
- c) w odniesieniu do nierozparcelowanych majątków — na podstawie pisemnych oświadczeń zarządców.

(2) Oświadczenia powinny być sprawdzone i porównane przez władze wymiarowe z dokumentami, wskazującymi obszar gruntów, a będącymi w posiadaniu osób, składających oświadczenia. W przypadku braku dokumentów — w oświadczeniach powinna być wzmianka, że wiarogodność i ścisłość podanych informacji osoby, składające oświadczenia, potwierdzają własnoręcznym podpisem.

§ 7. W wykazach gruntów, o których mowa w poprzednim paragrafie, należy umieścić:

1) nazwisko i imię właściciela, użytkownika, dzierżawcy lub posiadacza gruntów,

2) ogólny obszar posiadanych gruntów ze wskazaniem dokumentu, potwierdzającego ten obszar, lub wzmiankę o braku takiego dokumentu,

3) obszar poszczególnych użytków stosownie do art. 3 ust. (1), lit. a) i b),

4) obszar specjalnych upraw,

5) obszar gruntów zwolnionych ze wskazaniem podstawy prawnej zwolnienia i odnośnych dokumentów,

6) obszar nieużytków.

§ 8. Ugory uważa się za grunty uprawne w rozumieniu art. 3 ust. (1) dekretu.

§ 9. Przez specjalne uprawy, o których mowa w art. 3 ust. (2), rozumie się także uprawy wikliny, chmielu, tytoniu, cykorii i buraków cukrowych.

§ 10. Stosownie do przepisów art. 10 pkt. 1 nie korzystają ze zwolnienia od podatku gruntowego:

1) grunty osad, objętych postępowaniem scaleniowym, lub powstałe w wyniku scalenia,

2) grunty, na których dokonano inwestycji — wymienione w art. 2 pkt. 8 i 9 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 listopada 1936 r. o zmianie przepisów o państwowym podatku gruntowym (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 593).

§ 11. (1) Podwyższenie stawek podatku gruntowego na zasadzie art. 3 ust. (2) może nastąpić tylko wówczas, gdy:

a) wpływy z podatku gruntowego, wymierzonego według stawek, ustalonych w art. 3 ust. (1), nie są wystarczające na pokrycie wydatków związków samorządowych, związanych z wykonaniem ich zadań ustawowych i uzasadnionych istotną potrzebą,

b) jakość ziemi na obszarze danego związku samorządowego, stan zagospodarowania użytków rolnych, bliskość i możliwość zbycia płodów rolnych i produktów gospodarstw hodowlanych po cenach wyższych uzasadnia takie podwyższenie.

2) Podwyższenie stawek na obszarze, podległym gminnej (miejskiej) radzie narodowej, może dotyczyć tylko całego obszaru gminy i wszystkich rodzajów użytków [art. 3 ust. (1)].

§ 12. Uchwały gminnych (miejskich) rad narodowych o podwyższeniu stawek powinny być szczegółowo umotywowane.

§ 13. (1) Uchwały gminnych (miejskich) rad narodowych o podwyższeniu stawek podatku gruntowego mogą być powzięte tylko przed dokonaniem wymiaru tegoż podatku.

(2) Uchwały powiatowych i wojewódzkich rad narodowych o podwyższeniu stawek podatku gruntowego na zasadzie postanowień ust. (3) art. 3 mogą być powzięte tylko w terminie do 15 sierpnia 1945 r.

(3) Uchwały o podwyższeniu stawek podatku gruntowego powinny wskazywać, czy objęto nimi podwyżkę na cele budowy i odbudowy szkół i w jakiej wysokości.

§ 14. (1) Najpóźniej w ciągu dni 3 po powzięciu uchwały o podwyższeniu stawek podatku gruntowego — uchwała w odpisach powinna być jednocześnie przedstawiona do zatwierdzenia prezydium powiatowej i wojewódzkiej rady narodowej, a w odniesieniu do uchwał rad narodowych miast wydzielonych, prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

(2) Prezydium powiatowej rady narodowej powinno powziąć odpowiednią uchwałę i przesłać ją do prezydium wojewódzkiej rady narodowej najpóźniej w ciągu 3 dni po otrzymaniu uchwały gminnej lub miejskiej rady narodowej.

§ 15. Zatwierdzenie uchwał, podwyższających stawki podatku gruntowego przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej powinno nastąpić najpóźniej w ciągu dni 7 po ich otrzymaniu.

§ 16. Uważa się, że uchwały gminnych lub miejskich rad narodowych o podwyższeniu stawek podatku gruntowego zostały zatwierdzone, o ile w terminach, wyznaczonych w § 14 i 15, nie zapadną odmienne uchwały prezydiów powiatowych lub wojewódzkich rad narodowych.

§ 17. Uchwały rad narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi o podwyższeniu stawek podatku gruntowego podlegają zatwierdzeniu przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 18. Gminne (miejskie) rady narodowe, które nie zamierzają podwyższyć stawek podatku gruntowego, zawiadomią o tym jednocześnie prezydium powiatowej i wojewódzkiej rady narodowej, a w odniesieniu do miast wydzielonych — prezydium wojewódzkiej rady narodowej na 14 dni przed przystąpieniem do obliczania kwot należnego podatku gruntowego.

§ 19. Postanowienia § 14 ust. (2) i § 15 o terminach mają odpowiednie zastosowanie w przypadkach, wymienionych w poprzednim paragrafie, gdy powiatowa lub wojewódzka rada narodowa zamierza skorzystać z uprawnień przyznanych im w art. 3 ust. (3) dekretu.

§ 20. Grunty majątków nierozparcelowanych zalicza się do gruntów gromady sąsiadującej, w skład której majątek wchodzi pod względem administracyjnym.

§ 21. O dokonany wymiarze podatku gruntowego za pomocą nakazów płatniczych zawiadamiają:

- 1) zarządy gminne — sołtysów każdej gromady lub zarządców majątków nierozparcelowanych,
- 2) zarządy miejskie — poszczególnych płatników.

§ 22 Nakazy płatnicze podatku gruntowego powinny zawierać:

- 1) nazwę władzy wymiarowej,
- 2) nazwisko i imię płatnika lub nazwę gromady,
- 3) obszar gruntów, podlegających opodatkowaniu według poszczególnych stawek,
- 4) sumę wymierzonego podatku według stawek z art. 3 ust. (1),
- 5) wysokość podwyżki (art. 3 ust. 2 i 3),
- 6) sumę wymierzonego podatku łącznie z podwyżką,
- 7) podstawę prawną wymiaru,
- 8) terminy płatności,
- 9) wskazanie środków odwoławczych,
- 10) objaśnienie o skutkach niezapłacenia w terminach przepisanych,
- 11) pieczęć lub podpis władzy wymiarowej.

§ 23. (1) W skład gromadzkich komisyj, o których mowa w art. 3 ust. (4) wchodzi 4 członkowie i sołtys gromady, jako przewodniczący.

(2) Członków gromadzkich komisyj wybierają ogólne zebrania gromadzkie.

(3) Członkami gromadzkich komisyj nie mogą być osoby:

- a) niepełnoletnie,
- b) będące analfabetami,
- c) nie będące właścicielami gruntów w danej gromadzie,
- d) karane za przestępstwa, popełnione z chęci zysku.

§ 24. (1) Komisje gromadzkie dokonują podziału podatku, wymierzonego od gruntów całej gromady, pomiędzy poszczególnych płatników w gromadzie w zależności od ilości posiadanych przez każdego z nich gruntów (wielkości gospodarstwa), rodzaju uprawy, urodzajności gruntów, stanu zagospodarowania oraz stopnia zniszczeń wojennych.

(2) Uchwały gromadzkiej komisji o podziale podatku zapadają w obecności członka gminnej rady narodowej, nie będącego mieszkańcem danej gromady.

§ 25. Przy podziale podatku, pomiędzy właścicieli gruntów uczestników gromad, powinny być przestrzegane następujące zasady:

- a) ogólna suma podatku, wymierzonego od gruntów gromady z zastosowaniem stawek, wymienionych w ust. (1) art. 3, powinna być w całości podzieloną, przy czym:
- b) najniższe obciążenie 1 ha gruntów u poszczególnego płatnika nie może być mniejsze od 30 zł z ha gruntów uprawnych, łąk, ogrodów i sadów i od 5 zł z 1 ha gruntów pozo-

stałych, najwyższe zaś obciążenie nie może być większe od dwukrotnych stawek, wymienionych w ust. (1) art. 3,

c) od sum tak ustalonych [pkt. a) i b)] oblicza się zniżkę lub zwwyżkę stosownie do przepisów art. 4,

d) od sum, wynikłych z zastosowania zniżki lub zwwyżki (pkt. c), oblicza się procentowo, uchwaloną zwwyżkę stawek podatku stosownie do przepisów ust. (2) i (3) art. 3.

§ 26. Gromadzkie komisje po dokonanych podziale podatku sporządzają w 2 egzemplarzach listę według wzoru, stanowiącego załącznik do niniejszego paragrafu.

Do list należy dołączyć uchwałę gromadzkiej komisji, zawierającą zasady podziału podatku.

Jeden egzemplarz listy należy przesłać zarządowi właściwej gminy.

§ 27. (1) Gminne rady narodowe kontrolują podział podatku gruntowego, dokonany przez gromadzkie komisje, przy pomocy swych członków lub uprawnionych urzędników zarządu gminnego.

(2) Kontrolujący ma prawo wezwać komisję gromadzką do dokonania ponownego podziału podatku lub poprawienia błędów w przypadku stwierdzenia, że:

a) nie zastosowano się do postanowień § 25,

b) błędnie obliczono obniżkę lub podwyżkę podatku.

§ 28. O dokonany podział podatku sołtys zawiadamia płatników w sposób w danej gromadzie przyjęty oraz przez wyłożenie listy podziału do wglądu uczestników gromady, o czym umieści wzmiankę na liście, przewidzianej w § 26.

§ 29. Od dokonanych wymiarów podatku gruntowego mogą wnosić odwołania sołtys, zarządcy majątków nierozparcelowanych oraz płatnicy w miastach — co do ogólnego obszaru i obszaru użytków opodatkowanych, obszaru gruntów zwolnionych od podatku oraz co do omyłek rachunkowych w obliczeniu podatku.

§ 30. Od dokonanego podziału podatku gruntowego przez gromadzkie komisje mogą wnosić odwołania opodatkowani mieszkańcy gromad co do ogólnego obszaru i obszaru opodatkowanych użytków, wysokości nałożonego im podatku oraz co do omyłek rachunkowych.

§ 31. (1) Odwołania powinny być złożone władzy wymiarowej w terminie dni 14 po doręczeniu nakazu płatniczego lub po zawiadomieniu o podziale podatku gruntowego pomiędzy uczestników gromady (§ 28).

(2) Odwołania złożone po terminie, oznaczonym w ust. (1) niniejszego paragrafu, nie podlegają rozpatrzeniu.

§ 32. (1) Odwołania, o których mowa w § 29, rozstrzyga prezydium rady narodowej hierarchicznie wyższego stopnia, której postanowienia są ostateczne w administracyjnym toku instancji.

(2) Odwołania opodatkowanych uczestników gromad rozstrzyga prezydium powiatowej rady narodowej, której postanowienia są ostateczne w administracyjnym toku instancji.

Prezydium gminnej rady narodowej może uwzględnić odwołanie, o ile uzna je za zasadne.

§ 33. (1) Podatek gruntowy płatny jest w 2 równych ratach.

I rata do 30 czerwca

II „ „ 30 września.

(2) Na poczet I raty zarządy gmin pobiorą zaliczkę na podatek gruntowy w wysokości 30 zł z 1 ha gruntów uprawnych, ogrodów, sadów i łąk, i 5 zł z 1 ha innych gruntów podlegających opodatkowaniu. Zaliczka płatna jest do dnia 31 maja 1945 r.

Podatek od nieruchomości.

§ 34. (1) Do wymiaru podatku od nieruchomości nie stosuje się postanowień §§ 3 i 14 pkt. a) rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o podatku od nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 259).

(2) Stosownie do przepisów art. 10 pkt. 9 w czasie do dnia 31 grudnia 1945 roku nowo wzniesione budowle oraz części dobudowane nie korzystają ze zwolnienia od podatku od nieruchomości.

§ 35. Stawki podatku od nieruchomości wraz z podwyżką na cele budowy i odbudowy szkół nie mogą przekroczyć łącznie:

a) od podstawy wymiaru nie przekraczającej 1.000 zł — 24%,

b) od podstawy wymiaru przekraczającej 1.000 zł — 36%.

§ 36. Przepisy §§ 14—16 mają odpowiednie zastosowanie do uchwał o podwyższeniu stawek podatku od nieruchomości na cele budowy i odbudowy szkół.

§ 37. Powiatowe i wojewódzkie rady narodowe nie są uprawnione do podwyższenia stawek podatku od nieruchomości na cele budowy i odbudowy szkół.

§ 38. Wartość obiegową budynków fabrycznych wraz z maszynami i urządzeniami technicznymi ustala się według cen z dnia 31 sierpnia 1939 r.

Podatek od lokali.

§ 39. Postanowień ust. (1) i (2) § 10 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada 1935 r. o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 258) nie stosuje się do wymiaru podatku od lokali w czasie do dnia 31 grudnia 1945 r.

§ 40. Stosownie do przepisów art. 10 pkt. 9 w czasie do dnia 31 grudnia 1945 roku lokale, znajdujące się w nowo wzniesionych budowlach oraz w częściach nadbudowanych lub dobudowanych nie korzystają ze zwolnienia od podatku od lokali.

§ 41. Rata podatku od lokali za I kwartał 1945 r., której termin płatności upłynął 31 marca 1945 r., płatna jest w ciągu 14 dni po doręczeniu nakazu płatniczego.

Przekazywanie wpływów.

§ 42. (1) Z wpływów z podatku gruntowego i z podatku od nieruchomości, uzyskanych w ciągu miesiąca, przekazują gminy powiatowym względnie wojewódzkiemu związkowi samorządowym należne im udziały (art. 6 i 7) najpóźniej do dnia dziesiątego następnego miesiąca.

(2) W tym samym terminie przekazują gminy 10% pobranego w ciągu miesiąca podatku gruntowego na rzecz komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego (art. 6) do kasy właściwego urzędu skarbowego na konto tegoż funduszu.

Postanowienia końcowe.

§ 43. Postanowienia rozporządzeń Ministra Skarbu z dnia 20 kwietnia 1936 r. o wykonaniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o podatku od nieruchomości i o wykonaniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o podatku od lokali (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 258 i 259) mają odpowiednie zastosowanie, o ile nie są sprzeczne z postanowieniami niniejszego rozporządzenia.

§ 44. W czasie do dnia 31 grudnia 1945 r. mają odpowiednie zastosowanie tylko orzeczenia §§ 2—8, 11, 18, 33, 84, 85 i 114—124 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1937 r. o wymiarze i poborze państwowego podatku gruntowego (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 250).

§ 45. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozporządzeniu mają zastosowanie przepisy części czwartej, piątej i szóstej ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 454 z 1936 r. i Nr. 59, poz. 455 z 1938 r.).

§ 46. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 13 kwietnia 1945 r. o podatku wojskowym. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 74),

oraz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 15 maja 1945 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie wykonania dekretu z dnia 13 kwietnia 1945 r. o podatku wojskowym. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 114).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1)—Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W okresie, gdy walczące na froncie Wojsko Polskie ponosi daninę krwi na rzecz całości i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej, resztę obywateli obciąża się daniną pieniężną w formie podatku wojskowego.

Art. 2. Podatkowi wojskowemu podlegają zamieszkali na terenie Rzeczypospolitej obywatele polscy płci męskiej w wieku od 18 do 55 lat.

Art. 3. Od podatku wojskowego są zwolnieni:

- a) pozostający w czynnej służbie wojskowej,
- b) członkowie Milicji Obywatelskiej,
- c) funkcjonariusze służby bezpieczeństwa, pozostający w czynnej służbie,
- d) zmilitaryzowani pracownicy państwowi w okresie militaryzacji,
- e) inwalidzi wojenni i wojskowi,
- f) pozostający na utrzymaniu samorządu gminnego lub dobroczynności publicznej, uznani za niezdolnych do służby wojskowej ze skreśleniem z rejestru i niezdolni zarazem do pracy zarobkowej, jeżeli nie osiągają dochodu, podlegającego państwowemu podatkowi dochodowemu,
- h) zakonnicy i duchowni prawnie uznanych wyznań religijnych,
- i) uczniowie wszelkiego rodzaju zakładów naukowych i oświatowych oraz osoby, odbywające praktykę zawodową, o ile nie posiadają samodzielnych źródeł dochodu,
- j) bezrobotni, o ile się wykażą zaświadczeniem właściwego urzędu, że są zarejestrowani jako bezrobotni.

Do art. 3.

§ 2. Prawo do zwolnienia od podatku wojskowego w myśl art. 3 dekretu powinno być udowodnione przez płatnika legitymacją służbową lub pisemnym zaświadczeniem władz, instytucyj państwowych lub samorządowych.

Art. 4. W poszczególnym roku podatkowym od opłacania podatku wojskowego zwolnione są osoby, które w danym roku odbywają służbę wojskową.

Do art. 4.

§ 3. W przypadku powołania płatnika do wojska już po dokonaniu wymiaru podatku wojskowego za dany rok, całkowita suma wymierzonego podatku podlega odpisaniu, wpłacone zaś kwoty podlegają zwrotowi.

Art. 5. Podatek wojskowy wynosi rocznie:

- 1) od właściciela, dzierżawcy lub użytkownika gospodarstwa wiejskiego o obszarze:
 - a) do 5 ha 50 zł
 - b) ponad 5 ha do 10 ha 100 zł

- c) ponad 10 ha do 20 ha 200 zł
- d) ponad 20 ha 500 zł

W tej samej wysokości opłaca podatek każdy członek rodziny właściciela, dzierżawcy lub użytkownika gospodarstwa wiejskiego, podlegający opodatkowaniu w myśl art. 2,

Do art. 5 pkt. 1)

§ 4. Wymieniony w art. 5 pkt. 1) obszar obejmuje zarówno ziemię poprzednio posiadaną przez właściciela gospodarstwa wiejskiego, jak też przydzieloną na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U.R.P.Nr. 3, poz. 13 z 1945 r.).

2) od osoby pozostającej w stosunku służbowym lub stosunku najmu pracy — 1% wynagrodzenia brutto;

Do art. 5 pkt. 2)

§ 5. Od osób, pozostających w stosunku służbowym lub w stosunku umownym o najem pracy, podatek wojskowy należy pobrać od wynagrodzenia, wypłaconego w każdym miesiącu oddzielnie, poczynając od miesiąca czerwca 1945 r. Podatek wojskowy od wynagrodzeń wypłaconych w miesiącach styczniu—maju 1945 r. należy pobrać w 2 ratach miesięcznych w czerwcu i lipcu 1945 r.

§ 6. Przez wynagrodzenia w pieniądzu lub w naturze wraz ze wszystkimi — bez względu na nazwę — dodatkami, jakie pracodawca wypłaca pracownikowi z tytułu świadczonej przez niego pracy.

§ 7. Przy obliczaniu należności podatku wojskowego nie uwzględnia się tej części wynagrodzenia, która została wypłacona pracownikowi jako zwrot poniesionych przez niego kosztów w związku z pełnieniem służby (np. koszty podróży).

3) od osoby trudniącej się wyłącznie pracą fizyczną, której celem nie jest wytwarzanie lub przetwarzanie i która też nie jest rzemiosłem w rozumieniu prawa przemysłowego, o ile nie odpowiada warunkom wymienionym w punkcie 2) — 50 zł,

Do art. 5 pkt. 3)

§ 8. Przez zajęcia, określone w art. 5 pkt. 3) dekretu należy rozumieć pracę osobistą tragarza, drwala, posłańca, masażysty i t. p. osób.

4) od osoby trudniącej się pracą naukową, oświatową, artystyczną, literacką i publicystyczną, nie połączoną z prowadzeniem odpowiedniego przedsiębiorstwa, o ile osoba ta nie odpowiada warunkom wymienionym w punkcie 2) — 100 zł,

5) od płatnika nie wymienionego w punkcie 1), 2), 3) i 4) — 500 zł.

Art. 6. Obowiązek opłacania podatku wojskowego powstaje z dniem 1 stycznia następnego roku:

- a) po ukończeniu 18 lat życia (art. 2 niniejszego dekretu),
- b) po wygaśnięciu podstawy do zwolnienia na zasadzie postanowień art. 3 niniejszego dekretu.

Art. 7. Obowiązek opłacania podatku wojskowego ustaje:

- a) z chwilą śmierci lub z chwilą uzyskania prawa do zwolnienia na mocy art. 3 dekretu,
- b) z końcem roku kalendarzowego, w którym osoby wymienione w art. 2 dekretu niniejszego osiągną 55 lat życia.

Do art. 7.

§ 9. W przypadku śmierci płatnika należy zaniechać czynności, zmierzających do dokonania wymiaru. Jeżeli śmierć nastąpiła po dokonaniu wymiaru, suma wymierzonego, ale jeszcze nie uiszczono podatku, podlega w całości odpisaniu.

Art. 8. Wymiar i pobór podatku wojskowego przekazuje się gminom miejskim i wiejskim.

Wpływ z podatku wojskowego przeznaczają się na komunalny fundusz pożyczkowo-zapomogowy.

Do art. 8.

§ 10. Zarządy gmin miejskich i wiejskich obowiązane są przekazać wpływy z podatku wojskowego za miesiąc ubiegły do kasy właściwego urzędu skarbowego na rachunek komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego w terminie do dnia 10 następnego miesiąca. Z wpływów tych gminy zatrzymują 5% tytułem wynagrodzenia za wymiar, pobór i ściągnięcie podatku wojskowego.

Art. 9. (1) Władzami, powołanymi do wymiaru i poboru podatku wojskowego w myśl art. 5 pkt. 1) oraz 3)—5), są zarządy gmin miejskich i wiejskich, na terenie których płatnik miał miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu w dniu 15 grudnia roku, poprzedzającego rok podatkowy.

(2) Władzami, powołanymi do wymiaru i poboru podatku wojskowego w myśl art. 5 pkt. 2), są zarządy gmin miejskich lub wiejskich, na których terenie mieści się instytucja, zakład lub przedsiębiorstwo, wypłacające wynagrodzenie.

Art. 10. (1) Nakazy płatnicze na podatek wojskowy od osób, o których mowa w art. 5 pkt. 1) oraz 3)—5), powinny być rozesłane do dnia 15 maja, przy czym podatek jest płatny do dnia 1 czerwca każdego roku podatkowego. W wypadku doręczenia nakazu płatniczego po dniu 15 maja, termin płatności podatku przypada w ciągu 30 dni po doręczeniu.

(2) Od osób, o których mowa w art. 5 pkt. 2), podatek wojskowy pobiera się w drodze potrącenia przy wypłacie wynagrodzenia.

Pracodawcy obowiązani są potrącić podatek wojskowy i wpłacić do kasy właściwej gminy w terminie 7 dni po upływie miesiąca, w którym nastąpiła wypłata wynagrodzenia.

Do art. 10 ust. (2)

§ 11. Podatek wojskowy od wynagrodzenia za pracę (art. 5 ust. 2) oblicza pracodawca i pobiera drogą potrącenia przy każdej wypłacie.

§ 12. W celu sprawdzenia prawidłowości potrąceń podatku wojskowego zarządy gmin miejskich i wiejskich mają prawo wglądu do ksiąg i list płacy u pracodawców w danej gminie, z wyłączeniem instytucji państwowych.

§ 13. W razie niepotrącenia należności podatku wojskowego lub potrącenia w nienależytej wysokości zarząd gminy dokonuje wymiaru i doręcza nakaz płatniczy, obciążając pracodawcę należnością za ten podatek. Wymierzony w ten sposób podatek płatny jest w terminie 7 dni, licząc od dnia bezpośrednio następującego po dniu doręczenia nakazu płatniczego.

3) Należnościom z tytułu podatku wojskowego przysługuje prawo egzekucji administracyjnej.

Do art. 10 ust. (3)

§ 14. 1) Zarządy gmin miejskich i wiejskich są władzami egzekucyjnymi, powołanymi do przymusowego ściągania zaległości w podatku wojskowym. Do ich postępowania mają odpowiednie zastosowanie art. 55 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 454 z r. 1936 i Nr. 59, poz. 455 z 1938 roku), przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 roku o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580), zmienione rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 2 stycznia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 24), z dnia 28 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 78) i z dnia 15 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 340) oraz wydane na ich podstawie instrukcje i zarządzenia.

Ilekroć w wymienionych rozporządzeniach Rady Ministrów jest mowa o władzy egzekucyjnej lub urzędzie skarbowym, odnosi się to również do zarządów gmin miejskich i wiejskich.

2) Urzędy skarbowe obowiązane są na wniosek gmin miejskich i wiejskich dokonać egzekucji na zasadach, uregulowanych w wymienionym w pkt. 1) niniejszego paragrafu rozporządzeniu Rady Ministrów o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych.

3) W przypadku zbiegu egzekucji, prowadzonej przez gminę w stosunku do danego zobowiązanego, z egzekucją, prowadzoną przez urząd skarbowy do tegoż zobowiązanego, tytuły wykonawcze łącznie z protokołami dokonanych czynności powinny być na żądanie urzędu skarbowego przekazane urzędowi skarbowemu celem dalszego prowadzenia egzekucji.

4) W przypadku zbiegu egzekucji, prowadzonej przez gminę, z egzekucją, prowadzoną przez urząd skarbowy, co do przedmiotu lub prawa majątkowego tytuły wykonawcze łącznie z protokołami dokonanych czynności powinny być przekazane urzędowi skarbowemu celem dalszego prowadzenia egzekucji.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1945 r.

Art. 11. Do postępowania w sprawach podatku wojskowego ma zastosowanie ustawa z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 454 z 1936 r.).

Ar. 12. Wykonanie niniejszego dekretu powierza się Ministrowi Administracji Publicznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 13. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1945 r.

B. Podatki pośrednie.

DEKRET

z dnia 11 kwietnia 1945 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 67).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Art. 57 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 586), z późniejszymi zmianami otrzymuje brzmienie następujące:

„1) Drożdże, nadające się do wypieku (piekarniane), wyrabiane w kraju lub sprowadzane z zagranicy, podlegają normalnie podatkowi spożywczemu w wysokości 1.490 zł od 1 kg, na cele zaś określone szczegółowo w rozporządzeniu Ministra Skarbu — zniżonemu podatkowi spożywczemu w wysokości 10 zł od 1 kg.

2) Drożdże piekarniane mogą być wydawane do obrotu tylko w stanie prasowanym.

3) Podatek spożywczy pobiera się przez oklejanie opakowań drożdży opaskami podatkowymi. Drożdży nieopatrzonych opaskami podatkowymi nie wolno wypuszczać do wolnego obrotu.

4) Władza skarbowa drugiej instancji może zezwalać na

wydawanie z wytwórni drożdży piekarnianych, przeznaczonych do celów leczniczych lub przetwórczych, w stanie płynnym.

5) Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu oraz Ministrem Apropowizacji i Handlu jest uprawniony do określania w drodze rozporządzeń ceny drożdży“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Skarbu.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 16 kwietnia 1945 r.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SKARBU

z dnia 14 kwietnia 1945 r. w sprawie zniżonego podaku spożywczego od drożdży. (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 84).

Na podstawie art. 57 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz o sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 586) w brzmieniu art. 1 dekretu z dnia 11 kwietnia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 67) zarządzam, co następuje:

§ 1. Podatkowi spożywczemu w wysokości 10 złotych od 1 kg podlegają drożdże piekarniane wydawane na kartki żywnościowe oraz na cele lecznicze za receptą lekarza w ilościach, nie przekraczających jednorazowo 100 gramów.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 23 października 1944 r. o zmianie ustawy o opodatkowaniu piwa. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 48 z 1944 r. i Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 71 z 1944 r.).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W ustawie z dnia 22 października 1931 r. o opodatkowaniu piwa (Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 762) w art. 3 ust. 1 otrzymuje brzmienie następujące:

„Podatek dla piwa pełnego wydanego do wolnego obrotu wynosi 800.— zł *) od jednego hektolitra“.

*) Według pierwotnego brzmienia dekretu podatek wynosił 300 zł od jednego hektolitra, a dekretem z dnia 1 grudnia 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 71) został podwyższony na 800.— zł od 1 hektolitra.

Art. 2. Kierownik Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów może w uzasadnionych wypadkach obniżyć stawkę podatku od piwa, określoną w art. 1.

Art. 3. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 24 października 1944 r.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 20 listopada 1944 r. o zmianie ustawy o opodatkowaniu cukru. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 64).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 września 1927 r., o opodatkowaniu cukru (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 700) wraz z późniejszymi zmianami, wprowadza się zmiany następujące:

1) w art. 1 skreśla się słowa „tudzież cukier sprowadzony z zagranicy i z Wolnego Miasta Gdańska“,

2) art. 2 otrzymuje brzmienie następujące:

„Podatek spożywczy wynosi:

1) 300 zł od 100 kg wagi netto cukru przeznaczonego dla ludności cywilnej w kraju,

2) 200 zł od 100 kg wagi netto cukru przeznaczonego na eksport,

Podatek spożywczy od cukru w głowach, kostkach i kawałkach, opakowanego w drobne paczki papierowe, pobiera się od wagi brutto łącznie z papierem i sznurem“.

3) art. 5. ust. 1 pkt. 1) otrzymuje brzmienie:

„Cukier przeznaczony na potrzeby Wojska Polskiego i Armii Sprzymierzonych“,

4) uchyla się:

a) w art. 5 ust. 1 pkt. 2)

b) art. 6

c) w art. 8 ust. 2.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Gospodarki Narodowej i Finansów.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 22 października 1944 r.

ROZPORZĄDZENIE KIEROWNIKA RESORTU GOSPODARKI NARODOWEJ I FINANSÓW

z dnia 21 listopada 1944 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 20 listopada 1944 r. o zmianie ustawy o opodatkowaniu cukru. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 68).

Na podstawie art. 2 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 20 listopada 1944 r. o zmianie ustawy o opodatkowaniu cukru (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 64) zarządzam, co następuje:

§ 1. Cukier przeznaczony dla ludności cywilnej w kraju, zostanie wydany do wolnego obrotu po okazaniu przez nabywcę wydanego przez Biuro Ekonomiczne Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego zezwolenia na zakup cukru oraz pokwitowania Banku „Społem” na opłacony podatek spożywczy od ilości cukru wykazanej w zezwoleniu.

§ 2. Bank „Społem” w terminie dziesięciodniowym od dnia pobrania podatku obowiązany jest zainkasować z tego tytułu kwoty przekazać do kasy urzędu skarbowego.

§ 3. Podatek spożywczy od cukru przeznaczonego na eksport uiszcza Biuro Ekonomiczne Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z sum uzyskanych ze sprzedaży tego cukru. Do czasu otrzymania należności za cukier, przeznaczony na eksport, podatek spożywczy zostaje zakredytowany.

§ 4. Cukier dla Wojska Polskiego i Armii Sprzymierzonych może być wydany z cukrowni, na podstawie specjalnych kwitów intendentury wojskowej, w ramach kontyngentów przeznaczonych na ten cel przez Biuro Ekonomiczne Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 22 października 1944 r.

DEKRET

POSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO
z dnia 28 grudnia 1944 r. o zmianie ustawy z dnia 18 marca 1935 r. o opodatkowaniu cukru skrobiowego. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 95).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 18 marca 1935 r. o opodatkowaniu cukru skrobiowego (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 170) otrzymuje brzmienie następujące:

„art. 3. Podatek od cukru skrobiowego wynosi 200 zł od 100 kg“.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Skarbu.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

VI.

Przepisy dotyczące funkcjonariuszów państwowych.

D E K R E T

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 27 grudnia 1944 r. o tymczasowym uregulowaniu uposażeń pracowników państwowych. (Dz. U. R. Nr. 16, poz. 88).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Uposażenie funkcjonariuszów państwowych, sędziów, asesorów, aplikantów sądowych i prokuratorów, pracowników zakładów, przedsiębiorstw i instytucji państwowych, których stanowisko służbowe ma charakter publiczno-prawny, regulują odnośne przepisy prawne obowiązujące w dniu 1 września 1939 r., ze zmianami wynikającymi z niniejszego dekretu.

Art. 2. Ustanawia się dodatek wojenny, do uposażeń, dodatków funkcyjnych i służbowych osób wymienionych w art. 1, który będzie wypłacany do czasu unormowania stosunków gospodarczych według następujących tabel:

A. Funkcjonariusze, pracownicy przedsiębiorstw, zakładów i instytucji państwowych.

Uposażenie zasadnicze miesięczne w złotych		Wysokość dodatku wojennego	
		do 100 zł.	300 zł.
ponad	100 zł.	„ 130 „	325 „
„	130 „	„ 160 „	350 „
„	160 „	„ 210 „	370 „
„	210 „	„ 260 „	390 „
„	260 „	„ 335 „	400 „
„	335 „	„ 450 „	430 „
„	450 „	„ 700 „	490 „
„	700 „	„ 1000 „	600 „
„	1000 „	„ 1500 „	600 „
„	1500 „	„ 2000 „	800 „
„	2000 „		900 „

B. Sędziowie i prokuratorzy.

W grupie uposażenia	Dodatek wojenny dla sędziów i prokuratorów	Uposażenie zasadnicze wraz z dodatkiem wojennym
I	1.350	2.450
II	1.120	1.920
III	1.000	1.575
IV	840	1.265

Asesorzy sądowi.

W grupie uposażenia	Dodatek wojenny dla asesorów	Uposażenie zasadnicze wraz z dodatkiem wojennym
VII	815	1.150
VIII	790	1.050

C. Dodatek wojenny do dodatku funkcyjnego i służbowego.

Wysokość dodatku funkcyjnego lub służbowego		Wysokość dodatku wojennego
od 5 zł.	do 20 zł.	100 zł.
ponad 20	50 „	110 „
50 „	75 „	120 „
75 „	100 „	160 „
100 „	150 „	220 „
150 „	200 „	280 „
200 „	250 „	320 „
250 „	300 „	370 „
300 „	350 „	400 „
350 „	400 „	400 „
400 „	450 „	400 „
450 „	500 „	400 „
500 „	550 „	400 „
550 „	600 „	420 „
600 „	650 „	440 „
650 „	700 „	460 „
700 „	750 „	480 „
750 „	800 „	520 „
800 „	850 „	540 „
850 „	900 „	560 „
900 „	950 „	580 „
950 „		600 „

Art. 3. Ustanawia się dodatek rodzinny w wysokości 100 zł miesięcznie na każdego członka rodziny.

Za członka rodziny uważa się pozostające na utrzymaniu osoby pobierającej dodatek żonę i dzieci (ślubne, nieslubne i adoptowane) w wieku do 14 lat, o ile zaś uczęszczają do szkoły średniej lub wyższej, do czasu ukończenia szkoły.

Art. 4. Przepisy dekretu niniejszego nie mają zastosowania do uposażenia wojska i funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa.

Art. 5. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Przewodniczącemu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego oraz wszystkim zainteresowanym Kierownikom Resortów.

Art. 6. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 sierpnia 1944 r., — jednak różnica na niekorzyść funkcjonariusza między wypłacanymi mu dotychczas zaliczkami, a uposażeniem należnym mu w myśl niniejszego dekretu nie podlega zwrotowi.

D E K R E T

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 27 grudnia 1944 r. o tymczasowym unormowaniu stosunku służbowego i zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 89)

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. (1) Stosunek służbowy i zasady zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych, sędziów w sądownictwie powszechnym i administracyjnym, prokuratorów oraz asesorów i aplikantów sądowych, a nadto pracowników przedsiębiorstw, zakładów i instytucji państwowych, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny, powracających lub zgłaszających się ponownie do służby — regulują właściwe przepisy prawne, obowiązujące w dniu 1 września 1939 r., ze zmianami wynikającymi z niniejszego dekretu.

(2) Osoby wyżej wymienione nazywane będą w dalszym ciągu dekretu funkcjonariuszami państwowymi.

(3) Przepisy dekretu niniejszego nie dotyczą wojska, profesorów, pomocniczych sił naukowych w państwowych szkołach akademickich i nauczycieli, służby bezpieczeństwa publicznego, w tym Milicji Obywatelskiej, Straży Więziennej i Granicznej.

Art. 2. Funkcjonariuszowi państwowemu, który w okresie

od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia wejścia w życie dekretu niniejszego zgłosił się ponownie do służby państwowej i został do niej przyjęty, zalicza się czas służby do dnia 1 września 1939 r. — zaliczony i podlegający zaliczeniu według dotychczas obowiązujących przepisów.

Art. 3. Funkcjonariusze państwowi dla dobra służby mogą być przenoszeni do innych działów zarządu państwowego — zarządzeniem właściwej władzy.

Art. 4. Funkcjonariusz państwowy, powracający lub obejmujący ponownie po dniu 22 lipca 1944 r. stanowisko, do którego przywiązana jest wyższa grupa uposażenia, zarządzeniem Kierownika Resortu może otrzymać dodatek wyrównawczy w wysokości różnicy między posiadaną, a przywiązaną do spełnianej funkcji grupą uposażenia oraz przynależne do tej funkcji dodatki, o ile nie zostanie do tej wyższej grupy zaawansowany.

Art. 5. (1) Pracownicy, którzy wstąpili do służby państwowej po dniu 22 lipca 1944 r., a nie byli przed tym funkcjonariuszami państwowymi, uważani są za stałych funkcjonariuszów w rozumieniu odnośnych przepisów służbowych.

(2) Właściwe władze przełożone zaszeregują tych pracowników do odpowiednich grup uposażenia z tym, że w przypadku powierzenia pracownikowi stanowiska, do którego przywiązana jest wyższa grupa uposażenia, niż ta, do której został zaszeregowany — stosuje się odpowiednio przepis art. 4 niniejszego dekretu.

(3) Przepis ust. 1 nie dotyczy tych stanowisk w poszczególnych działach zarządu Państwa, które ze względu na charakter służby mogą być obsadzone tylko przez pracowników kontraktowych.

(4) Pracownicy kontraktowi będą traktowani na równi ze stałymi funkcjonariuszami pod względem obciążeń i zwolnień z tytułu podatków i innych opłat publiczno-prawnych oraz korzystania ze wszelkich świadczeń z wyjątkiem emerytalnych.

Art. 6. (1) W ciągu roku, od daty wejścia w życie niniejszego dekretu, właściwa władza naczelna może zmienić grupę uposażenia i stanowisko służbowe, przenieść w stan spoczynku lub zwolnić ze służby funkcjonariusza, bez zachowania warunków i terminów przewidzianych w odnośnych przepisach służbowych.

(2) Zwolnienie ze służby przewidziane w ust. 1 może nastąpić po uprzednim 3-miesięcznym wypowiedzeniu.

(3) Rozporządzenie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego ustali początek biegu terminu wskazanego w ust. 1 dla terenów pozostających jeszcze pod okupacją.

Art. 7. Przepisy art. 3 i 5 niniejszego dekretu nie mają

zastosowania do sędziów w sądownictwie powszechnym i administracyjnym, prokuratorów, asesorów i aplikantów sądowych.

Art. 8. W ciągu trzech lat od daty wejścia w życie niniejszego dekretu może właściwa władza naczelna:

- a) zaliczyć funkcjonariuszy państwowych do wyższych kategorii i grup uposażenia bez względu na posiadane wykształcenie,
- b) zwolnić funkcjonariuszy państwowych od składania egzaminów urzędniczych.

Art. 9. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Przewodniczącemu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego i właściwym Kierownikom Resortów.

Art. 10. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z tym, że przepisy zawarte w art. 2, 4 i 5 mają moc obowiązującą od dnia 1 sierpnia 1944 r.

D E K R E T

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO z dnia 28 grudnia 1944 r. o ślubowaniu urzędników państwowych i sędziów. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 94).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Urzędnicy i sędziowie Rzeczypospolitej Polskiej przed objęciem urzędu składają ślubowanie według roty następującej:

A) urzędnicy:

Pomny dobra Rzeczypospolitej Polskiej ślubuję, że na powierzonym mi stanowisku urzędowym przyczyniać się będę w mym zakresie działania ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi demokratycznego Państwa Polskiego, któremu wiernie służyć będę.

Ślubuję stać na straży konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. oraz praw stanowiących przez Krajową Radę Narodową jako Naczelną Władzę Ustawodawczą Odrodzonego Państwa Polskiego.

Ślubuję obowiązki urzędu mego spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia moich przełożonych wykonywać dokładnie, tajemnicy urzędowej przestrzegać, a w postępowaniu swoim kierować się zasadami honoru, uczciwości i równości społecznej.

B) sędziowie:

Pomny dobra Rzeczypospolitej Polskiej ślubuję, że na powierzonym mi urzędzie sędziego dążyć będę w mym zakresie działania ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi demokratycznego Państwa Polskiego, któremu wiernie służyć będę.

Ślubuję stać na straży konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. oraz praw stanowiących przez Krajową Radę Narodową jako Naczelną Władzę Ustawodawczą Odrodzonego Państwa Polskiego.

Ślubuję obowiązki urzędu mego spełniać gorliwie, sprawiedliwie bezstronnie według mego sumienia i zgodnie z przepisami prawa wymierzać i tajemnicy służbowej dochować, a w postępowaniu swoim kierować się zasadami honoru, słuszności, uczciwości i równości społecznej.

Art. 2. Urzędnicy składają ślubowanie wobec zwierzchnika właściwego urzędu lub władzy, która ich mianowała, przesi: sądu najwyższego, sądów apelacyjnych i specjalnych oraz sądów okręgowych wobec Kierownika Resortu Sprawiedliwości, sędziowie zaś wobec prezesa właściwego sądu.

Art. 3. Złożenie ślubowania odbywa się przez odczytanie roty przez osobę składającą ślubowanie, lub powtarzanie roty za osobą odbierającą ślubowanie.

Odbierający ślubowanie powołuje do asysty jednego lub kilku urzędników (sędziów) właściwego urzędu (sądu).

Art. 4. O dopełnieniu aktu ślubowania sporządza się protokół zawierający datę, imię i nazwisko osoby składającej ślubowanie z zaznaczeniem obejmowanego urzędu, dosłowny tekst roty ślubowania, nazwisko osoby odbierającej ślubowanie i podpisy uczestników.

Art. 5. Osoby zatrudnione w zarządzie państwowym oraz w sądownictwie, po dzień wejścia w życie dekretu niniejszego składają ślubowanie przez podpisanie roty ślubowania, którą należy dołączyć do akt osobowych zatrudnionego.

Art. 6. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się wszystkim Kierownikom Resortów, każdemu w zakresie jego działania.

Art. 7. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

VII.

Przepisy różne.

USTAWA KONSTYTUCYJNA

z dnia 6 maja 1945 r. o zniesieniu statutu organicznego województwa śląskiego. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 92).

Art. 1. Uchyła się ustawę konstytucyjną z dnia 15 lipca 1920 r. zawierającą statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497), zmienioną ustawami z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 146), z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 449), z dnia 18 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 608), z dnia 13 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 224) i ustawę z dnia 18 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 240).

Art. 2. Skarb Państwa obejmuje zarząd nad majątkiem Skarbu Śląskiego.

Rozporządzenia Rady Ministrów przeprowadzą podział Skarbu Śląskiego pomiędzy Skarb Państwa a związki samorządowe województwa śląskiego.

Art. 3. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrom: Administracji Publicznej, Pracy i Opieki Społecznej, Zdrowia, Bezpieczeństwa Publicznego, Komunikacji, Oświaty, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu, Sprawiedliwości, Skarbu, Obrony Narodowej oraz Aproprowiacji i Handlu.

Art. 4. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 15 sierpnia 1944 r. o organizacji wojewódzkich i powiatowych urzędów ziemskich. (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 4).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3), — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Resort Rolnictwa i Reform Rolnych wykonuje swoje zadania, dotyczące opieki państwowej nad rolnictwem i przeprowadzenia reformy rolnej, przez wojewódzkie i powiatowe urzędy ziemskie, hierarchicznie związane z centralą Resortu.

Art. 2. Wojewódzkie urzędy ziemskie zasadniczo działają jako instancja nadzorcza i wytyczająca kierunek działalności powiatowych urzędów ziemskich. Kierownik Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych określi drogą rozporządzenia, jakie sprawy zostaną zastrzeżone do bezpośredniego zakresu działania wojewódzkich urzędów ziemskich.

Art. 3. Kontrolę społeczną w sprawach, dotyczących rolnictwa i reform rolnych, sprawują właściwe Rady Narodowe poprzez komisje ziemskie, a to Główną Komisję Ziemską przy Kierowniku Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych, Wojewódzką przy Wojewódzkim Urzędzie Ziemskim i Powiatową przy Powiatowym Urzędzie Ziemskim.

Art. 4. W skład Komisji wchodzi przedstawiciele rolnictwa zarówno małorolni jak średniorolni i bezrolni, fachowcy z dziedziny produkcji rolnej, melioracji, przemysłu rolnego, spółdzielczości rolniczej, handlu rolnymi produktami.

Główna Komisja Ziemska składa się z 12-tu członków, Komisje Wojewódzkie i Powiatowe liczą w miarę potrzeby 8—12 członków.

Główną Komisję Ziemską powołuje Krajowa Rada Narodowa, Wojewódzką Komisję Ziemską, — Wojewódzka Rada Narodowa, a Powiatową Komisję Ziemską — Powiatowa Rada Narodowa.

Okres funkcyjny Komisji Ziemskiej wynosi trzy lata.

W Głównej Komisji Ziemskiej przewodniczy Kierownik Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych, w Wojewódzkiej — Kierownik Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego, w Powiatowej — Kierownik Powiatowego Urzędu Ziemskiego. Członkowie Komisji mają głos doradczy.

Art. 5. Kierownik Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych drogą rozporządzenia określi sposób powoływania i funkcjonowania gminnych komisarzy ziemskich i gminnych komisji ziemskich, pochodzących z wyboru miejscowej ludności rolnej, małorolnej, średniorolnej i bezrolnej.

Art. 6. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Kierownikowi Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 7. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

O B W I E S Z C Z E N I E

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 18 stycznia 1945 r., w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej.
(Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 13).

Na podstawie art. 2 dekretu z dnia 17 stycznia 1945 r., w sprawie zmiany dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r., o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 9) ogłaszam, w załączeniu do obwieszczenia niniejszego, jednolity tekst dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 17) z uwzględnieniem zmian, wynikających z przepisów wydanych do dnia ogłoszenia jednolitego tekstu oraz z dekretu z dnia 17 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 9).

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
Edward Bertold

Załącznik do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 stycznia 1945 r. (poz. 13).

D E K R E T

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej.

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. (1) Reforma rolna w Polsce jest koniecznością państwową i gospodarczą i będzie zrealizowana przy udziale czynnika społecznego zgodnie z zasadami Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

Ustrój rolny w Polsce oparty będzie na silnych, zdrowych i zdolnych do wydajnej produkcji gospodarstwach, stanowiących prywatną własność ich posiadaczy.

(2) Przeprowadzenie reformy rolnej obejmuje:

- a) upelnorolnienie istniejących gospodarstw karłowatych, małorolnych i średniorolnych,
- b) tworzenie nowych samodzielnych gospodarstw rolnych dla bezrolnych, robotników i pracowników rolnych oraz drobnych dzierżawców,

- c) tworzenie w pobliżu miast i ośrodków przemysłowych gospodarstw dla produkcji ogrodniczo-warzywniczej,
- d) zarezerwowanie odpowiednich terenów dla szkół oraz poddanych zarządowi państwowemu lub samorządowemu ośrodków dla podniesienia kultury rolnej, wytwórczości nasiennej, hodowlanej oraz przemysłu rolnego,
- e) zarezerwowanie odpowiednich terenów pod rozbudowę miast, kolonii mieszkaniowych i ogródków działkowych oraz terenów na potrzeby wojskowe, komunikacji publicznej lub melioracji.

Art. 2. (1) Na cele reformy rolnej przeznaczone będą nieruchomości ziemskie:

- a) stanowiące własność Skarbu Państwa z jakiegokolwiek tytułu,
- b) będące własnością obywateli Rzeszy Niemieckiej, nie-Polaków i obywateli polskich narodowości niemieckiej,
- c) będące własnością osób skazanych prawomocnie za zdradę stanu, za dezercję lub uchylanie się od służby wojskowej, za pomoc udzieloną okupantom ze szkodą dla Państwa lub miejscowej ludności, względnie za inne przestępstwa, przewidziane w dekrete Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 31 sierpnia 1944 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 16) oraz w dekrete Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 30 października 1944 r. o ochronie Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 50),
- d) skonfiskowane z jakichkolwiek innych prawnych przyczyn,
- e) stanowiące własność albo współwłasność osób fizycznych lub prawnych, jeżeli ich rozmiar łączny przekracza bądź 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, a na terenie województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego, jeżeli ich rozmiar łączny przekracza 100 ha powierzchni ogólnej, niezależnie od wielkości użytków rolnych tej powierzchni.

O położeniu prawnym nieruchomości ziemskich, należących do kościoła katolickiego lub gmin wyznaniowych innych wyznań, orzeknie Sejm Ustawodawczy.

Wszystkie nieruchomości ziemskie, wymienione w punktach b, c, d i e części pierwszej niniejszego artykułu przechodzą bezzwłocznie, bez żadnego wynagrodzenia w całości, na własność Skarbu Państwa z przeznaczeniem na cele, wskazane w art. 1, część druga.

(2) Nieważne są wszystkie prawne lub fizyczne działy nieruchomości ziemskich, wymienionych w art. 2-im ust. (1) pkt. e, dokonane po dniu 1 września 1939 r.

Art. 3. (1) Dla zrealizowania przebudowy ustroju rolnego tworzy się Państwowy Fundusz Ziemi, którym zarządza Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

(2) Państwowy Fundusz Ziemi tworzą:

- a) aktywa dotychczasowego Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, powołanego ustawą z dnia 9 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 364 z 1934 r.),
- b) należności i wpływy z tytułu czynności, związanych z przebudową ustroju rolnego,
- c) nieruchomości ziemskie, przejęte na cele reformy rolnej (art. 2),
- d) należności i wpływy z administracji nieruchomości (pkt. c),
- e) należności i wpływy z tytułu zbycia nieruchomości (art. 2) przejętych na cel reformy rolnej,
- f) oprocentowanie gotowizny Państwowego Funduszu Ziemi,
- g) dotacje Skarbu Państwa,
- h) inne wpływy.

Art. 4. (1) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może powierzyć administrowanie Państwowego Funduszu Ziemi Państwowemu Bankowi Rolnemu w zakresie i na zasadach przez siebie ustalonych z wyjątkiem bezpośredniej administracji nieruchomości (art. 3, część druga pkt. c).

(2) Obrót pieniężny Państwowego Funduszu Ziemi wykonywany będzie za pośrednictwem Państwowego Banku Rolnego.

Art. 5. Z Państwowego Funduszu Ziemi pokrywane będą wszelkie wydatki, związane z przeprowadzeniem reformy rolnej oraz udzielane będą pożyczki na urządzenia gospodarstwa oraz na inwestycje.

Art. 6. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych obejmie niezwłocznie zarząd państwowy nad nieruchomościami ziemskimi, wymienionymi w art. 2 wraz z budynkami i całym inwentarzem żywym i martwym oraz znajdującymi się na tych nieruchomościach przedsiębiorstwami przemysłu rolnego.

Art. 7. Delegowani przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych pełnomocnicy po objęciu zarządu (art. 6) sporządzają przy współudziale komitetów folwarcznych dokładny spis objętych nieruchomości wraz z inwentarzem, dokonują zabezpieczenia tychże oraz usuwają w terminie trzydniowym dotychczasowych właścicieli.

Art. 8. (1) Dla współdziałania z organami państwowymi i fachowymi przy przeprowadzaniu reformy rolnej powołuje się wojewódzkich, powiatowych i gminnych pełnomocników, gminne komisje reformy rolnej oraz komisje podziału ziemi.

(2) Pełnomocników wojewódzkich oraz ich zastępców mianuje Minister Rolnictwa i Reform Rolnych.

(3) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych ustali w rozporządzeniu wykonawczym sposób powołania pełnomocników powiatowych i gminnych, gminnych komisji reformy rolnej i komisji podziału ziemi oraz zakres ich działania.

Art. 9. Gminne komisje reformy rolnej przeprowadzą niezwłocznie po ich powołaniu spisy uprawnionych do korzystania z reformy rolnej na podstawie art. 1, ust. 2, pkt. a) i b).

Art. 10. (1) Po przeprowadzeniu czynności wymienionych w art. 7 i 9 powiatowy pełnomocnik do wykonania reformy rolnej dokona przy współudziale fachowych czynników, delegowanych przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych oraz gminnych pełnomocników reformy rolnej faktycznego podziału ziemi.

(2) Pierwszeństwo do korzystania z reformy rolnej spośród uprawnionych kandydatów przysługuje żołnierzom Wojska Polskiego, inwalidom obecnej wojny oraz uczestnikom partyzanckich walk o Polskę demokratyczną.

(3) Wyłączone od korzystania z reformy rolnej są osoby skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwa, wymienione w dekretach powołanych w art. 2, ust. (1), pkt. c).

(4) Minister Rolnictwa i Reform Rolnych określi w rozporządzeniu wykonawczym czynności formalno-prawne, jakich należy dopełnić w związku z dokonaniem podziałem ziemi.

Art. 11. (1) Inwentarz żywy i martwy, przejęty z gospodarstw parcelowanych zostanie rozdzielony między nowoutworzone gospodarstwa dla bezrolnych po uprzednim zaspokojeniu potrzeb gospodarstw, wyłączonych na podstawie art. 15. Podziałowi nie podlega żywy inwentarz zarodowy oraz część inwentarza martwego, która nie może być racjonalnie wykorzystana w nowoutworzonych gospodarstwach jednostkowych.

(2) Podziału dokonają gminne komisje reformy rolnej.

Art. 12. (1) Obszar nowoutworzonych gospodarstw, jak również obszar, do którego mają być powiększone gospodarstwa karłowate, małorolne i średniorolne, winien być uzależniony od jakości gleby i stosunku miejscowego zapotrzebowania ziemi do będącego do dyspozycji zapasu ziemi.

(2) Obszar ten dla gospodarstw nowoutworzonych w zasadzie nie może wynosić więcej niż 5 ha ziemi średniej jakości, a dla gospodarstw ogrodniczo-warzywniczych nie może przekraczać 2 ha.

Art 13. (1) Gospodarstwa utworzone na podstawie niniejszego dekretu nie mogą być w całości lub w części dzielone, sprzedawane, wdzierżawiane i zastawiane.

(2) W wyjątkowych wypadkach, szczególnie zasługujących na uwzględnienie, zezwoleń na czynności wymienione w ust. (1), udzielają gminne rady narodowe.

(3) Uchwała gminnej rady narodowej w tym przedmiocie wymaga zatwierdzenia przez prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

Art. 14. (1) Cenę za ziemię dla nabywców ustala się równą przeciętnemu rocznemu urodzajowi z danego obszaru ziemi. Jako przeciętny urodzaj przyjmuje się dla ziemi trzeciej klasy (rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 16 marca 1935 r. w sprawie szacowania nieruchomości ziemskich przymusowo wykupywanych przy przeprowadzeniu reformy rolnej — Dz. U. R. P. Nr. 19 z 1935 r., poz. 107), 15 centnarów metrycznych żyta. Nabywcy mogą płacić w naturze żytem albo w gotówce podług ceny żyta na wolnym rynku. Na rok gospodarczy 1944/45 przyjmuje się cenę złotych 400,— za centnar żyta.

(2) Nowonabywcy wpłacają w gotówce lub w naturze 10% ceny kupna. Spłata reszty ceny kupna zostaje rozłożona dla małorolnych i średniorolnych na 10 lat, dla bezrolnych na 20 lat.

(3) Nowonabywcy mogą uzyskać w wypadkach zasługujących na uwzględnienie odroczenie pierwszej wpłaty na lat trzy. Odroczenia udziela powiatowy urząd ziemski.

Art. 15. Przy wypracowaniu planu podziału pewna część ziemi zostaje niepodzielona dla utrzymania wzorowych gospodarstw w interesie podniesienia poziomu gospodarki rolnej, dla szkół rolniczych i powszechnych, dla rozbudowy miast i innych ważnych zadań użyteczności publicznej.

Wykaz imienny majątków i części majątków, niepodlegających podziałowi, ustali rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych po wysłuchaniu opinii wojewódzkich rad narodowych.

Art. 16. Obywatele polscy-rolnicy, którzy niezależnie od swej woli znajdują się poza granicami kraju oraz żołnierze Wojska Polskiego, których rodziny obecnie znajdują się poza granicami kraju, będą uwzględnieni przy rozdziale ziemi po powrocie do kraju względnie po demobilizacji.

Art. 17. (1) Wywłaszczeni właściciele lub współwłaściciele nieruchomości ziemskich, wymienionych w art. 2-im, część pierwsza lit. e) mogą otrzymać samodzielne gospodarstwa rolne poza obrębem powiatu, w którym znajduje się wywłaszczony majątek, w ramach niniejszego dekretu, wzgl. jeśli z tego prawa nie skorzystają, będzie wypłacane im zaopatrzenie miesięczne w wysokości uposażenia urzędnika państwowego VI grupy.

(2) Zaopatrzenie wymienione w części pierwszej art. 17 może być podwyższone przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych dla tych właścicieli lub współwłaścicieli, którzy zasłużyli się w walce o Polskę demokratyczną.

Art. 18 Nabywca otrzymuje ziemię w stanie wolnym od wszelkich długów i ciężarów. Sprawa odpowiedzialności Skarbu Państwa za dotychczasowe obdłużenie hipoteczne będzie uregulowana odrębnym dekretem.

Art. 19. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 28 grudnia 1925 r., o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1 z 1926 r.) wraz z późniejszymi zmianami.

Art. 20. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych.

R O Z P O R Z A D Z E N I E MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 51).

Na podstawie art. 8 i 20 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, w brzmieniu obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 stycznia 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 13), zarządzam, co następuje:

§ 1. Przytoczone w przepisach rozporządzenia niniejszego artykuły odnoszą się do dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 13 z 1945 r.), paragrafy zaś dotyczą niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Za gospodarstwa karłowate uważa się gospodarstwa o powierzchni poniżej 2 ha, za gospodarstwa małorolne gospodarstwa od 2—5 ha, za gospodarstwa zaś średniorolne, uprawnione do korzystania z reformy rolnej uważa się gospodarstwa od 5—10 ha użytków rolnych, których posiadacze obarczeni są liczną rodziną.

§ 3. Za bezrolnych robotników i pracowników rolnych oraz drobnych dzierżawców uważa się osoby, które prowadzą samodzielne gospodarstwa, a praca na roli stanowi ich zawód i główne źródło utrzymania.

§ 4. Za użytki rolne uważa się grunty orne, łąki, pastwiska, ogrody warzywne i owocowe.

§ 5. (1) Orzekanie w sprawach, czy dana nieruchomość podpada pod działanie przepisów art. 2 ust. (1) pkt. e) należy w I instancji do kompetencji wojewódzkich urzędów ziemskich.

(2) Od decyzji wojewódzkiego urzędu ziemskiego służy stronom prawo odwołania za pośrednictwem tegoż urzędu w ciągu dni 7, licząc od dnia następnego po doręczeniu decyzji, do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 6. Strona, ubiegająca się o uznanie, że dana nieruchomość jest wyłączona spod działania postanowień zawartych w art. 2 ust. (1) pkt. e), winna przedłożyć wojewódzkiemu urzędowi ziemskiemu dowody, stwierdzające dokładny obszar tej nieruchomości z wyszczególnieniem użytku każdego rodzaju, a w braku takich dowodów zwrócić się do wojewódzkiego urzędu ziemskiego o sporządzenie dowodów pomiarowych na swój koszt.

§ 7. Nie podpadają pod postanowienia zawarte w art. 2 ust. (1) pkt. e) grunty:

- a) drobnych dzierżawców rolnych, do których ma zastosowanie ustawa z dnia 18 marca 1932 r. o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 307),
- b) nabywców z parcelacji, o ile łączny obszar gruntów stanowiących ich własność nie przekracza norm wskazanych w art. 2 ust. (1) pkt. e).

§ 8. Majątki przejmuje się wraz z wszelkimi aktywami. Długi niehipotekowane nie obciążają Skarbu Państwa z wyjątkiem należności za prace dokonane na rzecz majątku.

§ 9. Pełnomocnicy delegowani w myśl art. 7 powierzą tymczasowy zarząd poszczególnych obiektów, podlegających parcelacji, fachowym siłom rolniczym, które przy pomocy komitetów folwarcznych obejmą i zabezpieczą całość przejętego mienia.

§ 10. (1) Przejęcia majątków dokonują upoważnieni przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych pełnomocnicy, wojewódzkie lub powiatowe urzędy ziemskie.

(2) Przejęcie odbywa się przez protokolarny spis objętych nieruchomości wraz z inwentarzem.

(3) Protokół sporządzić należy w 4 jednobrzmiących egzemplarzach, podpisuje zaś go właściwy organ przejmujący [ust. (1)], tymczasowy zarządca i przewodniczący komitetu folwarcznego.

(4) Po zakończeniu czynności wskazanych w ust. (1) i (2) protokoły z przejęcia majątku winny być bezzwłocznie przekazane:

- 1) miejscowemu zarządowi majątku,
- 2) powiatowemu urzędowi ziemskiemu,
- 3) wojewódzkiemu urzędowi ziemskiemu,
- 4) Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 11. (1) Przejęciu od właścicieli ziemskich nie podlegają:

- a) przedmioty służące do osobistego użytku właściciela przejmowanego majątku i członków jego rodziny jak np. ubrania, obuwie, pościel, biżuteria, meble, naczynia kuchenne itp., nie mające związku z prowadzeniem gospodarstwa rolnego oraz jeżeli nie posiadają wartości naukowej, artystycznej lub muzealnej,
- b) zapasy artykułów spiżarni domowej,
- c) zwierzęta i ptaki pokojowe.

(2) Przejęciu od dzierżawców majątków ziemskich nie podlegają:

- a) wszelkie przedmioty stanowiące osobistą własność dzierżawcy i jego rodziny,
- b) inwentarz żywy i martwy stanowiący własność dzierżawców, przy czym okoliczność ta musi być udowodniona dokumentami,
- c) część zbiorów z ostatniego roku gospodarczego niezbędna do zaspokojenia potrzeb własnych dzierżawcy i jego rodziny oraz należności za pracę robotników rolnych.

(3) W razie nieobecności właścicieli ziemskich lub dzierżawców organa powołane do przejęcia majątków ziemskich zobowiązane są do sporządzenia spisu oraz zabezpieczenia ich mienia nie podlegającego przejęciu na rzecz Skarbu Państwa [ust. (1) i (2)].

§ 12. Wpis prawa własności na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości ziemskich wymienionych w art. 2 ust. (1) nastąpi na wniosek właściwego wojewódzkiego urzędu ziemskiego.

§ 13. (1) Pełnomocników powiatowych dla spraw reformy rolnej oraz ich zastępców mianuje Minister Rolnictwa i Reform Rolnych na wniosek pełnomocnika wojewódzkiego, przedstawiony w porozumieniu z przewodniczącym wojewódzkiej rady narodowej.

(2) Pełnomocników gminnych mianuje pełnomocnik powiatowy w porozumieniu z przewodniczącym powiatowej rady narodowej.

(3) Pełnomocnikiem oraz zastępcą pełnomocnika (wojewódzkiego, powiatowego, gminnego) winna być mianowana osoba obznajomiona ze strukturą rolną tych terenów, na które zostaje delegowana.

§ 14. Zadaniem pełnomocników dla spraw reformy rolnej jest zabezpieczenie majątków przejętych na cele reformy rolnej oraz dbanie o szybkie i prawidłowe jej wykonanie.

§ 15. Gminna komisja reformy rolnej składa się z gminnego pełnomocnika reformy rolnej jako przewodniczącego oraz z delegatów gromad po 2 z każdej, wybranych na ogólnym zebraniu wszystkich uprawnionych do korzystania z reformy rolnej, stosownie do przepisów art. 1 ust. (2) pkt. a) i b).

§ 16. Pełnomocnicy powiatowi sprawują ciągłą kontrolę nad działalnością pełnomocników gminnych, gminnych komisji reformy rolnej i komisji podziału ziemi.

§ 17. Pełnomocnicy powiatowi przy współudziale powiatowych urzędów ziemskich sporządzą spisy przejętych majątków ziemskich z uwzględnieniem powierzchni i rodzaju użytków rolnych.

§ 18. Pełnomocnik powiatowy w porozumieniu z powiatowym urzędem ziemskim ogłosi w każdej gminie wykaz imienny mająt-

ków lub ich części, wyłączonych spod parcelacji w trybie przepisu art. 15.

§ 19. Pełnomocnik powiatowy, po wykonaniu czynności przewidzianych w § 17 i 18, ustali po porozumieniu z poszczególnymi gminnymi komisjami reformy rolnej plan podziału posiadanego zapasu ziemi pomiędzy poszczególne gromady.

§ 20. (1) Po dokonaniu czynności przewidzianych w § 19 pełnomocnik gminny przeprowadzi na ogólnym zebraniu uprawnionych w danej gromadzie do korzystania z reformy rolnej wybór komisji podziału ziemi z osobna dla każdej nieruchomości podlegającej parcelacji.

(2) Komisja podziału ziemi składa się z przewodniczącego, jego zastępcy oraz 5 członków, w tym 2 przedstawicieli robotników rolnych,

§ 21. Oprócz spisu dokonanego przez gminną komisję reformy rolnej, stosownie do przepisów art. 9, pełnomocnik gminny w porozumieniu z komisją podziału ziemi sporządzi spis wszystkich uprawnionych do uczestniczenia w podziale ziemi danego majątku z wyszczególnieniem dla każdego z nich posiadanego przez niego obszaru ogólnego i obszaru użytków rolnych oraz ilości członków rodziny.

§ 22. (1) Projekt podziału ziemi opracuje komisja podziału ziemi, projekt zaś podziału inwentarza gminna komisja reformy rolnej, przy czym czynności te winny być dokonane przy fachowym udziale instruktorów rolnictwa.

(2) Wdowy i sieroty, pozostałe po poległych żołnierzach Wojska Polskiego oraz po uczestnikach walk partyzanckich o Polskę demokratyczną, korzystają z dobrodziejstwa reformy rolnej na równi z osobami, wymienionymi w art. 10 ust. (2).

§ 23. Przy opracowaniu projektu podziału ziemi komisje kierują się wysokością posiadanego zapasu ziemi, wielkością gospodarstw uprawnionych do nadziału ziemi oraz zasadą, ażeby wszystkie kategorie uprawnionych t. j. bezrolni, właściciele gospodarstw karłowatych oraz małorolni i średniorolni z liczną rodziną byli nadzieleni ziemią.

§ 24. Przy podziale inwentarza żywego należy pojedynczym gospodarstwom przydzielać nie więcej jak 1 konia lub 1 krowę.

§ 25. (1) Podziałowi nie podlegają:

I. Z inwentarza martwego:

- a) urządzenia kuźni, stolarni, pracowni rymarskich, sprzęt strażacki i t. p.,
- b) maszyny rolnicze, które nie mogą być racjonalnie wykorzystane w jednostkowych gospodarstwach włościańskich, jak traktory, młocarnie, siewniki wielorzędne, bukowniki, tryjery i t. p.,
- c) samochody ciężarowe, osobowe oraz wszelkie powozy.

II. Z inwentarza żywego:

1) inwentarz zarodowy, a mianowicie:

- a) licencjonowane: ogiery, buhaje, knury, tryki oraz capy,
 - b) klacze zapisane do ksiąg stadnych Związku Hodowców Koni,
 - c) zapisane do ksiąg hodowlanych:
krowy, świnie, owce oraz kozy,
 - d) cały przychówek wszystkich gatunków zwierząt po rodzajach, zapisanych do ksiąg hodowlanych lub stadnych;
- 2) specjalne kultury hodowlane, jak drób rasowy oraz pszczoły i jedwabniki.

(2) W braku dowodów, stwierdzających wartość hodowlaną zwierząt, powiatowy pełnomocnik dla spraw reformy rolnej powinien zasięgnąć opinii instruktora hodowlanego, a w braku tegoż agronoma powiatowego lub gminnego.

(3) Z podziału wyłącza się również wszelkie zapasy produktów rolnych.

§ 26. Za całość i nienaruszalność pozostałego w majątkach parcelowanych żywego i martwego inwentarza, nie podlegającego podziałowi, oraz zapasów produktów rolnych (§ 25 ust. (1) i (3)) odpowiada pełnomocnik powiatowy dla spraw reformy rolnej.

§ 27. Projekt podziału ziemi i inwentarza winien być podany do wiadomości i rozpatrzony na ogólnym zebraniu uprawnionych do korzystania z reformy rolnej [§ 20 ust. (1)].

§ 28. W wypadkach, gdy w sprawie podziału ziemi nie dojdzie do porozumienia, decyduje ostatecznie pełnomocnik powiatowy.

§ 29. Projekt podziału ziemi i inwentarza zatwierdza pełnomocnik powiatowy po zasięgnięciu opinii komisarza ziemskiego oraz mierniczego, którzy są fachowymi doradcami przy układaniu projektu podziału ziemi i inwentarza.

§ 30. Projekt podziału ziemi podpisują członkowie komisji podziału ziemi, pełnomocnik gminny, komisarz ziemski i mierniczy.

§ 31. (1) Faktycznego podziału ziemi według zatwierdzonego projektu podziału (§ 29) dokonają mierniczy, wydelegowani przez powiatowy urząd ziemski.

(2) W wypadkach braku odpowiedniej ilości mierniczych dla dokonania podziału ziemi [ust. (1)], faktyczny podział może być przeprowadzony prowizorycznie na gruncie przez komisję podziału ziemi pod ogólną kontrolą mierniczego.

§ 32. Faktyczny podział ziemi przeprowadzony na gruncie (§ 31) może być przez komisję podziału ziemi zmieniony jedynie po uzyskaniu na to zgody wojewódzkiego urzędu ziemskiego, udzielonej w porozumieniu z pełnomocnikiem wojewódzkim.

§ 33. (1) Po zatwierdzeniu projektu zgodnie z § 29 oraz po wydzieleniu działek na gruncie i podziale inwentarza pełnomocnik powiatowy z komisarzem ziemskim wprowadzą nabywców w po-

siadanie ziemi oraz wręczą nabywcom dokument nadania ziemi i inwentarza z podpisem pełnomocnika i komisarza ziemskiego.

(2) Dokument nadania stanowi tytuł własności nadanej działki i jest podstawą dla dokonania wpisu prawa własności w księgach hipotecznych.

§ 34. Powiatowe urzędy ziemskie powołują dla oszacowania przydzielonych działek i inwentarza dla każdej gminy z osobna komisje klasyfikacyjno-szacunkowe.

§ 35. (1) Komisja klasyfikacyjno-szacunkowa składa się z przewodniczącego, który winien posiadać wykształcenie rolnicze oraz mierniczego, wyznaczonych przez powiatowy urząd ziemski i dwóch delegatów gminnej komisji reformy rolnej. W razie równości głosów przy podejmowaniu uchwał przez komisję, rozstrzyga głos przewodniczącego.

(2) Członkowie komisji wyznaczeni przez powiatowy urząd ziemski mogą wchodzić równocześnie w skład kilku komisji.

§ 36. Należność za przydzielony inwentarz żywy i martwy, po przeliczeniu na sumę pieniężną według cen ustalonych w instrukcji Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, zalicza się danemu gospodarstwu jako pożyczkę, przy czym stosuje się odpowiednio postanowienia art. 14 ust. (2) i (3).

§ 37. (1) Komisja klasyfikacyjno-szacunkowa po klasyfikacji i oszacowaniu działek i inwentarza sporządza protokół z dokonywanych czynności.

(2) Protokół winien zawierać: rejestr pomiarowo-szacunkowy, wykaz nabywców i należności za inwentarz żywy i martwy oraz szkic rozparcelowanych gruntów z naniesioną klasyfikacją.

§ 38. Po dokonaniu czynności wyszczególnionych w § 37 powiatowy urząd ziemski wyda decyzję w przedmiocie klasyfikacji i szacunku i opublikuje ją przez wywieszenie na widocznym miejscu w lokalu zarządu gminy lub też gmin, na obszarze których położony jest parcelowany majątek oraz we właściwym powiatowym urzędzie ziemskim.

§ 39. Ogłoszenie decyzji (§ 38) winno być wywieszone przez dni 7, po upływie zaś tego terminu decyzję uważa się za doręczoną wszystkim stronom i osobom zainteresowanym.

O dacie wywieszenia decyzji przełożony gminy powiadamia bezzwłocznie powiatowy urząd ziemski.

§ 40. Stronom i osobom zainteresowanym przysługuje prawo odwołania się od decyzji powiatowego urzędu ziemskiego (§ 38) do wojewódzkiego urzędu ziemskiego za pośrednictwem powiatowego urzędu ziemskiego w ciągu 7 dni po upływie terminu określonego w § 39.

§ 41. (1) Po upływie terminu zakreślonego na wniesienie odwołania powiatowy urząd ziemski przekaże bezzwłocznie cały operat parcelacyjny wraz z wniesionymi odwołaniami wojewódzkiemu urzędowi ziemskiemu.

(2) Wojewódzki urząd ziemski po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego pełnomocnika dla spraw reformy rolnej wyda ostateczną decyzję.

§ 42. Do składania wniosków o wyłączenie w trybie przepisu art. 15 uprawnione są władze państwowe, samorządy terytorialne i gospodarcze oraz zrzeszenia rolnicze. Wnioski te wojewódzki urząd ziemski po zaopiniowaniu przez wojewódzką radę narodową przedkłada Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych do decyzji.

§ 43. Przy opracowywaniu wniosków o wyłączenie w trybie przepisu art. 15 należy uwzględnić istotne potrzeby kultury rolnej, a w szczególności potrzeby nasiennictwa, doświadczalnictwa rolniczego, hodowli zwierząt, ogrodnictwa kultur specjalnych oraz czy obiekt mający być wyłączony posiada dogodne warunki komunikacyjne, glebowe, niezbędne zabudowania i urządzenia gospodarcze.

§ 44. Nie podlegają podziałowi:

- 1) ziemie na zniesienie enklaw i półenklaw leśnych do 50 ha,
- 2) specjalne kultury jak: szkółki leśne, szkółki drzew owocowych, sady, inspekta, cieplarnie, parki, plantacje wikliny, plantacje roślin lekarskich, chmielniki, pasieki, tereny łowieckie zwierząt futerkowych, wody otwarte i zamknięte itp.,
- 3) zabudowania dworskie i przemysłowe,
- 4) zabytki historyczne, architektoniczne i osobliwości przyrody,
- 5) tereny, na których są kamieniołomy lub kopalnie minerałów użytecznych, o ile są eksploatowane lub o ile eksploatacja ich została czasowo zaniechana,
- 6) tereny, na których znajdują się źródła mineralne,
- 7) grunty objęte nadaniami górniczymi i przemysłowymi,
- 8) a) grunty zajęte pod rowy, kanały i wały oraz obustronne przylegające pasy o szerokości 1 m od strony zewnętrznej wału,
b) przy stawach rybnych opadowych pasy szerokości 2 m, przylegające do granicy zalewu terenu przy największym spiętrzeniu,
c) przy groblach stawowych zewnętrznych, pasy o szerokości 4 m,
d) grunty zajęte pod obiekty melioracyjne, jak śluzy, stacje przepompowań i t. p. wraz z niezbędnymi technicznie gruntami przyległymi,
e) ośrodki melioracyjne o charakterze doświadczalnym w dziedzinie uprawy łąk, torfowisk i t. p.

§ 45. (1) Pełnomocnicy oraz komisje podziału ziemi winny przy opracowywaniu projektów podziału ziemi wydzielić i zabezpieczyć odpowiednie ośrodki na cele szkolnictwa rolniczego, a mianowicie:

dla gminnych szkół rolniczych od 5—10 ha,
dla powiatowych szkół rolniczych od 30—50 ha,
dla liceów i szkół specjalnych od 50—80 ha użytków rolnych.

(2) W wypadku gdy na terenie danej gminy nie ma nieruchomości ziemskiej podlegającej parcelacji, należy dla gminnej szkoły rolniczej zarezerwować działkę wraz z inwentarzami w sąsiedniej gminie.

§ 46. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 82).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. (1) Lasy i grunty leśne o obszarze ponad 25 ha, stanowiące własność lub współwłasność osób fizycznych i prawnych przechodzą na własność Skarbu Państwa.

(2) Wraz z lasami i gruntami leśnymi przechodzą na własność Skarbu Państwa, o ile stanowią własność lub współwłasność tej samej osoby:

- a) wszelkie wśródleśne grunty, łąki i wody,
- b) grunty deputatowe administracji i straży leśnej,
- c) wszelkie nieruchomości i ruchomości położone na terenie obiektu leśnego, przechodzącego na własność Skarbu Państwa, niezależnie od swego przeznaczenia,
- d) wszelkie nieruchomości i ruchomości, służące do prowadzenia gospodarstwa leśnego (zabudowania, urządzenia techniczne, transportowe, komunikacyjne i t. p.) niezależnie od swego położenia,
- e) wszelkie zapasy materiałowe (remanenty) zarówno w lesie jak i w zakładach przemysłowych, przechodzących na własność Skarbu Państwa.

(3) Przepisy pkt. (1) i (2) nie odnoszą się do lasów i gruntów leśnych:

- a) stanowiących własność samorządu terytorialnego,
- b) podzielonych prawnie lub faktycznie przed dniem 1 września 1939 r. na parcele nie większe niż 25 ha, a stanowiących własność osób fizycznych, grunty, które nie są objęte przepisami art. 2 lit. e) dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia

6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 17).

Art. 2. Lasy i grunty leśne wraz ze związanymi z nimi gospodarczo gruntami nieleśnymi oraz innymi nieruchomościami i ruchomościami, będące własnością osób narodowości niemieckiej, przechodzą na własność Skarbu Państwa, niezależnie od zajmowanej powierzchni.

Art. 3. (1) Kierownik Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych, w wypadkach szczególnych, uzasadnionych względami gospodarczymi lub społecznymi, może orzec przymusowy wykup na rzecz Skarbu Państwa także obiektów leśnych lub ich części o obszarze poniżej 25 ha.

(2) Zasady ustalania odszkodowania z tytułu wykupowanych przymusowo obiektów leśnych określi Kierownik Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 4. (1) Wszelkie umowy, dotyczące użytkowania obiektów, przechodzących na własność Skarbu Państwa, są z mocy samego prawa nieważne.

(2) Odpowiedzialność Skarbu Państwa za dotychczasowe obciążenie hipoteczne będzie uregulowana osobnym dekretem.

Art. 5. (1) Osobom fizycznym, wyłączonej na zasadzie art. 1 niniejszego dekretu, o ile nie otrzymują zaopatrzenia na podstawie art. 19 dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 17) będzie wypłacane zaopatrzenie miesięczne w wysokości zależnej od wartości obiektu, przechodzącego na własność Skarbu Państwa, nie wyższe jednak niż uposażenie urzędnika państwowego VI-tej grupy.

(2) Wysokość zaopatrzenia ustali Kierownik Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 6. (1) Przepisanie tytułu własności w księgach hipotecznych nastąpi na wniosek właściwej dyrekcji Lasów Państwowych.

(2) Administrację obiektów leśnych (art. 1—3) przejętych na własność Skarbu Państwa sprawuje Resort Rolnictwa i Reform Rolnych za pośrednictwem organów administracji Lasów Państwowych.

Art. 7. Kto udaremnia lub utrudnia wprowadzenie w życie przejścia lasów i gruntów leśnych na własność Skarbu Państwa, albo nawołuje do czynów skierowanych przeciw temu przejściu lub czyni takie publicznie pochwała — podlega karze więzienia lub karze śmierci.

Art. 8. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Rolnictwa i Reform Rolnych.

Art. 9. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 20 stycznia 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 16).

Na podstawie art. 3 ust. 2 i art. 8 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 82) zarządam, co następuje:

§ 1. Przejęcie lasów i gruntów leśnych oraz innych nieruchomości i ruchomości, wymienionych w art. 1 ust. 2 oraz w art. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 82), dokona Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych przez właściwe okręgowe dyrekcje lasów państwowych.

§ 2. (1) O terminie przejęcia należy powiadomić właściciela lub jego pełnomocnika, jeżeli ich adres jest znany.

(2) Z czynności przejęcia będzie spisany protokół w obecności dotychczasowego właściciela lub jego pełnomocnika, jeżeli się stawią, oraz dwóch świadków, w miarę możliwości członków powiatowej lub gminnej rady narodowej.

§ 3. Za podstawę obliczenia odszkodowania za obiekty leśne wykupywane przymusowo na podstawie art. 3 dekretu przyjmuje się ich wartość, która będzie ustalona przez skapitalizowanie przeciętnego dochodu rocznego z zastosowaniem stopy procentowej lokat z bezpieczeństwem pupilarnym.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

D E K R E T

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 21 sierpnia 1944 r. o trybie powołania władz administracji ogólnej I-ej i II-ej instancji. (Dz. U. R. P. Nr. 2, poz. 8).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Jako organa wykonawcze administracji ogólnej II instancji działają Urzędy Wojewódzkie. Kierownikiem Urzędu Wojewódzkiego jest wojewoda, mianowany przez Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego na podstawie wniosku Kie-

rownika Resortu Administracji Publicznej i opinii Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Art. 2. Wojewodę odwołuje Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego na podstawie wniosku Kierownika Resortu Administracji Publicznej. Wojewódzka Rada Narodowa ma prawo żądać ustąpienia wojewody umotywowaną uchwałą, występując z własnej inicjatywy, bądź też z inicjatywy jednej z Rad Powiatowych danego województwa.

Art. 3. Wojewoda z tytułu swego stanowiska wchodzi w skład Wojewódzkiej Rady Narodowej jako pełnoprawny jej członek.

Art. 4. Wojewoda służbowo i organizacyjnie podlega Kierownikowi Resortu Administracji Publicznej. O ile wykonuje funkcje, należące do zakresu działania innego Resortu, podlega w sprawie tych funkcji Kierownikowi rzeczowo właściwego Resortu.

Art 5. Kontrolę społeczną nad działalnością wojewody wykonuje Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej. Wojewoda periodycznie składa sprawozdania Wojewódzkiej Radzie Narodowej z ogólnej linii swojej działalności.

Art. 6. Zastępcę wojewody mianuje i zwalnia Kierownik Resortu Administracji Publicznej po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Art. 7. Jako organa wykonawcze administracji ogólnej I instancji, działają Starostwa Powiatowe. Kierownikiem Starostwa jest starosta, mianowany przez Kierownika Resortu Administracji Publicznej na podstawie wniosku wojewody i opinii Powiatowej Rady Narodowej.

Art. 8. Starostę odwołuje Kierownik Resortu Administracji Publicznej. Powiatowa Rada Narodowa ma prawo żądać ustąpienia starosty umotywowaną uchwałą, występując z własnej inicjatywy, bądź też z inicjatywy jednej z Rad Gminnych danego powiatu. Kontrolę społeczną nad działalnością starosty wykonuje Prezydium Powiatowej Rady Narodowej. Starosta periodycznie składa sprawozdania Powiatowej Radzie Narodowej z ogólnej linii swego postępowania.

Art. 9. Starosta z tytułu swego stanowiska wchodzi w skład Powiatowej Rady Narodowej jako pełnoprawny jej członek.

Art. 10. We wszystkich sprawach, wchodzących w zakres kompetencji samorządu terytorialnego, wojewoda i starosta podlegają decyzjom właściwych Rad Narodowych.

Art. 11. Uchyla się podział administracyjny, wprowadzony przez okupanta.

Art. 12. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Kierownikowi Resortu Administracji Publicznej.

Art. 13. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 23 listopada 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego. (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 74).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

I. Zakres zadań samorządu terytorialnego.

Art. 1. Do zakresu działania samorządu terytorialnego należą sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, o ile nie są wyraźnie zastrzeżone do kompetencji władz państwowych.

Art. 2. Do zakresu działania samorządu terytorialnego nie należą sprawy:

- a) zagraniczne i handlu zagranicznego,
- b) wojskowe,
- c) wymiaru sprawiedliwości,
- d) lasów,
- e) górnictwa,
- f) lotnictwa, kolei, dróg kołowych państwowych i wojewódzkich oraz dróg wodnych,
- g) poczty i telekomunikacji,
- h) waluty i ubezpieczeń,
- i) państwowych podatków, opłat, ceł, akcyz i monopoli.

Art. 3. Samorząd terytorialny reprezentowany przez terenową radę narodową stanowi korporację prawa publicznego i posiada osobowość prawną.

Art. 4. Ustawy wojewódzkie, przewidziane w art. 29 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 22), nabierają mocy obowiązującej na obszarze województwa po zatwierdzeniu przez Przewodniczącego *) Krajowej Rady Narodowej z kontrasygnatą Przewodniczącego **) Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego i właściwego kierownika resortu, oraz po ogłoszeniu w dzienniku urzędowym województwa.

Art. 5. § 1. Każda rada narodowa niższego stopnia podlega bezpośredniemu nadzorowi rady narodowej wyższego stopnia.

§ 2. Wszystkie uchwały rad narodowych: wojewódzkiej, powiatowej, miejskiej i gminnej dotyczące:

*) Obecnie Prezydent Krajowej Rady Narodowej.

**) Obecnie Prezes Rady Ministrów

- a) budżetu i planu świadczeń w naturze,
 - b) wprowadzania i pobierania podatków i opłat,
 - c) zaciągnięcia pożyczki lub objęcia zobowiązania,
 - d) nabywania, pozbywania i obciążania majątku nieruchomościowego,
 - e) lokaty kapitału
- wymagają zatwierdzenia prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

§ 3. Zatwierdzeniu podlegają również wszystkie uchwały, które w myśl dotychczas obowiązujących przepisów dla samorządów podlegały zatwierdzeniu władz nadzorczych.

Art. 6. Prezydium rady narodowej właściwej do zatwierdzania uchwał wyszczególnionych w art. 5 § 2 i 3 powyżmie decyduje w przeciągu dni 30 od dnia zawiadomienia o uchwale. W tym przedmiocie stosuje się postanowienia zawarte w art. 39 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych w brzmieniu obwieszczenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26 czerwca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 454).

Art. 7. § 1. Prezydium każdej hierarchicznie wyższej rady narodowej ma prawo z urzędu lub na wniosek wstrzymać w ciągu 14 dni od dnia zawiadomienia wykonanie każdej uchwały rady hierarchicznie niższej oraz uchwały organu wykonawczego, którą uważa za niezgodną z prawem, niecelową lub niezgodną z zasadniczą linią działalności Krajowej Rady Narodowej.

§ 2. Rada Narodowa lub organ wykonawczy, którego uchwała została zakwestionowana, ma prawo w ciągu dni 7 od otrzymania o tym wiadomości powziąć reasumpcję zakwestionowanej uchwały.

§ 3. W wypadku wstrzymania wykonania uchwały rady narodowej zakwestionowana uchwała winna być bezzwłocznie przedłożona Krajowej Radzie Narodowej, zaś w wypadku wstrzymania wykonania uchwały organu wykonawczego radzie narodowej hierarchicznie wyższej, o ile rada narodowa lub jej organ wykonawczy nie skorzysta z uprawnień zawartych w § 2.

Art. 8. Rada narodowa wyższego stopnia ma prawo kontroli i inspekcji działalności rady narodowej niższego stopnia i jej organu wykonawczego.

II. Organy wykonawcze samorządu wojewódzkiego i powiatowego.

Art. 9. Zwierzchni nadzór państwowy nad działalnością wojewódzkich i powiatowych samorządowych organów wykonawczych sprawuje Kierownik Resortu Administracji Publicznej.

Art. 10. Organem wykonawczym wojewódzkiej rady narodowej jest wydział wojewódzki.

Art. 11. Wydział wojewódzki składa się z 6 członków wybranych przez wojewódzką radę narodową spośród jej członków lub też spośród mieszkańców danego województwa. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali kolejno największą ilość głosów.

Art. 12. § 1. Członkami wydziału wojewódzkiego mogą być osoby, które mają przynajmniej 5-letnią pracę w dziedzinie państwowej, samorządowej lub społecznej.

§ 2. Pracownicy państwowi i samorządowi wybrani na członków wydziału wojewódzkiego w razie przyjęcia wyboru otrzymują na czas pełnienia tych funkcji bezpłatny urlop, zaliczalny do wysługi emerytalnej.

§ 3. Członkowie wydziału wojewódzkiego otrzymują diety w wysokości ustalonej rozporządzeniem Kierownika Resortu Administracji Publicznej.

Art. 13. Przewodniczącym wydziału wojewódzkiego jest z urzędu wojewoda lub jego zastępca.

Art. 14. Wszystkie czynności biurowe wydziału wojewódzkiego załatwia właściwy urząd wojewódzki.

Art. 15. Wydział wojewódzki zwołuje przewodniczący przynajmniej raz na dwa tygodnie. Wydział musi być zwołany jeżeli tego zażąda dwóch jego członków.

Art. 16. Do powzięcia uchwał wydziału wojewódzkiego wymagana jest obecność przewodniczącego i przynajmniej trzech członków wydziału. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 17. Wydział wojewódzki:

- a) przygotowuje sprawy mające wejść pod obrady wojewódzkiej rady narodowej lub jej prezydium;
- b) decyduje we wszystkich sprawach niezastrzeżonych do decyzji rady lub jej prezydium;
- c) wykonuje uchwały rady lub jej prezydium;
- d) wykonuje na zlecenie rady lub jej prezydium kontrolę nad działalnością organów wykonawczych samorządu niższego stopnia oraz organów administracji państwowej;
- e) sprawuje władzę porządkową nad prezydentami, wiceprezydentami, członkami zarządów miast wydziałowych oraz członkami wydziałów powiatowych;
- f) wykonuje inne czynności poruczone mu przez ustawy;
- g) składa sprawozdanie ze swej działalności prezydium właściwej rady narodowej, przynajmniej raz na miesiąc.

Art. 18. W wypadkach niecierpiących zwłoki przewodniczący wydziału wojewódzkiego samodzielnie wydaje niezbędne

zarządzenia w sprawach należących do zakresu działania wydziału, obowiązany jest wszakże wyjednać na najbliższym posiedzeniu wydziału zatwierdzenie dla tych czynności.

Art. 19. Kary porządkowe są następujące:

- a) upomnienie,
- b) nagana.

Art. 20. § 1. Władzę dyscyplinarną nad prezydentami, wiceprezydentami, członkami zarządów miast wydzielonych oraz członkami wydziałów powiatowych, sprawuje komisja dyscyplinarna, złożona z 7-miu członków wybranych przez wojewódzką radę narodową.

§ 2. Kary dyscyplinarne są następujące:

- a) grzywna do 5.000 zł,
- b) złożenie z urzędu.

§ 3. Osobie ukaranej służy prawo odwołania się w ciągu 7-miu dni od orzeczenia nakładającego karę porządkową do Kierownika Resortu Administracji Publicznej, zaś od orzeczenia nakładającego karę dyscyplinarną — do Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

§ 4. Sposób powoływania i tryb postępowania Komisji dyscyplinarnej określi rozporządzenie Kierownika Resortu Administracji Publicznej.

Art. 21. § 1. W wypadkach powtarzających się wykroczeń porządkowych oraz w wypadkach niecierpiących zwłoki, gdy działalność organów wymienionych w art. 17 pkt. e) — naraża lub narazić może interes publiczny na oczywistą szkodę, wydział wojewódzki może cały organ lub poszczególnych jego członków zawiesić w urzędowaniu, zawiadamiając równocześnie o dokonanym zawieszeniu Kierownika Resortu Administracji Publicznej z podaniem motywów zawieszenia.

§ 2. W wypadku zawieszenia w urzędowaniu całego organu wykonawczego funkcje wykonawcze sprawuje tymczasowo prezydium właściwej rady narodowej.

Art. 22. Organem wykonawczym powiatowej rady narodowej jest wydział powiatowy.

Art. 23. Postanowienia zawarte w art. 11—21 mają odpowiednie zastosowanie do wydziałów powiatowych z tym, że wydział powiatowy jest władzą porządkową dla burmistrzów, wójtów, sołtysów oraz członków zarządów gmin wiejskich i miast niewydzielonych.

W sprawach kar porządkowych służy odwołanie do wojewody, a w sprawach dyscyplinarnych do prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

III. Organy wykonawcze samorządu miejskiego i gminnego.

Art. 24. Organem wykonawczym miejskiej rady narodowej jest zarząd miejski.

Art. 25. § 1. Zarząd miejski składa się: w miastach wydzielonych z prezydenta i wiceprezydenta, w miastach niewydzielonych z burmistrza i wiceburmistrza, a ponadto we wszystkich miastach z 3—6 członków zarządu.

§ 2. W miastach liczących ponad 50.000 mieszkańców rada narodowa może powiększyć liczbę wiceprezydentów do dwóch, wyjątkowo zaś do trzech, jeżeli wymaga tego większy rozwój gospodarki miejskiej. Uchwała o powiększeniu ilości stanowisk wiceprezydentów wymaga zatwierdzenia właściwej wojewódzkiej rady narodowej.

Art. 26. § 1. Prezydenta i wiceprezydentów oraz burmistrza i wiceburmistrza wybiera właściwa miejska rada narodowa zwykłą większością głosów obecnych.

§ 2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów wymaga zatwierdzenia Kierownika Resortu Administracji Publicznej, po wysłuchaniu opinii prezydium wojewódzkiej rady narodowej, zaś wybór burmistrza i wiceburmistrza wymaga zatwierdzenia wojewody, po wysłuchaniu opinii prezydium powiatowej rady narodowej.

Art. 27. Liczbę członków zarządu miejskiego ustala miejska rada narodowa. Odnośna uchwała wymaga zatwierdzenia prezydium rady narodowej hierarchicznie wyższej.

Art. 28. Członków zarządu miejskiego wybiera miejska rada narodowa. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów.

Art. 29. Prezydenci miast pełnią zarazem funkcje starostów grodzkich i w tym zakresie służbowo podlegają wojewodzie.

Art. 30. Organem wykonawczym gminnej rady narodowej jest zarząd gminny.

Art. 31. § 1. Zarząd gminny składa się z wójta, podwójciego i trzech członków zarządu, wybieranych przez gminną radę narodową w sposób przewidziany dla burmistrzów i członków zarządów miejskich.

§ 2. Wybór wójta i podwójciego wymaga zatwierdzenia przez właściwego starostę.

Art. 32. § 1. Wójtowi, dla celów administracji gromad, podlegają sołtysi i podsołtysi (po jednym sołtysie i podsołtysie dla każdej gromady) wybrani przez ogólne zebranie mieszkańców gromady.

§ 2. Sołtysi lub podsołtysi biorą udział w posiedzeniach zarządu gminnego z głosem doradczym jedynie w wypadku, gdy przedmiotem obrad są sprawy dotyczące danej gromady.

Art. 33. Zakres działania miejskich oraz gminnych rad narodowych i ich organów wykonawczych określają postanowienia art. 43—48 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częścio-

wej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) — z wyjątkiem postanowień zawartych w art. 43 ust. (1) pkt. c, d — zdanie ostatnie, e, f, g oraz ust. (2), art. 44 ust. (1) pkt. e, ust. (4), zdanie 1 i 2 ust. (5), art. 45, art. 46 ust. (3) i (4), zdanie ostatnie ust. (6) oraz w art. 47 ust. (1), — które nie mają zastosowania.

Art. 34. § 1. Wybory członków organów wykonawczych rad narodowych są tajne.

§ 2. W razie opróżnienia stanowiska członka organu wykonawczego z jakichkolwiek przyczyn, właściwa rada narodowa obowiązana jest w przeciągu miesiąca dokonać wyborów uzupełniających.

IV. Przepisy ogólne.

Art. 35. § 1. Organy wykonawcze rad narodowych mogą być rozwiązane przez rady narodowe wyższego stopnia.

§ 2. Przeciw decyzji rozwiązującej organ wykonawczy służy radzie narodowej, która odnośny organ wybrała, prawo odwołania się do rady narodowej wyższego stopnia od rady rozwiązującej.

Art. 36. Dekret niniejszy nie ma zastosowania do miasta stołecznego Warszawy i Łodzi.

Art. 37. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Administracji Publicznej.

Art. 38. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 15 marca 1945 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko członkom organów wykonawczych samorządu terytorialnego, powiatowego oraz gmin wiejskich i miejskich. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 52).

Na podstawie art. 20 § 4 i 23 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 listopada 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 74) zarządzam, co następuje:

§ 1. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych prezydentów, wiceprezydentów i członków zarządów miast wydzielonych oraz członków wydziałów powiatowych powołuje się komisje dyscyplinarne przy wojewódzkich radach narodowych a w sprawach członków organów wykonawczych miast niewydzielonych i gmin wiejskich — komisje dyscyplinarne przy powiatowych radach narodowych.

§ 2. Komisja dyscyplinarna składa się z siedmiu osób wybranych przez wojewódzką (powiatową) radę narodową spośród

jej członków na okres kadencji. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów.

§ 3. (1) Członkowie komisji dyscyplinarnej wybierają spośród siebie przewodniczącego i jego zastępcę. Przewodniczący zwołuje posiedzenia komisji dyscyplinarnej oraz kieruje tokiem postępowania dyscyplinarnego.

(2) Komisja orzeka w kompletach złożonych z przewodniczącego i 2 członków. Przewodniczącego i członków do kompletu orzekającego wyznacza dla każdej sprawy z osobna przewodniczący komisji.

§ 4. (1) Rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępcę wybiera zwykłą większością głosów właściwa rada narodowa spośród swych członków.

(2) Okres urzędowania rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępcy wynosi 1 rok.

(3) Rzecznik dyscyplinarny bierze udział w postępowaniu dyscyplinarnym jako reprezentant interesu publicznego.

(4) Komisja dyscyplinarna wydaje postanowienia i orzeczenia po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego. Podczas narad i głosowania komisji rzecznik nie może być obecny.

§ 5. Do członków komisji dyscyplinarnej i do rzecznika dyscyplinarnego mają zastosowanie przepisy o wyłączeniu, zawarte w art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341).

§ 6. (1) Komisja dyscyplinarna wdraża postępowanie w stosunku do członków zarządów miast wydzielonych i wydziałów powiatowych na wniosek właściwego wojewody, w stosunku do członków zarządów gmin wiejskich i miast niewydzielonych na wniosek starosty. Wniosek o wdrożenie postępowania dyscyplinarnego winien zawierać uzasadnienie.

(2) Stawiając wniosek o wdrożenie postępowania, wojewoda (starosta) zawiadamia o tym równocześnie osobę, której wniosek dotyczy.

(3) Prawo postawienia wniosku o wdrożenie postępowania dyscyplinarnego przysługuje również przewodniczącemu właściwej rady narodowej w stosunku do członków organu wykonawczego danej rady. Przepis ust. (2) stosuje się odpowiednio.

§ 7. Wniosek o wdrożenie postępowania dyscyplinarnego składa właściwy organ po przeprowadzeniu wstępnych dochodzeń.

§ 8. (1) Jeżeli stan sprawy tego wymaga, komisja dyscyplinarna po wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego zarządzi przeprowadzenie dochodzeń uzupełniających za pośrednictwem aparatu urzędniczego organów wykonawczych.

(2) W toku dochodzeń należy dać obwinionemu możliwość złożenia wyjaśnień i przedstawienia dowodów oraz zbadać dowody wskazane przez obwinionego lub jego obrońcę w celu ustale-

nia okoliczności faktycznych, związanych bezpośrednio ze sprawą.

Obwiniony winien być uwiadomiony o terminie przesłuchania świadków, ma prawo być obecny przy przesłuchaniu i może zawadać świadkom pytania.

§ 9. (1) Prowadzący dochodzenie sporządza z przesłuchania protokół, zawierający: dokładne oznaczenie miejsca i czasu przesłuchania świadka lub biegłego, jego zeznania i oświadczenia oraz stwierdzenie, że świadka lub biegłego uprzedzono o grożącej mu odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie. Protokół podpisuje prowadzący dochodzenie i osoba przesłuchana, po uprzednim odczytaniu go, co powinno być zaznaczone w protokóle. To samo dotyczy oświadczeń obwinionego, jeżeli był obecny przy przesłuchaniu.

(2) Po zakończeniu dochodzenia prowadzący dochodzenie przedkłada jego wyniki przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej.

§ 10. Po wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego (§ 6) oraz po przeprowadzeniu dochodzenia uzupełniającego (§§ 8 i 9), przewodniczący komisji dyscyplinarnej przekazuje akta sprawy rzecznikowi dyscyplinarnemu, który na podstawie tych akt sporządza wnioski o ukaranie lub umorzenie postępowania.

§ 11. (1) W każdym stadium dochodzeń może komisja dyscyplinarna na wniosek rzecznika dyscyplinarnego umorzyć postępowanie dyscyplinarne.

(2) O umorzeniu postępowania należy powiadomić obwinionego.

§ 12. Obwiniony ma prawo przybrać sobie obrońcę spośród adwokatów, członków organów związku samorządowego lub spośród funkcjonariuszów samorządowych, czy państwowych.

§ 13. Przewodniczący komisji dyscyplinarnej wyznacza termin rozprawy dyscyplinarnej. O terminie rozprawy należy powiadomić obwinionego, jego obrońcę oraz rzecznika dyscyplinarnego. Pomiędzy dniem doręczenia zawiadomienia o rozprawie, a jej terminem powinno upłynąć co najmniej czternaście dni.

§ 14. (1) W ciągu siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia o rozprawie, obwiniony i jego obrońca mają prawo wglądu w akta sprawy oraz wnieść o przeprowadzenie na rozprawie dowodów, jeżeli zdaniem komisji zawierają one dane niezbędne dla obwinionego celem przygotowania obrony.

(2) Przewodniczący komisji zezwoli na sporządzenie odpisów akt sprawy, jeżeli ze względu na interes publiczny jest to dopuszczalne.

(3) W terminie określonym w ust. (1) obwiniony i jego obrońca mogą złożyć przewodniczącemu komisji wniosek o wyłączenie członków kompletu orzekającego. Wniosek taki winien zawierać uzasadnienie.

(4) O wyłączeniu rozstrzyga prezydium wojewódzkiej (powiatowej) rady narodowej.

§ 15. (1) W rozprawie biorą udział wyłącznie osoby uprawnione do tego na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.

(2) Rozprawę dyscyplinarną rozpoczyna się odczytaniem wniosku o ukaranie i przedstawieniem wyniku dochodzenia przez członka kompletu orzekającego, wyznaczonego na referenta sprawy przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej.

(3) Nieusprawiedliwione niestawiennictwo obwinionego nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

§ 16. (1) Z przebiegu rozprawy należy sporządzić protokół, który podpisują przewodniczący kompletu orzekającego i protokolant. Protokołantem jest jeden z członków kompletu orzekającego, wyznaczony przez przewodniczącego.

(2) Narada i głosowanie kompletu orzekającego są tajne. Sentencję orzeczenia sporządzoną na piśmie podpisują przewodniczący i członkowie kompletu.

(3) Orzeczenie powinno zawierać:

- a) datę wydania orzeczenia;
- b) wymienienie komisji dyscyplinarnej oraz nazwisk przewodniczącego i członków kompletu orzekającego;
- c) wymienienie imienia i nazwiska, stanowiska w samorządzie i siedziby urzędowej obwinionego;
- d) przedmiot oskarżenia;
- e) sentencję orzeczenia;
- f) prawne i faktyczne uzasadnienie.

(4) Odpis orzeczenia winien być w ciągu ośmiu dni doręczony właściwemu wojewodzie (staroście) i obwinionemu za potwierdzeniem odbioru.

§ 17. (1) Od orzeczenia komisji dyscyplinarnej przy wojewódzkiej radzie narodowej służy odwołanie do Prezydium Krajowej Rady Narodowej, od orzeczenia komisji dyscyplinarnej przy powiatowej radzie narodowej służy odwołanie do komisji dyscyplinarnej przy wojewódzkiej radzie narodowej.

(2) Termin do wniesienia odwołania wynosi siedem dni od doręczenia odpisu orzeczenia.

(3) Odwołanie wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

(4) Od orzeczeń drugiej instancji nie służą żadne środki prawne.

§ 18. W razie śmierci obwinionego postępowanie dyscyplinarne ulega umorzeniu, winno być jednak przeprowadzone na wniosek małżonka, dzieci, rodziców lub rodzeństwa obwinionego.

§ 19. Jeżeli w tej samej sprawie, której dotyczy postępowanie dyscyplinarne, toczy się postępowanie przed sądem karnym, komisja dyscyplinarna może zawiesić postępowanie dyscyplinarne do czasu uprawomocnienia się wyroku sądowego.

§ 20. Postępowanie dyscyplinarne jest tajne. Postanowienia i orzeczenia komisji dyscyplinarnej można ogłaszać jedynie za ze-

zwoleniem prezydium wojewódzkiej (powiatowej) rady narodowej.

§ 21. (1) W razie wszczęcia postępowania karno-sądowego lub dyscyplinarnego przeciw członkowi organu wykonawczego samorządu terytorialnego, właściwa władza może takiego członka zawiesić w pełnieniu służby, jeżeli to jest wskazane ze względu na rodzaj i doniosłość zarzuconego mu przestępstwa.

(2) W przypadku zarządzenia względem powyższej osoby aresztu, jako środka zapobiegawczego, właściwa władza obowiązana jest zawiesić ją w pełnieniu służby.

(3) Władza zawieszająca może ograniczyć wypłatę uposażenia, stosownie do przepisu art. 7 ust. (2) ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294).

§ 22. W postępowaniu dyscyplinarnym stosuje się przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), jeżeli nie są sprzeczne z przepisami niniejszego rozporządzenia.

§ 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 15 marca 1945 r. w sprawie regulaminu wyborów sołtysa i podsołtysa. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 53).

Na podstawie art. 37 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 23 listopada 1944 r. o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 74) zarządzam, co następuje:

§ 1. Sołtysiem i podsołtysiem może być każdy obywatel polski bez różnicy płci, który ukończył do dnia zarządzenia wyborów 24 lata, ma prawo uczestnictwa w zebraniu gromadzkim, a ponadto odpowiada warunkom przewidzianym w art. 7 § 1 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 22).

§ 2. Sołtysa i podsołtysa wybiera na lat 3 ogólne zebranie gromadzkie.

§ 3. (1) Prawo uczestnictwa w zebraniu gromadzkim przysługuje każdemu obywatelowi polskiemu, mieszkańcowi danej gromady bez różnicy płci, który:

- a) ukończył do dnia zarządzenia wyborów 21 lat,
- b) mieszka na obszarze gromady przynajmniej od 6 miesięcy, licząc wstecz od dnia zarządzenia wyborów.

Przy ustalaniu faktu zamieszkania stosuje się przepisy o ewidencji i kontroli ruchu ludności.

(2) Zebranie gromadzkie wyborcze jest ważne i prawomocne bez względu na ilość obecnych wyborców, jeżeli zebranie zwołane zostało w terminie przez niniejsze rozporządzenie wskazanym i w sposób w danej gromadzie praktykowany.

§ 4. (1) Wybory sołtysa i podsołtysa zarządza starosta powiatowy, który wykonuje ogólny nadzór nad przeprowadzeniem wyborów. Starosta powiatowy może poruczyć wójtowi wykonywanie nadzoru nad przeprowadzeniem wyborów na terenie całej gminy lub poszczególniej gromady.

(2) W zarządzeniu o wyborach starosta powiatowy podaje: dzień zarządzenia wyborów, nazwisko przewodniczącego zebrania wyborczego, miejsce, lokal, dzień i godzinę zebrania wyborczego.

(3) Wybory sołtysa i podsołtysa nie mogą się odbywać w okresie pilnych robót polnych.

§ 5. (1) Wybór sołtysa i podsołtysa przeprowadza się w jednym głosowaniu.

(2) Każdy wyborca może głosować tylko na jednego z ważnie zgłoszonych kandydatów.

§ 6. (1) Zgłoszenie składa się na piśmie lub ustnie do protokołu i może zawierać nazwiska tylko dwóch kandydatów.

(2) Zgłoszenie powinno być złożone przez co najmniej 10-ciu wyborców.

§ 7. Głosowanie jest jawne, na żądanie zaś 1/10 upoważnionych do głosowania wyborców — tajne.

§ 8. (1) W wypadku zarządzenia tajnego głosowania na karcie do głosowania wyborca wpisuje imię i nazwisko oraz imiona rodziców kandydata.

(2) Karta do głosowania winna zawierać nazwiska tylko dwóch kandydatów. Jeżeli karta zawiera większą liczbę nazwisk kandydatów, uwzględnia się jedynie dwa nazwiska, umieszczone na pierwszym miejscu karty do głosowania.

§ 9. Za wybranego na sołtysa uznaje się tego kandydata, który uzyskał największą liczbę głosów. Kandydata, który uzyskał z kolei największą liczbę głosów, uznaje się za wybranego na podsołtysa.

§ 10. W razie zgłoszenia tylko jednego kandydata na sołtysa i jednego na podsołtysa uznaje się ich za wybranych przez aklamację.

§ 11. (1) Wybory sołtysa i podsołtysa przeprowadza komisja wyborcza w składzie: przewodniczącego i dwóch członków.

(2) Przewodniczącego komisji wyborczej powołuje starosta powiatowy, członków zaś powołuje przewodniczący na zgromadzeniu wyborczym.

(3) O zarządzeniu wyborów ogłasza sołtys w danej gromadzie na 3 dni przed terminem wyborów w sposób praktykowany.

§ 12. (1) W wypadku głosowania jawnego — przewodniczący komisji wyborczej na podstawie notatek w spisie wyborców

ustala, ilu wyborców głosowało, jeden zaś z członków komisji wyborczej na podstawie przez siebie prowadzonej karty obliczenia ustala, ile głosów padło na poszczególnych kandydatów.

(2) W przypadku głosowania tajnego przewodniczący wyjmuje kartki z urny wyborczej, porównuje liczbę ich z liczbą wyborców, którzy oddali głos, odczytuje treść kart wyborczych, dwaj zaś członkowie komisji wyborczej wpisują do dwóch kart obliczenia — głosy oddane na poszczególnych kandydatów.

§ 13. Po ustaleniu, ile każdy z kandydatów uzyskał głosów, komisja wyborcza ogłasza, który z kandydatów został wybrany na sołtysa, a który na podsołtysa.

§ 14. Przewodniczący przedkłada wójtowi gminy niezwłocznie po wyborach protokół wyborczy, podpisany przez przewodniczącego i członków komisji.

§ 15. W ciągu trzech dni po dniu ogłoszenia wyniku wyborów co najmniej dziesięciu wyborców ma prawo wnieść na piśmie uzasadniony protest na ręce wójta.

Wójt gminy przesyła w terminie 3-dniowym akt wyborczy powiatowej radzie narodowej, która rozstrzyga ostatecznie wniesione protesty.

§ 16. Wymogów przepisu § 3 ust. (1) lit. b) nie stosuje się w okresie czasu do dnia 31 grudnia 1946 r.

§ 17. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 30 marca 1945 r. o przymusowym zagospodarowaniu użytków rolnych. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 59).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. (1) Celem zapewnienia wyżywienia ludności wprowadza się przymus zagospodarowania wszystkich gruntów, zdatnych pod uprawę rolną.

(2) Przez zagospodarowanie należy rozumieć uprawę, siew, pielęgnację i zbiory.

Art. 2. Posiadacze (właściciele, dzierżawcy i zarządcy) gruntów zdatnych pod uprawę (art. 1), obowiązani są zagospodarować je należycie w całości.

Art. 3. (1) Wszystkie użytki rolne nie zagospodarowane we właściwym czasie przechodzą do użytkowania gromady.

(2) Gromada obowiązana jest do należytego zagospodarowania takich użytków przez:

- a) wspólne dokonywanie uprawy, siewu, pielęgnacji, zbiorów, omlotów oraz zabezpieczenia i przewozu plonów i produktów — na rachunek gromady, albo
- b) odstępowanie do zagospodarowania i użytkowania na warunkach przez gromadę ustalonych osobom trzecim (fizycznym lub prawnym) na ich własny rachunek.

Art. 4. Posiadacz, który utracił użytkowanie może je odzyskać po zebraniu plonów przez użytkownika wymienionego w art. 3, ust. (2) pkt. a) i b) po złożeniu wobec sołtysa zobowiązania dokonania odpowiednich upraw i zasiewu.

Art. 5. (1) Gromada obowiązana jest do zorganizowania samopomocy rolnej przy uprawie gruntów na terenie gromady; za wykonanie tego obowiązku odpowiedzialny jest sołtys.

(2) Wójt obowiązany jest do zorganizowania i czuwania nad sprawnym działaniem samopomocy rolnej między gromadami danej gminy, a starosta — między gminami danego powiatu.

(3) Sołtysi, wójtowie i starostowie mają prawo wydawania nakazów w przedmiocie celowego i terminowego zagospodarowania użytków rolnych.

Art. 6. Samopomoc rolna obejmuje obowiązek okazywania wzajemnej pomocy przez:

- a) wzajemne świadczenia w formie robocizny oraz używanie sprzężaju, środków transportu, uprzęży i narzędzi rolniczych,
- b) pożyczki materiałów siewnych.

Art. 7. Odpowiedzialność za wykonanie wszelkich świadczeń rzeczowych ze wszystkich użytków rolnych zarówno zagospodarowanych jak i nie zagospodarowanych ciąży na całej gromadzie.

Art. 8. Posiadaczy nie zagospodarowanych użytków rolnych obciąża się podatkiem gruntowym w podwójnej wysokości.

Art. 9. Zabrania się rozporządzania materiałami siewnymi niezgodnie z ich przeznaczeniem.

Art. 10. Kto:

- a) uchyla się od obowiązku należytego zagospodarowania użytków rolnych lub przeszkadza w zagospodarowaniu gruntów podlegających przymusowej uprawie (art. 3),
- b) nie stosuje się do nakazów lub zakazów wydanych na podstawie art. 5 ust. (3) i art. 6,
- c) używa materiałów siewnych niezgodnie z ich przeznaczeniem, —

podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3. Obok kary pozbawienia wolności orzec można grzywnę do 300.000 złotych.

Art. 11. Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w art. 10 właściwe są sądy grodzkie.

Art. 12. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami: Administracji Publicznej, Aprowizacji i Handlu oraz Sprawiedliwości.

Art. 13. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

D E K R E T

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 7 września 1944 r. o komisjach mieszkaniowych.

(Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 18).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Przepisy ogólne.

Art. 1. Masowe przesiedlenia ludności, przymusowe usuwanie jej z mieszkań, zniszczenie miast i wsi polskich oraz konieczność likwidacji nędzy mieszkaniowej, nasuwają potrzebę uregulowania kwestii mieszkaniowych na terenach Rzeczypospolitej Polskiej. W tym celu powołuje się do życia komisje mieszkaniowe, które będą urzędowały przy miejskich i gminnych radach narodowych.

Art. 2. Celem komisji mieszkaniowych jest regulowanie sposobu zajmowania pomieszczeń mieszkalnych, biorąc za podstawę: prowadzoną przez te komisje ewidencję mieszkań oraz ustaloną przez nie zasadę przydziału na każdego mieszkańca przestrzeni mieszkalnej, odpowiedniej do jego zawodu, stanu zdrowia i stanu rodzinnego i zawieranie umów o najem lokali objętych dekretem niniejszym, zawarte z pominięciem komisji — są nieważne. Przy regulowaniu przydziału mieszkań komisja uwzględni roszczenia osób, które nabyły prawa do danego lokalu przed dniem 1 września 1939 r., o ile szczególne względy słuszności nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 3. Miejska lub gminna rada narodowa ustali ilość komisji i powoła ich przewodniczącego.

Komisja mieszkaniowa składa się z 3 członków:

- a) przewodniczącego, delegowanego przez właściwą radę,
- b) przedstawiciela właścicieli nieruchomości,
- c) przedstawiciela związków zawodowych lub zrzeszeń społecznych istniejących na terenie gminy.

Zakres działania komisji mieszkaniowych.

- Art. 4.** a) Komisja mieszkaniowa przydziela na wniosek osób zainteresowanych mieszkania i rozstrzyga wszystkie kwestie sporne dotyczące mieszkań wolnych, jak i już zajętych,
- b) wydaje orzeczenia o zmniejszeniu pomieszczeń i uszczupleniu praw lokatora głównego, w wypadku głodu mieszkaniowego na terenie gminy, określając jednocześnie wysokość komornego sublokatora, w stosunku do komornego opłacanego przez głównego lokatora,
- c) reguluje stosunki między najemcą, a wynajmującym odnośnie użytkowania lokalu mieszkalnego,
- d) wydaje na żądanie władz sądowych opinie w kwestiach odroczenia eksmisji lokatora (sublokatora) z mieszkania,
- e) ustala przy udziale biegłych wysokość wkładów koniecznych i pożytecznych, dokonanych przez najemcę w okresie zajmowania przez niego mieszkania,
- f) wydaje zezwolenia na podwyżkę komornego i opłat dodatkowych w wypadkach uzasadnionych wysokością nakładów i remontów, dokonanych przez wynajmującego.

Tok urzędowania komisji mieszkaniowych.

- Art. 5.** a) Komisja mieszkaniowa wydaje orzeczenia po uprzednim wysłuchaniu stron, które może wzywać do osobistego stawienia, zbadaniu dowodów, dokonaniu oględzin na miejscu, przesłuchaniu świadków i biegłych,
- b) komisja sporządza z przebiegu posiedzenia protokół, który winien być podpisany przez wszystkich członków komisji,
- c) komisja mieszkaniowa winna najpóźniej w ciągu 2 tygodni od daty złożenia wniosku wydać orzeczenie, które doręcza się z urzędu stronie nieobecnej na posiedzeniu,
- d) strony przed komisją mogą się zastępować przez pełnomocników,
- e) strony niezadowolone z orzeczenia komisji mieszkaniowej winny złożyć w ciągu trzech dni od daty ogłoszenia, a w wypadku nieobecności przy ogłoszeniu orzeczenia, od daty doręczenia — odwołanie za pośrednictwem komisji do sądu grodzkiego, w którym winny zgłosić wszystkie zarzuty przeciwko orzeczeniu, jak

również zaofiarować nowe dowody, pod rygorem późniejszego ich nieprzyjęcia przez sąd grodzki,

- f) komisja mieszkaniowa po otrzymaniu odwołania prześle akta sprawy sądowi grodzkiemu najpóźniej w ciągu dni 3-ch,
- g) przy rozstrzyganiu wniosków komisja mieszkaniowa winna dążyć do polubownego likwidowania sporów, kierując się zasadami słuszności,
- h) przewodniczący komisji mieszkaniowej wydaje tymczasowe zarządzenie odnośnie objęcia wolnego lokalu mieszkalnego lub zmniejszenia już zajętego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku przez komisję mieszkaniową.

Art. 6. Rozporządzenie wykonawcze określi wysokość i sposób pobierania opłat przez komisję mieszkaniową.

Postępowanie przed sądem grodzkim.

Art. 7. Sąd grodzki przy rozstrzyganiu odwołań stosuje przepisy kodeksu postępowania cywilnego (Dział V. kpc), ze zmianami następującymi:

- a) wyroki sądu grodzkiego są ostateczne, niezaskarżalne i natychmiast wykonalne,
- b) przed sądami grodzkimi nie ma zastosowania art. 386 kpc.

Art. 8. Opłaty sądowe i koszty postępowania sąd grodzki ustali w wyroku na podstawie przepisów o kosztach sądowych (rozp. Prez. R. P. z dnia 17. X. 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 805), i ściągnie je z urzędu od stron.

Art. 9. Prawomocne orzeczenia komisji mieszkaniowej wykonuje komornik najpóźniej w ciągu trzech dni.

Przepisy końcowe.

Art. 10. Przepisom dekretu niniejszego nie podlegają:

- a) budynki będące własnością Skarbu Państwa lub związków samorządowych, osób prawa publicznego, fundacji oraz przeznaczone dla celów kultu religijnego, o ile nie pozostają w użytkowaniu osób lub instytucji prywatnych na zasadzie umów o charakterze prywatnoprawnym,
- b) budynki prywatne, o ile są przeznaczone na cele wojskowe lub na cele biurowe, mieszczących się w nich urzędów państwowych, samorządowych oraz związków prawa publicznego,
- c) budynki uszkodzone wskutek działań wojennych a gruntownie wyremontowane po wejściu w życie niniejszego dekretu przez właściciela lub na jego koszt, ewentualnie na koszt jego prawnych następców,

- d) wszelkie mieszkania służbowe,
- e) pomieszczenia w hotelach, gospodach i pensjonatach,
- f) pomieszczenia w letniskach i uzdrowiskach, wynajmowanych przez gości sezonowych.

Art. 11. Zabronione i nieważne są umowy o wymawianie przez ustępującego najemcę lub właściciela nieruchomości odstępnego, w jakiegokolwiek bądź postaci, jak również opłaty za pośrednictwo przy najmie i wyszukiwaniu lokalu, opłaty zawierające świadczenia i niepozostające z umową najmu w bezpośrednim związku.

Osoby będące uczestnikami takich umów, jak również podżegacze i pomocnicy, podlegają karze więzienia do lat 2 i grzywnie do 20.000 złotych.

Art. 12. Komorne za lokale wynajmowane obowiązuje w wysokości z dnia 1 września 1939 r.

Art. 13. Przepisy niniejszego dekretu nie uchylają ustawy o ochronie lokatorów i kodeksu zobowiązań o najmie w częściach, których nie dotyczy dekret.

Art. 14. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Administracji Publicznej i Kierownikowi Resortu Sprawiedliwości.

Art. 15. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

R O Z P O R Z A D Z E N I E

KIEROWNIKÓW RESORTÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 3 października 1944 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 7 września 1944 r. o komisjach mieszkaniowych. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 36).

Na podstawie art. 14 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 7 września 1944 r. o komisjach mieszkaniowych (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 18), zarządza się, co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1. Przytoczone w przepisach rozporządzenia niniejszego artykuły odnoszą się do dekretu Polskiego Komiteu Wyzwolenia Narodowego o komisjach mieszkaniowych z dnia 7 września 1944 roku (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 18), zaś paragrafy dotyczą niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Koszty organizacyjne i utrzymania komisji mieszkaniowych ponoszą rady narodowe, przy których komisje te urzędują.

§ 3. Miejska lub gminna rada narodowa:

- a) powoła do życia taką ilość komisji mieszkaniowych, jaka jest niezbędna do szybkiego i sprawnego ich funkcjonowania, dokonywując w tym celu, w razie potrzeby, po-

działu gminy lub miasta na rejony, tworząc dla każdego rejonu oddzielną komisję mieszkaniową;

- b) zamianuje przewodniczącego komisji mieszkaniowych na terenie gminy lub miasta oraz przewodniczących dla komisji mieszkaniowych poszczególnych rejonów;
- c) ustali liczbę przedstawicieli, z których będą powoływani członkowie poszczególnych komisji;
- d) zapewni komisjom mieszkaniowym personel kancelaryjny i woźnych oraz dostarczy lokali i urządzenia biurowe. Komisje winny w miarę możliwości mieścić się w jednym budynku.

§ 4. Komisje mieszkaniowe na podstawie zaprowadzonej ewidencji wszystkich pomieszczeń mieszkalnych na terenie gminy, biorąc pod uwagę istniejącą i przewidywaną ilość ludności, ustalą wytyczne dla przydziału lokali mieszkalnych, uwzględniając normę przestrzenną, jako też stan rodzinny, zdrowotny, wykonywany zawód i płeć osób zainteresowanych.

§ 5. Celem zapewnienia komisjom mieszkaniowym odpowiedniej liczby przedstawicieli, miejska lub gminna rada narodowa:

- a) zwoła zebranie wszystkich właścicieli nieruchomości danej gminy, miasta lub rejonu miasta do dokania wyboru wskazanej przez radę liczby przedstawicieli. Wybory dokonane zostaną zwykłą większością głosów;
- b) wezwie istniejące na terenie gminy lub miasta stowarzyszenia lokatorów i związki zawodowe, a w ich braku zrzeszenia społeczne, do wydelegowania wskazanej przez radę liczby przedstawicieli;
- c) w wypadku niedojścia do skutku lub niemożności dokonania wyboru lub delegowania członków komisji w myśl przepisu pkt. a) lub b) niniejszego paragrafu ułoży listę członków spośród osób, cieszących się w gminie, względnie w mieście, powszechnym zaufaniem. Członkowie komisji piastują swój urząd w ciągu lat 3.

Prawa i obowiązki przewodniczących komisji mieszkaniowych.

§ 6. Przewodniczący komisji mieszkaniowych:

- a) czuwa nad prawidłowym tokiem urzędowania komisji mieszkaniowych dla poszczególnych rejonów;
- b) rozstrzyga ostatecznie wszystkie spory kompetencyjne między poszczególnymi komisjami;
- c) usuwa spostrzeżone usterki w urzędowaniu poszczególnych komisji, wydając w tym celu odpowiednie zarządzenia i instrukcje;
- d) wyznacza terminy urzędowania komisji mieszkaniowych i ustala ich skład w każdym terminie zgodnie z ust. 2 art. 3.
- e) przydziela poszczególnym komisjom mieszkaniowym według ich właściwości terytorialnej zgłoszone wnioski, po uprzed-

nim zapisaniu ich do prowadzonego w tym celu, według załączonego wzoru, Nr. 1 dziennika;

- f) baczy, aby poszczególne komisje przestrzegały ściśle terminów, przewidzianych w art. 5 lit. c) i f);
- g) porozumiewa się z kierownikiem sądu grodzkiego, celem ujednostajnienia praktyki przy załatwianiu wniosków i usuwaniu dostrzeżonych przez sąd w działaniu komisji usterek.

O ile na terenie gminy lub miasta urzęduje tylko jedna komisja, przepisy niniejszego paragrafu mają odpowiednie zastosowanie do przewodniczącego tej komisji.

§ 7. Przewodniczący komisji mieszkaniowych dla poszczególnych rejonów:

- a) czuwa nad prawidłowym tokiem urzędowania komisji;
- b) dba o kolejne i szybkie załatwienie zgłoszonych wniosków, przestrzegając terminów, przewidzianych w art. 5 lit. c) i f). Wnioski przewidziane w art. 4 lit. a) i b) winny być załatwione poza kolejnością;
- c) przewodniczy posiedzeniom komisji;
- d) wydaje zarządzenia co do wezwania stron, świadków i biegłych oraz uiszczenia zaliczki na pokrycie kosztów specjalnych czynności, zawnioskowanych przez stronę (np. opinia biegłych, oględziny);
- e) ogłasza stronom zapadłe orzeczenia komisji;
- f) zarządza doręczenie odpisu orzeczenia stronie nieobecnej na posiedzeniu;
- g) przyjmuje odwołania od orzeczeń komisji i przesyła je wraz z aktami do sądu grodzkiego;
- h) wykonywa czynności przewidziane w art. 5, lit. h).

§ 8. Przewodniczący komisji mieszkaniowych gminy lub miasta oraz przewodniczący rejonowych komisji otrzymują wynagrodzenie według norm, uchwalonych przez odnośne rady narodowe. Pozostali członkowie komisji mieszkaniowych pełnią swe obowiązki bezpłatnie, jednak osoby, utrzymujące się z płacy najmnej otrzymują na żądanie odszkodowanie za utracony zarobek według norm uchwalonych przez odnośne rady narodowe.

§ 9. Przewodniczący komisji mieszkaniowej może ukarać grzywną do wysokości 500 złotych członka komisji za nieusprawiedliwione nieprzybycie na posiedzenie komisji. Decyzja przewodniczącego w tym przedmiocie jest ostateczna.

§ 10. Objęcie stanowiska członka komisji mieszkaniowej nie powoduje rozwiązania dotychczasowego stosunku służbowego lub umowy o najem pracy.

Tryb urzędowania komisji mieszkaniowych.

§ 11. Zgłoszone wnioski komisja mieszkaniowa załatwia na posiedzeniu niejawnym lub na posiedzeniu publicznym. Na posiedzeniu niejawnym będą załatwiane sprawy bezsporne, to jest oparte na zgodnych wnioskach stron zainteresowanych. Sprawy sporne będą załatwiane na posiedzeniu publicznym.

§ 12. Z każdego posiedzenia komisji sporządza się oddzielny protokół przy udziale przybranego protokolanta spośród personelu kancelaryjnego, według załącznika Nr. 2.

§ 13. Komisja wydaje orzeczenia po przeprowadzeniu rozprawy. W orzeczeniu tym określi też wysokość opłat i kosztów postępowania oraz wskaże, która ze stron ma je ponosić. (Załącznik Nr. 3).

§ 14. Przewodniczący komisji mieszkaniowej wezwie strony do osobistego stawiennictwa, gdy zachodzi konieczność bezpośredniego przesłuchania ich przed komisją.

§ 15. Przewodniczący uprzedzi świadka przed przesłuchaniem o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.

§ 16. Przepis § 15 ma zastosowanie przed odebraniem od biegłego opinii.

§ 17. Świadkowie i biegli winni niestawiennictwa na wezwanie lub odmowy zeznań bez usprawiedliwionej przyczyny ulegają, celem wymuszenia czynności, karze do 50 złotych, w razie ponownego niewykonania żądania ulegają karze do 100 złotych i mogą być sprowadzeni przed komisję pod przymusem.

Wzywając świadków lub biegłego, należy na odwołanie wezwania załączyć pouczenie o skutkach niestawiennictwa. (Załącznik Nr. 4).

§ 18. Przewodniczący komisji mieszkaniowej, ogłaszając orzeczenie komisji pouczy strony o przysługującym im prawie odwołania do sądu grodzkiego, obowiązku zgłoszenia w odwołaniu wszystkich zarzutów oraz nowych dowodów i o skutkach niezachowania tego obowiązku. W wypadku nieobecności stron przy ogłoszeniu orzeczenia, należy powyższe pouczenie dołączyć na piśmie.

§ 19. Orzeczenie komisji mieszkaniowych niezaskarżone w terminie jest prawomocne i wykonalne, co uwidoczni przewodniczący komisji na wydanym stronie orzeczeniu. Prawomocne orzeczenie podlega wykonaniu przez właściwego komornika, po uprzednim zaopatrzeniu orzeczenia w klauzulę wykonalności w trybie art. 529 § 3 kodeksu postępowania cywilnego.

§ 20. Postępowanie przed komisją mieszkaniową w wypadkach przewidzianych w art. 4 lit. a) i b) i art. 5 lit. h) jest bezpłatne. W wypadkach pozostałych komisja określi przy wydawaniu orzeczenia opłaty w wysokości od 10 do 100 złotych i obciąży nimi stronę przegrywającą. Opłaty te przypadają na rzecz odnośnej rady narodowej i będą przez nią z urzędu ściągnięte za pośrednictwem odpowiednich jej organów.

§ 21. Strona zgłaszająca wniosek, pocągający za sobą specjalne koszty (opinia biegłych, oględziny i t. p.) złoży w tym celu określoną przez przewodniczącego komisji zaliczkę, z której pokryte będą wydatki, a ewentualna reszta podlegnie zwrotowi.

§ 22. Strona przegrywająca obowiązana jest na żądanie przeciwnika zwrócić mu koszty postępowania, bez wynagrodzenia pełnomocnika.

Przepisy dla sądu grodzkiego.

§ 23. Odwołania w sprawach z wniosków, przewidzianych w art. 4 lit. a) i b) będą wyznaczone poza zwykłą kolejnością.

§ 24. Odwołania od orzeczeń komisji mieszkaniowych sąd grodzki zapisuje do repertorium „Co“.

§ 25. Komornik, wykonywując orzeczenia komisji i wyroki sądów grodzkich, pobiera od stron opłaty według taksy dla komorników.

Przepisy końcowe.

§ 26. Akta załatwionych ostatecznie wniosków zarówno przez komisje, jak też i sąd grodzki przechowują w wypadkach przewidzianych przez art. 4 lit. a) i b) i art. 5 lit. h) przez lat 5, w pozostałych przez lat 30 komisje mieszkaniowe dla poszczególnych rejonów.

§ 27. Każda komisja mieszkaniowa dla poszczególnego rejonu będzie oznaczana oddzielną cyfrą rzymską i będzie prowadziła repertorium według załącznika Nr. 5.

§ 28. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 7 września 1944 r. o zakresie działania i organizacji Resortu Informacji i Propagandy. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 20).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Do zakresu działania Resortu Informacji i Propagandy należą sprawy prasy codziennej i periodycznej, sprawy agencji prasowych, informacyjnych i telegraficznych, sprawy radiofonii, sprawy produkcji filmowej i kinematografii, sprawy wydawnictw informacyjnych i propagandowych oraz sprawy propagandy masowej w kraju, propagandy zagranicą, o ile nie zostaną wydzielone do zakresu działania innych resortów.

Art. 2. Resort Informacji i Propagandy dzieli się na następujące wydziały:

1. ogólny
2. prasowo-informacyjny
3. radiowy
4. filmowy

5. wydawnictw
6. propagandy masowej w kraju
7. propagandy zagranicznej.

Art. 3. Wewnętrzną organizację wydziałów i ich zakres działania określi Kierownik Resortu Informacji i Propagandy w statucie organizacyjnym, zatwierdzonym uchwałą Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

Art. 4. Kierownik Resortu Informacji i Propagandy w porozumieniu z Kierownikiem Resortu Administracji Publicznej utworzy w drodze rozporządzenia organa informacji i propagandy I i II instancji.

Art. 5. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikowi Resortu Informacji i Propagandy.

Art. 6. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA INFORMACJI I PROPAGANDY

z dnia 1 marca 1945 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej o utworzeniu organów Ministerstwa Informacji i Propagandy I i II instancji. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 32).

Na podstawie art. 4 dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 7 września 1944 r. o zakresie działania i organizacji Resortu Informacji i Propagandy (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 20) zarządza się, co następuje:

§ 1. Jako organy wykonawcze Ministerstwa Informacji i Propagandy tworzy się na terenie działania władz administracji ogólnej I instancji oddziały informacji i propagandy, zaś na terenie działania władz administracji ogólnej II instancji — urzędy informacji i propagandy.

§ 2. Urzędy i oddziały informacji i propagandy kierują na terenie swego działania instytucjami i ośrodkami propagandy masowej oraz sprawują nad nimi nadzór i kontrolę.

Zarządzenie Ministra Informacji i Propagandy rozgraniczy zakres przedmiotowy działania urzędów i oddziałów informacji i propagandy.

§ 3. Oddziały informacji i propagandy są podporządkowane terytorialnie właściwemu urzędowi informacji i propagandy.

§ 4. Oddziały za zgodą właściwego urzędu informacji i propagandy mogą tworzyć podporządkowane sobie gminne i dzielnicowe ośrodki propagandy.

§ 5. Urzędy i oddziały informacji i propagandy w porozumieniu z terytorialnymi organami innych zainteresowanych ministerstw organizują domy kultury, świetlice, kluby, biblioteki, czytelnie itp.

§ 6. Naczelnicy urzędów informacji i propagandy oraz kierownicy oddziałów obowiązani są koordynować swą działalność z odnośnymi kierownikami administracji ogólnej oraz składać periodyczne sprawozdania terytorialnym radom narodowym.

§ 7. Etaty urzędów i oddziałów informacji i propagandy określi Minister Informacji i Propagandy w drodze zarządzeń.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

POLSKIEGO KOMITETU WYZWOLENIA NARODOWEGO

z dnia 12 grudnia 1944 r. o zwalczaniu potajemnego gorzelnictwa. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 85).

Na podstawie ustawy Krajowej Rady Narodowej z dnia 15 sierpnia 1944 r. o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3) — Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. § 1. Kto bez właściwego zezwolenia pędzi napoje wyskokowe (alkoholowe) ze zboża, jego przetworów, ziemniaków, buraków cukrowych, cukru, melasy i innych surowców — podlega karze więzienia do lat 5 i grzywny od 10.000 do 500.000 złotych.

§ 2. Jeżeli sprawca działa w celach zarobkowych — podlega karze więzienia do lat 15 i grzywny od 20.000 do miliona zł.

§ 3. Kto w celach zarobkowych zbywa napoje wyskokowe pochodzące z niedozwolonego wyrobu (§§ 1 lub 2) — podlega karze więzienia do lat 15 i grzywny od 200.000 do miliona zł.

§ 4. Kto nabywa, przechowuje lub przewozi napoje wyskokowe, o których mowa w § 1 lub 2 z wiedzą o ich pochodzeniu albo udziela pomocy do ich zbycia lub ukrycia — podlega karze więzienia do lat 3-ch i grzywny od 50.000 do 200.000 zł.

§ 5. Przedmiot przestępstwa i narzędzia służące do jego wyrobu podlegają przepadkowi.

Art. 2. Kto mając wiadomość o uprawianiu potajemnego gorzelnictwa albo powziąwszy co do tego uzasadnione podejrzenie świadomie zaniecha natychmiastowego zawiadomienia o tym właściwej władzy — podlega karze aresztu do jednego roku.

Art. 3. Na żądanie zawiadamiającego odnośna władza wyda mu potwierdzenie złożenia takiego zameldowania.

Art. 4. Przepisy niniejszego dekretu nie dotyczą wyrobu napojów winnych o zawartości poniżej 25% objętościowych alkoholu.

Art. 5. Uchyla się przepis art. 66 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 listopada 1936 r. — prawa karno-skarbowego — (Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 581) z wyjątkiem § 1 lit. b. tego artykułu oraz postanowień §§ 2, 3, 4, 5 tegoż artykułu, o ile odnoszą się do odkażania spirytusu skażonego albo wydzielania spirytusu z produktów, zawierających spirytus skażony.

Art. 6. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Kierownikom Resortów: Sprawiedliwości, Skarbu, Apropowizacji i Handlu, Przemysłu oraz Bezpieczeństwa Publicznego.

Art. 7. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 14 stycznia 1945 r. o zawieszeniu biegu przedawnienia i przedłużeniu terminów prawa wekslowego i czekowego. (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 7).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Zawiesza się bieg przedawnienia przewidzianego w art. 70 prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 282) i w art. 52 prawa czekowego z dnia 28 kwietnia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 283), po dzień 30 czerwca 1945 r., o ile do dnia 25 sierpnia 1939 r. roszczenia te nie uległy przedawnieniu.

Art. 2. Terminy do przedsięwzięcia czynności, wymaganych według przepisów prawa wekslowego i czekowego dla zachowania prawa zwrotnego poszukiwania, przedłuża się do dnia 30 czerwca 1945 r. dla weksli i czeków, wystawionych przed dniem wejścia w życie dekretu niniejszego, o ile terminy te do dnia 25 sierpnia 1939 r. nie upłynęły.

Art. 3. Wykonanie niniejszego dekretu powierza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 4. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu Rad Zakładowych (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 36).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1. W zakładach pracy, stosujących pracę najemną, a zatrudniających powyżej 20 pracowników (robotników, pracowników umysłowych, chałupników, o ile nie zatrudniają pracowników najemnych), powołuje się przedstawicielstwa pracownicze, jako nowe organy organizacji zawodowych, w formie Rad Zakładowych. Dekret niniejszy dotyczy zakładów pracy niezależnie od tego, czy one stanowią własność osób fizycznych, czy prawnych.

Art. 2. W zakładach pracy, zatrudniających od 5 do 20 pracowników, przedstawicielem pracowników jest Delegat.

II. Zakres działania Rad Zakładowych.

Art. 3. Zadaniem Rady Zakładowej lub Delegata jest zastępstwo interesów zawodowych pracowników danego zakładu pracy wobec pracodawcy oraz czuwanie nad wzmoczeniem i ulepszeniem produkcji zakładu pracy zgodnie z ogólnymi wytycznymi polityki gospodarczej państwa.

W szczególności Rada Zakładowa lub Delegat:

(1) wykonuje nadzór nad warunkami pracy w granicach przepisów prawnych, umów o pracę oraz nad urządzeniami społecznymi i kulturalnymi danego zakładu pracy;

(2) zatwierdza projekt regulaminu pracy przed przedłożeniem go właściwemu inspektorowi pracy do ostatecznego zatwierdzenia;

(3) współdziała z pracodawcą w zakresie zaopatrywania pracowników;

(4) pośredniczy w razie zatargu między pracownikiem a pracodawcą;

(5) współdziała przy regulowaniu zatrudnienia pracowników, przy ich przyjmowaniu i zwalnianiu.

Art. 4. (1) Rada Zakładowa lub Delegat ma prawo sprawowania nadzoru nad urządzeniami technicznymi zakładu i magazynami.

(2) Uchwały Rady Zakładowej lub wnioski Delegata, dotyczące zmiany urządzeń technicznych, sposobu produkcji lub sposobu prowadzenia magazynów winny być podane do wiadomości pracodawcy po uprzednim ich zatwierdzeniu przez właściwą władzę przemysłową lub górniczą.

(3) Rada Zakładowa lub Delegat współdziała z organami państwowymi lub z Radami Narodowymi w zakresie kontroli społecznej nad działalnością gospodarczą zakładu.

Art. 5. Pracodawca winien prowadzić stałe wspólne narady — co najmniej raz na miesiąc — z Radą Zakładową, lub z Delegatem w sprawach dotyczących zakładu pracy, w szczególności co do podniesienia wydajności i dyscypliny pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, nowych ulepszeń technicznych i organizacyjnych, oraz winien co kwartał składać Ra-

dzie Zakładowej sprawozdanie ze stanu działalności danego zakładu pracy.

Art. 6. W zakładach pracy, pozostających pod zarządem państwowym lub samorządowym przedstawiciel Rady Zakładowej lub Delegat wchodzi w skład zarządu danego zakładu pracy, o ile zarząd ten jest wieloosobowy.

III. Skład Rad Zakładowych.

Art. 7. Rada Zakładowa składa się:
w zakładach pracy, zatrudniających:

- a) od 21 do 50 pracowników z 3-ch członków,
- b) od 51 do 100 pracowników z 5-ciu członków,
- c) od 101 do 500 pracowników z 9-ciu członków,
- d) powyżej 500 pracowników, ponadto skład Rady Zakładowej powiększa się o jednego członka na każdych dalszych 100 pracowników z tym, że liczba członków Rady Zakładowej nie może przekraczać 30 osób.

Art. 8. (1) Członkowie Rady Zakładowej lub Delegat powoływani są w drodze wyborów.

(2) Wybory członków Rady Zakładowej odbywają się w głosowaniu bezpośrednim, tajnym i proporcjonalnym, zaś wybory Delegata w głosowaniu bezpośrednim i tajnym zwykłą większością głosów.

Art. 9. (1) Czynne prawo wyborcze przysługuje wszystkim pracownikom danego zakładu pracy.

(2) Bierne prawo wyborcze przysługuje pracownikowi, który ukończył 18 lat, jest zatrudniony w danym zakładzie pracy co najmniej od 3-ch miesięcy, jest członkiem organizacji zawodowej przynajmniej od roku.

(3) Minister Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia może zezwolić na odstępstwa od warunków biernego prawa wyborczego, przewidzianych w ust. (2) artykułu niniejszego, w wypadkach szczególnie uzasadnionych.

Art. 10. Członkowie Rady Zakładowej lub Delegat wybierani są na okres 1 roku.

Art. 11. W zakładach pracy sezonowych członkowie Rady Zakładowej lub Delegat wybierani są na okres trwania produkcji.

Art. 12. Wybory odbywają się poza godzinami pracy.

Art. 13. Regulamin wyborczy wyda Minister Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia.

Art. 14. Pierwsze wybory Rady Zakładowej lub Delegata zarządza Obwodowy Inspektor Pracy na wniosek zarządu organizacji zawodowej pracowników, obejmującej dany zakład pracy i powołuje Komisję Wyborczą w składzie 3-ch osób, w tym delegata organizacji zawodowej, jako przewodniczącego. Następne wybory przeprowadza Rada Zakładowa,

powołując najpóźniej na 2 tygodnie przed upływem swej kadencji Komisję Wyborczą w składzie 3-ch pracowników.

Art. 15. W zakładach pracy, w których wybierany jest Delegat, pierwsze wybory zarządza Obwodowy Inspektor Pracy, powołując jednego pracownika, jako kierownika wyborów. Następne wybory zarządza Delegat najpóźniej na tydzień przed upływem swej kadencji.

Art. 16. Wybory mogą być zaskarżone w terminie 7-miu dni do właściwego Obwodowego Inspektora Pracy, który w razie uznania skargi za uzasadnioną zarządza w porozumieniu z zarządem organizacji zawodowej, obejmującej dany zakład pracy, nowe wybory.

Skarga winna być podpisana co najmniej przez $\frac{1}{5}$ ogólnej liczby wyborców, jednakże nie mniej niż przez 10 wyborców.

Art. 17. (1) Mandat członka Rady Zakładowej wygasa w razie:

- a) śmierci,
- b) rozwiązania umowy o pracę (art. 28),
- c) wykluczenie (art. 18).

(2) Mandat Delegata wygasa w wypadkach objętych ust. (1), lit. a), b), lub w razie odwołania uchwałą ogólnego zebrania pracowników.

Art. 18. Rada Zakładowa może większością $\frac{2}{3}$ głosów wykluczyć z Rady członka, który bez usprawiedliwienia opuszcza 3 kolejne posiedzenia Rady, względnie w inny sposób zaniebduje obowiązki członka Rady Zakładowej.

Art. 19. Na miejsce członka Rady Zakładowej lub Delegata, opróżnione w wypadkach przewidzianych w art. 17, wstępuje ten kandydat, który przy ostatnich wyborach uzyskał największą z kolei ilość głosów, a w wypadku wyborów proporcjonalnych, kolejny kandydat właściwej listy.

Art. 20. Jeżeli Rada Zakładowa lub Delegat działają w sposób oczywiście sprzeczny z przepisami ustawowymi, może Komisja Pojednawczo-Rozjemcza przy Okręgowym Inspektorze Pracy (art. 32) rozwiązać Radę Zakładową lub usunąć Delegata na wniosek Obwodowego Inspektora Pracy lub zarządu organizacji zawodowej pracowników, obejmującej dany zakład pracy.

IV. Funkcjonowanie Rad Zakładowych.

Art. 21. Rada Zakładowa może być rozwiązana uchwałą ogólnego zebrania pracowników zakładu, powziętą co najmniej większością $\frac{2}{3}$ głosów w obecności co najmniej $\frac{2}{3}$ ogólnej liczby pracowników zakładu.

Art. 22. Wzorowy regulamin wydany przez Ministra Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia określi tryb funkcjonowania Rady Zakładowej.

Instrukcja wydana przez Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia określi tryb funkcjonowania Rady Zakładowej w zakresie kontroli społecznej (ust. (3) art. 4).

Art. 23. Pracodawca może żądać zwołania Rady Zakładowej, jak również dopuszczenia z głosem doradczym przedstawiciela organizacji pracodawców, do którego dany pracodawca należy.

W obradach Rady Zakładowej mogą uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele organizacji zawodowych, do których należą członkowie Rady Zakładowej.

Art. 24. Posiedzenia Rady Zakładowej odbywają się z reguły poza czasem pracy. W wypadku wyjątkowym, gdy posiedzenie to odbyć się musi w czasie pracy, należy zawczasu uprzedzić o tym pracodawcę.

Art. 25. Pracodawca winien ułatwić Radzie Zakładowej lub Delegatowi pełnienie ich czynności, dostarczyć pomieszczeń na zebrania i biura oraz potrzebnych urządzeń, druków i materiałów biurowych.

Art. 26. Uchwały Rady Zakładowej i wnioski Delegata dotyczące zadań, przewidzianych w art. 3, winny być przedkładane pracodawcy do wykonania. Samoistne wkraczanie Rady Zakładowej lub Delegata w zarządzanie zakładem pracy nie jest dopuszczalne.

Art. 27. (1) Członkowie Rady Zakładowej oraz Delegaci obowiązani są do zachowania ścisłej tajemnicy co do spraw, które stanowią tajemnicę techniczną lub handlową zakładu pracy.

(2) Obowiązek zachowania tajemnicy nie stosuje się do sprawozdań Rady Zakładowej lub Delegata, składanych organom państwowym lub Radom Narodowym, wynikających ze współdziałania Rady Zakładowej lub Delegata w zakresie kontroli społecznej (ust. (3) art. 4).

Art. 28. Umowa o pracę między pracodawcą, a członkiem Rady Zakładowej lub Delegatem nie może być przez pracodawcę rozwiązana inaczej, jak tylko z ważnych przyczyn lub z winy pracownika. Takie rozwiązanie wymaga do swej ważności zgody Komisji Pojednawczo-Rozjemczej przy Obwodowym Inspektorze Pracy. Decyzja Komisji jest ostateczna.

Art. 29. (1) Członkowie Rad Zakładowych i Delegaci zachowują przez cały czas trwania ich mandatów prawo do pełnego wynagrodzenia należnego z umowy o pracę.

(2) W zakładach pracy, zatrudniających powyżej 500 pracowników, przewodniczący Rady Zakładowej jest zwolniony od pełnienia czynności zawodowych z zachowaniem pełnego wynagrodzenia należnego z umowy o pracę.

Art. 30. Członkowie Rad Zakładowych i Delegat pełnią swe obowiązki bezpłatnie, otrzymują jednak od pracodawcy zwrot

poniesionych wydatków i równowartość nieuniknionej straty zarobków.

Art. 31. Rada Zakładowa oraz Delegat składają co najmniej raz na trzy miesiące sprawozdanie ze swych czynności na ogólnym zebraniu pracowników zakładu.

V. Postępowanie Rozjemcze.

Art. 32. (1) W wypadkach sporu między pracodawcą, a Radą Zakładową lub Delegatem strony mogą się odnieść — po uprzednim wyczerpaniu możliwości osiągnięcia zgody w rokowaniach bezpośrednich — do Komisji Pojednawczo-Rozjemczej przy właściwym obwodowym Inspektorze Pracy. Komisja ta składa się z Obwodowego Inspektora Pracy lub wyznaczonego przezeń zastępcy jako przewodniczącego oraz po jednym przedstawicielu organizacyj zawodowych pracowników i pracodawców tej gałęzi gospodarki, która obejmuje dany zakład pracy.

(2) Od postanowienia tej Komisji służy prawo odwołania się do Komisji przy Okręgowym Inspektorze Pracy.

Do składu tej Komisji stosuje się odpowiednie przepisy ust. (1) z tym, że Komisji przewodniczy Okręgowy Inspektor Pracy lub wyznaczony przezeń zastępca.

Decyzja tej Komisji jest ostateczna dla zakładów pracy, zatrudniających nie więcej niż 500 pracowników.

(3) W zakładach pracy, zatrudniających ponad 500 pracowników, służy od postanowienia Komisji prawo odwołania się do Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, w skład której wchodzi: przedstawiciel Ministra Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia, jako przewodniczący oraz przedstawiciele Ministrów Przemysłu i Sprawiedliwości.

(4) W skład Komisji, przewidzianej w ust. (1) i (2) w miejsce inspektora pracy lub jego zastępcy wchodzi przedstawiciel władzy przemysłowej, jeżeli spór wynikł w zakładzie pracy, pozostającym pod zarządem państwowym lub samorządowym, albo dotyczy stosowania art. 4.

VI. Przepisy karne.

Art. 33. (1) Winni naruszenia przepisów dekretu niniejszego ulegną karze aresztu do trzech miesięcy lub grzywny do 10 tys. zł albo obu tym karom łącznie, o ile czyn nie jest zagrożony surowszą karą.

(2) Do orzekania właściwy jest Sąd Pracy.

VII. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 34. Rozporządzenie Ministra Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych określi termin wejścia w życie przepisów dekretu niniejszego w stosunku do zakładów pracy ściśle związanych

z rolnictwem, leśnictwem lub ogrodnictwem, a nie posiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego.

Art. 35. (1) Zakłady wojskowe oraz zakłady pracy, które podlegają militaryzacji, nie są objęte przepisami dekretu niniejszego.

(2) Minister Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może w drodze zarządzenia wyłączyć spod mocy obowiązującej niniejszego dekretu poszczególne zakłady, produkujące głównie dla wojska.

Art. 36. Wykonanie dekretu niniejszego porucza się Ministrowi Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

Art. 37. Dekret niniejszy wchodzi w życie w dwa miesiące po dniu ogłoszenia. Jednocześnie tracą moc wszelkie przepisy prawne, dotyczące przedmiotów dekretem niniejszym uregulowanych.

R O Z P O R Z A D Z E N I E MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 7 maja 1945 r. o regulaminie wyborów do rady zakładowej i wyborów delegata. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 105).

Na podstawie art. 13 dekretu z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu rad zakładowych (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 36) zarządzam, co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

§ 1. Przez artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego omówienia należy rozumieć artykuły dekretu z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu rad zakładowych (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 36).

§ 2. Wybory członków rady zakładowej lub delegata zarządza się:

- 1) celem ukonstytuowania pierwszych rad zakładowych,
- 2) z upływem ustawowej kadencji rady zakładowej lub delegata (art. 10 i 11),
- 3) gdy liczba członków rady zakładowej spadnie poniżej ustawowej (art. 7) i nie można uzupełnić jej w trybie przewidzianym w art. 19,
- 4) w razie rozwiązania rady zakładowej lub usunięcia delegata (art. 20 i 21) albo odwołania delegata (art. 17 ust. 2).

§ 3. W wypadkach objętych punktem 4 § 2 wybory przeprowadza się w trybie ustalonym dla pierwszych wyborów do rad zakładowych (art. 14).

II. Komisja wyborcza.

§ 4. Przewodniczący komisji wyborczej zwołuje jej posiedzenia (art. 14).

§ 5. Do zadań komisji wyborczej lub kierownika wyborów (art. 15) należy przygotowanie i kierownictwo wyborami, w szczególności:

- 1) oznaczenie terminu wyborów,
- 2) ustalenie wykazu wyborców,
- 3) ustalenie liczby członków rady zakładowej (art. 7),
- 4) ustalenie list kandydatów lub poszczególnych kandydatur stosownie do przepisu art. 9 ust. 2,
- 5) kierownictwo zebraniem wyborczym,
- 6) obliczanie głosów i podział mandatów,
- 7) ogłoszenie wyniku wyborów,
- 8) wydanie zaświadczeń, stwierdzających wybór na członków rady zakładowej lub na stanowisko delegata.

§ 6. Uchwały komisji wyborczej zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący posiada prawo głosu na równi z członkami komisji.

§ 7. Ogłoszenia o wyborach, podpisane przez członków komisji wyborczej lub przez kierownika wyborów, podaje się do wiadomości pracowników przez wywieszenie w zakładach pracy w miejscu widocznym.

Odpis ogłoszenia należy bezzwłocznie doręczyć obwodowemu inspektorowi pracy.

§ 8. (1) Komisja wyborcza zarządza natychmiast po jej powołaniu wybory rady zakładowej, które odbędą się najpóźniej w 3 tygodnie od dnia jej powołania.

(2) Kierownik wyborów zarządza w ciągu trzech dni po swym powołaniu wybory delegata, które odbędą się w ciągu tygodnia od dnia ich zarządzenia.

(3) Termin wyborów podaje się natychmiast po jego ustaleniu do wiadomości wyborców.

§ 9. Komisja wyborcza lub kierownik wyborów ustala wykaz osób uprawnionych do głosowania na podstawie spisu pracowników, zatrudnionych w danym zakładzie pracy (art. 9 ust. 1).

§ 10. W ogłoszeniu o terminie wyborów komisja wyborcza lub kierownik wyborów wzywa wyborców do przedstawienia w terminie trzydniowym od dnia tego wezwania list kandydatów na członków rady zakładowej i ich zastępców, lub kandydatów na delegata i jego zastępców, podając zarazem do wiadomości pracowników liczbę członków rady zakładowej, jaką należy wybrać (art. 7).

III. Listy kandydatów.

§ 11. Lista kandydatów zawiera podwójną liczbę kandydatów w stosunku do liczby członków rady zakładowej danego zakładu pracy, stosownie do przepisu art. 7.

§ 12. Przy zgłaszaniu kandydatów należy podać: 1) imię i nazwisko kandydata, 2) wiek, 3) stanowisko w zawodzie, 4) okres pracy w danym zakładzie pracy, 5) nazwę organizacji zawodowej, do której kandydat należy, 6) datę wstąpienia do

organizacji zawodowej, poświadczoną przez tę organizację, 7) miejsce zamieszkania i 8) oświadczenie kandydata, że w razie wyboru przyjmie mandat członka rady zakładowej lub delegata.

§ 13. (1) Listę kandydatów podpisują w zakładach pracy, zatrudniających: od 21 do 100 pracowników — co najmniej 5 wyborców, od 101—500 pracowników — co najmniej 10 wyborców, powyżej 500 pracowników co najmniej 30 wyborców.

(2) Jedną spośród osób podpisujących listę wskazuje się jako męża zaufania listy. W braku tej wskazówki mężem zaufania jest pierwszy z podpisanych.

§ 14. Zadaniem męża zaufania listy jest porozumiewanie się z komisją wyborczą we wszystkich sprawach, dotyczących uczestnictwa zwolenników danej listy w wyborach.

§ 15. Komisja wyborcza winna sprawdzić, czy osoby, figurujące na zgłoszonych listach kandydatów, lub poszczególne kandydatury posiadają bierne prawo wyborcze stosownie do przepisu art. 9 ust. 2.

§ 16. (1) Jeśli poszczególne kandydatury lub listy kandydatów nie odpowiadają przepisom § 13 niniejszego rozporządzenia oraz warunkom, przewidzianym w art. 9 ust. 2, chyba że Minister Pracy i Opieki Społecznej zezwolił na odstępstwa od tych warunków, komisja wyborcza lub kierownik wyborów wzywają zgłaszających poszczególne kandydatury lub męża zaufania listy do usunięcia dostrzeżonych braków, wyznaczając na to trzydniowy okres czasu.

(2) W razie nie usunięcia braków w terminie, komisja wyborcza lub kierownik wyborów stwierdzają nieważność listy lub poszczególnych kandydatur.

§ 17. Komisja wyborcza opatruje zgłoszone listy kolejnymi numerami w miarę ich zgłaszania.

§ 18. Najpóźniej na 3 dni przed dniem wyborów komisja wyborcza lub kierownik wyborów podaje do wiadomości pracowników ustalone kandydatury lub ważne zgłoszone listy kandydatów.

§ 19. Jeżeli złożono tylko jedną listę ważną, wymienieni w niej są wybrani bez głosowania. W tym wypadku należy zawiadomić o tym pracowników danego zakładu pracy w sposób ustalony w załączniku Nr. 6.

IV. Kartki wyborcze.

§ 20. Kartki wyborcze winny zawierać w razie głosowania na listy kandydatów — tylko wypisany numer listy, a w razie głosowania na poszczególne kandydatury przy wyborach delegata — nazwisko i imię kandydata, za którym wyborca się oświadcza.

§ 21. Kartki wyborcze są nieważne: 1) gdy zawierają dopiski prócz numeru listy lub — w razie wyboru delegata — dopiski przy nazwisku kandydata, 2) gdy są nieczytelne lub nie wskazują niewątpliwie na jedną z ważnie zgłoszonych list lub na jedną z ważnie zgłoszonych kandydatur.

V. Głosowania.

§ 22. Przed przystąpieniem do głosowania komisja wyborcza sprawdza, czy urna wyborcza jest pusta, potem urnę pieczętuje i zamyka. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urny otwierać nie wolno.

§ 23. Urna winna stać w widocznym miejscu. Wyborcy głosują osobiście przez wrzucenie do urny kartki wyborczej w kopercie lub zwiniętej tak, by pismo nie było widoczne.

§ 24. Bezpośrednio po zakończeniu głosowania, przewodniczący komisji wyborczej opróżnia urnę i komisja przystępuje w obecności mężów zaufania list do obliczania głosów.

§ 25. O ważności kartek wyborczych, zakwestionowanych przez któregokolwiek z członków komisji, rozstrzyga komisja większością głosów. Powziętą decyzję wnosi się do protokołu.

VI. Podział mandatów.

§ 26. Po ustaleniu ilości głosów ważne oddanych na każdą listę komisja wyborcza przystępuje do podziału mandatów.

§ 27. Podział mandatów odbywa się następująco: łączną sumę głosów ważne oddanych na wszystkie ważne zgłoszone listy kandydatów dzieli się przez liczbę członków rady zakładowej, ustaloną przez komisję wyborczą dla danego zakładu pracy. Otrzymana w ten sposób liczba bez ułamka jest dzielnikiem wyborczym. Każda lista otrzymuje tyle mandatów, ile razy dzielnik wyborczy mieści się w liczbie głosów ważne oddanych na daną listę, przy czym ułamków nie uwzględnia się. Jeżeli po tym podziale pozostaną wolne mandaty, dzieli się ilość głosów, uzyskaną przez każdą listę, przez liczbę mandatów już jej przyznanych, powiększoną o jeden. Tej liście, która wykaże najwyższy iloraz, licząc wraz z ułamkiem, przyznaje się dalszy mandat.

W ten sposób postępuje się aż do rozdziału wszystkich mandatów pomiędzy listy.

Jeżeli parę list ma równe prawo do tego samego mandatu, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisji wyborczej.

Przykład: Zakład pracy wybiera 9 członków rady zakładowej.

Uprawnionych do głosowania 100 osób. Zgłoszono 3 listy ważne.

Lista Nr. 1 otrzymała 45 głosów ważnych

„ „ 2 „ 25 „ „

„ „ 3 „ 20 „ „

razem 90 głosów

Ustalamy dzielnik wyborczy:

$$90 : 9 = 10.$$

Dzielnik wyborczy — 10.

Podział mandatów między listy:

Lista Nr. 1	otrzymuje	45 : 10 = 4	mandaty
„ „ 2	„	25 : 10 = 2	„
„ „ 3	„	20 : 10 = 2	„
			razem 8 mandatów

Pozostaje 1 mandat wolny.

Lista Nr 1	otrzymuje	45 : 5 = 9
„ „ 2	„	25 : 3 = 8 ¹ / ₃
„ „ 3	„	20 : 3 = 6 ² / ₃

dziewiąty mandat otrzymuje — lista Nr. 1.

Wynik ostateczny:

Lista Nr. 1	otrzymuje	5 mandatów
„ „ 2	„	2 mandaty
„ „ 3	„	2 „

§ 28. Mandaty uzyskane przez poszczególne listy przypadają kandydatom danej listy w kolejności zajmowanego miejsca na liście.

VII. Protokół wyborczy.

§ 29. Przewodniczący komisji wyborczej lub kierownik wyborów bezpośrednio po ustaleniu wyniku wyborów sporządza protokół, który zawiera: datę, czas trwania oraz miejsce wyborów, liczbę uprawnionych do głosowania, liczbę głosujących, liczbę oddanych nieważnych kart do głosowania, liczbę ważnie oddanych głosów na poszczególne kandydaty (art. 2) lub na poszczególne listy kandydatów, imię, nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania wybranych członków rady zakładowej lub delegata.

§ 30. Do protokołu dołącza się zgłoszenia kandydatów albo listy kandydatów, karty obliczenia, kartki wyborcze (ważne i unieważnione). Protokół wyborczy wraz z załącznikami przewodniczący komisji wyborczej lub kierownik wyborów przekazuje nowo wybranej radzie zakładowej lub delegatowi.

VIII. Ustalenie wyników wyborów.

§ 31. Po ustaleniu treści protokołu, komisja wyborcza lub kierownik wyborów ogłasza wynik wyborów, po czym wydaje każdemu z wybranych członków rady zakładowej lub delegatowi zaświadczenie, podpisane przez członków komisji wyborczej lub przez kierownika wyborów, stwierdzające wybór.

§ 32. Komisja wyborcza winna najpóźniej po upływie tygodnia od dnia wyborów zwołać nowo wybraną radę zakładową. W wypadku gdy wybierany jest delegat, nowo wybrany delegat winien rozpocząć swą działalność najpóźniej po upływie tygodnia od dnia wyborów.

§ 33. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 20 maja 1945 r.

Minister Pracy i Opieki Społecznej

Wiktor Trojanowski

Załączniki do rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 maja 1945 roku o regulaminie wyborów do rady zakładowej i wyborów delegata (poz. 105),

WZÓR Nr 1.

Załącznik Nr 1.

Zawiadomienie.

W dniu w czasie od godz. do godz. odbędą się wybory członków Rady Zakładowej (Delegata).

Listy kandydatów (poszczególne kandydatury) ... zgłaszać należy do dnia....

Liczba członków rady zakładowej w zakładzie pracy wynosi.....

*Przewodniczący Komisji Wyborczej
Członkowie Komisji Wyborczej*

....., dnia r.

WZÓR Nr 2.

Załącznik Nr 2.

Wykaz ważnie zgłoszonych list kandydatów na członków Rady Zakładowej:

Lista Nr 1.

Lista Nr 2.

.....
.....
.....
..... itd. itd.

*Przewodniczący Komisji Wyborczej
Członkowie Komisji Wyborczej*

....., dnia r.

WZÓR Nr 3.

Załącznik Nr 3.

Wykaz ważnie zgłoszonych kandydatur na delegata:

1)	3)
2)	4) itd.

Kierownik Wyborów

....., dnia r.

WZÓR Nr 4.

Załącznik Nr 4.

Protokół wyborczy

Dnia r. odbyły się wybory członków Rady Zakładowej (Delegata)

Nazwisko członków Komisji Wyborczej

Nazwisko Kierownika Wyborów Liczba oddanych głosów

Liczba głosów unieważnionych Liczba głosów ważnych

Liczba głosów ważnych, oddanych na poszczególne listy kandydatów

Lista Nr 1 otrzymała głosów

Lista Nr 2 otrzymała głosów

Liczba głosów oddanych na poszczególne kandydatury

Wynik wyborów

Lista Nr 1 otrzymała mandatów

Lista Nr 2 otrzymała mandatów

Kandydat otrzymał głosów

Kandydat otrzymał głosów itd.

*Przewodniczący Komisji Wyborczej
Członkowie Komisji Wyborczej*

....., dnia r.

WZÓR Nr 5.

Załącznik Nr 5.

Ogłoszenie wyników wyborów

Na członków Rady Zakładowej wybrano:
z listy Nr 1 z listy Nr 2 itd.
(Na delegata wybrano)

*Przewodniczący Komisji Wyborczej
Członkowie Komisji Wyborczej
Kierownik wyborów*

....., dnia r.

WZÓR Nr 6.

Załącznik Nr 6.

Powołanie rady zakładowej bez wyboru

Ponieważ zgłoszono tylko jedną listę kandydatów, za członków Rady Zakładowej wybrano:

1)	3)
2)	4) itd.

*Przewodniczący Komisji Wyborczej
Członkowie Komisji Wyborczej*

....., dnia r.

WZÓR Nr 7.

Załącznik Nr 7.

Komisja Wyborcza (Kierownik wyborów)
Zakład pracy w
niniejszym zaświadcza, że obyw. został
w dniu wybrany na członka Rady Zakładowej
(na Delegata)

*Przewodniczący Komisji Wyborczej
Członkowie Komisji Wyborczej
Kierownik wyborów*

....., dnia r.

R O Z P O R Z A D Z E N I E

MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 7 maja 1945 r. o wzorowym regulaminie funkcjonowania rady zakładowej. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 106).

Na podstawie art. 22 dekretu z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu rad zakładowych (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 36) zarządzam, co następuje:

§ 1. Przez artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego omówienia należy rozumieć artykuły dekretu z dnia 6 lutego 1945 r. o utworzeniu rad zakładowych (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 36).

§ 2. Rada zakładowa na pierwszym swym zebraniu wybiera ze swego grona zarząd (przewodniczącego, jego zastępcę oraz sekretarza). O ile rada zakładowa liczy więcej niż 9 członków, wybiera ona zarząd, składający się z większej liczby członków, z tym, że liczba członków zarządu nie może przekraczać jedenastu.

§ 3. Rada zakładowa może wyłonić ze swego grona sekcje dla załatwiania poszczególnych kategorii spraw (art. 3 i 4).

§ 4. Przewodniczący reprezentuje radę zakładową na zewnątrz, wykonywa jej uchwały lub czuwa nad ich wykonaniem, ustala przedmiot i porządek obrad rady zakładowej, zarządu i ogólnego zebrania i przewodniczy tym obradom.

§ 5. Zebrania rady zakładowej odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak, niż raz na tydzień.

§ 6. Uchwały rady zakładowej z wyjątkiem uchwał objętych art. 18 zapadają zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy członków; w razie równości głosów, decyduje głos przewodniczącego.

§ 7. Uchwały rady zakładowej, co do których nie zastrzeżono poufności, należy wywiesić na specjalnej tablicy, umieszczonej w miejscu widocznym.

§ 8. Rady zakładowe utrzymują stałą łączność z pracownikami danego zakładu pracy. W zakładach pracy, zatrudniających powyżej 100 pracowników, zarządy rad zakładowych winny wyznaczyć jeden lub więcej dni w tygodniu oraz godziny, z reguły poza czasem pracy, dla zapoznania się z życzeniami pracowników.

§ 9. Z przebiegu zebrania rady zakładowej sporządza się protokół, który zawiera: listę obecności, porządek obrad, powzięte uchwały, liczbę głosów, które padły za poszczególnymi wnioskami, ewentualne zdanie odrębne mniejszości na jej żądanie, oraz podpis przewodniczącego.

§ 10. O zwołaniu ogólnego zebrania zawiadamia się pracowników najpóźniej na 3 dni przed terminem.

Rada Zakładowa może uchwałą powziętą większością $\frac{2}{3}$ głosów zwołać w wypadku nagłym, ogólne zebranie bez zachowania tego terminu.

§ 11. Ogólne zebrania zwołuje się:

- 1) przynajmniej raz na 3 miesiące celem wysłuchania sprawozdania rady zakładowej (art. 31),
- 2) z inicjatywy rady zakładowej,
- 3) na żądanie $\frac{1}{4}$ ogólnej liczby pracowników zakładu,
- 4) na żądanie pracodawcy,
- 5) na skutek wniosku zarządu pracowniczej organizacji zawodowej, obejmującej dany zakład pracy.

§ 12. Przedmiotem obrad ogólnego zebrania jest:

- 1) wybór członków rady zakładowej,
- 2) sprawozdanie rady zakładowej,
- 3) sprawy związane z działalnością rady zakładowej.

§ 13. Uchwały ogólnego zebrania zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy ogólnej liczby pracowników danego zakładu pracy.

§ 14. Rada zakładowa pełni swe czynności do czasu ukonstytuowania się nowej rady zakładowej w trybie przewidzianym w art. 14. W wypadku, przewidzianym w art. 10, czynności rady zakładowej pełni komisja wyborcza, powołana zgodnie z art. 14.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 20 maja 1945 r.

DEKRET

z dnia 12 marca 1945 r. o powszechnym obowiązku świadczeń osobistych na rzecz odbudowy m. st. Warszawy. (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 39).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. § 1. Celem odbudowy zniszczonej przez barbarzyńców hitlerowskich stolicy Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawy, wprowadza się na obszarze całego Państwa Polskiego powszechny obowiązek ludności wykonywania robót i usług, bezpośrednio lub pośrednio potrzebnych dla przywrócenia stolicy jej dawnej świetności i dźwignięcia jej na poziom, odpowiadający wielkości odrodzonej demokratycznej Rzeczypospolitej.

§ 2. Zakres i sposób wykonania oraz czas trwania obowiązku, ustanowionego w § 1 na poszczególnych obszarach Państwa Polskiego określi Minister Administracji Publicznej.

Art. 2. Obowiązek świadczeń osobistych obejmuje wszelkiego rodzaju pracę ludzką, fizyczną i umysłową.

Art. 3. § 1. Do świadczeń osobistych obowiązane są osoby płci obojga w wieku od ukończonych lat 16 do ukończonych lat 60, z wyjątkiem:

1. posłów do Krajowej Rady Narodowej,
2. osób, pełniących czynną służbę wojskową,
3. osób, którym przysługuje prawo eksterytorialności,
4. duchownych, wymienionych w art. 57 ust. (1) ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 455 z 1933 r.),
5. sędziów i prokuratorów,
6. funkcjonariuszów państwowych i samorządowych oraz pracowników przedsiębiorstw państwowych i samorządowych.

§ 2. Od obowiązku świadczeń osobistych należy zwolnić:

1. osoby niezdolne do wykonywania świadczeń osobistych wskutek choroby lub fizycznej ułomności,
2. kobiety w czasie ciąży i przez sześć miesięcy po odbyciu porodu oraz matki, wychowujące dzieci w wieku do ukończonych lat 13.

Tryb postępowania oraz właściwość władz, orzekających o zwolnieniu określi Minister Administracji Publicznej w rozporządzeniu wykonawczym.

Art. 4. Osoby, powołane do świadczeń osobistych mają na żądanie władzy stawić się do wykonywania świadczeń z własnymi narzędziami pracy, należącymi do nich środkami przewozowymi, tudzież inwentarzem pociągowym, niezbędnym dla obsługi dostarczonych przez nich środków przewozowych.

Art. 5. § 1. Osoby, wykonywujące świadczenia osobiste, otrzymują przez cały czas wykonywania tego obowiązku wyżywienie oraz, jeśli wykonywują świadczenia poza miejscem zamieszkania lub pobytu, będą zakwaterowane w miejscu pracy. Koszt wyżywienia i zakwaterowania ponosi Skarb Państwa.

§ 2. Powołani do świadczeń osobistych, mający miejsce zamieszkania lub pobytu w odległości większej niż 10 km od miejsca świadczenia będą przewiezieni na miejsce pracy na koszt Skarbu Państwa.

Art. 6. § 1. Osoby, powołane do świadczeń osobistych, korzystają w przypadku choroby, powstałej w czasie wykonywania świadczenia, na koszt Skarbu Państwa z bezpłatnej pomocy lekarskiej, środków leczniczych i opatrunkowych oraz leczenia szpitalnego i utrzymania.

§ 2. Osoby, wykonywujące świadczenia osobiste, które doznały uszkodzenia zdrowia, powodującego utratę zdolności zarobkowej w związku z chorobą lub kalectwem, nabytymi w czasie i wskutek wykonywania tych świadczeń, będą uważane za inwalidów wojennych i służy im prawo do zaopatrzenia inwalidzkiego w trybie i na zasadach, określonych w przepisach, normujących zaopatrzenie inwalidzkie osób, które doznały uszkodzenia zdrowia na skutek służby wojskowej.

§ 3. Jeżeli wykonywujący świadczenie osobiste poniesie śmierć w związku z wykonywaniem tych świadczeń, pozostała po nim rodzina ma prawo do zaopatrzenia w trybie i na zasadach, określonych w przepisach, normujących zaopatrzenie inwalidzkie osób, które doznały uszkodzenia zdrowia lub okaleczenia na skutek służby wojskowej.

Art. 7. § 1. Powołani do świadczeń osobistych obowiązani są w czasie spełniania tego obowiązku do posłuchu rozkazom i poleceniom przełożonych w zakresie wykonywania robót i usług, objętych obowiązkiem świadczenia.

§ 2. Wszystkich powołanych do świadczeń osobistych oraz wszelkie inne osoby związane z wykonywaniem tych świadczeń uważa się za zmobilizowanych do służby wojskowej. Osoby te w czasie wykonywania świadczeń odpowiadają za popełnione przestępstwa według przepisów kodeksu karnego Wojska Polskiego.

Do rozpoznawania spraw o te przestępstwa właściwe są sądy wojskowe.

Art. 8. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom: Administracji Publicznej i Obrony Narodowej.

Art. 9. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 19 maja 1945 r. w sprawie wykonania dekretu z dnia 12 marca 1945 r. o powszechnym obowiązku świadczeń osobistych na rzecz odbudowy m. st. Warszawy. (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 109).

Na podstawie art. 1 § 2 i art. 3 § 2 dekretu z dnia 12 marca 1945 r. o powszechnym obowiązku świadczeń osobistych na rzecz odbudowy m. st. Warszawy (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 39) zarządzam, co następuje:

§ 1. (1) Roboty i usługi na rzecz odbudowy m. st. Warszawy wykonuje się na podstawie powołań, dokonywanych przez powiatowe władze administracji ogólnej w drodze obwieszczeń publicznych lub wezwań imiennych.

(2) W obwieszczeniach lub wezwaniach należy wskazać miejsce wykonywania świadczeń, termin stawiennictwa, zakres i czas trwania obowiązku oraz odpowiedzialność karną z powodu niedopełnienia obowiązku osobistego świadczenia.

§ 2. (1) Czas, na który dana osoba zostaje powołana do świadczeń, nie może przekraczać 3 miesięcy w danym roku kalendarzowym, licząc od dnia przystąpienia do wykonywania obowiązku.

(2) Młodzież, uczęszczającą do zakładów naukowych, można powoływać do świadczeń tylko w czasie wakacyj szkolnych.

§ 3. (1) Wykazanie istnienia okoliczności, uzasadniających zwolnienie od obowiązku świadczeń osobistych w myśl art. 3 § 2 dekretu jest obowiązkiem interesowanego.

(2) Wykazanie warunków, powodujących zwolnienie może nastąpić zarówno przed powołaniem do świadczeń, jako też w czasie wykonywania świadczeń.

§ 4. (1) W celu uzyskania zwolnienia od obowiązku świadczeń osobistych powinny osoby, wymienione w art. 3 § 2 dekretu, przedstawić następujące dokumenty:

1. osoby chore oraz kobiety w ciąży — świadectwa lekarza urzędowego, a w braku takiego lekarza w miejscu pobytu tych osób, świadectwa innego lekarza, stwierdzające niezdolność do wykonywania świadczeń,
2. osoby fizycznie ułomne, kobiety w okresie przez sześć miesięcy po odbyciu porodu oraz matki wychowujące dzieci do ukończonych lat 13 — zaświadczenia, wystawiane w gminach miejskich przez zarząd miejski, a w gminach wiejskich przez zarząd gminny lub sołtysa.

(2) Wymienione w ust. (1) dokumenty powinny wskazywać czasokres, przez jaki będzie trwała przeszkoda w powoływaniu danej osoby do świadczeń osobistych.

§ 5. Władzą właściwą do zwolnienia od obowiązku świadczeń osobistych osób, wymienionych w art. 3 ust. 2 dekretu, jest powiatowa władza administracji ogólnej miejsca powołania lub wykonywania tych świadczeń.

§ 6. (1) Odmowna decyzja władzy w sprawie zwolnienia od obowiązku świadczeń osobistych jest ostateczna i nie podlega zaskarżeniu.

(2) Władza, udzielająca zwolnienia, wystawia osobie interesowanej zaświadczenie, w którym podaje czas, na jaki następuje zwolnienie i powód zwolnienia.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

U S T A W A

z dnia 6 maja 1945 r. o majątkach opuszczonych i porzuconych. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 97).

D z i a ł I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. § 1. Wszelki majątek ruchomy lub nieruchomy, który w związku z wojną rozpoczętą 1 września 1939 r. nie znajduje się w posiadaniu właściciela, jego prawnych następców lub osób prawa ich reprezentujących jest majątkiem opuszczonym w rozumieniu niniejszej ustawy.

§ 2. Uważa się również za opuszczony majątek ruchomy lub nieruchomy, będący w posiadaniu osób trzecich na podstawie umowy zawartej z właścicielem, jego prawnymi następcami, osobami prawa ich reprezentującymi lub działającymi w interesie tych osób, o ile umowa ta miała na celu uchronienie tego majątku od utraty w związku z wojną lub okupacją.

§ 3. Przepis § 2 ma zastosowanie także do wszystkich wypadków, gdy posiadacz majątku wywodzi swe prawa od osób, które w kolejnym następstwie opierają swe prawa na pierwotnej umowie, określonej w § 2 niniejszego artykułu.

Art. 2. § 1. Wszelki majątek ruchomy lub nieruchomy, który był własnością lub w posiadaniu państwa niemieckiego, a w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy nie został jeszcze objęty przez organa państwowe lub samorządowe, majątek obywateli niemieckich lub osób, które zbiegły do nieprzyjaciela, jest majątkiem porzuconym w rozumieniu niniejszej ustawy.

§ 2. Majątek wymieniony w § 1 uważa się za porzucony również w tym wypadku, gdy znajduje się w posiadaniu lub zarządzie osób trzecich.

§ 3. Nie jest uważany za porzucony majątek, który został zajęty lub skonfiskowany przez byle władze okupacyjne, majątek taki uważa się za opuszczony.

Art. 3. § 1. Nieważne są wszelkie umowy w przedmiocie majątku opuszczonego, zawarte z byłymi władzami okupacyjnymi lub instytucjami i osobami działającymi z ramienia tych władz, jak również umowy, określone w art. 1 § 2 i 3.

§ 2. Nieważne są wszelkie akty, zdziałane w odniesieniu do majątku porzuconego celem uchronienia go od objęcia przez zarząd państwowy.

Art. 4. § 1. Nabywca majątku opuszczonego lub porzuconego, do którego odnosi się przepis art. 3 § 1 lub § 2, jest posiadaczem złej wiary i nie ma prawa żądania zwrotu dokonanych przez siebie nakładów, choćby przez to wartość substancji majątkowej wzrosła. Jest posiadaczem złej wiary i wówczas, gdy tytuł swój wywodzi od osoby wpisanej do ksiąg hipotecznych (gruntowych), jeżeli osoba ta lub jej poprzednicy zawarli umowy lub akty, których dotyczy art. 3.

§ 2. Państwo, instytucje publiczne i przedsiębiorstwa użyteczności publicznej mają prawo żądania zwrotu jedynie tych nakładów, których dokonały same z własnych funduszy do wysokości wzrostu wartości majątku.

§ 3. Od nabywcy złej wiary (§ 1) można poszukiwać zwrotu dochodów faktycznie przez niego osiągniętych za cały czas posiadania majątku.

Dział II.

Tymczasowy Zarząd Państwowy majątków opuszczonych i porzuconych.

Art. 5. Dla sprawowania zarządu majątków opuszczonych i porzuconych tworzy się przy Ministerstwie Skarbu Główny Urząd Tymczasowego Zarządu Państwowego, którego budżet objęty jest budżetem Ministerstwa Skarbu.

Tymczasowy Zarząd Państwowy ma osobowość prawną.

Art. 6. § 1. Główny Urząd Tymczasowego Zarządu Państwowego podlega Ministrowi Skarbu.

§ 2. Na czele Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego stoi dyrektor, którego mianuje i zwalnia Minister Skarbu. Do zakresu działania dyrektora Głównego Urzędu Tymczasowego należy ogólne kierownictwo sprawami tego urzędu.

§ 3. Zastępcę dyrektora Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego mianuje i zwalnia na wniosek dyrektora Minister Skarbu, pozostałych urzędników mianuje i zwalnia dyrektor.

Art. 7. Główny Urząd Tymczasowego Zarządu Państwowego wykonuje swe funkcje przez wojewódzkie oddziały Tymczasowego Zarządu Państwowego, wydzielone z administracji ogólnej, które mianują dla poszczególnych majątków opuszczonych lub porzuconych, względnie dla kilku majątków łącznie swych zarządców.

Art. 8. Wewnętrzną organizację Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego określi Minister Skarbu, który również wyda na wniosek dyrektora Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego szczegółowe przepisy oraz instrukcje, ustalające zakres uprawnień i tryb postępowania wojewódzkich oddziałów Tymczasowego Zarządu Państwowego i zarządców.

Art. 9. Główny Urząd Tymczasowego Zarządu Państwowego uzgadnia swą działalność z poszczególnymi ministerstwami w sprawach należących do zakresu działania tych ministerstw.

Art. 10. Każda władza państwowa, samorządowa lub osoba prywatna, powziawszy wiadomość o majątku, który jest opuszczony lub porzucony, winna o tym niezwłocznie zawiadomić oddział wojewódzki Tymczasowego Zarządu Państwowego.

Art. 11. § 1. Każdy, kto sprawował z ramięnia byłych władz okupacyjnych zarząd przymusowy, komisaryczny lub powierniczy, jak również każdy, kto jest w posiadaniu lub sprawuje faktyczny zarząd majątków opuszczonych lub porzuconych w rozumieniu niniejszej ustawy, winien niezwłocznie zgłosić te majątki łącznie z wszelkimi rachunkami i dowodami oraz gotowizną, znajdującą się w jego rękach, wojewódzkiemu oddziałowi Tymczasowego Zarządu Państwowego.

§ 2. Kto postępuje wbrew przepisowi § 1, ulega karze więzienia do lat 5-ciu i grzywnie do 200.000 zł. Właściwymi do orzekania w tych sprawach są sądy okręgowe miejsca siedziby wojewódzkiego oddziału Tymczasowego Zarządu Państwowego, na którego obszarze znajduje się majątek opuszczony lub porzucony.

Art. 12. Gdy przed objęciem przez Tymczasowy Zarząd Państwowy zajdzie potrzeba wykonania natychmiastowych zarządzeń w celu ochrony majątków, o których mowa w ni-

niejszej ustawie, najbliższa władza państwowa lub samorządowa przedsięwzięcie niezbędne środki, zawiadamiając o tym niezwłocznie właściwy wojewódzki oddział Tymczasowego Zarządu Państwowego.

Art. 13. § 1. Osoby prawne prawa publicznego, instytucje społeczne, organizacje kulturalne i oświatowe oraz organizacje pomocy dla grup ludności szczególnie prześladowanych przez okupanta, mogą wystąpić do Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego z wnioskiem o oddanie im w zarząd i użytkowanie niektórych majątków opuszczonych lub porzuconych. Przy wydawaniu decyzji w tych sprawach należy mieć na względzie interes publiczny, użyteczność społeczną oraz potrzeby, jak również związek, jaki łączy właścicieli majątku opuszczonego z celami i zadaniami wnioskodawców.

§ 2. Od decyzji Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego służy w terminie 14-to dniowym odwołanie do Ministra Skarbu, którego decyzja jest ostateczna.

§ 3. Oddanie w zarząd i użytkowanie majątków osobom i instytucjom, wymienionym w § 1, nie narusza praw osób, którym w myśl przepisów niniejszej ustawy może być przywrócone posiadanie tych majątków.

Art. 14. § 1. Na wniosek interesowanych Ministrów Główny Urząd Tymczasowego Zarządu Państwowego przekaże odnośnemu Ministrowi zarząd przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych, objętych wnioskiem.

§ 2. Przejęcie przez odnośne Ministerstwo pod zarząd przedsiębiorstw wymienionych w § 1, w niczym nie narusza przepisów niniejszej ustawy co do trybu postępowania w sprawach o przywrócenie posiadania ani też praw osób, które mogą żądać przywrócenia im posiadania majątku.

Art. 15. § 1. Zarząd gospodarstw rolnych, stanowiących majątek opuszczony lub porzucony, wojewódzki oddział Tymczasowego Zarządu Państwowego przekaże władzom rolnym.

§ 2. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu ustali tryb zarządu tych gospodarstw a w szczególności warunki, na jakich gospodarstwa te mogą być wydzierżawione.

Art. 16. Koszty zarządu majątków opuszczonych i porzuconych obciążają te majątki.

Art. 17. § 1. Wszelkie wpływy, osiągane z zarządzanego majątku opuszczonego po potrąceniu wydatków bieżących, organa Tymczasowego Zarządu Państwowego składać będą na specjalny rachunek danego majątku do państwowej instytucji bankowej, wskazanej w instrukcji (art. 8).

§ 2. Wszelkie wpływy, osiągane z zarządzanego majątku porzuconego po potrąceniu wydatków bieżących, organa Tymczasowego Zarządu Państwowego składać będą na rachunek

Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego do kasy skarbowej lub państwowej instytucji bankowej wskazanej w instrukcji (art. 8), jako dochód Skarbu Państwa.

Art. 18. § 1. Istniejący dotychczas „Tymczasowy Zarząd Państwowy nad Nieruchomościami“ ulega likwidacji i majątki przezeń zarządzane przechodzą pod zarząd utworzonego niniejszą ustawą Głównego Urzędu Tymczasowego Zarządu Państwowego.

§ 2. Tryb likwidacji i przejęcia agend dotychczasowego „Tymczasowego Zarządu Państwowego nad Nieruchomościami“, ustali w drodze specjalnego zarządzenia Minister Skarbu.

Dział III.

Przywrócenie posiadania majątków opuszczonych.

Art. 19. Właścicielowi majątku opuszczonego należy na jego wniosek przywrócić posiadanie tego majątku, niezależnie od tego, w czym posiadaniu majątek ten się znajduje.

Art. 20. Gdy właściciel jest nieobecny, przywrócenia posiadania mogą żądać jego krewni w linii prostej (zstępni i wstępni, również dzieci nieślubne), bracia i siostry oraz małżonek. Małżonek może żądać wprowadzenia w posiadanie, bez względu na to, czy związek małżeński został zawarty w formie prawem przepisanej.

Art. 21. Osobom, które byłyby uprawnione do łącznego posiadania, będzie przywrócone łączne posiadanie majątku opuszczonego.

Art. 22. Osobom, którym zostanie przywrócone posiadanie majątku opuszczonego w trybie niniejszej ustawy, służy tylko zarząd i użytkowanie tego majątku.

Art. 23. § 1. Sąd grodzki miejsca, w którym opuszczony majątek znajduje się, jest właściwy do rozpoznania wniosku o wprowadzenie w posiadanie.

§ 2. Postępowanie toczy się według przepisów kpc., o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 24. § 1. Sąd grodzki po otrzymaniu wniosku o wprowadzenie w posiadanie niezwłocznie podaje o tym do wiadomości przez wywieszenie zawiadomienia w lokalu sądu, wyznaczając równocześnie termin rozprawy ustnej, nie później niż na dwudziesty pierwszy dzień, licząc od daty otrzymania wniosku.

§ 2. Na rozprawę wezwać należy wnioskodawców, właściwy oddział Tymczasowego Zarządu Państwowego, a gdy chodzi o gospodarstwa rolne — powiatowe władze rolne, zarząd powiatowy związku samopomocy chłopskiej, inne władze lub instytucje, które sprawują zarząd majątku (art. 13 i 14) oraz osoby, które zgłosiły do majątku swoje prawa, lub znajdując się w jego posiadaniu.

Przepis art. 386 § 1 kpc. nie będzie stosowany.

§ 3. W wypadku, gdy z wnioskiem o przywrócenie posiadania majątku występują osoby, wymienione w art. 20, zarzut, że właściciel lub osoby posiadające równe lub lepsze prawa do tego majątku żyją, może być podniesiony wyłącznie przez właściciela lub osoby roszczące sobie te prawa.

Art. 25. § 1. Nikt nie może być wprowadzony w posiadanie majątku, który ma szczególne znaczenie dla interesów Państwa.

§ 2. Wniosek o wyłączenie w myśl § 1 majątku spod działania niniejszej ustawy Tymczasowy Zarząd Państwowy, a w stosunku do gospodarstw rolnych wojewódzki urząd ziemski, może zgłosić aż do zamknięcia postępowania w sprawie. Wniosek taki winien być zgłoszony na piśmie i umotywowany.

§ 3. Strona może przeciw wnioskowi w terminie 7-dniowym od daty zawiadomienia jej o tym wniosku wnieść sprzeciw do Ministra Skarbu, względnie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, których decyzje są ostateczne, niezaskarżalne i wiążące dla sądu. W razie wniesienia sprzeciwu sąd wstrzymuje postępowanie do czasu rozstrzygnięcia sprzeciwu. W braku sprzeciwu, wniosek o wyłączenie jest dla sądu wiążący.

Art. 26. § 1. Sąd zarządza takie postępowanie dowodowe, jakie uzna za wskazane oraz przeprowadza z urzędu wszelkie dowody, jakie okażą się konieczne dla wyjaśnienia sprawy.

§ 2. W braku dokumentów, wymaganych przez obowiązujące przepisy prawa cywilnego, sąd ustala odnośne okoliczności wszelkimi dowodami, w szczególności w drodze dowodu ze świadków oraz z przesłuchania stron.

§ 3. Sąd nie jest związany w zakresie postępowania, o którym mowa w niniejszym artykule, wnioskami i oświadczeniami stron z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 25.

Art. 27. § 1. Sąd orzeka w postanowieniu, czy i kto ma być wprowadzony w posiadanie majątku opuszczonego.

§ 2. Postanowienie sądu jest natychmiast wykonalne.

§ 3. Sąd wydaje postanowienie najdalej w ciągu 6-ciu tygodni od daty wpłynięcia wniosku. W wypadku wniesienia sprzeciwu przewidzianego w art. 25 § 3 termin ten liczy się od daty doręczenia sądowi decyzji Ministra.

Art. 28. Zażalenia na postanowienia sądu rozpoznaje sąd okręgowy w składzie trzech sędziów na posiedzeniu jawnym.

Art. 29. W sprawach objętych niniejszym postępowaniem kasacja nie służy.

Art. 30. Postępowanie w sprawie wolne jest od kosztów sądowych.

Art. 31. § 1. Na zasadzie tytułu wykonawczego właściwy wojewódzki oddział Tymczasowego Zarządu Państwowego

wprowadzi osobę uprawnioną w posiadanie majątku i wyda jej wszelkie, dotyczące tego majątku: księgi, rachunki, wykazy itp. oraz przypadająca jej gotowiznę najdalej w ciągu 7-miu dni od daty złożenia wniosku. To samo dotyczy wypadków, w których majątek został przekazany innym urzędom lub instytucjom, w szczególności w wypadkach przewidzianych w art. 13, 14 i 15.

Ewentualne spory z tytułu rozliczenia rozstrzygane będą na drodze postępowania sądowego.

§ 2. Jeżeli majątek, którego dotyczy orzeczenie w przedmiocie przywrócenia posiadania, znajduje się w rękach osoby trzeciej, właściwy wojewódzki oddział Tymczasowego Zarządu Państwowego obejmie niezwłocznie na zasadzie postanowienia, o którym mowa w art. 27, odnośny majątek i przywróci osobie uprawnionej posiadanie w terminie przewidzianym w § 1 niniejszego artykułu z jednoczesnym usunięciem wszystkich osób, które nie są uprawnione do posiadania majątku w myśl przepisów niniejszej ustawy.

§ 3. W stosunku do gospodarstw rolnych czynności wojewódzkiego oddziału Tymczasowego Zarządu Państwowego spełnia powiatowy urząd ziemski.

Art. 32. Przywrócenie posiadania na zasadzie orzeczenia sądu nastąpi bez względu na to, czy roszczenia przedsiębiorstw, instytucji lub państwa, które w myśl przepisów niniejszego dekretu są uprawnione do dochodzenia przypadających im należności (art. 4) zostały zaspokojone przed wykonaniem orzeczenia.

Art. 33 § 1. Gdyby w przedmiocie roszczeń, o których mowa w art. 32, nastąpiła ugoda między interesowanymi w toku postępowania przed sądem, postanowienie w przedmiocie przywrócenia posiadania ustali wysokość i sposób zapłaty tych roszczeń na warunkach zawartej ugody.

§ 2. W razie nie dojścia do ugody przewidzianej w § 1, strony odesłane zostaną, celem rozstrzygnięcia wzajemnych pretensyj, na drogę procesu sądowego na zasadach ogólnych.

§ 3. W przypadku, przewidzianym w § 2, uprawnieni z mocy przepisów niniejszej ustawy do dochodzenia swych roszczeń (art. 4) mogą w toku postępowania przed sądem grodzkim o przywrócenie posiadania zgłosić swe wierzytelności. Przysługiwać im będzie wówczas przywilej przed wszystkimi innymi zobowiązaniami osoby, której przywrócono posiadanie majątku, z wyjątkiem zobowiązań zabezpieczonych hipotecznie przed datą objęcia zarządu przez wyżej wymienione osoby lub instytucje. Przywilej ten służyć będzie zgłoszonym wierzytelnościom z równym między nimi pierwszeństwem.

Art. 34. Prawomocne postanowienie sądu o wprowadzeniu w posiadanie nieruchomości, mającej urzędzoną księgę hipoteczną (gruntową), ulega ujawnieniu w tej księdze, prawomocne zaś postanowienie o wprowadzeniu w posiadanie zarejestrowanego przedsiębiorstwa handlowego ulega ujawnieniu we właściwym rejestrze handlowym.

Art. 35. § 1. Prawomocne orzeczenie w przedmiocie przywrócenia posiadania nie przesądza prawa własności majątku.

§ 2. Do czasu ustalenia tytułu własności majątku mogą inne osoby, mające równe lub lepsze prawa, żądać uchylenia lub zmiany postanowienia w przedmiocie przywrócenia posiadania w trybie ustalonym przepisami niniejszej ustawy.

Art. 36. § 1. Osoby, którym przywrócono posiadanie, nabywają tytuł własności majątku przez przedawnienie (zasiedzenie) 10-letnie, licząc od daty uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie przywrócenia posiadania.

§ 2. Na żądanie osoby interesowanej sąd grodzki miejsca położenia majątku stwierdza nabycie tytułu własności w drodze postępowania niespornego. Orzeczenie sądu stanowi tytuł do przepisania własności nieruchomości w księdze hipotecznej (gruntowej).

Art. 37. Skarb Państwa, względnie osoby lub instytucje, o których mowa w art. 14, nabywają tytuł własności majątków opuszczonych:

- a) co do nieruchomości — z upływem lat 20
- b) co do ruchomości — z upływem lat 10 licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wojna została ukończona,
- c) co do dochodów — z upływem lat 5 licząc od końca roku, w którym zostały pobrane.

Art. 38. Skarb Państwa, względnie osoby lub instytucje, o których mowa w art. 14, nabywają tytuł własności majątków porzuconych z upływem lat 5, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wojna ukończona została.

Dział IV.

Przepisy przejściowe.

Art. 39. Prawomocne orzeczenia władz sądowych lub administracyjnych, wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w niczym nie naruszają praw osób, które na zasadzie przepisów tej ustawy mogą żądać przywrócenia posiadania majątku.

Art. 40. Przepisy niniejszej ustawy mają zastosowanie również do spraw, toczących się przed sądami lub urzędami w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, a jeszcze nie zakończonych prawomocnym orzeczeniem.

Art. 41. Postępowanie sądowe o przywrócenie posiadania majątku, wszczęte na wniosek krewnych właściciela nie wyszczególnionych w art. 20, umarza się z urzędu.

Dział V.

Przepisy końcowe.

Art. 42. Przepisy niniejszej ustawy nie naruszają postanowień dekretu z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 13 z 1945 r.), dekretu z dnia 14 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 82) ani innych przepisów prawa, na podstawie których Państwo może dokonać wywłaszczenia majątku, ustanowić przymusowy zarząd lub inne ograniczenia prawa własności albo posiadania.

Art. 43. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Skarbu, Sprawiedliwości, Przemysłu, Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Apropowizacji i Handlu.

Art. 44. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

DEKRET

z dnia 30 marca 1945 r. o utworzeniu województwa gdańskiego.
(Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 57).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1), — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Tworzy się województwo gdańskie.

Art. 2. W skład województwa gdańskiego wchodzi w całości terytorium byłego Wolnego Miasta Gdańska oraz powiaty: gdynińsko-grodzki, kartuski, morski, starogardzki, kościerski i tczewski, które to powiaty wyłącza się jednocześnie z województwa pomorskiego.

Art. 3. Na obszarach byłego Wolnego Miasta Gdańska z dniem wejścia w życie niniejszego dekretu tracą moc wszystkie przepisy dotychczas obowiązującego ustawodawstwa, jako sprzeczne z ustrojem Demokratycznego Państwa Polskiego.

Równocześnie na obszar ten rozciąga się ustawodawstwo obowiązujące na pozostałej części województwa gdańskiego.

Art. 4. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się: Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Administracji Publicznej, Ministrowi Sprawiedliwości i innym interesowanym Ministrom, każdemu w zakresie jego działania.

Art. 5. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 24 kwietnia 1945 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministrem Administracji Publicznej; o wyznaczeniu organu opieki społecznej, powołanego do wyrażenia w imieniu dziecka nieznanych rodziców lub dziecka opuszczonego zgody na przysposobienie w trybie ustawy z dnia 13 lipca 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 91).

Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 13 lipca 1939 r. o ułatwienie przysposobienia małoletnich (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 416) zarządza się, co następuje:

§ 1. (1) Do wyrażenia zgody na przysposobienie w myśl przepisów ustawy z dnia 13 lipca 1939 r. w imieniu dziecka, którego rodzice są nieznani i nie zostali ujawnieni w ciągu lat 2 od daty znalezienia dziecka, albo dziecka opuszczonego, któremu rodzice nie zapewniają utrzymania w ciągu lat 3 i które korzysta z opieki społecznej, wyznacza się opiekuna społecznego, ustanowionego zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiekunach społecznych i o komisjach opieki społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 267) dla danego okręgu lub obwodu.

§ 2. O ile na obszarze odnośnej gminy opiekunowie społeczni nie zostali dotychczas ustanowieni lub o ile stanowisko opiekuna przejściowo nie jest obsadzone, względnie opiekun nie ma możliwości pełnienia obowiązków [§ 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 11 kwietnia 1929 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie ustanowienia opiekunów społecznych i sposobu wykonywania przez nich obowiązków (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 291)], do wyrażenia zgody w myśl ust. (1) powołana jest osoba, delegowana przez zarząd gminny (miejski). Na obszarze województwa śląskiego delegatowi zarządu gminnego (miejskiego) przypada wykonanie obowiązku, przewidzianego w ust. (1).

(3) Przed złożeniem oświadczenia, o którym mowa w ust. (1), opiekun społeczny, a w wypadkach ust. (2) zarząd gminny (miejski), winien zwrócić się do kierownika zakładu opiekuńczego, utrzymywanego przez instytucję prawa publicznego (związek samorządowy, wojewódzki lub powiatowy, związek międzykomunalny, gminę wiejską lub miejską) lub stowarzyszenie albo instytucję społeczno-opiekuńczą, w którym małoletni przebywa, o zakomunikowanie w terminie 2-tygodniowym informacji, spostrzeżeń i wniosku w kwestii, czy z punktu widzenia osobistych i majątkowych stosunków przysposabiającego i małoletniego przysposobienie należy uznać za pożądane; równocześnie należy

zażądać od kierownika zakładu informacji, czy małoletni jest zatrudniony pracą zarobkową i czy zakład czerpie na utrzymanie z zysków, osiągniętych z pracy małoletniego, i w jakiej wysokości.

W razie nie nadesłania wyżej wymienionych danych w określonym terminie opiekun społeczny, a w wypadkach ust. (2) zarząd gminny (miejski) może zadowolnić się danymi, uzyskanymi w trybie ust. (5).

(4) O ile kierownik zakładu opiekuńczego wypowie się przeciw zamierzonemu przysposobieniu, opiekun społeczny przedstawi sprawę wraz ze swym umotywowanym wnioskiem do decyzji gminnej komisji opieki społecznej, która zleci mu wyrazić zgodę lub odmówić zgody na przysposobienie.

W tym samym wypadku, o ile właściwym organem jest w myśl ust. (2), delegat zarządu gminnego (miejskiego), jak również w wypadku, gdy na obszarze gminy wiejskiej, liczącej mniej niż 5.000 mieszkańców, nie ma gminnej komisji opieki społecznej, powzięcie decyzji o wyrażeniu zgody lub odmowie zgody na przysposobienie należy do komisji opieki społecznej gminnej (miejskiej) rady narodowej lub w braku tejże do prezydium tejże rady.

(5) W sprawie małoletnich, nie przebywających w zakładach opieki zamkniętej, opiekun społeczny, a w wypadkach ust. (2) zarząd gminny (miejski), zwróci się przed powzięciem decyzji o wyrażeniu zgody do organów Milicji Obywatelskiej o udzielenie informacji, o których mowa w ust. (3), a w szczególności danych o tym, w ciągu jakiego okresu czasu ten, kto ubiega się o przysposobienie małoletniego,łożył na jego utrzymanie i wychowanie, następnie odnośnie dziecka nieznanymi rodziców — danych o okolicznościach znalezienia dziecka i przyjęcia go w pieczę, tudzież podejmowanych starań o odszukanie rodziców i ich bezowocności, a odnośnie dziecka opuszczonego — wiadomości o jego rodzicach i tych krewnych, których obciąża obowiązek alimentacyjny na rzecz dziecka, i o tym, od kiedy i w jakiej formie korzysta ono ze świadczeń opieki społecznej, wreszcie czy zachodzą warunki, dające rękojmię poprawy materialnego i moralnego losu dziecka po przysposobieniu w porównaniu ze stanem dotychczasowym.

W razie koniecznej potrzeby opiekun społeczny zwróci się do organów Milicji Obywatelskiej również i w sprawie małoletnich, przebywających w zakładach opieki zamkniętej.

§ 2. (1) Odmowna decyzja opiekuna społecznego odnośnie wyrażenia zgody na przysposobienie musi uzyskać zatwierdzenie gminnej komisji opieki społecznej względnie w braku tejże — komisji opieki społecznej gminnej (miejskiej) rady narodowej, a jeżeli tej nie ma — prezydium tejże rady.

(2) Opiekun społeczny winien powziąć decyzję najpóźniej w ciągu 2 miesięcy od zgłoszenia wniosku o wyrażenie zgody na przysposobienie.

(3) Organy, powołane do zatwierdzenia odmownej decyzji stosownie do ust. (1) winny powziąć decyzję najpóźniej w ciągu 1 miesiąca od wpłynięcia wniosku opiekuna społecznego.

(4) W razie przekroczenia terminów, przewidzianych w ust. (2) i (3), decyzję poweźmie na wniosek interesowanego powiatowa komisja opieki społecznej.

§ 3. Wojewódzkie władze administracji ogólnej podadzą najistotniejszą treść ustawy z dnia 13 lipca 1939 r. do wiadomości powszechnej w sposób najbardziej celowy.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Dodatek do części III.*

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

z dnia 25 maja 1945 r. w sprawie rehabilitacji osób wpisanych do trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej lub do grupy t. zw. „Leistungs-Pole“. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 128).

Na podstawie art. 6, 8 ust. (2) oraz art. 32 ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 96) w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa Publicznego zarządzam, co następuje:

§ 1. Artykuły, powołane w niniejszym rozporządzeniu bez bliższego określenia, oznaczają artykuły ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 96), paragrafy zaś dotyczą niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Obywatele wymienieni w art. 1, którzy do dnia 1 stycznia 1945 r. ukończyli 14 lat, składają przed właściwą władzą administracji ogólnej I instancji deklarację wierności (art. 2) według wzoru, zawartego w załączniku Nr. 1 do niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Właściwa władza administracji ogólnej I instancji po stwierdzeniu tożsamości osoby przyjmuje deklarację i jednocześnie wydaje zaświadczenie tymczasowe według wzoru, zawartego w załączniku Nr. 2 do niniejszego rozporządzenia.

§ 4. Właściwymi władzami do przyjmowania deklaracji i wydawania zaświadczeń są starostowie powiatowi, bądź prezydenci miast, pełniący zarazem funkcje starostów grodzkich — dla mieszkańców miast, stanowiących odrębne powiaty miejskie.

*) W dodatku tym zostały zamieszczone trzy rozporządzenia wykonawcze do ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów, która znajduje się na str. 56. Rozporządzenia te winny były znaleźć się bezpośrednio po tekście ustawy, ponieważ jednak pojawiły się one w Dzienniku Ustaw dopiero po wydrukowaniu książki, musiały więc być zamieszczone na końcu.

Prezydenci miast przyjmują deklaracje w swojej siedzibie, starostowie powiatowi zaś mogą w tym celu delegować podległych im urzędników poza siedzibę starostwa powiatowego. O miejscu i terminie przyjmowania deklaracji władze administracji ogólnej I instancji podają do wiadomości publicznej w drodze obwieszczeń.

§ 5. Władze administracji ogólnej I instancji prowadzą w dwóch egzemplarzach rejestr deklaracji wierności, obejmujący Nr. kol., imię i nazwisko (u mężatek także nazwisko panięskie) imiona rodziców i panięskie nazwisko matki, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania w czasie wpisania do niemieckiej listy narodowej, obecne miejsce zamieszkania osoby składającej deklarację, datę jej złożenia, datę wydania zaświadczenia oraz uwagi.

Jeden egzemplarz rejestru władze administracji ogólnej przechowują u siebie, drugi zaś po zakończeniu przyjmowania deklaracji przekazują właściwym powiatowym urzędом bezpieczeństwa publicznego.

§ 6 Po upływie czasu przewidzianego do składania deklaracji władze administracji ogólnej, które przyjęły deklarację, prześlą władzom administracji ogólnej I instancji miejsca zamieszkania deklaranta w czasie wpisania go na niemiecką listę narodową — wyciągi z rejestru wydanych zaświadczeń.

Władze administracji ogólnej, które przyjęły deklarację oraz właściwe ze względu na miejsce zamieszkania deklaranta w chwili wpisania go na niemiecką listę narodową, ogłaszają wykazy zawierające imię i nazwisko, imiona rodziców i wiek deklaranta oraz wezwą do zgłaszania zarzutów stosownie do postanowień art. 3.

Ogłoszenia winny być umieszczone na budynkach powiatowej rady narodowej, starostwa (zarządu miejskiego) oraz sądu grodzkiego.

§ 7. Deklaracje wierności można składać w czasokresie ustalonym przez wojewodów (prezydenta m. Łodzi) dla każdego województwa oddzielnie, nie później jednak niż do dnia 31 sierpnia 1945 r. Osoby, które zostały przymusowo wywiezione za granicę przez okupacyjne władze niemieckie, mogą składać te deklaracje w ciągu miesiąca od dnia powrotu do kraju nie później jednak niż w ciągu roku od zakończenia wojny.

§ 8. Jeżeli w ciągu 6 miesięcy od dnia wydania zaświadczenia tymczasowego (§ 3) nie zostanie wszczęte postępowanie według art. 4, władza, która wydała zaświadczenie tymczasowe, wyda osobie, która złożyła deklarację, w miejsce zaświadczenia tymczasowego zaświadczenie stałe, według wzoru, zawartego w załączniku Nr. 3 do niniejszego rozporządzenia.

§ 9. Na obszarach, na których nie był powszechnie stosowany przez okupanta przymus przy wpisywaniu na niemiecką listę narodową, władza administracji ogólnej I instancji, przyjmując deklarację wierności (§ 2), wydaje składającemu zaświadczenie tymczasowe według wzoru, zawartego w załączniku Nr. 4 do ni-

niejszego rozporządzenia. Nadto składający deklarację, wpisani do trzeciej lub czwartej grupy niemieckiej listy narodowej, obowiązani są wykazać, że zostali wbrew swojej woli lub pod przymusem wpisani na niemiecką listę narodową i w tym celu złożyć do właściwego sądu grodzkiego przewidziany w art. 11 wniosek o rehabilitację.

W tych wypadkach zaświadczeń stałych nie wydaje się.

§ 10. Obszary, o których mowa w paragrafie poprzednim, będą podane do wiadomości publicznej przez właściwych wojewodów w drodze obwieszczeń.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

z dnia 26 maja 1945 r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów w przedmiocie zastępczych dowodów tożsamości. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 129).

Na podstawie art. 26 ust. (2) ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 96) w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej i Ministrem Sprawiedliwości zarządzam, co następuje:

§ 1. Właściwymi do wydawania zastępczych dowodów tożsamości, wymienionych w art. 26 ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 96) są wojewódzkie komendy Milicji Obywatelskiej.

§ 2. Wniosek o wydanie zastępczego dowodu tożsamości składa się za pośrednictwem powiatowej lub miejskiej Komendy Milicji Obywatelskiej właściwej według miejsca zamieszkania wnioskodawcy w chwili wydania dowodu przez byłe okupacyjne władze niemieckie.

§ 3. Osoba, która nie otrzymała dowodu od okupacyjnej władzy niemieckiej, składa wniosek o wydanie zastępczego dowodu tożsamości za pośrednictwem powiatowej lub miejskiej komendy Milicji Obywatelskiej, właściwej według ostatniego miejsca zamieszkania.

§ 4. Wniosek o wydanie zastępczego dowodu tożsamości można złożyć do dnia 15 lipca 1945 r.

§ 5. Wojewódzkie komendy Milicji Obywatelskiej wydawać będą zastępcze dowody tożsamości lub decyzje odmowne do dnia 15 sierpnia 1945 r.

§ 6. Terminy przewidziane w § 4 i § 5 nie stosują się do osób wywiezionych przymusowo za granicę przez okupacyjne władze niemieckie.

Osoby te mogą złożyć wniosek o wydanie zastępczego dowodu tożsamości w ciągu miesiąca od dnia powrotu do kraju, nie później jednak niż w ciągu roku od chwili zakończenia wojny.

W wypadkach, przewidzianych w niniejszym paragrafie, zastępcze dowody tożsamości lub decyzje odmowne wydawane będą w ciągu miesiąca od złożenia wniosku.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIELIWOŚCI

z dnia 26 maja 1945 r. w sprawie rehabilitacji osób wpisanych do drugiej, trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej lub zaliczonych do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 130).

Na podstawie art. 11 ust. (2) i art. 12 ust. (2) ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 96) zarządzam, co następuje:

§ 1. Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego ich określenia, oznaczają przepisy ustawy z dnia 6 maja 1945 r. o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 96), paragrafy, powołane bez bliższego określenia, oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

§ 2. Osoby wymienione w art. 8, 9 i 27, które do dnia 1 stycznia 1945 r. ukończyły 14 lat życia, mogą złożyć we właściwym sądzie grodzkim [art. 10 ust. (1)] wniosek o rehabilitację, który winien zawierać szczegółowe dane personalne, miejsce zamieszkania: w dniu 1 stycznia 1945 r., w czasie wpisania do niemieckiej listy narodowej lub zaliczenia do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta i w chwili składania wniosku oraz okoliczności i dowody uzasadniające wniosek. O przynależności do jednej z grup niemieckiej listy narodowej decyduje ostatni wpis na tę listę.

§ 3. Wnioski, przewidziane w § 2, mogą składać osoby wymienione w art. 9 i 27 w czasie do dnia 31 sierpnia 1945 r., a osoby wymienione w art. 8 w ciągu sześciu miesięcy od dnia złożenia deklaracji wierności (art. 2).

Osoby, które zostały przymusowo wywiezione za granicę przez okupacyjne władze niemieckie, mogą składać te wnioski w ciągu miesiąca od dnia powrotu do kraju, nie później jednak niż w ciągu roku od zakończenia wojny.

§ 4. Po przyjęciu wniosku sąd grodzki wyda wnioskodawcy zaświadczenie według wzoru, zawartego w załączniku Nr. 1 do niniejszego rozporządzenia.

Zaświadczenie to ważne jest na okres do dwóch miesięcy.

Jeżeli w tym terminie wniosek nie zostanie rozstrzygnięty, sąd przedłuży ważność zaświadczenia na dalsze okresy, które każdorazowo nie mogą przekraczać jednego miesiąca.

§ 5. Sąd grodzki prowadzi według wzoru, zawartego w załączniku Nr. 2 do niniejszego rozporządzenia odrębne repertorium „R”, do którego wciąga sprawy o rehabilitację.

§ 6. O zgłoszeniu wniosku o rehabilitację i o terminie rozprawy sąd grodzki zawiadamia prokuratora specjalnego sądu karnego i właściwy powiatowy lub miejski urząd bezpieczeństwa publicznego.

§ 7. Ogłoszenia przewidziane w art. 13 będą wywieszane w miejscach zamieszkania wnioskodawcy: w dniu wpisania go do niemieckiej listy narodowej lub zaliczenia go do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta, w dniu 1 stycznia 1945 r. oraz w dniu złożenia wniosku.

§ 8. Do sprawowania obowiązków ławników wymienionych w art. 12 powołuje się osoby płci obojga, które:

- a) posiadają obywatelstwo polskie i korzystają w pełni z praw cywilnych i obywatelskich,
- b) ukończyły nie mniej niż 21 lat,
- c) umieją czytać i pisać po polsku.

§ 9. Nie powołuje się do sprawowania obowiązków ławników:

- a) pozostających w czynnej służbie sędziów, prokuratorów oraz urzędników i funkcjonariuszów sądowych i prokuratorских,
- b) funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej i władz bezpieczeństwa,
- c) wojskowych w służbie czynnej,
- d) duchownych i zakonników.

§ 10. Nie mogą być ławnikami osoby, które:

- a) obciążone są zarzutem współdziałania z okupantem niemieckim w jego walce z narodem polskim bądź też udziałem w walce bratobójczej z niepodległościowymi organizacjami demokratycznymi,
- b) zostały wpisane na niemiecką listę narodową lub zaliczone do jednej z grup narodowych uprzywilejowanych przez okupanta lub do grupy t. zw. „Leistungs-Pole”, albo zostały wniesione o wpisanie ich na niemiecką listę narodową lub o zaliczenie ich do jednej z grup uprzywilejowanych,
- c) skazane zostały za zbrodnie pospolite lub występki z chęci zysku, jak również osoby, przeciw którym toczy się postępowanie sądowe o taki czyn,
- d) odbywają kary pozbawienia wolności lub są aresztowane na mocy postanowienia sądu,

e) z powodu wady umysłowej lub fizycznej nie mogą pełnić obowiązków ławników.

§ 11. Na wniosek sędziego sprawującego kierownictwo sądu grodzkiego prezydium każdej miejskiej lub gminnej rady narodowej w terminie, zakreślonym we wniosku, wyznaczy w ilości, wskazanej w nim, ławników i niezwłocznie prześle do sądu grodzkiego wykaz, zawierający: imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, wiek, zajęcie i stopień wykształcenia ławników.

§ 12. Sędzia sprawujący kierownictwo sądu grodzkiego powołuje na posiedzenie sądowe dwóch ławników, w miarę możliwości spośród wyznaczonych przez prezydium rady narodowej tej gminy (miasta), na terenie której wnioskodawca miał miejsce zamieszkania w dniu 1 stycznia 1945 r.

§ 13. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

T R E Ś Ć :

	Str.
I. Przepisy podstawowe (zasadnicze).	
Ustawa o utworzeniu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego	3
Ustawa o tymczasowym trybie wydawania dekretów z mocą ustawy	4
Ustawa o organizacji i zakresie działania rad narodowych	5
Ustawa o kompetencji Prezydenta Krajowej Rady Narodowej	13
Ustawa o powołaniu Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej	14
Ustawa o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy	15
II. Przepisy sądowe.	
Dekret o wprowadzeniu Sądów Przysięgłych	17
Dekret o powoływaniu i ukonstytuowaniu ławy przysięgłych	17
Dekret o specjalnych sądach karnych dla spraw zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich	20
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o specjalnych sądach karnych dla spraw zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich	23
Rozporządzenie o utworzeniu tymczasowej siedziby Sądów Apelacyjnych w Warszawie i Krakowie	24
Dekrety o częściowej zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych	25-27
Dekret o ustaleniu właściwości rzeczowej sądów powszechnych	28
Dekret o upoważnieniu do tworzenia sądów oraz zmiany ich okręgów, do przenoszenia sędziów	29
Dekret o częściowej zmianie Kodeksu Postępowania Karnego	30
Dekret o zmianie przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego	30
Przepisy o kosztach sądowych	31

III. Przepisy dotyczące przestępstw wojennych.		Str.
Dekret o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy oraz dla zdrajców Narodu Polskiego	54	
Ustawa o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów	56	
Rozporządzenie w sprawie rehabilitacji osób wpisanych do trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej lub do grupy t. zw. „Leistungs-Pole“	189	
Rozporządzenie w sprawie wykonania ustawy o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego wrogich elementów w przedmiocie zastępczych dowodów tożsamości	191	
Rozporządzenie w sprawie rehabilitacji osób wpisanych do drugiej, trzeciej i czwartej grupy niemieckiej listy narodowej lub zaliczonych do jednej z grup uprzywilejowanych przez okupanta	192	
Dekret o środkach zabezpieczających w stosunku do zdrajców Narodu	61	
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o środkach zabezpieczających w stosunku do zdrajców Narodu	63	
Dekret o zwalczaniu spekulacji i lichwy wojennej	65	
Dekret o ochronie Państwa	68	
IV. Przepisy dotyczące gospodarki finansowej.		
Dekret o emitowaniu biletów skarbowych	72	
Rozporządzenie o zakresie działania Centralnej Kasy Skarbowej	73	
Rozporządzenie o czynnościach bankowych na obszarach wyzwolonych spod okupacji	74	
Dekret o Narodowym Banku Polskim	74	
V. Przepisy podatkowe.		
A. Podatki bezpośrednie.		
Dekrety o zmianie ustawy o państwowym podatku dochodowym	82, 84	
Dekret o poborze 50%-go dodatku wojennego do państwowego podatku dochodowego	85	
Dekret o dodatku wojennym do podatku obrotowego	86	
Dekret o zmianie ustawy o podatku obrotowym	87	
Dekret o zmianie podatku od lokali	87	
Dekret o nadzwyczajnym podatku od wzbogacenia wojennego	88	
Dekret o reformie samorządowego systemu podatkowego	91	
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o reformie samorządowego systemu podatkowego	96	
Dekret o podatku wojskowym	103	
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o podatku wojskowym	103	

B. Podatki pośrednie.	Str.
Dekret o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych	108
Rozporządzenie w sprawie niżonego podatku od drożdży	109
Dekret o zmianie ustawy o opodatkowaniu piwa	109
Dekret o zmianie ustawy o opodatkowaniu cukru	110
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o zmianie ustawy o opodatkowaniu cukru	111
Dekret o zmianie ustawy o opodatkowaniu cukru skrobiowego	111

VI. Przepisy dotyczące funkcjonariuszów państwowych.

Dekret o tymczasowym uregulowaniu uposażeń pracowników państwowych	113
Dekret o tymczasowym unormowaniu stosunku służbowego i zaszerzegowania funkcjonariuszów państwowych	115
Dekret o ślubowaniu urzędników państwowych i sędziów	117

VII. Przepisy różne.

Ustawa konstytucyjna o zniesieniu statutu organicznego województwa śląskiego	119
Dekret o organizacji wojewódzkich i powiatowych urzędów ziemskich	119
Obwieszczenie w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej	121
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o przeprowadzeniu reformy rolnej	126
Dekret o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa	133
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa	135
Dekret o trybie powołania władz administracji ogólnej I-ej i II-ej instancji	135
Dekret o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego.	137
Rozporządzenie o komisjach dyscyplinarnych przeciwko członkom organów wykonawczych samorządu terytorialnego, powiatowego oraz gmin wiejskich i miejskich	142
Rozporządzenie w sprawie regulaminu wyborów sołtysa i podsoltysa	146
Dekret o przymusowym zagospodarowaniu użytków rolnych	148
Dekret o komisjach mieszkaniowych	150

Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o komisjach mieszkaniowych	153
Dekret o zakresie działania i organizacji Resortu Informacji i Propagandy	157
Rozporządzenie o utworzeniu organów Ministerstwa Informacji i Propagandy I i II instancji	158
Dekret o zwalczaniu potajemnego gorzelnictwa	159
Dekret o zawieszeniu biegu przedawnienia i przedłużenia terminów prawa wekslowego i czekowego	160
Dekret o utworzeniu Rad Zakładowych	160
Rozporządzenie o regulaminie wyborów do rady zakładowej i wyborów delegata	166
Rozporządzenie o wzorowym regulaminie funkcjonowania rady zakładowej	172
Dekret o powszechnym obowiązku świadczeń osobistych na rzecz odbudowy m. st. Warszawy	174
Rozporządzenie w sprawie wykonania dekretu o powszechnym obowiązku świadczeń osobistych na rzecz odbudowy m. st. Warszawy	176
Dekret o majątkach opuszczonych i porzuconych	177
Dekret o utworzeniu województwa gdańskiego	185
Rozporządzenie o wyznaczeniu organu opieki społecznej do wyrażenia zgody na przysposobienie dziecka nieznanymi rodziców lub dziecka opuszczonego	186

SPIS ALFABETYCZNY:

A	
Administracja ogólna	135
B	
Bilety skarbowe	72
C	
Centralna Kasa Skarbowa	71, 73
Czeki	160
Czynności bankowe	74
D	
Dowody tożsamości	60, 191
Dzieci opuszczone	186
G	
Gorzelnictwo potajemne	159
I	
Informacja i propaganda	157, 158
K	
Kodeks postępowania cywilnego	30
Kodeks postępowania karnego	30
Komisje dyscyplinarne	142
Komisje mieszkaniowe	150, 153
Koszty sądowe	31
L	
Lasy	133, 135
Lichwa	65
Ł	
Ławy przysięgłych	17
M	
Majątki opuszczone i porzucone	177
N	
Narodowy Bank Polski	74

O

Ochrona Państwa	68
Odbudowa Warszawy	174, 176
Opieka społeczna	186

P

Pieniądz obiegowy	72
Podatek dochodowy	82, 84, 85
„ gruntowy	91
„ obrotowy	86, 87
„ od cukru	110, 111
„ od cukru skrobiowego	111
„ od drożdży	108, 109
„ od lokali	87, 91
„ od nieruchomości	91
„ od piwa	109
„ od wzbogacenia wojennego	88
„ samorządowy	91, 96
„ wojskowy	103
Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego	3
Prezydent Krajowej Rady Narodowej	13
Propaganda	157, 158

R

Rady narodowe	5
Rady zakładowe	160, 166, 172
Reforma rolna	121, 126
Rehabilitacja	56, 189, 192
Rząd Tymczasowy R. P.	14

S

Samorząd	137, 142, 146
Samorządowe podatki	91
Sądów tworzenie	29
Sądy przysięgłych	17
Sędziów przenoszenie	29
Siedziby sądów	24
Soltysa wybory	146
Specjalne sądy karne	20, 23
Spekulacja	65
Stosunek służbowy	115

Ś

Śląsk	119
Ślubowanie	117

U

Uposażenie	113
Ustrój sądów powszechnych	25, 26, 27

Urzędy ziemskie	119
Użytki rolne	148

V

Volksdeutsche	56, 61
-------------------------	--------

W

Weksle	160
Właściwość rzeczowa sądów	28
Województwo gdańskie	185
Wydawanie dekretów	4, 15

Z

Zaszeregowanie funkcjonariuszów	115
Zbrodniarze	20, 23, 54
Zdrajcy	54, 61, 63

ERRATA:

- Str. 9 — wiersz 12 od dołu zamiast konrolę — ma być **kontrolę**
- Str. 29 — wiersz 10 od dołu zamiast postawie — ma być **podstawie**
- Str. 54 — wiersz 2 od dołu zamiast art. 1 i 2 — ma być **art. 1**
- Str. 55 — wiersz 2 od dołu zamiast art. 1 i 2 — ma być **art 2**
- Str. 71 — wiersz ostatni zamiast 5 — ma być **15**
- Str. 74 — wiersz 1 od dołu zamiast Nr. 2 — ma być **Nr. 1**
- Str. 101 — wiersz 17 od dołu zamiast gruntownego — ma być **gruntowego**
- Str. 107 — wiersz 18 od góry zamiast 3) — ma być **(3)**
- Str. 107 — wiersz 17 od dołu zamiast nia — ma być **dnia**
- Str. 122 — wiersz 10 od dołu zamiast wyznaniowych — ma być **wyznaniowych**
- Str. 144 — wiersz 4 od góry zamiast zawadać — ma być **zadawać**
- Str. 178 — wiersz 4 od góry zamiast ogana — ma być **organa**
- Str. 185 — wiersz 18 od dołu zamiast wojewódtwo — ma być **województwo**
- Str. 186 — wiersz 23 od dołu zamiast § 2. — ma być **(2)**
- Str. 187 — wiersz 10 od dołu zamiast psrawie — ma być **sprawie**
- Str. 198 — wiersz 5 od dołu zamiast Dekret — ma być **Ustawa**

SKARBIEC

BIBLIOTEKA
UNIwersytecka
GDAŃSK

47/P/313

BIBLIOTEKA
UNIwersytecka
GDAŃSK

P.7.31.